

มาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว
LEGAL MEASURE FOR PURCHASER PROTECTION IN SALE
OF DOMESTIC DOGS AND CATS

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจ
บัณฑิตวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
ปีการศึกษา 2560

มาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมว

โดย

นางสาวรินทร วารี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขากฎหมายเอกชนและธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

ปีการศึกษา 2560

LEGAL MEASURE FOR PURCHASER PROTECTION IN SALE
OF DOMESTIC DOGS AND CATS

BY

MISS WARINTORN WAREE

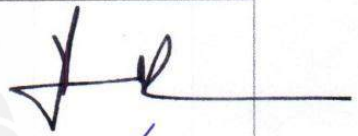
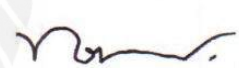
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF LAWS
PRIVATE AND BUSINESS LAW
GRADUATE SCHOOL, FACULTY OF LAW
SIAM UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2017

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยสยาม

หน้าอนุมัติวิทยานิพนธ์

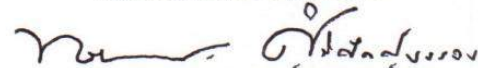
หัวข้อวิทยานิพนธ์ มาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมว
ชื่อนักศึกษา นางสาววรินทร์ วารี
ปริญญา นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ตำแหน่ง	ลายมือชื่อ
ศาสตราจารย์ ดร.จุมพต สายสุนทร	ประธานกรรมการ	
ดร.ยุทธนา ศรีสวัสดิ์	กรรมการ	
รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศตรี นิติ ผดุงชัย	กรรมการ	
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง	ที่ปรึกษาและกรรมการ	

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง

บัณฑิตวิทยาลัยสาขานิติศาสตร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย (รักษาการแทน)

วันที่ 16 สิงหาคม 2560

บทคัดย่อ

เรื่อง : มาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว
โดย : นางสาวรินทร วารี
ชื่อปริญญา : นิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเอก : กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีพฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง

วิทยานิพนธ์เรื่องมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวและการกำหนดความรับผิดตามกฎหมายเฉพาะ ซึ่งตามกฎหมายเฉพาะมุ่งกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายสุนัขและแมวประกอบด้วยหลักกฎหมายต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการผลการพิจารณาพิสูจน์ การกำหนดหน้าที่เปิดเผยข้อมูลสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบธุรกิจ การรับประกันความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสุนัขและแมวแก่ผู้ซื้อทำให้กฎหมายเฉพาะที่เกิดขึ้นเป็นมาตรการเชิงป้องกันปัญหาจากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

จากการศึกษา พบว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ใช้ความคุ้มครองผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ การบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อยังคงใช้อย่างการซื้อขายสินค้าทั่วไป แต่สัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขและแมวมีความพิเศษแตกต่างจากสินค้าอื่นๆตรงที่เป็นสิ่งมีชีวิตสามารถสื่อสารตอบโต้ทางอารมณ์ และมีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ซื้อ เมื่อเกิดความเสียหายผู้ซื้อย่อมต้องการวิธีการเยียวยาที่แตกต่างกันไปตามความรู้สึกที่มีต่อสัตว์เลี้ยง แต่กฎหมายกลับให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดความเสียหาย และกฎหมายยังขาดมาตรการกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจที่ชัดเจน ขาดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาและการควบคุมการดำเนินธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่เพียงพอ กรณีเช่นนี้แตกต่างกับประเทศสหรัฐอเมริกาในหลายมลรัฐมีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครอง ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) โดยมุ่งเน้นในการคุ้มครองสิทธิและช่วยให้ผู้ซื้อที่มีอำนาจในการต่อรองในการเรียกค่าเสียหายในความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงที่ซื้อขาย รวมทั้งมีมาตรการเชิงป้องกันปัญหา การบังคับให้มีการรับรองรับประกันคุณภาพสุขภาพของสัตว์เลี้ยงและกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจที่ชัดเจน ซึ่งผู้เขียนได้ทำการศึกษากฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์เพื่อเปรียบเทียบและนำมาวิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหาของกฎหมายของประเทศไทย

ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะว่าประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายเฉพาะเพื่อแยกสินค้าสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวออกจากสินค้าอื่น โดยกฎหมายฉบับนี้ มีเนื้อหาครอบคลุมตั้งแต่การให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบอย่างผู้มีวิชาชีพ การผลการพิจารณาพิสูจน์ไปที่ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ซื้อเป็นผู้ทรงสิทธิในการเรียกร้องกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายได้เอง และให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการเปิดเผยข้อมูลรับประกันสุขภาพของสัตว์เลี้ยง รวมทั้งกำหนดวิธีการดูแลสุขภาพของสัตว์เลี้ยง

ก่อนนำออกจำหน่าย พร้อมการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของ
กฎหมายให้ชัดเจน

คำสำคัญ: สัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว, กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค, การซื้อขายสุนัขและแมว

ABSTRACT

Title : Legal Measure for purchaser protection in sale of domestic dogs and cats
By : Miss Warintorn Waree
Degree : Master Degree of Law
Major Field : Private and Business Law
Thesis Advisor : Associate Professor Dr. Tavephut Sirisakbanjong

This thesis, Legal Measure for purchaser protection in sale of domestic dogs and cats, aims to set standard of the professionals selling domestic dogs and cats, and settle their liability in accordance with specific law. Such special law aims to define liability of pet dogs and cat seller shall have provisions of burden of proof of seller, information disclosure, guarantees for losses on old dogs and cats. Then, the special law shall be defensive measure to avoid any problems caused by sale of domestic dogs and cats.

According to the research, I found that there is no specific consumer protection law for sale of pets. The currently existing consumer protection law is enforced to protect a buyer on loss of general goods. However, pets, like dogs and cats, are different from other goods. Because they are living creatures with emotional response, which can affect the buyer's emotion. When there is any damage caused, the buyer will need the diverse ways to cope with such damage, which may be various up to the purchaser's emotion. In contrary, the current law gives the right to the judge to consider and determine for such damage. Moreover, there's still no any clear measure to settle the liability to business man, and enough defensive measure to control pets selling business. It is different from many states in United States which provide specific consumer protection law for the buyer (Puppy Lemon Law), focusing on buyer's right protection and increasing bargaining power for claim of ill pets. Furthermore, there also are defensive measures, enforcement of guarantees of pets' health, and clear liability of business man. The author has been researched Puppy Lemon Law of California state and New Jersey state to compare, analyst and conclude the ways to solve the problems existing in Thai Law.

The author suggests that the specific law should be legislated to separate the protection of purchases of pet dogs and cats form of other goods. The detail in such law shall be including liability of business man as professional, burden

of proof borne to business man, buyer's right to select remedy action, and pet's healthcare before selling, clear liability of business man for violation of the law.

Keywords: Domestic cats and dogs, Customer Protection Laws, Sale of cats and dogs

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ของรองศาสตราจารย์ ดร. ทวีฤทธิ์ ศิริศักดิ์บรรจง ที่กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำแนะนำและความเห็นชี้แนะแนวทางในปัญหาต่างๆ ตลอดจนการให้คำวิจารณ์ข้อสังเกตอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทำให้ผู้เขียนเกิดความคิดและความเข้าใจในการศึกษาจนสำเร็จเป็นผลงานชิ้นนี้ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

พร้อมกันนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร. จุมพต สายสุนทร ที่กรุณารับเป็นประธานการสอบวิทยานิพนธ์ และดร. ยุทธนา ศรีสวัสดิ์ และรองศาสตราจารย์ นาวาอากาศตรี นิติ ผดุงชัย ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และยังคงคอยให้คำแนะนำข้อคิดและข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอุปการะอบรมเลี้ยงดูตลอดจนส่งเสริมการศึกษา และให้กำลังใจเป็นอย่างดี อีกทั้งขอขอบคุณเพื่อน ๆ และบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวมา ณ ที่นี้ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา และขอขอบพระคุณเจ้าของเอกสารและงานวิจัยทุกท่านที่ผู้เขียนค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำการศึกษา จนกระทั่งงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก่อให้เกิดประโยชน์ คุณค่า ความดี แก่ผู้ใดไม่ว่าทางใด ผู้เขียนขอบุญกุศลนี้แด่บิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ผู้อบรมสั่งสอน ส่งเสริม และผู้มีพระคุณต่อผู้เขียนทุกท่าน หากมีข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนต้องขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

นางสาววรินทร์ วาริ

16 สิงหาคม 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(ค)
กิตติกรรมประกาศ.....	(จ)
สารบัญ.....	(ฉ)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมุติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	4
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
บทที่ 2 ความหมาย ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง.....	6
ประเภทสุนัขและแมว	
2.1 ความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” “ผู้ซื้อ” “ผู้ประกอบการธุรกิจ” และ “ข้าราชการพร่อง”	7
2.1.1 ความหมายของคำว่า “สัตว์เลี้ยง”	7
2.1.1.1 ความหมายทั่วไป.....	7
2.1.1.2 ความหมายตามกฎหมาย.....	8
2.1.1.3 ความหมายคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ตามกฎหมายซื้อขาย.....	10

2.1.2 ความหมายของคำว่า “ผู้ซื้อ”	11
2.1.3 ความหมายของคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ”	16
2.1.4 ความหมายของคำว่า “ชำรุดบกพร่อง”	18
2.1.4.1 ความหมายทั่วไป.....	18
2.1.4.2 ความหมายตามบทบัญญัติของกฎหมาย.....	19
2.2 ความเป็นมาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว.....	21
2.3 ทฤษฎีและแนวคิดการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว.....	24
2.3.1 ทฤษฎีความรับผิดชอบทางสัญญา.....	25
2.3.2 ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด.....	31
2.3.3 ทฤษฎีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อ.....	34
2.3.4 แนวความคิด และมาตรการคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมาย Lemon Law..	41
2.3.5 ความสัมพันธ์แนวความคิด ทฤษฎีต่างๆต่อความรับผิดในการซื้อขาย....	45
สัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	
บทที่ 3 มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภท.....	48
 สุนัขและแมว (Puppy Lemon Law)ของประเทศไทยและรัฐแคลิฟอร์เนีย	
 และรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา	
3.1 กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของ.....	48
ประเทศไทย	
3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัข.....	48
และแมวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	
3.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัข.....	56
และแมวตามพระราชบัญญัติที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อโดยเฉพาะ	
3.1.2.1 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตาม.....	56
พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับ	
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541	
3.1.2.2 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตาม.....	67
พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551	
3.1.3 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตามกฎหมายอื่นๆ....	75

3.1.4 สภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง.....	78
ประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย	
3.2 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย... (Puppy Lemon Law)	83
3.2.1 ความสำคัญของสัตว์เลี้ยงกับชาวอเมริกาและความเป็นมาของ.....	84
กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law)	
3.2.1.1 ความสำคัญของสัตว์เลี้ยงกับชาวอเมริกา.....	84
3.2.1.2 ความหมายและความเป็นมาของกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อ.....	85
สัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	
3.2.2 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว (Puppy Lemon Law) ของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State)	91
3.2.2.1 ขอบเขตการให้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	92
3.2.2.2 มาตรการคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง....	94
ประเภทสุนัขและแมว	
3.2.2.3 มาตรการเยียวยาและสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อตามกฎหมาย.....	103
คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	
3.2.3 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว (Puppy Lemon Law) ของรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey State)	110
3.2.3.1 ขอบเขตการให้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว...	111
3.2.3.2 มาตรการคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง....	113
ประเภทสุนัขและแมว	
3.2.3.3 มาตรการเยียวยาและสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อตามกฎหมาย.....	121
คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	
บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง.....	128
ประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทยกับรัฐแคลิฟอร์เนียกับรัฐนิวเจอร์ซีย์	
ของประเทศไทย	
4.1 ปัญหาคำนิยามศัพท์ “สัตว์เลี้ยง” เป็นทรัพย์สินตามกฎหมายเรื่องซื้อขาย.....	128

4.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย	130
4.2.1 ปัญหาสถานะทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย	130
4.2.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทยตามทฤษฎีความรับผิดทางผิดสัญญา	136
4.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคและพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค	138
4.2.3.1 ปัญหาการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค	138
4.2.3.2 ปัญหาการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค	140
4.3 ปัญหามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้องและวิธีการเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	144
4.3.1 ปัญหาการใช้สิทธิเรียกร้องความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง	145
4.3.2 ปัญหาวิธีการเรียกร้องสิทธิเยียวยาความเสียหายและการกำหนดค่าเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง	147
4.4 ปัญหามาตรการกฎหมายในเชิงป้องกันปัญหากรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว	150
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	154
5.1 บทสรุป	154
5.2 ข้อเสนอแนะ	156
5.2.1 มาตรการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงในระยะยาว	157
5.2.2 มาตรการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงในระยะสั้น	160
บรรณานุกรม	162

ภาคผนวก.....	167
(ก) California Health And Safety Code.....	168
(ข) New Jersey Statutes Annotated. Title 56. Trade Names,.....	183
Trade-marks and Unfair Trade Practices. Chapter 8. Frauds, Etc.,	
In Sales or Advertisements of Merchandise.	
ประวัติผู้เขียน.....	200

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันบทบาทของการเลี้ยงสัตว์ของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ในอดีตมนุษย์นิยมเลี้ยงสัตว์เพียงเพื่อประโยชน์อย่างอื่นในลักษณะของการใช้งาน แต่ด้วยลักษณะสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์มีขนาดครอบครัวเล็กลง ทำให้รู้สึกเหงาและโดดเดี่ยว ประกอบกับสังคมที่มีภาวะการแข่งขันที่สูงขึ้น ส่งผลต่อสภาวะอารมณ์ของมนุษย์ให้มีความตึงเครียดเพิ่มขึ้น ดังนั้น การเลี้ยงสัตว์จึงเปลี่ยนไปเป็นการเลี้ยงแบบสัตว์เลี้ยงที่ใช่เพื่อเป็นเพื่อนคลายเหงาและผ่อนคลายทางอารมณ์ความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี จนถึงขนาดว่าในบางครอบครัวให้ถือว่าเป็นสมาชิกภายในครอบครัวเลยทีเดียว สัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือสุนัขและแมว เพราะสุนัขเป็นสัตว์ที่มีความน่ารัก ฉลาดแสนรู้ มีนิสัยซื่อสัตย์และรักเจ้าของ ส่งผลให้พฤติกรรมการเลี้ยงสุนัขเปลี่ยนแปลงไป จากสัตว์คู่กายยามล่าสัตว์เปลี่ยนเป็นยามเฝ้าบ้าน กลายเป็นเพื่อนรัก และเข้าสู่สถานะสัตว์เลี้ยงในเชิงพาณิชย์ โดยปัจจุบันหากไม่นับรวมสุนัขที่มีการเพาะพันธุ์จำหน่าย พบว่าข้อมูลทั่วประเทศมีฟาร์มเพาะพันธุ์สุนัขมากกว่า 500 ฟาร์ม จำนวนสุนัขที่มีเจ้าของทั่วประเทศมีราว 5 ล้านตัว รองลงมาเป็นแมวซึ่งมีอยู่ราว 1.5 ล้านตัวทั่วประเทศ (บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย จำกัด, 2552) ทั้งนี้ มีผลการวิจัยของคุณหมอพิท เวดเดอร์เบิร์น ซึ่งเป็นสัตวแพทย์ชาวไอร์แลนด์ผู้มีชื่อเสียงลงไว้ในหนังสือพิมพ์ไอร์แลนด์เพนเด็นท์ซึ่งพรรณนาถึงพลังแห่งการเยียวยารักษาของแมวและสุนัข โดยกล่าวว่า สัตว์เลี้ยงมีคุณสมบัติต่อสุขภาพคนเราอย่างยิ่งจนน่าที่จะจัดไว้เป็นยาสำหรับหมอใช้เขียนใบสั่งให้แก่คนไข้ เนื่องจากพบหลักฐานว่าทั้งแมวและสุนัขให้ผลดีต่อการเยียวยารักษาที่ดีกว่ายาหลายๆขนานที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้¹

เมื่อสุนัขและแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความนิยมเลี้ยงมากที่สุด จึงทำให้เกิดธุรกิจการจำหน่ายสุนัขและแมวขึ้นเป็นจำนวนมาก ผู้ประกอบธุรกิจต่างแข่งขันทางธุรกิจเพื่อมุ่งแต่เพียงหวังผลกำไร แต่ไม่มีความรู้ ขาดความสนใจในสวัสดิภาพของสัตว์ (Animal Welfare) ก่อ่นำออกจำหน่าย ส่งผลให้สุนัขและแมวที่จะจำหน่ายแก่ผู้ซื้อไม่แข็งแรงสมบูรณ์ ติดเชื้อ หรืออาจมีความบกพร่องตั้งแต่กำเนิดทางพันธุกรรมหรือจากการเพาะพันธุ์ที่ไม่มีคุณภาพ ผลกระทบที่ตามมาและเป็น

¹ พงษ์เฒ่า หอสถิตธรรม. "อันเกี่ยวกับความผูกพันของคน-สัตว์เลี้ยง และสุขภาพ (About Human-Pet bond and Health !)," สืบค้นเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2559, <http://chiangmaichotanavet.blogspot.com/2009/12/blog-post.html>.

ปัญหาที่พบมากในปัจจุบันคือ เมื่อผู้ซื้อรับมอบสุนัขและแมวที่ตกลงซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจกลับพบอาการเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมว แต่เมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบก็ได้รับการปฏิเสธ โดยอ้างว่าความเจ็บป่วยบกพร่องดังกล่าวเกิดขึ้นภายหลังที่ซื้อไปและเกิดจากผู้ซื้อที่ดูแลสัตว์เลี้ยงไม่ดีเอง

กรณีตัวอย่างของนายสืบพงษ์ สุวดีพานิช ผู้ที่ซื้อแมวจากผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ตั้งอยู่ที่ตลาดนัดสวนจตุจักรอันเป็นแหล่งขายสัตว์เลี้ยงแหล่งใหญ่แห่งหนึ่ง โดยก่อนทำการตกลงซื้อ ผู้ประกอบธุรกิจได้ให้คำรับรองด้วยวาจาว่าแมวตัวที่ตกลงซื้อมีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง ไม่มีประวัติการป่วย หรือติดเชื้อโรคแต่อย่างใด แต่ไม่มีใบรับรองสุขภาพหรือประวัติการทำวัคซีนมอบให้แก่ผู้ซื้อ หลังจากตกลงซื้อและรับมอบแมวตัวดังกล่าวมาแล้ว ปรากฏว่าแมวมีอาการผิดปกติหลังจากรับมอบมาได้เพียงวันเดียวเท่านั้น จึงได้รับพาแมวไปรักษายังคลินิกและโรงพยาบาลสัตว์หลายแห่ง ซึ่งทุกที่ต่างลงความเห็นว่าอาการเจ็บป่วยเป็นโรคและติดเชื้อโรคที่มีมาอยู่ก่อนจำหน่าย ผู้ซื้อพยายามทำการรักษาทุกวิถีทางเพื่อยื้อชีวิตแมวอันเป็นที่รักไว้แต่ก็ไม่สามารถทำได้ ทั้งยังสูญเสียเงินในการรักษาไปเป็นจำนวนมาก เมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบก็กลับได้รับการปฏิเสธ จนต้องร้องเรียนไปยังคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ซึ่งใช้ระยะเวลาที่ยาวนานแต่ก็ยังไม่สามารถตกลงกันได้ จนสุดท้ายต้องดำเนินการฟ้องคดี ในคดีหมายเลขดำที่ ผบ.6848/2554 ของศาลแขวงนนทบุรี คดีดังกล่าวผู้ซื้อได้ฟ้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยเยียวยาค่าสัตว์เลี้ยงตามราคาซื้อขายเป็นเงินจำนวน 17,000 บาท ค่ารักษารวมค่าสัตวแพทย์เป็นเงินจำนวน 3,285 บาท ค่าเสียหายอื่นๆ ที่ผู้บริโภคต้องเสียไป 4,000 บาท รวมดอกเบี้ยย รวมเป็นเงินที่เรียกร้องให้ ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบทั้งสิ้นเป็นเงินจำนวน 23,985 บาท แม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้สามารถฟ้องคดีและเรียกค่าเสียหาย แต่การเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยความเสียหายนั้น ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจและขึ้นอยู่กับกรณีว่าตกลงกันได้เพียงใด ผู้ซื้อไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิในการเรียกร้องไม่อาจเลือกหนทางการเยียวยาได้เอง ผลของคดีดังกล่าวทำได้เพียงการต่อรองประนีประนอมยอมความ ผู้ซื้อได้รับชดเชยเพียง 13,000 บาท² ซึ่งหากไม่คำนึงถึงค่าเสียหายอย่างอื่น ค่าเสียหายที่ได้ยังไม่เต็มตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงเสียด้วยซ้ำ

นอกจากนี้ กรณีของน.ส. ลฎาภา รัชตะอมรโชติ หรือที่รู้จักกันในนามของวงการบินที่ชื่อว่า “เซอร์รี สามโคก” ซึ่งได้กล่าวในเว็บไซต์หนึ่งและจากการให้สัมภาษณ์ในรายการปากโป้งซึ่งออกอากาศเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2557 ว่าเธอต้องการซื้อสุนัขให้เป็นของขวัญกับเพื่อน จึงได้ทำการซื้อสุนัขพันธุ์บีเกิ้ลจากร้านค้าแห่งหนึ่งย่านจตุจักรชื่อ “Dog9Joe” ในราคา 8,000 บาท โดยที่ตัดสินใจซื้อเพราะเห็นว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมและสภาพร้านเปิดเป็นห้อง

² นายสืบพงษ์ สุวดีพานิช กับ นายอดิเทพ สินรวม กับพวกรวม 3 คน, คำพิพากษาคดีหมายเลขดำที่ ผบ.6848 (ศาลแขวงนนทบุรี 2554).

แอร์จัดเป็นสัดส่วนน่าเชื่อว่ามีมาตรฐานระดับหนึ่ง ทั้งขณะตกลงทำการซื้อขายร้านค้าได้รับรองการันตีว่าถ้าภายในสามวันเกิดปัญหาสุนัขป่วยให้รับเงินค่าสุนัขคืนได้ทันที และหากภายในหนึ่งสัปดาห์หากสุนัขเกิดปัญหาจะเปลี่ยนตัวใหม่ให้ ซึ่งวันแรกที่ทำกรรับมอบสุนัขมีอาการปกติดี แต่ในวันถัดมาสุนัขเริ่มผิปกติและมีอาการชักจนต้องนำส่งโรงพยาบาลก่อนรอบแรก และได้ติดต่อกลับไปที่ร้านจำหน่ายสุนัขดังกล่าวเพื่อให้รับผิชอบแต่กลับได้รับการปฏิเสธ เธอได้พยายามพาไปทำการรักษาหลายแห่งเพื่อรักษาชีวิตของสุนัขไว้ โดยค่ารักษาเพียงวันเดียวเกิดค่าใช้จ่ายเกือบ 10,000 บาท แต่ก็ไม่สามารถยื้อชีวิตสุนัขตัวดังกล่าวได้ เธอกับเพื่อนเสียใจมากเพราะตั้งแต่รับมอบสุนัขมาแม้จะเพียง 5 วันเท่านั้น แต่เธอกับเพื่อนก็ผูกพันกับสุนัขตัวนั้นไปแล้ว³

ประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อในการซื้อขายสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งบัญญัติอยู่ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง มาตรา 472 ถึงมาตรา 474 ตามหลักความรับผิดทางสัญญา พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ แต่กฎหมายดังกล่าวก็ยังไม่ได้ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้ออย่างเพียงพอ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ให้ภาระการพิสูจน์กลับตกที่ผู้ซื้อ หรือตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ มีการผลักภาระการพิสูจน์ไปที่ผู้ประกอบการธุรกิจแต่ก็ไม่ใช่ว่าบังคับโดยเด็ดขาด ซึ่งการให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ซื้อที่ต้องพิสูจน์ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงย่อมเป็นภาระที่ยากยิ่งสำหรับผู้ซื้อ เพราะความเจ็บป่วยบกพร่องนี้ยากที่จะเห็นประจักษ์ได้ง่ายแบบสินค้าทั่วไป ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่างสัตวแพทย์ในการวินิจฉัย และข้อมูลต่างๆ ของสัตว์เลี้ยงเป็นข้อเท็จจริงเฉพาะของฝ่ายผู้ประกอบการเท่านั้น อีกทั้งกฎหมายยังขาดความชัดเจนของนิยามคำว่า “ชำรุดบกพร่อง” จึงเกิดปัญหาในการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อ และการเยียวยาความเสียหายยังคงใช้บังคับแบบสินค้าทั่วไปที่ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดและยังมุ่งเยียวยาความเสียหายที่คำนึงถึงมูลค่าราคาสินค้าเป็นสำคัญ แต่สัตว์เลี้ยงเป็นสินค้าที่มีผลต่อจิตใจ นอกจากต้องการการเยียวยาที่เป็นตัวเงินแล้วยังคงต้องคำนึงด้วยว่าเป็นสิ่งที่สามารถเยียวยาความรู้สึกของผู้ซื้อแต่ละรายได้ด้วย นอกจากนี้ กฎหมายของประเทศไทยยังขาดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาในการควบคุมผู้ประกอบการธุรกิจให้มีการรับรองรับประกันสุขภาพของสัตว์เลี้ยง การดูแลและเอาใจใส่ในสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยงที่จะจำหน่ายอันเป็นการป้องกันคุ้มครองผู้ซื้อที่ต้นเหตุ ซึ่งเมื่อผู้ประกอบการถือเป็นผู้ประกอบการจึงควรให้ความรับผิดชอบอย่างผู้ประกอบการวิชาชีพ

³ ลภานา รัชตะอมรโชติ. “เซอร์ สามโคก ประจານร้านหมา "Dog9joe" จตุจักร”, สืบค้นเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2558, <http://cherry3koktodog9joe.blogspot.com/>

ดังนั้น วิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขปัญหและเสนอแนะมาตรการทางกฎหมายที่สามารถให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อได้อย่างแท้จริงต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

1.2.2 เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย เปรียบเทียบกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสุนัขและแมวในรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา

1.2.3 เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิ และการเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย

1.2.4 เพื่อเสนอแนะมาตรการ หรือ แนวทางที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ไขกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสุนัขและแมว และให้มีมาตรการทางกฎหมายเชิงป้องกันปัญหาที่ใช้บังคับผู้ประกอบการธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงให้ปฏิบัติอย่างหนึ่งอย่างใดอันมีลักษณะเป็นการรับประกันสุขภาพของสุนัขและแมวก่อนนำออกจำหน่ายแก่ผู้ซื้อเพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่ต้นเหตุต่อไป

1.3 สมมุติฐานการศึกษา

ธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวอยู่ภายใต้การบังคับของหลักกฎหมายซื้อขายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ แต่กฎหมายไม่สร้างความเป็นธรรมแก่ผู้ซื้อ เหตุจากสุนัขและแมวไม่ได้ถูกจำแนกจากทรัพย์สินจึงเกิดข้อขัดข้องของภาระการพิสูจน์ การเยียวยาบนหลักค่าเสียหายที่แท้จริง ซึ่งความไม่เป็นธรรมเหล่านี้ควรได้รับการแก้ไข โดยการใชกฎหมายเฉพาะที่มีเนื้อหาครอบคลุมถึงมาตรการเชิงป้องกัน และการยกระดับให้ผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยงได้รับผิดอย่างผู้ประกอบการวิชาชีพ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

วิทยานิพนธ์นี้ ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อเกี่ยวกับการซื้อขายสุนัขและแมว เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความคดี

ผู้บริโภค พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2541 และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงของประเทศไทย เปรียบเทียบกับกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ของรัฐแคลิฟอร์เนีย และรัฐนิวเจอร์ซีย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าและวิจัยในเชิงเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งได้ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความทางวิชาการ รายงานวิจัย เอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนค้นคว้าหาข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ในเว็บไซต์ต่างๆทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเฉพาะที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง โดยรวบรวมและเรียบเรียงเป็นวรรณกรรมแบบบรรยายโวหาร วิเคราะห์เปรียบเทียบกับกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อหามาตรการทางกฎหมายที่สามารถใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงได้อย่างแท้จริง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ซึ่งเป็นเหตุอันเป็นแหล่งที่มาของการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสุนัขและแมว

1.6.2 ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงในปัจจุบันของประเทศไทยและรัฐต่างๆที่มีการบัญญัติกฎหมายดังกล่าวของประเทศสหรัฐอเมริกา

1.6.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของประเทศไทย

1.6.4 ทำให้ทราบถึงมาตรการการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการนำมาปรับปรุงกฎหมายที่สามารถเยียวยาผู้ซื้อได้อย่างแท้จริง และให้มีมาตรการเชิงป้องกันปัญหาที่ใช้บังคับผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายสุนัขและแมวให้เปิดเผยข้อมูลสำคัญของสุนัขและแมว จัดให้มีการรับประกันการคุณภาพและสุขภาพของสุนัขและแมวที่จำหน่าย รวมทั้งให้มีมาตรการทางกฎหมายกำหนดความรับผิดชอบผู้ประกอบธุรกิจฝ่าฝืนกฎหมายให้ชัดเจน เพื่อนำมาบัญญัติเป็นกฎหมายที่ให้การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวเป็นการเฉพาะของประเทศไทยต่อไป

บทที่ 2

ความหมาย ความเป็นมา แนวคิดและทฤษฎีการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภท สุนัขและแมว

สัตว์เลี้ยงมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นอย่างมาก จากผลการศึกษาถึงประโยชน์ของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์เลี้ยงพบว่า ระหว่างเจ้าของสัตว์เลี้ยงกับผู้ไม่มีสัตว์เลี้ยง เจ้าของสัตว์เลี้ยงมีแนวโน้มที่จะเป็นโรคเครียดน้อยกว่า มีความดันโลหิตต่ำกว่าเมื่อเกิดความเครียด ทั้งนี้ เพราะสัตว์เลี้ยงจะช่วยให้เจ้าของรู้สึกผ่อนคลาย ด้วยการลดความเครียดของกล้ามเนื้อและการเต้นของหัวใจลง นอกจากนี้ สัตว์เลี้ยงยังผลทำให้เจ้าของหายเหงา มีความเครียดน้อยลง มีปฏิสัมพันธ์มากขึ้น รวมถึงได้ออกกำลังกาย และสันถนาการเพิ่มขึ้น¹ ซึ่งสัตว์ที่นิยมนำมาเลี้ยงมากที่สุดคือสุนัขและแมว เมื่อเป็นเช่นนี้ส่งผลทำให้ธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวเติบโตอย่างรวดเร็วโดยไม่มีการควบคุมหรือตรวจสอบ ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะพบในภายหลังว่าสัตว์เลี้ยงที่ซื้อมีความเจ็บป่วยบกพร่องหรือตายในที่สุด เมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการชดเชยความเสียหายก็มักถูกปฏิเสธ หรืออาจได้รับการชดเชยที่ไม่อาจเยียวยาความเสียหายได้อย่างแท้จริง เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติเมื่อเกิดความเสียหายแก่กรณีดังกล่าวไว้ โดยเฉพาะ แม้จะมีกฎหมายบางฉบับที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อซึ่งใช้กับการซื้อขายสินค้าทั่วไป แต่สุนัขและแมวมีความพิเศษมากกว่าเพราะเป็นสิ่งมีชีวิต เมื่อนำมาเลี้ยงแล้วย่อมเกิดความผูกพันมีคุณค่าทางด้านจิตใจด้วย จึงควรมีการกำหนดมาตรการหรือกฎหมายบังคับโดยเฉพาะ ในการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องการศึกษาถึงความหมาย ความเป็นมา แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว ดังนี้

¹ วรชัย ทองไทย, "แมวและสุนัข," จดหมายข่าวประชากรและการพัฒนา, สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2559, <http://www2.ipsr.mahidol.ac.th/newsletter/index.php/component/content/article/101-35-3-2558/267-2015-02-12-06-37-20.html>

2.1 ความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” “ผู้ซื้อ” “ผู้ประกอบการธุรกิจ” และ “ผู้บริโภคพร้อม”

2.1.1 ความหมายของคำว่า “สัตว์เลี้ยง”

2.1.1.1 ความหมายทั่วไป

“สัตว์เลี้ยง” หมายถึง สัตว์ที่ถูกควบคุมโดยมนุษย์ ในเรื่องการให้อาหาร การคุ้มครองดูแล การผสมพันธุ์ของสัตว์ตามต้องการได้ และสร้างความผูกพันต่อกันระหว่างคนกับสัตว์ จึงเรียกว่าสัตว์เลี้ยง แต่จะไม่นับสัตว์ที่อยู่ในสวนสัตว์ สัตว์ที่อยู่ในห้องทดลองว่าเป็นสัตว์เลี้ยง ด้วย เหตุเพราะไม่มีส่วนผูกพันกับชีวิตและความเป็นอยู่ของคนโดยตรง สัตว์เลี้ยงคือมิตร คือเพื่อนผู้ซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อเจ้าของ²

“สัตว์เลี้ยง” หมายถึง สัตว์ที่เลี้ยงไว้เพื่อความเพลิดเพลิน ความสวยงาม ความไพเราะของเสียง การแข่งขันความเร็ว การกีฬา หรือสัตว์อื่นๆที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน สัตว์เลี้ยง ยกเว้นการเลี้ยงเพื่อเป็นอาหาร การเลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน การเลี้ยงเพื่อผลิต นม ไข่ กระจุก ขน รังไข่ เลือด เนื้อ น้ำหวาน หรือสัตว์ที่ได้อนุญาตให้เพาะเลี้ยงตามกฎหมายว่าด้วยการเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า หรือ การเลี้ยงสัตว์เพื่อทดลองหรือเพื่อวิจัยของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ³

“สัตว์เลี้ยง” (Domestic animal) คือ สัตว์ต่างๆที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมนุษย์ตลอดชีวิต ต้องพึ่งพาอาศัยมนุษย์ในแง่การคุ้มครอง การดูแล และการให้อาหาร และมนุษย์สามารถควบคุมการผสมพันธุ์ของสัตว์เหล่านี้ให้ไปในทิศทางที่มนุษย์ต้องการได้ไม่มากนักน้อย อย่างไรก็ตาม เราจะไม่นับว่าสัตว์ต่างๆในสวนสัตว์หรือสัตว์ทดลองในห้องปฏิบัติการ เช่น หนู หรือลิง เป็นสัตว์เลี้ยง เพราะสัตว์เหล่านี้ไม่ได้มีส่วนผูกพันกับชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยตรง⁴

² ศุภโชค บุญเจริญ, "มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมจัดการมิให้สัตว์เลี้ยงตกเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของ," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556), น 13.

³ อสนี จางเต็ม, "มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม กำกับ ดูแลผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554), น 9.

⁴ กระรอกน้อย, “ความหมายของการเลี้ยงสัตว์,” OK NATION, สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2559, <http://oknation.nationtv.tv/blog/Bunta/2008/12/26/entry-3>

2.1.1.2 ความหมายตามกฎหมาย

(1) ความหมายคำว่า “สัตว์เลี้ยง” กฎหมายของประเทศไทย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติไว้ แต่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบสัตว์ได้ก่อให้เกิดความเสียหายตามมาตรา 433 ซึ่งกฎหมายบังคับว่ากรณีสัตว์ไปก่อให้เกิดความเสียหาย เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงหรือดูแลไว้แทนเจ้าของต้องรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสัตว์นั้น⁵ แต่ก็ได้บัญญัตินิยามคำว่า “สัตว์” ไว้ว่าต้องเป็นสัตว์ประเภทใด แต่สาระสำคัญคือสัตว์นั้นจะต้องเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของนั่นเอง เมื่อพิจารณาหลักกฎหมายของมาตรานี้ทำให้เห็นว่าสัตว์ที่อยู่ในความรับผิดชอบนั้นต้องเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของ เมื่อเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของสัตว์นั้นย่อมอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมนุษย์จึงมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ตามความหมายทั่วไปที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น

นอกจากนี้มีพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 4 ที่บัญญัตินิยามคำว่าสัตว์เลี้ยงไว้ว่า “สัตว์เลี้ยง” หมายความว่า ช้าง ม้า ลา ล่อ โค กระบือ แพะ แกะ และสุกร ที่มีเจ้าของ⁶ แต่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมุ่งคุ้มครองสัตว์ป่าและสัตว์สงวน การนิยามคำว่า “สัตว์เลี้ยง” เพื่อต้องการแยกประเภทสัตว์ป่ากับสัตว์ป่าที่มีเจ้าของว่า เมื่อสัตว์ป่าแต่ถูกเลี้ยงด้วยมนุษย์แล้วย่อมถือเป็นสัตว์เลี้ยง แต่ไม่ได้มุ่งเพื่อใช้คุ้มครองสัตว์ที่มนุษย์นำมาเพื่อประโยชน์อย่างอื่นมากกว่าการใช้งาน

ดังนั้น ในการพิจารณาความหมายของสัตว์เลี้ยงจึงจำเป็นต้องพิจารณาเนื้อหาของตัวกฎหมายขอบเขตการใช้บังคับและวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนั้นๆ ด้วย การศึกษาการให้ความคุ้มครองกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงจึงไม่อาจเทียบเคียงกับกรณีคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติได้ เมื่อกลับพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433 มิได้มีการแยกประเภทหรือชนิดของสัตว์ แต่สรุปได้ว่า สัตว์ที่อยู่ในบังคับมาตรา 433 ก็คือ สัตว์ทั้งปวงทุกชนิดไม่ว่าจะมีขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ หรือมีลักษณะดุร้ายหรือเชื่องไม่ว่าเป็นสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์ป่า ไม่ว่าจะเป็นสัตว์บกหรือสัตว์น้ำ สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ สัตว์เลื้อยคลาน หรือสัตว์ปีก กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ เป็นสัตว์อะไรก็ได้ แต่สาระสำคัญอยู่ที่ต้องเป็นสัตว์มีเจ้าของ ไม่ว่าความเสียหายที่เกิดจากสัตว์นั้น ในขณะนั้นสัตว์จะอยู่ในความครอบครองของเจ้าของหรือไม่ก็ตาม ผู้เป็นเจ้าของต้องรับผิดชอบ แต่จำพวกมด ปลวก หนู แมลงสาบ จิ้งจก แม้จะอาศัยอยู่ในบ้านแต่เจ้าของบ้าน

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 433.

⁶ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, มาตรา 4.

หรือผู้อยู่อาศัยไม่ได้มีเจตนายึดถือเพื่อตน ย่อมถือเป็นสัตว์ที่ไม่มีเจ้าของ⁷ นอกจากนี้ สัตว์ตามมาตรา 433 ยังหมายถึงสัตว์ที่เป็นสัตว์ป่าด้วย ถ้าสัตว์ป่านั้นเป็นสัตว์มีเจ้าของ ในการพิจารณาต้องพิจารณาว่าสัตว์ป่าอยู่ในความครอบครองดูแลของผู้ใดหรือไม่ มีผู้ใดเจตนาเข้าถือเอาสัตว์นั้นหรือไม่ หากแม้ว่าเป็นสัตว์ป่า แต่สัตว์ดังกล่าวอยู่ในความดูแลหรือความรับผิดชอบของบุคคลหรือหน่วยงานใด ก็เกิดความรับผิดได้ เพราะถือว่าสัตว์ป่านั้นได้กลายเป็นสัตว์เลี้ยงเสียแล้วนั่นเอง⁸

(2) ความหมายคำว่า “สัตว์เลี้ยง” กฎหมายของต่างประเทศ

(2.1) ประเทศเยอรมัน⁹

เดิมกฎหมายเยอรมันไม่ได้กำหนดนิยามหรือแบ่งแยกชนิดของสัตว์ ดังนั้น บทบัญญัติว่าด้วยความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากสัตว์จึงใช้กับสัตว์ทุกชนิด ทุกประเภท ทุกขนาด และไม่ว่าจะมีความดุร้ายหรือไม่ก็ตาม แต่ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 833 เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม ค.ศ. 1908 ซึ่งสัตว์ที่จะอยู่ภายใต้บังคับของมาตรานี้ต้องเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของเท่านั้นและแบ่งสัตว์เลี้ยงออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. สัตว์เลี้ยงที่ผู้เลี้ยงใช้ในทางการอาชีพ ธุรกิจ หรือเพื่อการเฝ้าดูแลผู้เลี้ยง อาจเรียกได้ว่าเป็นสัตว์ที่เจ้าของหรือผู้เลี้ยงได้เลี้ยงไว้เพื่อการใช้งานตามหน้าที่ คือใช้ในการประกอบอาชีพ หรือการค้า หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนหรือเพื่อประคับประคองผู้เลี้ยง เช่น สุนัขตำรวจ ม้าแข่ง เป็นต้น

ข. สัตว์เลี้ยงทั่วไปที่ผู้เลี้ยงรักษาสัตว์มิได้ใช้ในทางการอาชีพ ธุรกิจ หรือเพื่อการเฝ้าดูแลผู้เลี้ยง ก็ถือเป็นสัตว์เลี้ยงอื่นนอกจากผู้เลี้ยงใช้ในทางการอาชีพ ธุรกิจ หรือเพื่อการเฝ้าดูแลผู้เลี้ยง อาจเรียกได้ว่าเป็นสัตว์ที่เจ้าของหรือผู้เลี้ยงได้เลี้ยงไว้เพื่อการใช้งานตามหน้าที่ เช่น สัตว์ที่ใช้เพื่อประโยชน์ในบ้านหรือใช้ในทางธุรกิจโดยมีลักษณะเป็นการชั่วคราว

การแยกประเภทของสัตว์เลี้ยงดังกล่าวก็เพื่อการพิจารณาความรับผิดของบุคคลผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งหากเป็นสัตว์เลี้ยงทั่วไปผู้เป็นเจ้าของต้องรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict liability) ผู้เลี้ยงจะต้องรับผิดโดยไม่อาจพิสูจน์เพื่อยกเว้นความรับผิดได้

⁷ ชนพร เกิดผล, “ความรับผิดเพื่อละเมิดในความเสียหายอันเกิดจากสัตว์,” (นิติศาสตร์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551), น. 31.

⁸ เฟื่องอ้าง, น. 31-32.

⁹ เฟื่องอ้าง, น. 106-107.

(2.2) ประเทศฝรั่งเศส

ตามประมวลกฎหมายแพ่งของฝรั่งเศส มาตรา 1385 เป็นบทบัญญัติของผู้เป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยงเช่นกัน แต่กฎหมายก็ไม่ได้กล่าวถึงความหมายของ “สัตว์” และไม่ได้แยกประเภทหรือชนิดของสัตว์ไว้ จึงหมายถึงสัตว์ทั้งปวงไม่ว่าจะมีขนาดเท่าใด หรือมีนิสัยดุร้ายหรือไม่ เพราะไม่ได้มีการแยกลักษณะชนิดของสัตว์โดยเจาะจง แต่อย่างไรก็ตาม นักนิติศาสตร์ตลอดจนศาลของฝรั่งเศสมีความเห็นพ้องว่าสัตว์ที่จะอยู่ในบังคับของมาตรานี้จะต้องเป็น “สัตว์ที่มีเจ้าของ” เท่านั้น¹⁰ เพราะมันสามารถอยู่ในความดูแลรักษาซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการหาตัวผู้รับผิดชอบ หากเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของย่อมจะไม่อยู่ในความหมายของมาตรานี้ นอกจากนี้ มีปรากฏตามตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของศาลฝรั่งเศสว่า “สัตว์เลี้ยง” (les animaux domestiques) หมายถึง สัตว์ที่อาศัย เติบโต ได้รับอาหาร ขยายพันธุ์ภายใต้การดูแลของมนุษย์ แม้ว่าสัตว์จะหนีไปหรือออกเร่ร่อนจนกลายเป็นสัตว์จรจัดก็ตาม¹¹

(2.3) ประเทศสหรัฐอเมริกา

คำว่า “สัตว์เลี้ยง” ปรากฏใน Restatement (Second) of Torts (Rest. 2d of Torts) ว่า “สัตว์เลี้ยง” (Domestic Animal) หมายถึง สัตว์ที่โดยปกติได้นำมาเพื่อใช้ประโยชน์ของมนุษย์ในเวลาและในสถานที่ซึ่งได้เลี้ยงมัน การให้คำจำกัดความดังกล่าว ทำให้สัตว์ป่าในสถานที่หนึ่งอาจถือว่าเป็นสัตว์เลี้ยงในอีกสถานที่หนึ่งก็ได้ เช่น ช้างอาจเป็นสัตว์ป่าในประเทศสหรัฐอเมริกา แต่อาจถือเป็นสัตว์เลี้ยงในประเทศพม่าได้ เป็นต้น

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะป็นสัตว์ชนิดใด ประเภทใดมีลักษณะดุร้ายหรือไม่ มีขนาดเท่าใด และแม้ว่าสัตว์นั้นจะเป็นสัตว์ป่าก็ตาม แต่ถ้าหากว่าสัตว์นั้นเป็นสัตว์ที่มีเจ้าของ อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลโดยมนุษย์แล้ว สัตว์นั้นย่อมถือเป็นสัตว์เลี้ยงนั่นเอง

2.1.1.3 ความหมายคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ตามกฎหมายซื้อขาย

กฎหมายของประเทศไทยมีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับที่ 2 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 แต่ไม่ได้มีบัญญัตินิยามของคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ไว้อย่างชัดเจน เมื่อมีการนำสัตว์เลี้ยงมาเพื่อหาประโยชน์ทางด้านการค้าหากำไรแล้ว สัตว์เลี้ยงย่อมถือเป็นทรัพย์สินหรือสินค้าอย่างหนึ่งที่มีไว้เพื่อขาย ตามความหมายต่อไปนี้

¹⁰ จี๊ด เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด, พิมพ์ครั้งที่ 6 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น. 213.

¹¹ ธนพร เกิดผล, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 10, น. 111-112.

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัตว์เลี้ยงจึงถือเป็นทรัพย์สินที่สามารถทำการซื้อขายกันได้ ซึ่งมาตรา 138 ได้บัญญัติว่า “ทรัพย์สิน หมายความว่ารวมทั้งทรัพย์สินและวัตถุไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้”¹²

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ได้บัญญัติคำว่า “สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อจำหน่าย ดังนั้น เมื่อเป็นกรณีผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคได้ทำการซื้อขายสัตว์เลี้ยงกัน สัตว์เลี้ยงจึงถือเป็นสินค้า และได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

เมื่อพิจารณาความหมายทางด้านการซื้อขาย สัตว์เลี้ยงถือเป็นทรัพย์สินชนิดหนึ่งซึ่งมนุษย์สามารถยึดถือเพื่อตน ตามกฎหมายสถานะสัตว์เลี้ยงทุกชนิดจึงไม่แตกต่างจากทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สัตว์เลี้ยงจึงเป็นวัตถุแห่งสัญญาที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถแสดงเจตนาซื้อขายแลกเปลี่ยนได้ สัตว์เลี้ยงจึงมีสถานะเป็นวัตถุแห่งสัญญาและสินค้าอย่างหนึ่งนั่นเอง

2.1.2 ความหมายของคำว่า "ผู้ซื้อ"

การให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวพบว่า “ผู้ซื้อ” จะถูกบัญญัติอยู่ในความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” ในการศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” โดยคำว่า “ผู้บริโภค” ถูกนิยามในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2551 ซึ่งบัญญัติในมาตรา 3 ว่า “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้ซื้อ หรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือผู้ซึ่งได้รับการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อให้ซื้อสินค้าและรับบริการ และหมายความถึงผู้ใช้สินค้า หรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม” จากนิยามดังกล่าวจึงสามารถแบ่งประเภทของ “ผู้บริโภค” ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคได้ 2 ประเภท คือ ผู้ซื้อที่เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการ กับผู้ที่ยังไม่ได้ซื้อสินค้าเพียงแต่ได้รับการเสนอหรือชักชวนเพื่อให้ซื้อสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจเท่านั้น ซึ่งจะอธิบายดังต่อไปนี้

(1) ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการ ซึ่งถือเป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการ

บุคคลประเภทนี้เป็นผู้ที่ได้ทำการซื้อขายสินค้าหรือรับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยมิได้กระทำไปเพื่อขายอีกทอดหนึ่ง คือผู้ที่ได้ซื้อสินค้าเพื่อได้ประโยชน์จากสินค้านั้นๆเพื่อตนเอง

¹² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 138.

กฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคยังนิยามความหมายของคำว่า "ซื้อ" และ "บริการ" ว่าเป็น "ซื้อ" หมายความว่า ความรวมถึง เช่า เช่าซื้อ หรือได้มา ไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น

"บริการ" หมายความว่า การรับจัดทำกรงาน การให้สิทธิใดๆ หรือการให้ใช้หรือให้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น แต่ไม่รวมถึงการจ้างแรงงาน

ข้อสังเกต คำว่าซื้อ หรือ บริการ ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีเกณฑ์ร่วมกันประการหนึ่งว่า ผู้ซื้อหรือผู้ใช้บริการต้องให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ดังนั้น ความตอนท้ายของบทนิยามความหมายของคำว่า "ผู้บริโภค" ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2552 จึงได้บัญญัติคำว่า "...และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม"

(2) ผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ

บุคคลประเภทนี้คือ ผู้ที่ยังไม่ได้มีการเข้าทำสัญญาหรือมีการตกลงซื้อสินค้ากับผู้ประกอบธุรกิจ เพียงแต่ได้รับการเสนอชักชวนเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการเท่านั้น กรณีถ้าผู้บริโภคเพียงแต่ได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริการ หากตราใดที่ยังไม่มีการตกลงซื้อขายหรือบริการกัน กรณีน่าจะยังไม่มีข้อโต้แย้งสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการเกิดขึ้น อันจะทำให้ผู้บริโภคหรือผู้ประกอบธุรกิจมีอำนาจฟ้องคดีผู้บริโภคได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 55 ประกอบพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 มาตรา 7 แต่ถ้าผู้ประกอบธุรกิจมิใช่เพียงแต่เสนอหรือชักชวนให้ซื้อสินค้าหรือบริการเท่านั้น หากแต่เพื่อจูงใจให้ผู้ซื้อที่ได้รับการเสนอหรือการชักชวนให้ซื้อสินค้าหรือบริการของตนผู้ประกอบธุรกิจได้มอบตัวอย่างสินค้าหรือบริการของตนให้ทดลองใช้บริโภคหรือทดลองใช้บริการด้วย และปรากฏว่าเกิดความเสียหายขึ้น บุคคลเหล่านี้ย่อมเข้าเกณฑ์เป็น "ผู้เสียหาย" ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความรับผิดที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ซึ่งนอกจากจะเข้าเกณฑ์เป็น "คดีผู้บริโภค" ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ มาตรา 3 (2) เพราะเป็นคดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัยยังเข้าเกณฑ์ตามมาตรา 3(1) ด้วย เพราะต้องถือว่า "ผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือบริการ" เป็น "ผู้บริโภค" และมีข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่

ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการตามมาตรา 3(1) อันเป็นกรณีที่ถือได้ว่ามีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นแล้ว¹³

เมื่อผู้ซื้อถือเป็นผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว ก็ย่อมถือว่าเป็นผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคด้วย เพราะในมาตรา 3 บัญญัติว่า "ผู้บริโภค" หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้ความหมายถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย¹⁴ ดังนั้นเมื่อเกิดข้อพิพาทเกี่ยวกับการซื้อขายของผู้ซื้อแล้ว ย่อมถือเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคด้วย

เมื่อพิจารณาคำว่า "ผู้ซื้อ" ซึ่งบัญญัติอยู่ในคำว่า "ผู้บริโภค" ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคประกอบกับวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีพิจารณาคดีผู้บริโภคแล้ว สรุปได้ว่า หมายถึง บุคคลเข้าทำสัญญาในฐานะผู้ซื้อ หรือเข้าทำสัญญาอื่นใดกับผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อประโยชน์ที่จะได้มาเพื่อสินค้าหรือบริการ เพื่อใช้สอยในครัวเรือน (household) มิใช่การค้าขายหากำไร¹⁵

ส่วนในต่างประเทศ "ผู้ซื้อ" ถูกบัญญัติอยู่ใน นิยามของคำว่า "ผู้บริโภค" เช่นกัน โดยคำว่า "Consumer" ในภาษาอังกฤษ ซึ่งคำว่า "Consumer" มีการให้ความหมายไว้ใน Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English โดยอธิบายคำว่า "Consumer" ไว้ว่า "Consumer" noun a person who buys goods or uses services ซึ่งแปลความได้ว่า ผู้บริโภคหมายถึง บุคคลผู้ซื้อสินค้าหรือใช้บริการและ Black's Law Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า "ผู้บริโภค" ไว้ว่า "Consumer" a person who buys goods or services for personal, family, or household use, with no intention of resale ; a natural person who use products for personal rather than business purposes. ซึ่งแปลได้ว่า ผู้ที่ซื้อสินค้าหรือบริการ

¹³ อสนี จางเต็ม, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 6*, น. 28-30.

¹⁴ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 3.

¹⁵ เอื้อน ขุนแก้ว, *คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิ่ง จำกัด, 2559), น. 4-6.

หรือเพื่อใช้ในการส่วนตัวหรือใช้ในครัวเรือนไม่มีเจตนาที่จะนำไปจำหน่ายต่อ และหมายความถึง บุคคลธรรมดาที่ใช้ผลิตภัณฑ์เป็นการส่วนตัวแทนการใช้เพื่อจุดมุ่งหมายทางธุรกิจ¹⁶

ส่วนใน Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English และตาม Black's Law Dictionary “ผู้ซื้อ” ปรากฏในความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” และมีความหมายตรงตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 คำว่า “ผู้บริโภค” หมายความว่า (กฎ)น. ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจ และหมายความรวมถึง ผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการด้วย ผู้เข้าทำสัญญา ในฐานะผู้ซื้อ ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้กู้ ผู้เอาประกันภัย หรือผู้เข้าทำสัญญาอื่นใดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สิน บริการหรือประโยชน์อื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ การทำสัญญานั้นต้องเป็นไปโดยมิใช่เพื่อการค้า ทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้น และหมายความรวมถึงผู้เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ค้าประกันของบุคคลดังกล่าวซึ่งมิได้ทำเพื่อการค้าด้วย¹⁷

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา คำว่า “ผู้ซื้อ” ตามกฎหมายก็ถูกบัญญัติในความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” หรือ “Consumer” มีอยู่หลายฉบับ เช่น Uniform Commercial Code ได้ให้ความหมายของคำว่าผู้บริโภคไว้ใน มาตรา 2-103 (1) (c) ว่า “Consumer” means an individual who buys or contracts to buy goods that at the time of contracting are intended by the individual to be used primarily for personal, family, or household purposes.ซึ่งแปลได้ว่า ผู้บริโภคหมายถึง บุคคลธรรมดาที่เป็นผู้ซื้อหรือสัญญาว่าจะซื้อสินค้าเพื่อใช้ประโยชน์สินค้าด้วยตนเองหรือบุคคลในครอบครัว หรือ เพื่อประโยชน์ของครัวเรือน¹⁸

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่รัฐบัญญัติเฉพาะ คือ Federal Magnuson - Moss - Federal Trade Commission Improvement Warranty Act (1975) ได้ให้ความหมายของผู้บริโภคไว้ใน (3) ว่า “The term “consumer” means a buyer (other than for purpose

¹⁶ ฌานิสกา ภูเงิน, "มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของผู้ประกอบธุรกิจจอสั่งหาทรัพย์สิน: ศึกษากรณีธุรกิจบ้านจัดสรรและอาคารชุด," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555), น. 28.

¹⁷ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน 2542), อ้างคำว่า “ผู้บริโภค.”

¹⁸ วีรศักดิ์ วรจิตตานนท์, "ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคยุคใหม่ที่มีความชำรุดบกพร่อง : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551), น. 35-36.

of resale) of any consumer product, any person to whom such product is transferred during the duration of an implied or written warranty (or service contract) applicable to the product, and any person who is entitled by the terms of such warranty (or service contract) or under applicable State law to enforce against the warrantor (or service contractor) the obligations of the warranty (or service contract)."¹⁹ ซึ่งแปลได้ว่า ผู้บริโภค หมายความว่า ผู้ซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคใดๆ มาโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อขายสินค้านั้นต่อไป หรือบุคคลผู้รับโอนสินค้ามาภายในระยะเวลารับประกันสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะมีการรับประกันสินค้าเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ และหมายความรวมถึงบุคคลที่กำหนดในสัญญารับประกันสินค้าและบริการ หรือที่กำหนดไว้ในรัฐบัญญัติที่ใช้บังคับกับผู้รับประกันสินค้านั้น

ส่วนตามกฎหมาย Puppy Lemon Law ที่คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ซึ่งในรัฐแคลิฟอร์เนีย ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงตาม Code Healthy and Safety Code 122125 (c) ใช้คำว่า “ผู้ซื้อ” (purchaser) หมายถึง ผู้ที่ซื้อสุนัขหรือแมวจากผู้จำหน่ายสัตว์เลี้ยง โดยมีได้มีวัตถุประสงค์ในการขายสัตว์เลี้ยงต่ออีกทอดหนึ่ง²⁰ และในรัฐนิวเจอร์ซีย์ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงอยู่ในคำว่า “ผู้บริโภค” (Consumer) หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งทำการซื้อแมวหรือสุนัขซึ่งไม่ใช่เพื่อการค้าอีกทอดหนึ่ง²¹

จากการศึกษา แม้ผู้ซื้อก็คือผู้บริโภคตามกฎหมายต่างๆที่กล่าว แต่หากพิจารณาคำว่า “ผู้บริโภค” ตามกฎหมายไทยกับกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของรัฐนิวเจอร์ซีย์ พบว่ามีความแตกต่างกัน ซึ่งตามกฎหมายไทยคำว่าผู้บริโภคในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคจะหมายความว่า ผู้บริโภคที่เป็นผู้ซื้อเป็นคู่สัญญาและได้รับความเสียหายจากสินค้าที่ตนได้ซื้อมา กับอีกประเภทคือ ผู้บริโภคที่เป็นเพียงผู้ได้รับการเสนอหรือชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าเท่านั้น แม้ยังไม่มีการซื้อขายและยังไม่ได้ได้รับความเสียหายแต่สินค้านั้นน่าจะมีอันตรายต่อตนเองหรือผู้บริโภคอื่นๆเป็นการส่วนรวม ก็ถือเป็นผู้บริโภคเช่นกัน และยังหมายความรวมถึงผู้ที่ได้รับความเสียหายจากใช้สินค้าแม้จะไม่ได้เป็นผู้ซื้อหรือไม่มีความตอบแทนก็ตามด้วย ส่วนคำว่า “ผู้บริโภค” ของรัฐนิวเจอร์ซีย์ “ผู้บริโภค” (Consumer) หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งทำการซื้อแมวหรือสุนัขซึ่งไม่ใช่เพื่อการค้าอีกทอดหนึ่ง ส่วนผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของรัฐแคลิฟอร์เนียใช้คำว่า “ผู้ซื้อ” (purchaser) ซึ่งมีความหมายตรงตัวว่าต้องเป็นผู้ที่ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยมีได้มีวัตถุประสงค์ในการขายสัตว์เลี้ยงต่ออีกทอด

¹⁹ เฟิงอ้าง, น. 35-36.

²⁰ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

²¹ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

หนึ่ง ทำให้เห็นว่ากฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของต่างประเทศที่ศึกษามามุ่งคุ้มครองเฉพาะผู้ที่เป็นผู้ซื้อที่เป็นคู่สัญญาและได้รับความเสียหายเท่านั้น

ดังนั้น หากพิจารณาโดยเปรียบเทียบคำว่า “ผู้บริโภค” ตามกฎหมายไทยจึงมีความหมายต่างกับคำว่า “ผู้บริโภค” ตามกฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะของ รัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยกฎหมายมุ่งคุ้มครองเฉพาะผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงเท่านั้น ไม่รวมถึงผู้ที่ถูกเสนอหรือชักชวนให้ซื้อด้วย ดังนั้น ในการศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงมุ่งศึกษาการคุ้มครองผู้ซื้อซึ่งมีความหมายที่แคบ และเจาะจงกว่าคำว่าผู้บริโภค เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และเปรียบเทียบปัญหาและเป็นแนวทางการศึกษาต่อไป

2.1.3 ความหมายของคำว่า "ผู้ประกอบการธุรกิจ"

ตามกฎหมายของประเทศไทย ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้นิยามความหมายของ “ผู้ประกอบการธุรกิจ” ในบทบาทที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคไว้โดยผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องเป็น “ผู้ประกอบการ” ซึ่งหมายถึง ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบการโฆษณาด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาประกอบคำนิยามต่างๆตามกฎหมายแล้ว จึงกล่าวได้ว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” หมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้²²

(1) ผู้ขาย จำเป็นที่จะต้องพิจารณาประกอบบทนิยามความหมายของคำว่า “ขาย” ซึ่งหมายถึง ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อหรือผู้จัดหาให้ไม่ว่าด้วยประการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นตลอดจนผู้เสนอหรือชักชวนเพื่อการดังกล่าวด้วย

(2) ผู้ผลิตเพื่อขาย จำเป็นที่จะต้องพิจารณาประกอบบทนิยามความหมายว่า “ผลิต” หมายถึง ผู้ทำทำให้เกิดสินค้าขึ้นไม่ว่าด้วยวิธีการใด ผสม ประสาน ประดิษฐ์หรือแปรสภาพและหมายความรวมถึง ผู้ทำการเปลี่ยนรูป ดัดแปลง คัดเลือก หรือแบ่งบรรจุ เพื่อขายด้วยเช่นกัน

(3) ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย

(4) ผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หมายถึง ผู้ซื้อ เช่า เช่าซื้อ หรือได้มาไม่ว่าด้วยประการใดๆโดยให้ค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น เพื่อขาย ให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือจัดหาให้ ไม่ว่าประการใดๆ ซึ่งสินค้าโดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น

(5) ผู้ให้บริการ ก็จำเป็นต้องพิจารณาประกอบบทนิยามความหมายของคำว่า “บริการ” ซึ่งหมายถึง ผู้รับจัดทำกรงาน ผู้ให้สิทธิใดๆ หรือให้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินหรือกิจการใดๆ โดยเรียกค่าตอบแทนเป็นเงินหรือผลประโยชน์อื่น แต่ไม่รวม ถึงผู้รับจ้างแรงงานตามกฎหมายแรงงานด้วย

²² ภาณุมาศ ภู่งาม, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 16 , น. 32.

(6) ผู้ประกอบกิจการโฆษณา ก็จำเป็นต้องพิจารณาประกอบบทนิยาม ความหมายของคำว่า "โฆษณา" ซึ่งหมายความถึงผู้ประกอบกิจการซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะกระทำการไม่ว่าวิธีการใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า

ส่วนผู้ประกอบธุรกิจนั้นกฎหมายไม่ได้จำกัดว่าผู้ประกอบธุรกิจต้องมีสถานะเป็นนิติบุคคลเท่านั้น ดังนั้น บุคคลธรรมดาที่ย่อมเป็นผู้ประกอบธุรกิจได้ โดยหากว่าบุคคลดังกล่าวได้กระทำการใดๆ อันกฎหมายถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ที่สำคัญบุคคลนั้นจะต้องได้เข้าดำเนินการกิจการดังกล่าวเป็นปกติธุระจึงจะถือว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจมิใช่เพียงแต่กระทำเป็นครั้งคราว หรือเป็นการช่วยเหลือกันทางสังคม หรือทางจรรยา หรือช่วยเหลือกันทางครอบครัวก็ไม่ถือว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจ

ในการศึกษานั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจในความหมายของคำว่า "ผู้ประกอบธุรกิจ" ซึ่งเป็นคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งด้วย มิฉะนั้นย่อมไม่อาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาทของบุคคลทั้งสองฝ่ายที่เกิดขึ้นนั้นเข้าลักษณะเป็นคดีผู้บริโภค ตามนัยแห่งมาตรา 3 ซึ่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ได้บัญญัตินิยามของคำว่า "ผู้ประกอบธุรกิจ" มีความหมายว่า "ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย" จากบทนิยามดังกล่าวนี้มีความหมายถึงบุคคลต่อไปนี้

- (1) ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และ
- (2) ผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และเพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติและวิธีพิจารณาความในศาลด้วย และในกรณีที่มีการสืบสิทธิที่ย่อมหมายรวมถึง ผู้สืบสิทธิที่เข้าแทนที่และอยู่ในสถานะเดียวกับผู้บริโภค หรือผู้ประกอบธุรกิจที่ตนเข้าไปสวมสิทธิด้วย เพราะไม่เช่นนั้นอาจทำให้เกิดช่องว่างในการหลีกเลี่ยงกฎหมายตามพระราชบัญญัตินี้ได้ง่าย เช่น ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์หลีกเลี่ยงกฎหมายอาจโอนสิทธิเรียกร้องให้แก่บุคคลอื่นเป็นผู้ฟ้องคดีแทนได้²³

จากการศึกษา ผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไม่ว่าจะมีวัตถุประสงค์ในการผสมพันธุ์สัตว์เลี้ยงเพื่อนำออกขายเอง หรือมีวัตถุประสงค์ในการซื้อสัตว์เลี้ยงมาจากผู้อื่นเพื่อนำมาขายต่อเพื่อค้าหากำไรเป็นปกติธุระ หรือเป็นเพียงผู้ขายหรือผู้เสนอชักชวนเพื่อขายสัตว์เลี้ยงโดยมีค่าตอบแทนก็ตาม ถ้าได้ดำเนินการธุรกิจเข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งตามมาตรา 3 แห่ง

²³ เพ็งอ้วน, น. 33-34.

พระราชบัญญัติผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ผู้ประกอบธุรกิจนั้นก็อยู่ในความหมายของคำว่า "ผู้ประกอบธุรกิจ" ซึ่งอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ด้วย ส่วนผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงตามความหมายของกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะของรัฐแคลิฟอร์เนีย²⁴ ได้บัญญัติใน Code Healthy and Safety Code 122125 (b) ว่า "ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง" (Pet dealer) ไว้ใน หมายถึง "บุคคลผู้ประกอบกิจการร้านจำหน่ายปลีกล้วยหรือแมว หรือทั้งสองอย่าง คำนียามนี้ไม่นำมาใช้กับผู้เพาะพันธุ์ของสุนัขที่ควบคุมตามข้อ 1 (เริ่มมาตรา 122045) หรือกับบุคคลใด บริษัท หุ่นส่วนบริษัท หรือสมาคมอื่น ๆ ที่เพาะพันธุ์หรือเลี้ยงสุนัขในสถานที่ของบุคคล บริษัท หุ่นส่วน บริษัท หรือสมาคมอื่น ๆ ที่ได้ขาย โอนหรือมอบสุนัข ในจำนวนน้อยกว่า 50 ตัว ในปีก่อนหน้า"²⁴ และรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเท่านั้น ไม่คุ้มครองการซื้อขายสัตว์เลี้ยงจากพ่อค้าอิสระที่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจในรูปแบบร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจึงถือเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามบทบัญญัตินี้ โดยมีการกำหนดนิยามของคำว่า "ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง" (Pet shop) หมายความว่าสถานที่ใด ๆ ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของที่อยู่ซึ่งใช้เป็นที่เก็บสัตว์นั้น แต่หมายถึงสถานที่เก็บหรือแสดงให้เห็นซึ่งสัตว์นั้นสำหรับวัตถุประสงค์ในการขายให้กับประชาชนสำหรับการการเซยชมส่วนบุคคลและเพื่อนำไปเพื่อมิตรภาพมากกว่าเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจหรือการวิจัย²⁵ ดังนั้นทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ากฎหมายของต่างประเทศที่ศึกษานั้นมุ่งกำหนดความรับผิดชอบของผู้ขายซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจซึ่งดำเนินการขายสัตว์เลี้ยงเป็นอาชีพให้มีความรับผิดชอบที่สูงกว่าผู้ขายอิสระที่ซื้อขายกันเองโดยไม่ได้หวังผลกำไรเป็นอาชีพ

2.1.4 ความหมายของคำว่า "ชำรุดบกพร่อง"

2.1.4.1 ความหมายทั่วไป²⁶

คำว่า "ชำรุดบกพร่อง" ตรงกับคำว่า "Defect" ในภาษาอังกฤษ ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ไม่ได้ให้ความหมายไว้โดยเฉพาะ แต่ได้แยกคำว่า "ชำรุด" และคำว่า "บกพร่อง" ออกจากกันโดยให้ความหมายไว้ดังนี้

²⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125(b), California Code.

²⁵ N.J.S.A. 4:19-15.1 (Credits) L.1941, c. 151, p. 495, § 1. Amended by L.1978, c. 82, § 1, eff. July 19, 1978; L.1983, c. 525, § 1, eff. Jan. 17, 1984; L.1997, c. 247, § 1, eff. Dec. 8, 1997; L.2011, c. 142, § 1, eff. June 11, 2012.

²⁶ วีรศักดิ์ วรจิตตานนท์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21, น. 44.

"ชำรุด" หมายความว่า เสื่อมจากสภาพเดิมจนถึงบกพร่องเสียหายหรือบุบสลายไป เช่น หนังสือชำรุด เกวียนชำรุด

"บกพร่อง" หมายความว่า ไม่ครบบริบูรณ์เท่าที่ควรเป็น เช่น ข้อความบกพร่อง หย่อนความสามารถ เช่น ทำงานบกพร่อง

คำว่า "Defect" ในภาษาอังกฤษนั้น Black's Law Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า "Defect" ไว้ดังนี้ "Defect" n. "An imperfection or shortcoming, esp. in a part that essential to operation or safety of a product." ซึ่งแปลได้ว่า "ข้อบกพร่องหรือจุดด้อย โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นสาระสำคัญของการทำงานหรือความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์"

นอกจากนี้ Oxford Advanced Learner's of Current English ได้ให้คำอธิบาย คำว่า "Defect" ไว้ว่า "Defect (noun) a fault in something or in the way it has been made which means that it is not perfect." ซึ่งแปลได้ว่า "ความบกพร่องหรือผิดพลาดในบางสิ่งบางอย่างหรือในกรรมวิธีกับสิ่งที่ถูกผลิตขึ้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นความไม่สมบูรณ์แบบ"

ดังนั้น เมื่อพิจารณาความหมายตามที่ได้กล่าวมาแล้ว คำว่า "ชำรุดบกพร่อง" ในความหมายทั่วไปจึงหมายความว่า "เสื่อมจากสภาพเดิมจนไม่ครบถ้วนบริบูรณ์เท่าที่ควรมีควรเป็น หย่อนความสามารถหรือเสียหายบุบสลายไป"

ความหมายดังกล่าวนี้เป็นความหมายทั่วไป ซึ่งมีความแตกต่างจากความหมายในทางกฎหมาย เพราะบางกรณีความหมายทางกฎหมายจะมีลักษณะการบัญญัติที่มีความกว้าง หรือแคบจำกัดขอบเขตกว่าความหมายทั่วไป ซึ่งจะกล่าวต่อไปนี้

2.1.4.2 ความหมายตามบทบัญญัติของกฎหมาย

ในประเทศไทยไม่มีการบัญญัตินิยามความหมายของคำว่า "ชำรุดบกพร่อง" ไว้ในบทบัญญัติใดของกฎหมาย แต่มีประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติเรื่องความชำรุดบกพร่องตามสัญญาซื้อขายซึ่งผู้ขายรับผิดชอบนั้นในบรรพ 3 ส่วนของเอกเทศสัญญา ตามมาตรา 472-474 แต่ก็ยังไม่ให้บ่งบอกถึงความหมายไว้ว่าความ "ชำรุดบกพร่อง" หมายความว่าอย่างไร ดังนั้น จึงมีนักกฎหมายได้พยายามให้คำอธิบายความหมายของคำว่า "ความชำรุดบกพร่อง" แตกต่างกันดังต่อไปนี้

"ขุนประเสริฐ ศุภมาตรา" เห็นว่า คำว่าทรัพย์สินที่ขายชำรุดบกพร่องนั้นหมายความว่า²⁷

(1) ความเสื่อมเสียอย่างใดๆ ของทรัพย์สินนั้น ซึ่งเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมราคา

²⁷ วนิดา ภูเงิน, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 16, น. 35.

(2) ความเสียหายที่ทำให้เสื่อมความเหมาะสมในการที่ใครๆจะใช้โดยปกติโดยสัญญา

"ศาสตราจารย์ ดร.หยุด แสงอุทัย" เห็นว่า คำว่า ขำรุดบกพร่อง หมายถึง ความเสียหายในเนื้อหรือทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายกัน²⁸

"กุศล บุญเย็น" เห็นว่า ความขำรุดบกพร่อง หมายความว่า ความเสื่อมเสียในเนื้อหาของวัตถุหรือทรัพย์สินเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะเป็นปกติ หรือประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา และการขำรุดบกพร่องไม่ใช่เรื่องส่งมอบทรัพย์สินเป็นอย่างอื่น ผิดจากข้อตกลงตามสัญญาตามมาตรา 320 เช่น คุณภาพต่ำกว่าแต่ถือว่าเป็นการชำระหนี้ไม่ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ ดังนั้นความขำรุดบกพร่องนั้นมิใช่หรือการส่งมอบทรัพย์สินน้อยกว่าที่ตกลงกัน แต่เป็นความเสียหายในตัววัตถุที่ซื้อขาย เช่น ขำรุด แตกหัก บุบ รั่ว ซึม หรือร้าวแล้วแต่กรณี และรวมถึงการเน่า บูด เปื่อยยุ่ย อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา²⁹

"หลวงประดิษฐ์ มนุธรรม" ได้อธิบายความหมายของความขำรุดบกพร่องไว้ในหนังสือคำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ไว้ว่า "ความขำรุดบกพร่อง" หมายถึง ความไม่สมประกอบแห่งทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้น อันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติ ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา กล่าวคือ ถ้าเป็นที่ประจักษ์แก่ผู้ซื้อแล้วผู้ซื้ออาจไม่ซื้อทรัพย์สินนั้น เพราะไม่สมประโยชน์อันมุ่งจะใช้หรือถ้าจะซื้อก็คงไม่ให้ราคาเท่าที่ตกลง³⁰

"ศาสตราจารย์ประพันธ์ ศาตะมาน และศาสตราจารย์ไพจิตร บุญญพันธ์" ได้ให้ความหมายไว้ในความหมายไว้ในหนังสือ คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ ลักษณะซื้อขาย ไว้ว่า "ความขำรุดบกพร่อง" ตามมาตรา 472 หมายถึง ความเสียหายในเนื้อหาของวัตถุหรือทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายกัน เช่น โทรศัพท์หลอดภาพเสียเป็นความขำรุดบกพร่อง หรือ เสื้อผ้า แต่ผ้าที่ส่งมาให้เป็นผ้าเก่าเก็บใช้นาน 2-3 ครั้งก็ขาด³¹

"วิชญ์ เครื่องงาม" ได้ให้คำจำกัดความไว้ในหนังสือคำอธิบายกฎหมายว่าด้วยซื้อขาย แลกเปลี่ยน ให้ไว้ว่า "ความขำรุดบกพร่อง" ตรงกับคำในศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "Defect" ซึ่งหมายถึง การที่ทรัพย์สินชำรุดเสียหายจนเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสม

²⁸ เพิ่งอ้าง, น.35.

²⁹ เพิ่งอ้าง, น.35-36.

³⁰ วีรศักดิ์ วรดิตตานนท์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 21, น. 45-46.

³¹ เพิ่งอ้าง, น. 46.

แก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติ ตามวิสัยของการใช้ทรัพย์สิน หรือตามข้อกำหนดในสัญญา กล่าวอีกนัยหนึ่งต้องเป็นความเสียหายในเนื้อหาวัตถุหรือทรัพย์สินนั้นเอง³²

ดังนั้น จึงพอสรุปได้ว่า"ชำรุดบกพร่อง" ตามบทบัญญัติของกฎหมาย คือ การที่ทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความเสียหายบกพร่อง จนถึงขนาดเป็นเหตุให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันจะมุ่งหมายจะมุ่งหมายเป็นปกติหรือประโยชน์อันจะมุ่งหมายตามสัญญานั้นเอง

2.2 ความเป็นมาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

การพัฒนากฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันตามสภาพสังคม ซึ่งในอดีตสังคมอยู่กันอย่างลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การค้าขายยังมีลักษณะที่แลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน (Barter) ทุกคนสามารถซื้อขายกันได้อย่างเสรี อุปกรณ์และขั้นตอนในการผลิตสินค้าเป็นไปอย่างเรียบง่าย สร้างด้วยฝีมือและแรงงานของคน และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ตามธรรมชาติ จึงอยู่ในลักษณะที่เรียกว่า “ภูมิปัญญาท้องถิ่น” แต่เมื่อเปรียบเทียบในยุคปัจจุบันจะต่างกันโดยสิ้นเชิง เพราะสังคมอยู่กันอย่างลักษณะแก่งแย่งแข่งขัน ทุกคนพยายามผลิตและปรับปรุงสินค้าให้เทียบเท่าหรือเหนือกว่าคู่แข่งเพื่อที่จะครอบงำตลาด จึงพยายามผลิตและวิจัยสินค้า (R&D) ไม่ว่าด้วยการนำเทคโนโลยีมาใช้ผลิตสินค้าและบริการของตน ซึ่งมีกระบวนการที่สลับซับซ้อนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้วยกันก็ไม่สามารถตามได้ทัน และผู้บริโภคมักถูกเอาเปรียบอยู่เสมอ เช่นนี้ทำให้ภาครัฐจึงจำเป็นต้องเข้ามาแทรกแซงตลาด เนื่องจากเกิดภาวะความล้มเหลวทางตลาด (market failure) ขึ้น³³

ส่วนธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงเกิดขึ้นเนื่องจาก ปัจจุบันมีประชากรเป็นจำนวนมากที่หันมาให้ความสนใจกับการเลี้ยงสัตว์ประเภทสุนัขและแมวมากขึ้น ทั้งนี้ เนื่องมาจากลักษณะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมเมืองแบบครอบครัวเดี่ยวสัตว์เลี้ยงจึงมีความสำคัญมากขึ้น จากเดิมที่นิยมเลี้ยงสุนัขไว้เพื่อเฝ้าบ้านเท่านั้น แต่ปัจจุบันสุนัขหรือแมวลับนิยมเลี้ยงไว้เพื่อเป็นเพื่อน เพื่อคลายเหงาด้วยในบางครอบครัวยังให้ความสำคัญมากถึงขนาดว่าสัตว์เลี้ยงถือเป็นหนึ่งในสมาชิกของครอบครัวเลยทีเดียว ดังนั้น จึงพบว่าธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเติบโตและแพร่หลายอย่างรวดเร็วโดยปราศจากการควบคุม

³² เฟื่องอ้าง, น. 46.

³³ สุภัทร แสงประดับ, "ปัญหากฎหมายในการพิจารณาคดีผู้บริโภคในประเทศไทย," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขากฎหมายธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2551), น. 9.

วิวัฒนาการ แนวคิด การคุ้มครองผู้ซื้อในธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงมีจุดเริ่มต้นจาก แนวความคิดระบบเศรษฐกิจเสรี ผู้ประกอบธุรกิจสามารถดำเนินการประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์ เลี้ยงได้อย่างเสรีโดยเริ่มต้นตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยไม่มีกฎหมายมาควบคุมโดยตรง แต่ เนื่องจากมนุษย์มีความเป็นอยู่ที่เปลี่ยนแปลงไป มีปัจจัยในการดำรงเนินชีวิตเพิ่มมากขึ้น และต้องการ สัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไว้เป็นเพื่อนคลายเหงาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ธุรกิจการจำหน่ายสุนัขและแมวจึงเป็นธุรกิจที่ตอบสนองความต้องการในการหาซื้อสัตว์เลี้ยงได้ ดี จึงเป็นการเปิดช่องว่างให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจให้เข้ามาแสวงหาผลประโยชน์เป็นจำนวนมาก และเกิด การแข่งขันทางธุรกิจแบบการหวังผลกำไรมากกว่าการสนใจและให้ความใส่ใจในสุขภาพ และชีวิต ความเป็นอยู่ของสัตว์เลี้ยงที่จะจำหน่าย ผู้ประกอบธุรกิจหลายรายที่ขายสัตว์เลี้ยงโดยไม่มีความรู้ หรือขาดความสนใจในสวัสดิภาพของสัตว์ (animal welfare) การที่ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติไม่ถูกต้อง หรือละเลยในหลายๆด้าน ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของสุนัขและแมวที่มีไว้เพื่อนำ ออกจำหน่ายซึ่งอาจมีอาการติดเชื้อโรคได้ง่าย ส่งผลทำให้พบปัญหาต่อผู้บริโภคตามมาว่า เมื่อผู้ซื้อรับ มอบสุนัขหรือแมวแล้วกลับพบภายหลังว่า สัตว์เลี้ยงที่รับมามีการป่วย ติดเชื้อ และอาจตายในที่สุด เมื่อหากเกิดกรณีดังกล่าวนี้แล้ว ผู้ซื้อก็จะเรียกร้องความเสียหายให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการชดใช้ แต่ก็ มักได้รับการปฏิเสธที่จะรับผิดชอบในความเจ็บป่วยบกพร่องนั้น

ทั้งนี้ ระบบเศรษฐกิจที่เป็นระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม (Liberalism) ซึ่งมีหลักการให้ เอกชนดำเนินการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้อย่างอิสระ (Laissez-Faire) โดยมีสมมติฐานว่า มนุษย์ทุก คนมีความสามารถเท่าเทียมกัน รัฐจะเข้าไปมีบทบาทในฐานะเพียงผู้กำกับดูแลให้การดำเนินการทาง เศรษฐกิจของเอกชนเป็นไปภายในกรอบกฎหมาย และคุ้มครองผลประโยชน์ของส่วนรวม (Public Interest) เท่านั้น ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้สามารถใช้ได้กับสังคมยุคเก่าเท่านั้น เพราะสังคมยุค เก่าเป็นสังคมแบบพื้นฐาน (Primitive Society) เป็นสังคมแคบ วิธีการผลิตสินค้าและบริการยังไม่ สลับซับซ้อนเท่ากับสังคมยุคใหม่อย่างปัจจุบัน การซื้อขายสินค้ายุคนั้นจึงใช้หลัก "ผู้ซื้อควรระวัง" (Caveat Emptor หรือ Let the buyer beware) แต่ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจและสังคมได้ เปลี่ยนแปลงไป การผลิตสินค้าและมีความสลับซับซ้อนและมีลักษณะเป็นงานทางวิทยาศาสตร์โดยใช้ เทคโนโลยีที่สูงกว่าผู้บริโภคทั่วไปจะทราบถึงคุณภาพและความบกพร่องได้โดยง่าย ฝ่ายผู้ประกอบ ธุรกิจมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ผู้ซื้อและผู้ประกอบธุรกิจต่างมีฐานะทางเศรษฐกิจและ อำนาจการต่อรองที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal Bargaining Power) ทำให้หลักผู้ซื้อต้องระวัง ไม่สามารถ คุ้มครองผู้ซื้อได้อีกต่อไป แนวความคิดเรื่องการซื้อขายจึงได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นหลัก "ผู้ขายต้อง ระวัง" (Caveat Venditor หรือ Let the seller beware) ซึ่งรัฐบาลเข้ามาแทรกแซงเพื่อให้ความ คุ้มครองแก่ผู้ซื้อ โดยการสร้างกฎหมายต่างๆขึ้นมาเพื่อควบคุมไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจเอาเปรียบ

ผู้ซื้อ และกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นก็จะมีมาตรการและหลักการชดใช้เยียวยาความเสียหายเป็นพิเศษ³⁴ ซึ่งอาจแบ่งลักษณะของการคุ้มครองผู้ซื้อของรัฐได้เป็น 2 ระดับ คือ³⁵

(1) การป้องกันความเสียหาย คือ รัฐจะออกกฎหมายมากำหนดให้รัฐมีอำนาจกำกับควบคุมให้เกิดความเป็นธรรมทั้งในระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ประกอบการด้วยกันและระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ซื้อ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการผูกขาดทางการค้า กฎหมายเกี่ยวกับข้อสัญญาไม่เป็นธรรม เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ซื้อ

(2) การชดใช้เยียวยาความเสียหายกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นจากการบริโภค โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมาก รัฐจะออกกฎหมายพิเศษมากำหนดมาตรการที่จะทำให้ผู้ซื้อได้รับการชดใช้เยียวยาความเสียหายนั้น

สำหรับธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวนั้น ในปัจจุบันสามารถกระทำได้อย่างเสรีทำให้มีผู้ประกอบการจำนวนมากที่มาสวมหาผลกำไร แต่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพร่างกายของสัตว์ที่นำมาขาย ทั้งขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างเพียงพอในคุณภาพ สุขภาพ การเลี้ยงดูความเป็นอยู่ของสุนัขและแมวก่อนที่จะนำออกจำหน่ายและส่งมอบแก่ผู้ซื้อเลย อีกทั้งไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่เป็นการคุ้มครองผู้ซื้อโดยจัดให้มีการควบคุมหรือตรวจสอบไว้สำหรับกรณีดังกล่าว ปัญหาที่ตามมาคือ ภายหลังจากที่ผู้ซื้อได้รับมอบสุนัขและแมวจากผู้ประกอบการแล้วมักจะพบว่าสัตว์ของตนมีความบกพร่องหรือเจ็บป่วย ติดเชื้อหรือตายในที่สุด และเมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบการทำการชดเชยความเสียหายก็มักถูกปฏิเสธ และบ่นเพียงว่าความเจ็บป่วยหรือบกพร่องของสุนัขและแมวนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้ขายและส่งมอบแก่ผู้ซื้อไปแล้ว จึงไม่ใช่ความเสียหายที่เกิดจากตนอันที่จะต้องรับผิดชอบ ซึ่งกฎหมายที่ประเทศไทยใช้อยู่ในเรื่องความรับผิดทางสัญญาเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 472-475 ผู้ขายต้องรับผิดเฉพาะความชำรุดบกพร่องเป็นสิ่งที่มียู่ก่อนหรือขณะส่งมอบ ดังนั้น เป็นหน้าที่ของผู้ซื้อที่ต้องพิสูจน์ว่าความเจ็บป่วยหรือบกพร่องของสุนัขหรือแมวนั้นเป็นสิ่งที่มียู่ก่อนแล้ว ทั้งที่ การที่ผู้ซื้อได้ซื้อสุนัขและแมวจากผู้ประกอบการที่เป็นร้านจำหน่ายโดยเฉพาะย่อมมีความคาดหวังที่จะได้สุนัขและแมวที่มีคุณภาพมากกว่าจากซื้อจากบุคคลธรรมดาทั่วไป และการพิสูจน์โดยให้ผู้ซื้อมีการพิสูจน์ย่อมทำได้ยาก เพราะก่อนที่ผู้ซื้อจะรับมอบสุนัขและแมวมา การให้ความดูแลสุนัขและแมวอย่างไรย่อมเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ประกอบการรู้เห็นอยู่ฝ่ายเดียว และการพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นผู้ซื้อก็ไม่อาจกระทำตัวเองต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่างสัตวแพทย์ ทำให้ผู้ซื้อขาดอำนาจในการต่อรอง ด้วยเหตุนี้ กฎหมาย

³⁴ วีรศักดิ์ วรดิตตานนท์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 21, น.10.

³⁵ เพ็งอ้าง, น.11.

ความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องจึงไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองผู้ซื้อ รัฐจึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคขึ้น โดยเจตนารมณ์เพื่อต้องการคุ้มครองผู้ซื้อให้มากขึ้นเพื่อให้สิทธิแก่ผู้ซื้อในการรับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริงของสินค้าและการให้ความเยียวแก่ผู้ซื้อในการซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น แต่ว่ากฎหมายดังกล่าวยังคงบังคับใช้กับสินค้าทั่วไปอยู่ แม้สุนัขและแมวจะถือเป็นสินค้าอย่างหนึ่ง แต่มันกลับมีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป เพราะเมื่อนำมาเลี้ยงแล้วย่อมเกิดความรู้สึกผูกพันมีคุณค่าทางด้านจิตใจด้วย ซึ่งกฎหมายของประเทศไทยยังไม่มีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวเป็นการเฉพาะ

ดังนั้น จึงทำให้เห็นว่าเมื่อสังคมเปลี่ยนไป การให้ความคุ้มครองผู้ซื้อโดยยึดหลักการเดิมว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของผู้ขายไม่อาจใช้บังคับเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อได้อย่างเพียงพอ การที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงโดยการกำหนดกฎเกณฑ์และกฎหมายขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อมากขึ้น โดยให้มีการเปิดเผยข้อมูลการผลิต แหล่งที่มา ข้อมูลสำคัญอื่นที่จำเป็นของสินค้าในบางประเภท ก็ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้ซื้อได้รับการคุ้มครองความเสียหายจากการซื้อขายสินค้ามากขึ้น แต่สัตว์เลี้ยงไม่ถือเป็นสินค้าที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลก่อน ทำให้พบปัญหาของการที่ผู้ประกอบการธุรกิจรู้อยู่แล้วว่าสัตว์เลี้ยงเจ็บป่วยบกพร่องแต่ปกปิดข้อมูล หรือผู้ประกอบการบางรายไม่รู้เพราะขาดการตรวจสอบ แต่เมื่อเกิดความเสียหายสุนัขและแมวเจ็บป่วยบกพร่อง ผู้ประกอบการก็มักจะปฏิเสธเพราะไม่มีกฎหมายกำหนดความรับผิดไว้อย่างชัดเจน การซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวจึงเป็นกิจการที่รัฐควรเข้ามากำหนดกฎเกณฑ์โดยการบัญญัติกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อไว้เป็นการเฉพาะเช่นกัน

2.3 ทฤษฎีและแนวคิดในการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

การให้ความคุ้มครองผู้ซื้อนั้น กฎหมายได้อาศัยหลักความรับผิดชอบอันเป็นรากฐานแห่งการให้สิทธิความเป็นธรรมในการเรียกร้องของผู้ซื้อ โดยในอดีตนั้นสังคมอยู่กันอย่างลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การซื้อขายมีลักษณะไปในทางของการแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน (Barter) และประชาชนทุกคนสามารถทำการซื้อขายกันได้อย่างมีความเป็นอิสระและเสรี สินค้าส่วนใหญ่จึงมีที่มากระบวนการผลิตและขั้นตอนที่ไม่ซับซ้อนเรียบง่าย ซึ่งส่วนใหญ่จะมาจากการนำทรัพยากรธรรมชาติมาประยุกต์เป็นงานฝีมือโดยใช้แรงงานของบุคคล แต่มาถึงยุคสมัยนี้ทุกอย่างจะมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง มีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ และด้วยความมีอิสระเสรีทางการค้าจึงเกิดผู้ประกอบการขึ้นเป็นจำนวนมากจึงเกิดภาวะการแก่งแย่งแข่งขัน โดยทุกคนพยายามผลิตและพัฒนาสินค้ามีความโดดเด่นกว่าคู่แข่งเพื่อผลกำไรทางธุรกิจของตน จึงเกิดความพยายามในการคิดค้นวิจัยเพื่อผลิต

สินค้าในทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นวิธีการการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มีความสลับซับซ้อนมาใช้เพื่อดำเนินการผลิตสินค้าและบริการของตน ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจด้วยกันรวมถึงผู้ซื้อก็ยากที่จะเข้าถึงข้อมูลแหล่งที่มาและวิธีการผลิต ทำให้เกิดปัญหาการเรียกร้องต่างๆตามมาและผู้ซื้อถูกเอารัดเอาเปรียบเพราะการเข้าถึงข้อมูลกระทำได้น้อยเกินไป ทำให้ภาครัฐได้เข้ามาดำเนินแทรกแซงทางการตลาด เพื่อพัฒนาและสร้างกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อให้ได้รับความเป็นธรรมและเกิดความเท่าเทียมกันไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างผู้ประกอบการกับผู้ซื้อเกินสมควร

จากปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้ประกอบการและผู้ซื้อ ภาครัฐจึงมีการสร้างมาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่ผู้ซื้อได้รับ โดยมีการนำเอาทฤษฎีต่างๆของกฎหมายมาใช้หลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีความรับผิดชอบทางสัญญา (Privity of Contract) หลักดังกล่าวถือความมีเสรีภาพในการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญา โดยคู่สัญญามีความเท่าเทียมกันจึงจะสามารถใช้บังคับอย่างเป็นธรรม แต่กรณีดังกล่าวเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปเกิดความเหลื่อมล้ำทางสังคม มีการนำเทคโนโลยีสมัยเข้ามาใช้ซึ่งยากแก่การที่ผู้ซื้อจะเข้าถึงได้โดยง่าย³⁶ ต่อมาได้มีการนำเอาทฤษฎีความรับผิดชอบโดยเด็ดขาด (Strict Liability) ในทางละเมิดมาใช้สำหรับในกรณีที่มีความเสียหายที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตที่สลับซับซ้อนและได้รับการยอมรับมากขึ้น เพราะเนื่องจากผู้ซื้อไม่อาจพิสูจน์ถึงที่มาของความเสียหายได้ว่าเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นของบุคคลใด หลักกฎหมายดังกล่าวมีเหตุผลสำคัญที่มีการนำเอาทฤษฎีความรับผิดชอบโดยเด็ดขาดในทางละเมิดมาปรับใช้ในกรณีการชดเชยเยียวยาเสียหายที่เกิดจากการซื้อขาย ก็คือเรื่องภาระพิสูจน์ที่หลักการการพิสูจน์ไปยังผู้ประกอบการเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของผู้ประกอบธุรกิจไปให้แก่ผู้ประกอบการนั่นเอง³⁷ ดังนั้น ในการพิจารณาถึงการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อ หรือความรับผิดใดๆ จึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.3.1 ทฤษฎีความรับผิดชอบทางสัญญา

ในการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาแต่เดิมนั้น คู่สัญญามีเสรีภาพที่จะตกลงทำสัญญากันอย่างใดก็ได้ แต่ปัจจุบันสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปเริ่มมีกฎหมายข้อบังคับต่างๆที่กฎหมายกำหนดขึ้นเพื่อให้สัญญาบางชนิดต้องมีขั้นตอนให้ต้องปฏิบัติตาม ดังนั้น การทำสัญญาจึงมีหลักการหรือทฤษฎีที่สำคัญ 3 ประการ คือ ทฤษฎีว่าด้วยหลักศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา ทฤษฎีว่าด้วยหลักเสรีภาพในการทำสัญญา และทฤษฎีทางสังคมในการทำสัญญาหรือสังคมพิทักษ์ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวในฐานะที่เป็นหลักกฎหมายทั่วไปที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการทำสัญญา ซึ่งได้แก่หลักดังต่อไปนี้

³⁶ ฌานีตา ภู่งเงิน, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 16*, น. 18.

³⁷ เพ็ญอ้าว, น.18.

2.3.1.1 ทฤษฎีหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา (Principle of Autonomy of Will)³⁸

หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา นั้นถือเป็นทฤษฎีที่นักปรัชญาทางกฎหมายสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ได้ให้การสนับสนุน โดยอาศัยความเป็นเหตุเป็นผลทางนิติปรัชญาว่าด้วยนิติสัมพันธ์ทางหนี้ ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของ"เจตนา"ของบุคคลถือว่า "เจตนาของเอกชนมีค่าเหนือกว่าสังคม" (La Primante' de Individu sur la Scoiete) เป็นพื้นฐานก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ทางสัญญา ซึ่งตามหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องอยู่ 2 ทฤษฎี คือ

(1) ทฤษฎีเจตนา (Will Theory) ถือเอาเจตนาภายใน กล่าวคือ การก่อให้เกิดและผลของสัญญาขึ้นอยู่กับเจตนาที่คู่สัญญามีอยู่โดยแท้จริงภายใน มิใช่เจตนาที่แสดงออกมาภายนอกเท่านั้น ตามทฤษฎีนี้จะยอมรับหลักเรื่องการแสดงออกซึ่งเจตนา ในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ถึงเจตนาที่แท้จริงได้เท่านั้น เป็นทฤษฎีที่มุ่งคุ้มครองผู้แสดงเจตนา

(2) ทฤษฎีการแสดงเจตนา (Declaration Theory) ถือเอาเจตนาที่แสดงออกมาภายนอก เนื่องจากไม่มีผู้ใดสามารถล่วงรู้เจตนาภายในของผู้แสดงเจตนาได้ โดยสัญญาถูกพิจารณาว่าเป็นข้อเท็จจริงทางสังคมซึ่งต้องให้ความมั่นคงที่ดีที่สุดแก่บุคคลที่รู้หรือเห็นได้เฉพาะที่แสดงออกมาเท่านั้น เป็นทฤษฎีที่มุ่งคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้รับการแสดงเจตนา

ซึ่งในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 นักปราชญ์ทางกฎหมายได้มีความประสงค์ที่จะให้บุคคลมีเสรีภาพเป็นอิสระหลุดพ้นจากข้อบังคับต่างๆไม่ว่าจะเป็นข้อบังคับทางสังคมและทางกฎหมาย โดยต้องการที่จะให้กฎข้อบังคับเป็นเรื่องของข้อยกเว้นเท่านั้น ซึ่งหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนานี้มีสมมุติฐานว่า "บุคคลทุกคนมีอำนาจต่อรองที่เท่าเทียมกันตามกฎหมาย ทุกคนรู้ถึงฐานะความได้เปรียบเสียเปรียบของตน" กล่าวคือ โดยหลักแล้วบุคคลทุกคนจะต้องมีเสรีภาพ เว้นแต่บางเรื่องที่เราเห็นสมควร จึงจะมีการวางข้อบังคับซึ่งเป็นข้อจำกัดยกเว้นเสรีภาพไว้ และยังมีความเห็นต่อไปว่า เสรีภาพของบุคคลนี้จะถูกจำกัดลงได้ก็แต่โดยความสมัครใจของตนเองเท่านั้น เพราะกฎเกณฑ์ที่ดีที่สุดที่จะใช้แก่สัญญาคงไม่มีอะไรที่ดีไปกว่ากฎเกณฑ์ที่คู่สัญญาที่มีความเท่าเทียมกันเป็นผู้ตกลงกัน โดยถือว่ากฎเกณฑ์ที่ตกลงกันไว้นั้นเป็นกฎหมายอันหนึ่งที่คู่สัญญาจะให้มีผลใช้บังคับแก่กรณีของตนโดยเฉพาะ จึงน่าจะเป็นกฎเกณฑ์ที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมกับเอกชนเป็นอย่างมาก จากแนวความคิดนี้จึงนำไปสู่ "หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา" กล่าวคือ

³⁸ เพิ่งอ้าง 13, น.12.

ให้คู่กรณีมีเสรีภาพอย่างเต็มที่ในการทำสัญญา รัฐจะไม่มีบัญญัติกฎหมายมาบังคับการทำสัญญาของเอกชน (State Non Intervention) โดยปล่อยให้เอกชนสามารถวางกฎเกณฑ์ใช้บังคับแก่สัญญาของตนตามลำพัง (Mutual Agreement) กฎหมายจะเข้าไปแทรกแซงก็แต่เฉพาะกรณีที่เห็นสมควรเป็นพิเศษเท่านั้น นอกจากนั้น "หลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา" ย่อมหมายความว่า เจตนาเอกชนมีค่าเหนือกว่าสังคม หรืออีกนัยหนึ่ง การแสดงเจตนาของเอกชนก็เป็นตัวก่อให้เกิดหนี้ขึ้น หนี้มิได้เกิดจากอำนาจภายนอกอื่นใด

ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเป็นหลักซึ่งให้ความอิสระแก่บุคคลในการที่จะทำสัญญาตามที่คู่สัญญาต้องการ จึงเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดสัญญาที่มีผลบังคับระหว่างคู่สัญญา ทั้งนี้ เพราะกฎหมายที่มีอยู่อาจไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมในอันที่จะปรับกับปัญหาหลายกรณีที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกว่า ควรจะปล่อยให้เอกชนมีความคิดริเริ่มในการกำหนดสิทธิและบังคับตามสิทธิของพวกเขา หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเป็นทฤษฎีที่พบอยู่ในระบบกฎหมาย (Civil Law) มากกว่าระบบจารีตประเพณี (Common Law) ระบบประมวลกฎหมายยอมรับทฤษฎีเรื่องความยินยอมในสัญญา ดังจะเห็นได้จากภาษิตกฎหมายที่ว่า "สัญญาที่มีผลสมบูรณ์ย่อมมีผลบังคับ" หรือ "สัญญาต้องเป็นสัญญา" (Pacta Sunt Servanda) ความเห็นนี้ตรงกับหลักกฎหมายที่ว่า "สัญญาจะก่อให้เกิดหนี้ทางกฎหมายได้ต้องมาจากความยินยอมของคู่กรณี และกฎหมายก็มีหน้าที่ในอันที่จะบังคับให้เป็นไปตามเจตนาของคู่กรณี" จึงอาจกล่าวได้ว่า หลักดังกล่าวข้างต้นนี้มีหลักเกณฑ์ว่า "บุคคลต้องมีอิสระในการทำสัญญาตามที่เขาต้องการโดยปราศจากการแทรกแซง"

2.3.1.2 ทฤษฎีหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Principle of Freedom of Contract)³⁹

หลักเสรีภาพในการทำสัญญานั้นเป็นพื้นฐานของกฎหมายที่ใช้เพื่อบัญญัติกฎหมายในส่วนของนิติกรรมสัญญาที่ใช้บังคับกันแพร่หลายอยู่ในปัจจุบันเป็นการทั่วไป โดยหลักการนี้มีความเกี่ยวข้องกับส่วนต่างๆของนิติกรรม ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของคู่สัญญา วัตถุประสงค์หรือแบบสัญญา หลักเกณฑ์เรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาถือเป็นเพียงนโยบายทางกฎหมาย (Legal Policy) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเสรีภาพของบุคคลที่จะเปลี่ยนแปลงสิทธิของเขาตามที่ต้องการ และเป็นหลักที่ให้เสรีภาพอย่างสมบูรณ์แก่คู่สัญญาในการที่จะกำหนดชนิดรูปแบบ และเนื้อหาข้อตกลงในสัญญา และขณะเดียวกันก็เป็นการจำกัดขอบเขตการแทรกแซงของภาครัฐในการทำสัญญาระหว่างคู่สัญญาให้อยู่ในวงที่จำกัดที่สุด แต่สำหรับ"หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา"ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็น

³⁹ เฟื่องอ้าง, น.13.

หลักกฎหมายซึ่งให้ความเป็นอิสระแก่บุคคลในการที่จะทำสัญญาตามที่เขาต้องการ หลักเสรีภาพในการทำสัญญามีความหมายอยู่ 2 ความหมาย คือ

(1) หลักเสรีภาพในการทำสัญญาตามกฎหมายเดิม⁴⁰

ความหมายของหลักเสรีภาพในการทำสัญญาตามกฎหมายเดิม เกิดจากหลักทฤษฎีอรรถประโยชน์ของเบนธัม (Bentham) และมิล (Mill) นักปรัชญาเสรีนิยม และเกิดขึ้นช่วงต้นศตวรรษที่ 18 ซึ่งมีความเชื่อว่ารากฐานของกฎหมายคือศีลธรรม ต้องเป็นการสร้างประโยชน์สูงสุดแก่บุคคลจำนวนมากที่สุด (Greatest happiness of the greatest number.) โดยถือว่าเสรีภาพทางสัญญาพาณิชย์เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้เกิดความสุขแก่เอกชนมาประยุกต์หลักอรรถประโยชน์ในกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีการให้หลักประกันแก่เสรีภาพในการทำสัญญา นอกจากนี้ ยังเกิดจากหลักปรัชญากฎหมายเรื่องปัจเจกชนนิยม (Individualism) โดยถือว่าเจตนา มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นพื้นฐานของเสรีภาพตามธรรมชาติของมนุษย์ และเมื่อผสมผสานเข้ากับแนวความคิดเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาของลัทธินิยมทางเศรษฐกิจ (Liberalism) ที่เน้นถึงความสำคัญของการแข่งขันระหว่างเอกชนโดยเสรี (Freedom Competition) เสรีภาพในการประกอบกิจการค้าและการทำสัญญาทางการค้า (Laissez-faire) ทำให้หลักเสรีภาพในการทำสัญญากลายเป็นทฤษฎีหลักซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

หลักเสรีภาพในการทำสัญญาถือหลักว่า "สัญญาเป็นตัวก่อให้เกิดหนี้ คือ ความสมัครใจ หรือเจตนา" เนื่องจากบุคคลทุกคนมีเสรีภาพตามความสมัครใจที่จะทำสัญญาผูกพันตนหรือไม่ก็ได้ มิได้เกิดขึ้นโดยอำนาจภายนอกอื่นใด สัญญามิได้มีสภาพบังคับโดยอาศัยอำนาจแห่งกฎหมาย เพียงแต่กฎหมายเป็นผู้กำหนดบทลงโทษสำหรับกรณีที่มีการไม่ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาเท่านั้น ซึ่งหลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความหมายเดิมนี้นักวิชาการ คือ Wilson ได้ให้ความหมายไว้ 2 ประการ คือ

(ก) เสรีภาพในการทำสัญญา หมายความว่า เสรีภาพในการก่อให้เกิดสัญญา (Formation of Contract) ซึ่งการให้ความหมายเพียงเท่านั้นไม่อาจครอบคลุมถึงหลักนี้ได้ทั้งหมด จึงมีนักวิชาการอีกท่านหนึ่ง คือ Prof. Tamburrino นักนิติศาสตร์ชาวอิตาลีได้ให้ความหมายเพิ่มเติมว่า "เสรีภาพในการทำสัญญา หมายถึง เสรีภาพในการก่อให้เกิดขึ้น ดำเนินต่อไป หรือระงับกระบวนการในการก่อให้เกิดสัญญา" หมายถึง ความเป็นไปได้ที่จะบอกถอนคำเสนอ หรือคำสนองในกรณีที่สัญญายังไม่เกิดขึ้น เป็นเสรีภาพที่ปราศจากบทลงโทษโดยตรง เพราะความไม่สุจริตในการเจรจาหรือการคุ้มครองความไว้เนื้อเชื่อใจของอีกฝ่าย ไม่เคยนำมาซึ่งความสำเร็จของสัญญาเลย

⁴⁰ เพิ่งอ้าง, น. 14.

เสรีภาพในการก่อให้เกิดสัญญาณนั้น มีอยู่ในช่วงของการทำการเจรจา การทำการค้าซื้อเชิงผูก หรือการทำข้อเสนอที่ผู้ทำมีเสรีภาพที่จะเลือกทำสัญญากับใครอย่างใดก็ได้

แต่เมื่อสัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว เสรีภาพของคู่สัญญาก็จะสิ้นสุดลงทันที เพราะนับแต่วันที่สัญญาเกิดขึ้นโดยสมบูรณ์แล้วจะก่อให้เกิดหนี้ หรือนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญา และนับแต่นั้นไปคู่สัญญาจะมีแต่เพียงหนี้ที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ทำไว้เท่านั้น เสรีภาพจึงไม่มีอีกต่อไป

(ข) เสรีภาพในการทำสัญญา หมายความว่า การมีเสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงภายหลังที่สัญญาเกิดขึ้นแล้ว คือ เสรีภาพที่จะไม่ถูกแทรกแซงจากรัฐตามกฎหมายปัจจุบันนี้อาจเป็นเพราะรัฐได้รับรองเสรีภาพที่ปัจเจกชนมีตั้งแต่ขั้นตอนก่อนการเกิดสัญญาแล้ว ดังนั้น สัญญาเกิดขึ้นรัฐจะเข้าไปแทรกแซงเพื่อให้สิ่งที่คู่สัญญาได้กำหนดตกลงกันไว้โดยเสรีภาพเปลี่ยนไปเป็นประการอื่นไม่ได้ เพราะหากปล่อยให้เป็นอย่างนั้นก็เท่ากับว่าเสรีภาพของปัจเจกบุคคลถูกทำลาย

สรุปได้ว่าหลักเสรีภาพในการทำสัญญาตามกฎหมายเดิม จึงมีหลักภายใต้ความคิดของลัทธิเสรีนิยมที่มองว่าบุคคลทุกคนมีเสรีภาพที่จะเข้าทำสัญญาที่เน้นความมีอิสระในการผลประโยชน์ของตนด้วยวิถีทางของตนเองและมีการจำกัดเสรีภาพน้อยที่สุด

(2) หลักเสรีภาพในการทำสัญญาตามความหมายใหม่⁴¹

เนื่องจากมีผู้โต้แย้งทั้งตัวทฤษฎีและผลที่เกิดจากการใช้หลักเสรีภาพในการทำสัญญาสำหรับในการแสดงเจตนาของบุคคลตามหลักดังกล่าวที่ถือเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดนั้น โดยโต้แย้งว่า ชีวิตในสังคมนั้นประกอบไปด้วยความสัมพันธ์หลายอย่างที่ไม่สามารถปล่อยให้ตกอยู่ภายใต้อิสรเสรีภาพของคู่สัญญาเพียงแต่อย่างเดียวนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ทางครอบครัว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมรดก เป็นต้น เรื่องเหล่านี้สังคมหรือรัฐต้องยื่นมือเข้ามาควบคุมเสรีภาพในการทำสัญญาของมนุษย์ จะปล่อยให้เอกชนทำสัญญากันตามความสมัครใจไม่ได้ เพราะ การอยู่ในสังคมนั้น บุคคลทุกคนย่อมต้องมีหน้าที่บางประการต่อสังคมซึ่งเป็นหน้าที่ที่ถูกกำหนดจากภายนอกมาจำกัดเสรีภาพของมนุษย์ไว้ นอกจากนี้ สภาพบังคับแห่งหนี้ที่เกิดขึ้นจากสัญญานั้นจะไม่มีผลเลย ถ้ากฎหมายไม่ยอมรับบังคับให้ กล่าวคือ แม้มนุษย์จะมีเสรีภาพในการทำสัญญา แต่เจตนาของมนุษย์มิใช่สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่จะก่อให้เกิดหนี้ที่มีสภาพบังคับได้หากเป็นเรื่องที่กฎหมายไม่ยอมรับบังคับให้กระทำ และหลักเสรีภาพในการทำสัญญาไม่ใช่หลักกฎหมายที่สอดคล้องกับกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) เพราะแม้แต่ลัทธิเสรีนิยมเศรษฐกิจที่สนับสนุนการค้าแบบเสรีก็เริ่มมีการปฏิเสธหลักการค้าเสรี เนื่องจากช่วงศตวรรษที่ 20 สภาวะเศรษฐกิจและสังคมได้ขยายตัวไปมาก การปล่อยให้การแข่งขันโดยเสรีดำเนินไปได้โดยอิสระเป็นไปตามอุปสงค์และอุปทานกลไกตลาด (Demand and

⁴¹ เฟื่องอ้าง, น. 15.

Supply) จะทำให้เกิดการแข่งขันทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรมได้ และเมื่อการปล่อยให้เกิดการแข่งขันโดยเสรีเกินขอบเขตโดยไม่มีการจำกัดไว้ก็จะก่อให้เกิดการผูกขาดทางการค้า (Monopoly) และเกิดระบบนายทุนซึ่งเป็นผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจในสังคม ดังนั้น เพื่อให้มีความเท่าเทียมกันให้มากที่สุดจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายขึ้นมาเพื่อควบคุมและจำกัดขอบเขตการแสวงหาประโยชน์จากหลักเสรีภาพในการทำสัญญา ดังนี้ จึงเกิดแนวความคิดในการจำกัดเสรีภาพในการทำนิติกรรมสัญญา โดยความคิดดังกล่าวเรียกว่า "ข้อจำกัดเสรีภาพในการทำนิติกรรมสัญญา" (Restrain to Freedom of Contract) โดยแนวความคิดนี้เห็นว่า "หลักเสรีภาพในการทำสัญญา" นั้น จึงไม่ใช่หลักที่ถูกต้องเสมอไปทุกกรณี เนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า หากปล่อยให้นุชนิยมเสรีภาพในการทำสัญญาแล้ว หลักการดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความไม่เป็นธรรมในสังคม ดังนั้น หลักเสรีภาพในการทำสัญญาตามความหมายใหม่ จึงเป็นเรื่องที่กฎหมายตระหนักถึงอำนาจต่อรองของคู่สัญญาที่มีความไม่เท่าเทียมกัน และผลของการจำกัดความรับผิดชอบตามกฎหมายของฝ่ายผู้ประกอบการหรือคู่สัญญาที่มีอำนาจเหนือกว่า

ดังนั้น สรุปได้ว่า หลักเสรีภาพในการทำสัญญาในความหมายใหม่หมายความว่า “เสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อคู่สัญญามีลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกัน คือมิได้เฉพาะสังคมที่มีเสรีภาพและความเสมออย่างแท้จริง”

2.3.1.3 ทฤษฎีทางสังคมในการทำสัญญาหรือสังคมพิทักษ์ (Paternalism)⁴²

ทฤษฎีนี้เป็นทฤษฎีที่เกิดขึ้นจากผู้ที่ได้แย่งหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา และผู้สนับสนุนทฤษฎีนี้ คือ Saleilles ตามทฤษฎีนี้มุ่งให้ความสำคัญของทางสังคมเหนือกว่าเพียงเจตนาของบุคคล เนื่องจากหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาถือเอาเจตนาของคู่สัญญาเป็นสำคัญ เจตนาของคู่สัญญานั้น คือ เจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาที่เข้าตกลงกันเพื่อผูกพันตามข้อตกลงนั้นและมีผลก่อให้เกิดหนี้ขึ้นระหว่างกัน แต่ตามทฤษฎีทางสังคม ถือว่าหนี้หรือการทำสัญญาจะมีผลบังคับได้ต้องเกิดจากอำนาจภายนอกทางสังคมด้วย กล่าวคือ การแสดงเจตนาของบุคคลนั้นเป็นแต่เพียงก่อให้เกิด "ข้อเท็จจริงอันหนึ่ง" และต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ทางสังคมยอมรับก่อให้เกิดผลผูกพันได้เช่นเดียวกับการกระทำอื่นๆของบุคคล ดังนั้น เมื่อบุคคลได้แสดงเจตนาออกมาจนเกิดข้อเท็จจริงอันใดอันหนึ่งขึ้นมาแล้วและโดยอาศัยอำนาจแห่งสังคมให้กระทำได้แล้วบุคคลเหล่านั้นก็ย่อมต้องถูกผูกพัน

จากแนวความคิดเช่นนี้ Saleilles จึงต้องการให้ศาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การแสดงเจตนาในการทำสัญญา โดยให้ศาลเป็นผู้วินิจฉัยเจตนาและชี้ถึงขอบข่ายแห่งหนี้ที่เกิดจาก

⁴² เฟิงอ้าง, น. 16.

การทำสัญญานั้นๆ เมื่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเริ่มเสื่อมถอยลง โดยมีแนวโน้มให้ ความสำคัญทางสังคมมากยิ่งขึ้น การทำสัญญาจึงไม่ได้ขึ้นอยู่กับเสรีภาพในการการแสดงเจตนาของ คู่สัญญาเหมือนเมื่อก่อน แต่คู่สัญญาต้องเคารพกฎเกณฑ์ที่กฎหมายซึ่งรัฐบัญญัติขึ้นรวมทั้งอำนาจของ ศาลด้วย จึงมีผู้กล่าวว่า สัญญาชนิดที่กฎหมายเข้ามาแทรกแซงมามีบทบาทด้วยนี้เป็น "สัญญาน่า" หรือ "สัญญาบังคับ" ซึ่งเป็นกรณีที่สังคมเข้ามาแทรกแซงเสรีภาพในการทำสัญญาของบุคคลเพื่อที่จะ รักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ส่วนรวมและความเป็นธรรมทางสังคม โดยอาศัยแนวความคิดปรัชญาสังคม พิทักษ์ (Paternalism) นี้มีแนวความคิดว่า รัฐเป็นเสมือนบิดา ประชาชนเป็นเสมือนบุตรในความ ปกครอง รัฐหรือสังคมจึงสามารถออกกฎหมายมาปกป้องหรือพิทักษ์บุคคลซึ่งเป็นสมาชิกในสังคมได้ แม้ว่ากฎหมายดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการจำกัดเสรีภาพส่วนบุคคลบ้างก็ตาม

แนวความคิดสังคมพิทักษ์นี้ได้แพร่ขยายเข้ามาในกฎหมายแพ่ง โดยมุ่ง คัดกรองผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำกว่า เพราะบุคคลเหล่านี้ย่อมไม่รับการคุ้มครองประโยชน์จาก สภาพสังคมในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ องค์กรของรัฐในรูปของศาลยุติธรรมจึงต้องยื่นมือเข้าไปคุ้มครอง สมาชิกของสังคม โดยการปฏิเสธที่จะบังคับสัญญาซึ่งศาลหรือผู้พิพากษาเห็นว่าไม่เป็นธรรม โดยมี วัตถุประสงค์ คือ การก่อให้เกิดความเป็นธรรม ซึ่งการก่อให้เกิดความเป็นธรรมได้นี้ ต้องให้ผู้พิพากษา มีดุลยพินิจอย่างกว้างขวางในการพิจารณาว่าสัญญาใดเป็นธรรมหรือไม่และควรจะบังคับอย่างไร

สรุปว่าหลักดังกล่าว จึงเป็นหลักที่อยู่บนพื้นฐานที่ว่ารัฐสมควรมีบทบาท มากขึ้นในการควบคุมการประกอบธุรกิจต่างๆ โดยการออกกฎหมายซึ่งถือว่ารัฐมีอำนาจเข้ามา แทรกแซงการประกอบธุรกิจของเอกชนได้ตามสมควร ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพิทักษ์ให้เกิดการแข่งขัน อย่างเป็นธรรมระหว่างคู่สัญญาและเพื่อประโยชน์สาธารณะด้วย

2.3.2 ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability)⁴³

การพัฒนาของกฎหมายละเมิดในตอนปลายศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบัน มีลักษณะตรงข้ามกันระหว่าง 2 ทฤษฎี คือ ตามทฤษฎีแรกนั้น โจทก์จะได้รับการชดเชยค่าสินไหม ทดแทนก็ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่โจทก์โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ก่อให้เกิดความเสียหายเกิดขึ้น กับอีกทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎีความรับผิดชอบโดยเคร่งครัด (Strict Liability) ซึ่งจำเลยต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้น แม้จะไม่ปรากฏความจงใจหรือ ประมาทเลินเล่อแต่อย่างใด ถ้าหากพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ความรับผิดตั้งแต่เริ่มแล้ว ก็จะเห็นว่าหลัก ความรับผิดโดยเคร่งครัดไม่ใช่ความคิดใหม่แต่อย่างใด เพราะกฎหมายละเมิดในตอนแรกนั้นมิได้ เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบทางศีลธรรม (moral responsibility) หรือเรื่องความผิด (fault) ของ

⁴³ เฟื่องอ้าง, น.18.

ผู้กระทำความผิด แต่กฎหมายละเมิดเป็นเรื่องการรักษาความสงบระหว่างปัจเจกชนโดยหาทางจัดการแก้แค้นเป็นส่วนตัว และถึงแม้ว่าการพิจารณาตัดสินละเมิดจะเห็นความรู้สึกผิดทางศีลธรรมในความรู้สึกของผู้พิพากษา แต่สิ่งนี้ไม่ใช่สิ่งสำคัญเพราะมีหลักการอยู่ว่า “บุคคลผู้กระทำให้มีผู้เสียหายเกิดขึ้นจะต้องจ่ายค่าสินไหมทดแทน” ดังนั้น บุคคลที่ทำให้ผู้อื่นความเสียหายโดยไม่เจตนา หรือประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน จึงกล่าวได้ว่าหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดนี้เป็นหลักที่เคยปรากฏมาก่อนแล้วแต่ต่อมาได้ถูกหลักความผิดโดยมีความผิดเข้าทดแทนที่ และตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 19 จนถึงปัจจุบันก็ได้มีการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดนี้กลับมาใช้ใหม่อีก แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่า การที่นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้ไม่ได้เข้ามาในฐานะที่เป็นการแทนที่หลักความรับผิดชอบแต่เดิมประการใด หากแต่เข้ามาในฐานะที่เป็นหลักคู่เคียงในลักษณะที่เป็นข้อยกเว้นหลักความรับผิดโดยต้องมีความผิด สำหรับสาเหตุที่นักนิติศาสตร์ยอมรับผิดเด็ดขาดนี้เป็นหลักการใหม่โดยเฉพาะ ดังนี้

(1) ความกดดันทางสังคม

สังคมโดยรวมทั่วไปมีความเห็นว่า การที่ผู้เสียหายต้องพิสูจน์การกระทำผิดซึ่งของบุคคลผู้เป็นต้นเหตุของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่เขา เพื่อให้ได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนนั้นไม่เหมาะสมแก่ความต้องการของสังคม การที่ผู้เสียหายได้ถูกศาลปฏิเสธไม่บังคับให้มีการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการขาดความผิด (fault) ในส่วนของจำเลยนั้นทำให้สังคมมีอายยอมทนได้อีกต่อไป เพราะความเสี่ยงภัยหลายประเภทได้เกิดขึ้นในสังคม คนในสังคมต้องเสี่ยงภัยมากขึ้นและไม่มีเหตุผลที่ผู้รับผลร้ายยอมทนต่อความร้ายแรงในภัยที่เกิดขึ้น ทั้งๆที่ความเสี่ยงภัยนั้นไม่ได้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และจากความไม่เหมาะสมดังกล่าวนี้เองทำให้เกิดความกดดันทางสังคม จึงต้องมีการเร่งให้มีการแก้ปัญหา

(2) ความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์

แต่เดิมนั้นนักนิติศาสตร์เห็นว่า จำเลยต้องรับผิดเฉพาะเมื่อความเสียหายเกิดจากความจงใจของจำเลย เพราะเห็นว่าผลเสียหายที่บุคคลจะต้องรับผิดชอบจะเป็นผลเสียหายอันเนื่องมาจากการจงใจเท่านั้น ดังนั้น แม้ประมาทเลินเล่อทำให้ผู้อื่นเสียหายก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ซึ่งต่อมาก็มีความคิดเปลี่ยนไปว่า แม้จำเลยทำกระทำโดยประมาทเลินเล่อก็ต้องรับผิดด้วย โดยถือว่าเป็นความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากความประมาทเลินเล่อ อันถือเป็นข้อยกเว้นที่ต้องให้รับผิดแต่มีลักษณะเป็นกรณีไป

จนกระทั่งคริสต์ศักราชที่ 1800 มีการวางหลักเกณฑ์พื้นฐานความรับผิดทั่วไปทางละเมิดว่า “ความผิด ถ้าเป็นต้นเหตุแห่งความเสียหายผู้กระทำต้องรับผิด” และความผิด (fault) คือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อและหลักทั่วไปนี้ Grotius เห็นว่าเป็นกฎธรรมชาติ (Law of nature) กล่าวคือ หลักพื้นฐานความผิดนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยทุกคนยอมรับว่า

เป็นสิ่งที่ถูกต้อง จนกระทั่งต้นศตวรรษที่ 19 นักนิติศาสตร์หลายท่านก็เริ่มเห็นหลักความรับผิดจากความผิดที่ไม่เหมาะสม เช่น L.Josserrand กล่าวว่า ในศตวรรษที่ผ่านมานักกฎหมายได้เอาตัวเองเข้าไปผูกติดกับความผิดซึ่งมักจะไม่เหมาะสมกับผู้รับเคราะห์กรรมที่จะเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน และถือว่าเป็นข้อบกพร่องและความไม่ยุติธรรม จะเห็นได้ชัดจากการที่มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมมีการนำเอาเครื่องจักรกลแทนแรงงานมนุษย์และสัตว์มากขึ้น ความเสียหายบางกรณีทำให้ขาดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล ซึ่งทำให้ไม่มีความรับผิดทางละเมิด นอกจากนี้ หากผู้รับผลร้ายไม่อาจแสดงความรับผิดของผู้ก่อผลร้ายได้ ก็ย่อมไม่ได้รับค่าสินไหม ทั้งที่ปัญหาเป็นการยากมากที่จะพิสูจน์ได้

จากการพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ความรับผิดโดยเคร่งครัดพอสรุปลักษณะความรับผิดโดยเคร่งครัด

ก) บุคคลที่จะต้องรับผิด ขึ้นอยู่กับว่าในสถานะนั้นเขาเป็นผู้ก่อให้เกิดความเสี่ยงภัยนั้นขึ้นหรือไม่ หากในสถานะนั้นถือว่าเขาเองเป็นผู้ก่อให้เกิดภัยก็ย่อมต้องรับผิด แต่น่าสังเกตว่าความคิดของ Pufendorf (1632-1694) ที่เสนอว่าบุคคลใดก็ตามที่ได้ประโยชน์อย่างน้อยที่สุดจากกิจการทางเศรษฐกิจดังเช่นการใช้ทาสหรือสัตว์จะต้องรับผิดเต็มจำนวนในความเสียหายจากกิจการนั้น แม้ว่าเขาจะไม่มี ความผิดก็ตามและประเด็นของ Pufendorf ที่ว่าบุคคลที่ได้ประโยชน์จากทรัพย์สินใดก็ต้องรับผิดในความเสียหายที่เกิดขึ้นจากทรัพย์สินนั้น เป็นประเด็นที่สำคัญของความรับผิดโดยเคร่งครัดในฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 18 ที่ว่าเมื่อบุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อเอาประโยชน์แห่งการกระทำนั้น หากว่าการกระทำกลับให้ผลร้ายมีภัยขึ้น บุคคลผู้กระทำนั้นก็ต้องรับภัยนั้น ไม่ควรให้ผู้อื่นได้รับเคราะห์ด้วย เรียกทฤษฎีนี้ว่า *Théorie risqué-profit*

ข) ทรัพย์สินที่เขาต้องรับผิด ความรับผิดโดยเคร่งครัดสำหรับการกระทำของสิ่งนั้น กฎหมายของบางประเทศก็ได้กำหนดถึงประเภท ชนิด และคุณสมบัติของสิ่งของนั้น ๆ เอาไว้ ทั้งนี้ เพราะการกำหนดถึงลักษณะของสิ่งของดังกล่าว ย่อมเป็นประโยชน์ในการกำจัดการขอบเขตมิให้มีการใช้หลักความผิดโดยเคร่งครัดกว้างขวางมากเกินไปเพราะมิฉะนั้นแล้วก็จะกลายเป็นว่าหลักความผิดโดยเคร่งครัดนี้เป็นหลักทั่วไปของความรับผิดนั่นเอง ประโยชน์อีกประการหนึ่งของการกำหนดลักษณะของสิ่งของเพื่อให้มีความชัดเจนในการตีความกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น เช่น กฎหมายฝรั่งเศสเดิมก็เคยตีความว่า “สิ่งของ” ในมาตรา 1384 ว่าหมายถึงความเฉพาะสิ่งของที่อันตราย (*dangerous things*) เท่านั้น แต่ในปัจจุบันศาลก็ไม่ได้แยกข้อแตกต่างของสิ่งของเคลื่อนที่ไปกับสิ่งของที่ไม่ได้เคลื่อนที่ไปในขณะเกิดความเสียหาย ในปัจจุบันศาลฝรั่งเศสจึงตีความว่า “สิ่งของ” ในมาตรา 1384 ว่า หมายถึงความถึง สंहาริมทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งอาจจะเป็นยานพาหนะ หรือสิ่งของใด ๆ ก็ว่าได้ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของ มาตรา 437 ก็บัญญัติเกี่ยวกับสิ่งของเอาไว้ว่า

จะต้องเป็นยานพาหนะอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล ขณะกำลังเดินด้วยเครื่องจักรกลหรือทรัพย์สินอันตรายเท่านั้น

ค) ข้อยกเว้นความรับผิด ถึงแม้ว่าความรับผิดโดยเคร่งครัดจะมีความหมายไปในทางที่ว่าเป็นความรับผิดชอบโดยไม่มีข้อยกเว้นก็ตาม แต่ความจริงแล้วหาเป็นเช่นนั้นไม่ ทั้งนี้ซึ่งหากถ้าเรามองย้อนไปดูสาเหตุก็จะเห็นได้ว่า เหตุที่เป็นเพราะความเสียหายบางประการเกิดขึ้นจากสิ่งของโดยไม่ปรากฏความผิดของบุคคลใดเลย แต่ในขณะเดียวกันก็เห็นสมควรให้บุคคลบางสถานะต้องรับผิด เช่น ผู้ควบคุม (Control) ผู้ดูแล (Custodian) เป็นต้น ซึ่งบุคคลเหล่านี้ต้องรับผิดแม้เขาจะไม่มี ความผิดก็ตาม ดังนั้น ที่ว่า “ความรับผิดโดยเคร่งครัด” (Strict Liability) นั้น หมายความว่าความรับผิดชอบของบุคคลโดยปราศจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของตนเอง ความรับผิดโดยเคร่งครัดนั้นจะต้องไม่ใช่ข้อยกเว้นความรับผิดว่า “บุคคลนั้นไม่ผิด” เพราะความรับผิดโดยเคร่งครัดนั้นมีได้มีพื้นฐานอยู่บนความผิด ดังนั้น แม้บุคคลที่อยู่ในสถานะต้องรับผิดจะต้องพิสูจน์ได้ว่า ไม่ได้กระทำความผิด มิฉะนั้นก็ไม่พ้นความรับผิด

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ทฤษฎีความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ก่อความเสียหายโดยไม่ต้องพิจารณาถึงเจตนาภายในจิตใจของผู้กระทำแต่อย่างใด คงแต่พิจารณาเพียงว่าความเสียหายดังกล่าวเป็นผลจากการกระทำของผู้ก่อความเสียหายเท่านั้น ดังนั้น การพิสูจน์เจตนาภายในจิตใจที่แสดงออกมาในรูปของการกระทำโดยจงใจหรือประมาท เลินเล่อจึงไม่นำมาใช้ในกรณีของความรับผิดโดยเคร่งครัด

2.3.3 ทฤษฎีกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อ⁴⁴

ผู้ซื้อถือเป็นผู้บริโภค กฎหมายได้พัฒนาการคุ้มครองผู้ซื้อที่เป็นผู้บริโภคโดยเกิดขึ้นมาจากสมมติฐานภายใต้ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่า ผู้ประกอบธุรกิจและผู้ซื้อต่างฝ่ายต่างมีฐานะทางเศรษฐกิจและอำนาจในการต่อรองที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal Bargaining Power) จึงมีการสร้างมาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่ผู้ซื้อได้รับ ซึ่งมาตรการเหล่านี้มีการนำเอาทฤษฎีกฎหมายมาใช้หลายทฤษฎี ได้แก่ การไม่ให้ความสำคัญกับหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนา (Autonomy of Will) หรือหลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) หรือทฤษฎีความรับผิดเฉพาะคู่สัญญา (Privity of Contract) ด้วยเหตุที่ทฤษฎีดังกล่าว เหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีอำนาจต่อรองที่เท่าเทียมกัน และมีระบบการค้าที่แข่งขันกันค่อนข้างสมบูรณ์

นอกจากนี้ ยังมีการนำเอาทฤษฎีความรับผิดโดยเด็ดขาด (Strict Liability) ทางละเมิดมาใช้และได้รับการยอมรับมากขึ้น สำหรับความเสียหายเกิดจากผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตที่สลับซับซ้อน เพราะผู้ใช้ไม่อาจพิสูจน์ถึงเหตุแห่งความเสียหายได้ว่า เป็นความผิดพลาดของผู้ใด

⁴⁴ วีรศักดิ์ วรดิตตานนท์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 21, น.24.

เหตุผลสำคัญที่มีการนำเอาทฤษฎีความรับผิดเด็ดขาดทางละเมิดมาปรับใช้กับกรณีการชดใช้เยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการบริโภค คือเรื่องภาระการพิสูจน์นั่นเอง

ดังนั้น ทฤษฎีทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อจึงอาศัยทฤษฎีทางกฎหมายที่ว่าด้วยความรับผิดทั้งหลักความรับผิดทางสัญญาและหลักความรับผิดทางละเมิดหลายทฤษฎี ได้แก่

2.3.3.1 ทฤษฎีหลักความรับผิดทางสัญญา (Contractual Liability Theory)⁴⁵

หลักความรับผิดตามหลักนี้จะเป็นหลักที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักกฎหมาย ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ หลักความรับผิดในคำรับประกัน (Warranty) กับหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) กล่าวคือ

(1) หลักความรับผิดในคำรับประกัน

คำรับประกันสินค้า (Warranty) หมายถึง ข้อความใด ๆ ที่แสดงถึงการรับรองข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสินค้าว่าจะเป็นไปตามข้อความนั้นๆ ผู้ประกอบธุรกิจที่แสดงข้อความยอมรับผิด หากมิได้เป็นไปตามคำรับรองนั้น

(2) หลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract)

เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญหลักหนึ่งของหลักความรับผิดในทางสัญญา ซึ่งถือว่าเฉพาะคู่กรณีในสัญญาเท่านั้นที่จะเรียกร้องให้รับผิดชอบต่อกันได้ บุคคลอื่นๆซึ่งไม่ได้เป็นคู่สัญญาด้วยไม่อาจเรียกร้องให้มีการรับผิดโดยอาศัยมูลเหตุแห่งสัญญาได้เลย

กรณีของการคุ้มครองผู้ซื้อในส่วนที่เกี่ยวกับหลักความรับผิดทางสัญญานี้ยังคงตกอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) ทั้งที่โดยสภาพของการบริโภคสินค้าและบริการ ผู้ซื้อมักไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการโดยตรง ดังนั้น จึงไม่มีความสัมพันธ์ทางสัญญาต่อกันและเมื่อเกิดความเสียหายขึ้น ผู้ซื้อจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจึงเป็นอุปสรรคต่อการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อ คือ ไม่สามารถเยียวยาความเสียหายให้กับผู้ซื้อซึ่งไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้ประกอบการโดยอาศัยมูลสัญญาได้

อย่างไรก็ดีหลักดังกล่าวได้มีการผ่อนคลายเป็นบ้าง เช่น ยอมให้ผู้ซื้อซึ่งเป็นบุคคลอื่นซึ่งมิได้เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับผู้ประกอบการ แต่เป็นบุคคลในครัวเรือนหรือตัวแทนของผู้ซื้อซึ่งเป็นคู่สัญญา และเป็นที่คาดคิดว่าบุคคลเช่นนั้นอาจใช้หรือได้รับผลจากสินค้า แต่ยังคงมีข้อจำกัดเฉพาะความเสียหายที่มีผลต่อร่างกายเท่านั้น

⁴⁵ เฟื่องอ้าง, น.25.

2.3.3.2 ทฤษฎีหลักความรับผิดทางละเมิด (Tortious Liability Theory)⁴⁶

เนื่องจากหลักความรับผิดทางละเมิดของกฎหมายลักษณะละเมิดเดิมไม่อาจให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการฟ้องร้องผู้ผลิต หรือเรื่องภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) โดยหลักความรับผิดทางละเมิดแต่เดิมเป็นการนำเอาหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) และหลักความผิดที่อยู่บนพื้นฐานความผิด (Liability base on Fault) มาใช้ในการพิจารณาข้อพิพาทสินค้าใหม่ทดแทน จึงมีผลเป็นการคุ้มครองผู้ประกอบการมากกว่าการคุ้มครองผู้ซื้อซึ่งได้รับความเสียหาย ทั้งนี้ เพราะทัศนคติของสังคมในศตวรรษที่ 19 เห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระแก่ผู้ประกอบการมากเกินไป ซึ่งหลักการนี้ได้รับการยึดถือมาว่าครึ่งศตวรรษ ต่อมาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของระบบการผลิตและการจำหน่ายสินค้า ผู้ซื้อไม่อาจตรวจสอบสินค้าก่อนซื้อได้ทำให้ผู้ซื้ออยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ ทัศนคติของสังคมจึงเปลี่ยนแปลงไปโดยกำหนดให้ผู้ผลิตหรือแม้แต่ผู้ขายปลีกมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ซื้อคนสุดท้าย (Ultimate Consumer) ด้วยเหตุผลเพราะผู้ผลิตเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับสินค้าโดยตรงเมื่อสินค้าตกไปอยู่ในมือของผู้ซื้อ และเกิดอันตรายขึ้น การไม่มีนิติสัมพันธ์กับผู้ซื้อไม่ใช่เหตุผลที่จะยกเป็นข้อแก้ตัวให้หลุดพ้นความรับผิดหรือเรื่องภาระการพิสูจน์ (Burden of Proof) ซึ่งแต่เดิมการพิสูจน์ความผิดเป็นไปตามหลักความผิดที่อยู่บนพื้นฐานความผิด (Liability base on Fault) ซึ่งผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายซึ่งเป็นโจทย์ฟ้องเรียกให้ผู้ประกอบการชดเชยเยียวยาความเสียหาย จะมีภาระที่ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ผู้ประกอบการจงใจหรือไม่ได้ใช้ความระมัดระวังตามที่ของวิญญูชนทั่วไป ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรมและให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อซึ่งได้รับความเสียหาย ศาลจึงได้มีการยกเว้นหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) กรณีที่ผู้ผลิตใช้กลฉ้อฉลปกปิดความไม่ปลอดภัยของสินค้าที่ตนผลิตขึ้น หรือไม่เปิดเผยถึงอันตรายที่ทราบอยู่แล้ว หรือปล่อยให้วัตถุอันตรายตกอยู่กับบุคคลที่ไม่สามารถควบคุมวัตถุนั้นได้โดยปลอดภัย หรือกรณีเป็นสินค้าที่โดยสภาพแล้วเป็นอันตราย (Inherently Dangerous) หรือมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอันตราย (Imminently Dangerous) ต่อชีวิตและสุขภาพในที่สุด โดยได้มีการนำหลักกฎหมายพยานหลักฐานเรื่องการผลักภาระการพิสูจน์ (Res Ipsa Loquitur) มาปรับใช้กับการนำสืบพิสูจน์ถึงความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการ โดยสันนิษฐานไว้ก่อนว่า การประมาทเลินเล่อและผลักภาระการพิสูจน์ไปตกที่ฝ่ายจำเลยที่ต้องนำสืบพิสูจน์ว่าตนไม่ได้ประมาทเลินเล่อ แต่หลักการดังกล่าวนี้เป็นเพียงการสันนิษฐานความผิดตามหลักความผิดตามข้อสันนิษฐานความผิด (Liability base on Presumption of Fault) เท่านั้น คือ ผู้ประกอบการสามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานได้ โดยอ้างเหตุต่าง ๆ เพื่อมายกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเหตุสุดวิสัยหรือความเสียหายเกิดขึ้นจากความผิดของผู้ซื้อเอง จึงเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ซื้อที่ได้รับความเสียหาย

⁴⁶ เพิ่งอ้าง, น.26.

ในการฟ้องร้องให้รับผิดชอบโดยอาศัยมูลละเมิด ซึ่งการที่ศาลได้นำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาใช้บังคับโดยกำหนดให้ผู้ขายต้องรับผิดโดยเคร่งครัดสำหรับสินค้าที่อยู่ในสภาพที่ไม่ปลอดภัยในประการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายโดยไม่สมควร (Unreasonably Dangerous) ต่อร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้ใช้หรือผู้ซื้อ และสินค้าดังกล่าวได้ก่อให้เกิดอันตรายเช่นนั้นแก่ผู้ใช้หรือผู้ซื้อ ถ้าผู้ขายเป็นผู้ประกอบธุรกิจในการขายสินค้า และสินค้าดังกล่าวได้ถึงมือผู้ใช้หรือผู้ซื้อโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของสินค้าในสาระสำคัญไปจากสภาพที่ขาย เช่นนี้ผู้ขายต้องรับผิดชอบต่อผู้เสียหายเพื่อความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น แม้ว่าผู้ขายจะได้ใช้ความระมัดระวังในการเตรียมและขายสินค้านั้นแล้ว และผู้ใช้หรือผู้ซื้อที่ได้รับความเสียหายไม่ได้มีนิติสัมพันธ์ทางสัญญากับผู้ขาย ตามบทบัญญัตินี้ถือว่าผู้ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตและจำหน่ายสินค้าทั้งหมดตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงผู้ขายปลีกจะต้องรับผิดชอบด้วย โดยหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดนี้มีหลักย่อยอีก 2 หลัก คือ

(1) หลัก Stream of Commerce หรือ หลัก Enterprise Liability⁴⁷

เป็นหลักที่ศาลได้กำหนดขึ้นโดยถือว่าบุคคลที่มีส่วนสำคัญ (Significantly Participate) เป็นกิจการ (Enterprise) ที่นำสินค้าเข้ามาหมุนเวียนทางการค้า (Stream of Commerce) มีฐานะเป็นผู้ขาย ดังนั้น จึงต้องรับผิดโดยเคร่งครัดสำหรับความเสียหายที่มีมาจากสินค้านั้น ซึ่งหลักดังกล่าวมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

ก) จำเลยเป็นผู้นำสินค้าเข้ามาหมุนเวียนในทางการค้าและได้กำไรจากสินค้า ดังนั้น จำเลยจึงอยู่ในฐานะที่ดีกว่าผู้ซื้อที่จะรับภาระความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า

ข) จำเลยอยู่ในฐานะที่ดีกว่าผู้ซื้อที่จะป้องกันความเสียหาย

จึงอาจกล่าวได้ว่า หลัก Stream of Commerce มีพื้นฐานอยู่บนเหตุผลของ “การกระจายความเสี่ยง” หรือ “การผลักภาระหรือการเปลี่ยนมือความเสียหาย” โดยหากปรากฏว่า “มีความเกี่ยวพันอย่างสำคัญ” (Substantially Involved in) หรือ “เป็นส่วนที่แยกจากกันไม่ได้” (Integral Part of) ของกิจการที่นำสินค้าที่ไม่ปลอดภัยเข้ามาในการหมุนเวียนทางการค้า เพราะหลักนี้มุ่งพิจารณาไปที่การมีส่วนร่วมในกิจการที่ผลิต

2) หลัก Apparent Manufacturer⁴⁸

เป็นหลักเกณฑ์ที่ผสมผสานระหว่างหลักความรับผิดโดยประมาทเลินเล่อ กับหลักความรับผิดที่เกิดจากการแสดงออก คือ ความประมาทเลินเล่อในการผลิตสินค้าของผู้ผลิตกับการแสดงออกของผู้ขายที่ไม่ได้เป็นผู้ผลิตแต่ใช้ชื่อของตนแก่สินค้านั้น โดยถือว่าผู้ขายต้องรับผิดสำหรับความประมาทเลินเล่อของผู้ผลิต แม้ว่าผู้ขายไม่สามารถตรวจพบความไม่ปลอดภัยของสินค้า

⁴⁷ เฟิงอ๋าง, น.28.

⁴⁸ เฟิงอ๋าง, น.29.

ภายหลังจากสินค้าส่งมาถึงมือของตน โดยหลักเกณฑ์นี้มีพื้นฐานความคิดมาจากหลักความคาดหวังของผู้บริโภค (Consumer Expectations) คือ ผู้ซื้อเลือกซื้อหรือใช้สินค้าด้วยความเชื่อถือชื่อเสียง และทักษะของผู้ขาย กรณีเช่นนี้ ชื่อเสียงของผู้ขายที่ไม่ใช่ผู้ผลิตสินค้าจะเป็นสิ่งรับประกันโดยปริยายถึงคุณภาพของสินค้า ดังนั้น เมื่อผู้ขายที่ไม่ใช่ผู้ผลิตแสดงให้สาธารณะเชื่อว่าตนเป็นผู้ผลิตสินค้า ก็สมควรที่จะถูกปิดปากจากการปฏิเสธว่าตนไม่ได้อยู่เบื้องหลังการรับประกันเช่นนั้น

หลัก Apparent Manufacturer มีวัตถุประสงค์ของหลัก คือ กำหนดขอบเขตสำหรับความสามารถในการรับผิดชอบที่เหมาะสม และเพื่อป้องกันการใช้โครงสร้างนิติบุคคลเพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดทางละเมิด อันเป็นการรับประกันว่านิติบุคคลใดนิติบุคคลหนึ่งของกิจการที่จำหน่ายสินค้าจะสามารถรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้านั้นได้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าหลัก Apparent Manufacturer เป็นหลักเกณฑ์ที่กำหนดความรับผิดแก่ผู้ขายหรือผู้จำหน่ายสินค้า (Puts out a chattel) ซึ่งผลิตโดยผู้มีหน้าที่ใช้ความระมัดระวัง (Duty of Care) ในระดับที่ได้สัดส่วนกับอันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้สินค้าที่ผลิตอย่างไม่ถูกต้อง เพื่อรับประกันว่าจะมีการนำสูตรหรือแผนที่เหมาะสมมาใช้และใช้วัตถุดิบที่ปลอดภัยและมีการตรวจสอบสินค้าที่ผลิตขึ้น แต่ถึงแม้ว่าจะใช้ความระมัดระวังเช่นนั้นแล้ว ผู้ผลิตก็ต้องรับผิดชอบสำหรับสินค้าที่ไม่ปลอดภัยในประการที่อาจก่อให้เกิดอันตรายโดยไม่สมควร ซึ่งเกิดจากความประมาทเลินเล่อในการผลิต หรือไม่มีการตรวจสอบอย่างเหมาะสมในระหว่างกระบวนการผลิต ผู้ขายหรือผู้จำหน่ายสินค้าอย่างเป็นทางการของตนเองต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกับผู้ผลิต

2.3.3.3 ทฤษฎีความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ (Products Liability Theory)⁴⁹

แนวความคิดของหลักความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์เกิดขึ้นครั้งแรกในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และพัฒนาต่อมาในประเทศอังกฤษและบางประเทศในทวีปยุโรป โดยอาศัยทฤษฎีทางกฎหมายหลายทฤษฎีประกอบกันไม่ว่าจะเป็นความรับผิดทางสัญญา ความรับผิดทางละเมิด ความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) เพื่อใช้ในการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ซื้อ เนื่องจากเดิมเมื่อมีการฟ้องร้องให้รับผิดชอบในกรณีความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ไม่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ จึงต้องอาศัยกฎหมายสัญญาและกฎหมายละเมิดมาปรับใช้ โดยการฟ้องร้องให้รับผิดชอบตามสัญญานั้น โจทก์ต้องมิฐานะเป็นคู่สัญญาจึงจะมีสิทธิฟ้องร้องให้รับผิดชอบ ตามหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) นอกจากนี้ แต่เดิมยังคงใช้หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat emptor) คือ ผู้ซื้อมีหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้าที่ทำการซื้อขายเอง หากตรวจตราไม่ดีแล้วพบความชำรุดบกพร่องก็ตกเป็นบาปเคราะห์ของผู้ขาย ซึ่งหลักนี้มีพื้นฐานมา

⁴⁹ เพ็งอ้าง, น.29.

จากหลักปัจเจกชนนิยม (Individualism) และเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Liberalism) ที่ให้ความเคารพต่อเสรีภาพในการทำสัญญาของปัจเจกชน แต่ความคิดดังกล่าววางอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล ซึ่งปัจจุบันอำนาจในการต่อรองของผู้ซื้อและผู้ผลิตมีความไม่เท่าเทียมกัน จึงทำให้แนวคิดทางกฎหมายของสัญญาซื้อขายได้เปลี่ยนแปลงไปเป็น “ผู้ขายต้องระวัง” (Caveat venditor) คือ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องระวังอย่างวิญญูชนว่าของที่ขายจะไม่เป็นอันตรายแก่ผู้ซื้อ ต่อมาต้นศตวรรษที่ 20 ศาลได้ยกเว้นความสัมพันธ์ทางสัญญา เพื่อคุ้มครองบุคคลอื่นนอกจากคู่สัญญา ในกรณีที่เป็นสินค้าที่ผลิตเพื่อบริโภค เช่น อาหาร ยา เป็นต้น และต่อมานำมาพัฒนาใช้กับสินค้าที่เป็นของใช้สำหรับร่างกายมนุษย์ด้วย เช่น เครื่องสำอาง จนในที่สุดศาลได้ยกเว้นหลักความสัมพันธ์ทางสัญญาให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลที่ผู้ผลิตคาดหมายได้ว่าจะเป็นผู้บริโภคหรือผู้ใช้สินค้าอื่นๆด้วย

สำหรับความรับผิดชอบละเมิด หลังจากศาลได้ยกเว้นหลักความสัมพันธ์ทางสัญญาและมีการนำเอาหลักกฎหมายพยานที่เรียกว่า หลักการผลักภาระการพิสูจน์ (Res Ipsa Loquitur) มาใช้ในคดีละเมิด ต่อมาศาลได้นำเอาหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้แก่ความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์เป็นครั้งแรกในคดี Greenman v. Yuba Power Product, Inc. 59 Cal. 2d 57 (1963) ซึ่งตัดสินว่า ความรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์นั้นเป็นความรับผิดชอบโดยผลของกฎหมาย ไม่ใช่โดยผลของสัญญา และผู้ผลิตมีความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดทางละเมิด ถ้ารู้ว่าสินค้าที่ตนได้วางตลาดจะถูกนำไปใช้โดยไม่มีการตรวจสอบถึงความไม่ปลอดภัย และผู้เสียหายพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัยจนทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งหลักความรับผิดชอบในทางละเมิดโดยเคร่งครัดนี้ได้ถูกพัฒนาเป็นหลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) หลักความรับผิดชอบตามแนวความคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและได้รับการพัฒนามาใช้กับความรับผิดชอบในการผลิตและการจำหน่ายสินค้า (Product Liability) โดยถือว่าภาระของความเสียหายที่เกิดจากการใช้สินค้าที่ชำรุดบกพร่องควรตกอยู่กับบุคคลที่อยู่ในฐานะที่จะควบคุมอันตรายและเป็นผู้ก่อความเสี่ยงขึ้นโดยการนำสินค้าเข้าสู่ท้องตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศสหรัฐอเมริกา นักนิติศาสตร์และศาลได้นำเอาหลักเกณฑ์ความรับผิดชอบเด็ดขาดทางละเมิดกับหลักความรับผิดชอบในการรับประกันมาประยุกต์เข้าด้วยกัน มีการกำหนดเป็นหลักเกณฑ์ที่ให้ผู้ผลิตและผู้จำหน่ายต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดจากสินค้าที่บกพร่อง (Defective Product) โดยไม่ต้องคำนึงถึงความผิดและความสัมพันธ์ทางสัญญาระหว่างผู้บริโภคซึ่งได้รับความเสียหายกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวสรุปได้ว่าหลักความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์มีแนวความคิดมาจากทั้งหลักความรับผิดชอบทางสัญญาและความรับผิดชอบในทางละเมิดได้เกิดขึ้นเพื่อพัฒนาและแก้ไขข้อบกพร่องของความรับผิดชอบทั้งสองประการ โดยให้สิทธิเรียกร้องแก่บุคคลภายนอกที่ไม่ใช่คู่สัญญาและนำเอาหลักความรับผิดชอบโดยเคร่งครัดมาใช้เพื่อกำหนดภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายใหม่ โดยไม่ต้องพิสูจน์ถึงความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของจำเลยอีกต่อไป

2.3.3.4 ทฤษฎีความคาดหวังของผู้บริโภค (Consumer Expectations)⁵⁰

ผู้บริโภคซื้อสินค้าหรือบริการก็เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ซึ่งผู้บริโภคจะมีการประเมินผลลัพธ์ที่ได้จากการซื้อเปรียบเทียบกับความคาดหวัง ถ้าผลลัพธ์ตรงกับที่คาดหวังไว้ ผู้บริโภคจะได้รับความพึงพอใจโดยความต้องการมีรากฐานมาจากจิตใต้สำนึกในตัวผู้บริโภคแต่ละคน เมื่อผู้บริโภคเกิดความต้องการ ผู้บริโภคจะพยายามหาหนทางที่จะตอบสนองความต้องการของตน ซึ่ง อับราฮัม มาสโลว์ (AbraHam Maslow) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ความต้องการด้านร่างกาย ความต้องการด้านความปลอดภัย ความต้องการด้านการยอมรับ (ความรัก) ความต้องการด้านการยกย่องนับถือ ความต้องการด้านความสำเร็จในชีวิต

สำหรับความคาดหวังของผู้บริโภคนั้น ผู้บริโภคจะมีความคาดหวังต่อสินค้าหรือบริการแต่ละประเภทแตกต่างกัน โดยผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างสินค้าหรือการบริการที่ผู้บริโภคได้รับจริง (Perceived Goods or Perceived Service) กับสินค้าหรือการบริการที่ผู้บริโภคคาดหวังเอาไว้ (Expected Goods or Expected Service) ซึ่งความคาดหวังของผู้บริโภคได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ในอดีต ซึ่งอาจเกิดจากการเคยใช้สินค้าหรือบริการของคู่แข่ง หรืออาจเคยใช้สินค้าหรือบริการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่ถ้าผู้บริโภคไม่มีประสบการณ์มาก่อนเลย ผู้บริโภคก็จะสร้างความคาดหวังจากปัจจัยอื่นๆ เช่น การโฆษณา หรือจากการอ่านจากบทความในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หรือแม้กระทั่งคำบอกกล่าวแบบปากต่อปากจากบุคคลอื่นที่เคยใช้สินค้าหรือบริการ เป็นต้น

ทั้งนี้ หลักความคาดหวังของผู้บริโภคประกอบด้วย 5 ระดับ ได้แก่ ระดับในอุดมคติ ระดับที่ปรารถนา ระดับที่เหมาะสม ระดับที่คาดหวังไว้ล่วงหน้า และระดับที่ยอมรับได้

(1) ระดับอุดมคติ (Ideal Level) เป็นระดับที่ผู้บริโภคมุ่งปรารถนา (Wished) ที่จะได้รับ ซึ่งทางปฏิบัติอาจจะนำมาสามารถให้บริการระดับนั้นได้ เช่น กรณีการนำรถยนต์ที่ลูกค้าเช่าซ่อม ระดับอุดมคติของลูกค้าคือ หวังที่จะให้รถยนต์ของตนแล่นได้ดี เครื่องยนต์เดินเรียบและสีของตัวรถส่วนที่ซ่อมเหมือนกับสีในส่วนอื่น ๆ ของตัวรถ

(2) ระดับที่ปรารถนา (Desired Level) เป็นความคาดหวังที่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าระดับอุดมคติ ซึ่งเป็นระดับที่ลูกค้าต้องการหรือหวังว่าจะได้รับบริการอย่างนั้น

(3) ระดับที่เหมาะสม เป็นความคาดหวังที่อยู่ในระดับกลาง คือ ความคาดหวังในตัวสินค้าหรือบริการใกล้เคียงกับสภาพของสินค้าหรือบริการที่แท้จริง

⁵⁰ เพ็งอ้วน, น.31.

(4) ระดับที่พอรับได้ (Adequate Level) เป็นระดับที่ต่ำที่สุดที่ผู้บริโภคจะยอมทนหรือยอมรับได้ โดยปราศจากความไม่พอใจ พื้นที่ที่อยู่ระหว่างระดับที่ปรารถนาและระดับพอรับได้ เรียกว่า เขตที่ผู้บริโภคยอมทนได้ (Zone of Tolerance)

(5) ระดับที่คาดไว้ล่วงหน้า (Predicted Level) เป็นระดับที่ผู้บริโภคคาดหวังว่าจะได้รับจากสินค้าหรือบริการ ซึ่งจะมีช่วงตั้งแต่ระดับในอุดมคติจนถึงระดับพอรับได้

ทฤษฎีความคาดหวังของผู้บริโภคนี้ มีการกล่าวไว้ในเรื่องหลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ โดยใช้คำว่า Consumer Expectation Test ซึ่งหลักความคาดหวังของผู้บริโภคโดยทั่วไปนี้เป็นการวัดความคาดหวังจากมาตรฐานทางภาวะวิสัย (Objective Standard) เปรียบเทียบกับสิ่งที่บุคคลทั่วไปหรือสาธารณะชนสมควรที่จะได้รับจากสินค้านั้น โดยกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์นี้ได้กำหนดให้ความคุ้มครองคาดหวังไว้ เนื่องจากเมื่อผู้บริโภคบริโภคสินค้าเพราะผู้ผลิตมีการกระทำบางอย่างทำให้ผู้บริโภคมีความเชื่อถือต่อชื่อเสียง หรือทักษะ หรือคุณภาพของสินค้า ผู้บริโภคจึงเกิดความคาดหวังว่าสินค้าที่ได้รับมาจากมีคุณภาพที่ดีและสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสินค้าที่ได้รับมาไม่สามารถใช้งานได้ตามที่ผู้บริโภคคาดหวังไว้ เช่นนี้ผู้ผลิตจึงต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภค

ดังนั้น จึงอาจกล่าวสรุปได้ว่าความคาดหวังของผู้บริโภคเป็นความเชื่อที่เกิดขึ้นก่อนการซื้อสินค้าหรือรับบริการ ซึ่งถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อกระบวนการซื้อ การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการของผู้บริโภคจึงมีพื้นฐานมาจากความคาดหวัง ถ้าผู้บริโภคมีความคาดหวังต่อสินค้าหรือบริการใดสูงโดยสินค้าหรือบริการต้องมีมาตรฐานและเป็นไปด้วยความยุติธรรม ความเป็นไปได้ในการที่ผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการนั้นก็สูงตามไปด้วย และจากความคาดหวังที่สูงนั้นโอกาสที่สินค้าหรือบริการที่ได้รับอาจไม่ตรงกับความต้องการก็จะสูงไปด้วย

2.3.4 แนวความคิด และมาตรการคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมาย Lemon Law

หลักกฎหมาย Lemon Law นั้นเป็นทรัพย์สินในภาษาอังกฤษ หมายความว่า สินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องซึ่ง Lemon Law (U.S.) ของอเมริกาถือเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับรถที่ชำรุดบกพร่อง⁵¹ ซึ่งปัจจุบันใช้บังคับกับการซื้อขายสัตว์เลี้ยงด้วย

⁵¹ คณะกรรมาธิการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ, "วาระการปฏิรูปที่ 31 : การปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่อง "ความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าและยกเว้นพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า พ.ศ....," ในการประชุมปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภควาระปฏิรูปที่ 31, จัดทำโดยฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักกรรมการ 3 สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภาปฏิรูปแห่งชาติ : น.22.

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากประมวลกฎหมายพาณิชย์ (“the Uniform Commercial Code-UCC”) ซึ่งถือเป็นกฎหมายพื้นฐานที่ใช้บังคับกับสัญญาต่างๆ เกี่ยวกับการขายสินค้า (Sale of products) ประเทศสหรัฐอเมริกายังได้ตรากฎหมายที่มีชื่อว่า “the Magnuson-Moss Warranty Act” เพื่อคุ้มครองสิทธิของพลเมืองในทุกมลรัฐในการบริโภคสินค้าที่มีราคาตั้งแต่ 25 ดอลลาร์ ขึ้นไปและมีการรับประกันโดยชัดแจ้ง (Express warranty) มลรัฐต่างๆ ทั่วประเทศจึงได้ดำเนินการตรากฎหมาย “Lemon Law” ขึ้นใช้บังคับเพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคเป็นการเฉพาะ⁵²

คำว่า “Lemon Law” ใช้เรียกสิ่งที่มีความบกพร่องอย่างต่อเนื่อง หรือสิ่งที่ไม่มีความค่า (“worthless thing”)⁵³ แรกเริ่มของการใช้กฎหมาย Lemon Law ของมลรัฐต่างๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการเริ่มใช้บังคับเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อรถยนต์ใหม่ก่อน เว้นแต่ มลรัฐแคลิฟอร์เนียที่กฎหมาย “Lemon Law” ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากกฎหมายของมลรัฐอื่น กล่าวคือ กฎหมาย “Lemon Law” ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ใช้บังคับกับ “สินค้าสำหรับผู้บริโภค” (“consumer goods”) เป็นการทั่วไป มิได้ใช้บังคับเฉพาะแก่รถยนต์เพียงอย่างเดียวดังเช่นกฎหมาย “Lemon Law” ของมลรัฐอื่นๆ ทั้งนี้ คำว่า “สินค้าสำหรับผู้บริโภค” หมายความว่า สินค้าใหม่หรือส่วนประกอบของสินค้านั้นที่ใช้ประโยชน์ ซื้อหรือเช่าเพื่อการใช้ประโยชน์เป็นการส่วนตัว ครอบครัว หรือภายในครัวเรือน ยกเว้นเสื้อผ้าและสินค้าอุปโภคบริโภค นอกจากนี้ คำว่า “สินค้าสำหรับผู้บริโภค” ยังหมายความรวมถึงเครื่องอุปกรณ์ใหม่หรือที่ใช้แล้วที่ขายปลีกด้วย (California Lemon Law 1790.3)⁵⁴ ซึ่งต่อมาในหลายๆ มลรัฐนำกฎหมาย “Lemon Law” มาใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ส่วนเนื้อหา “Lemon Law” สำหรับกรณีดังกล่าวเป็นมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคที่ซื้อหรือพบอาการป่วยของสัตว์ที่ซื้อจากร้านค้าสัตว์เลี้ยง ซึ่งรัฐเหล่านั้นต้องเปิดเผยข้อมูลให้ผู้ซื้อจะได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์ที่จะซื้อ พ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ และวิธีการดูแลรักษาสัตว์แต่ละชนิดก่อนที่จะซื้อ ประวัติ การรับประกันสุขภาพ การฉีดวัคซีน คำแนะนำสำหรับการทำหมันสัตว์ ฯลฯ⁵⁵ นั่นเอง

⁵² นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, “ความรับผิดชอบของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย “รถยนต์ใหม่” กับการคุ้มครอง ผู้บริโภค : “Product Liability Law” V.S. “Lemon Law,” วารสารนิติศาสตร์, เล่มที่ 2, ปีที่ 39, น. 289, (มิถุนายน 2553).

⁵³ เฟิงอ้วง, น. 288.

⁵⁴ เฟิงอ้วง, น. 290.

⁵⁵ อัสนี จางเต็ม, อ้วงแล้ว เชิงอรรถที่ 6, น. 73.

ทั้งนี้ จากการศึกษากฎหมาย “Lemon Law” ของรัฐต่างๆของประเทศสหรัฐอเมริกา ถือว่ากฎหมาย “Lemon Law” เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของผู้ซื้อซึ่งเป็นผู้บริโภคโดยทั่วไปอย่างชัดเจน หลักการสำคัญของกฎหมาย คือ ผู้ซื้อจะต้องได้รับความคุ้มครองสิทธิของตน “อย่างเป็นธรรม” มิใช่จะต้องให้ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการทำการซ่อมแซมหรือแก้ไขปัญหาไม่รู้จบจบบจกสิ้น และหากผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการนั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความบกพร่องนั้นได้ในระยะเวลาที่เหมาะสม ผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการก็มีหน้าที่ที่จะต้องเปลี่ยนสินค้าให้แทนของเดิม หรือชดเชยราคานั้นให้แก่ผู้ซื้อ มาตรการดังกล่าวมีเงื่อนไขและวิธีการที่เป็นรูปธรรม ทำให้เกิดความชัดเจนทั้งต่อผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายหรือผู้ประกอบการและต่อผู้ซื้อทั่วไป ในอันที่จะทราบว่าคู่สัญญาที่มีสิทธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันอย่างไร อันจะทำให้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ซื้อและผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับความบกพร่องของสินค้าให้ลดลงได้ มาตรการดังกล่าวยังเอื้อให้เกิดการประนีประนอมหรือการเจรจาตกลงกันในระหว่างผู้ซื้อและผู้ประกอบการ โดยไม่ต้องไปดำเนินคดีหรือฟ้องร้องคดีต่อศาล อันจะส่งผลให้การประกอบธุรกิจมีความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้ซื้อ⁵⁶

ส่วนกฎหมาย Lemon Law ของสิงคโปร์ (Singapore) นั้น มีความหมายครอบคลุมถึงสินค้าทุกประเภทที่ชำรุดบกพร่อง เมื่อกล่าวถึง Lemon Law ของสิงคโปร์นั้น มิได้หมายความว่าสิงคโปร์มีกฎหมายเฉพาะที่มีชื่อเรียกว่า Lemon Law act แต่อย่างไร เพราะ Lemon Law แท้ที่จริงแล้วเป็นชื่อเรียกส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ซื้อ (การค้าที่เป็นธรรม) หรือ The Consumer Protection (Fair Trading) Act (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า CPFTA) เท่านั้น ซึ่งได้มีการแก้ไขกฎหมายในส่วนที่ 3 (Part III-Additional Consumer Rights in respect of non-conforming goods) ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเพิ่มเติมของผู้ซื้อที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง (ไม่ตรงกับสัญญา) นั่นก็หมายความว่า สิทธิโดยทั่วไปที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติการซื้อขายสินค้า หรือ Sale of goods act (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า SGA) นั้นก็ยังคงให้มีผลบังคับใช้ได้ต่อไป⁵⁷

เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติของ Sale of Goods Act แล้วจะพบว่า โครงสร้างของความรับผิดที่ปรากฏตาม Sale of Goods Act นั้น เป็นโครงสร้างที่ยึดโยงกับข้อตกลงที่ปรากฏในสัญญา (Terms) ไม่ว่าข้อตกลงนั้นจะเป็นข้อตกลงที่มีการตกลงกันไว้โดยชัดแจ้ง (express terms) หรือข้อตกลงโดยปริยาย (implied Terms) อันจะเป็นกรณีที่กำหนดว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

⁵⁶ นนทวัชร นวตระกูลพิสุทธิ์, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 58*, น.305.

⁵⁷ คณะกรรมการการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค สภาปฏิรูปแห่งชาติ, *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 57*, น.22.

ทรัพย์สินที่ไม่ถูกต้องตามข้อตกลง (ชำรุดบกพร่อง) หรือไม่ ในกรณีที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง (ผิดสัญญา) แล้วก็ต้องมาพิจารณาอีกว่าข้อตกลงนั้นเป็นสาระสำคัญของสัญญา (conditions) หรือมีใช้สาระสำคัญของสัญญา (warranties) ซึ่งกรณีดังกล่าวจะไปกำหนดว่า ผู้ขายต้องรับผิดชอบอย่างไร โดย Sale of Goods Act อธิบายเกี่ยวกับสิทธิของผู้ซื้อในการเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่องไว้ โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้⁵⁸

กรณีที่ผิดข้อตกลงที่เป็นสาระสำคัญของสัญญา (breach of conditions) ผู้ซื้อ มีสิทธิที่จะไม่ขอผูกพันตนตามสัญญาอีกต่อไปได้ โดยสามารถปฏิเสธที่จะไม่รับมอบสินค้าหรือโดยการขอกลับคืนสู่สถานะเดิม เสมือนหนึ่งไม่เคยมีสัญญาต่อกัน โดยการบอกเลิกสัญญาและการเรียกค่าเสียหายหลังจากเลิกสัญญาไปแล้ว สำหรับในกรณีที่ในการผิดข้อตกลงที่มีได้เป็นสาระสำคัญของสัญญานั้น (breach of warranties) ผู้ซื้อยังคงต้องผูกพันตนตามสัญญาต่อไปได้ โดยสามารถเรียกค่าเสียหายได้ แต่มิได้ให้สิทธิในการปฏิเสธที่จะไม่รับมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายหรือยกเลิกสัญญาแต่อย่างใด ดังนั้น สิทธิของผู้ซื้อจึงมีน้อยกว่าหรือหากจะมองในมุมมองของผู้ซื้อจะถือได้ว่า Sale of Goods Act ไม่ปรากฏการคุ้มครองผู้ซื้อเลย ซึ่งก็มีความพยายามที่จะตีความ Sale of goods act เพื่อให้คุ้มครองผู้ซื้อมากขึ้นซึ่งก็ปรากฏความพยายามที่จะอธิบายว่าผู้ขายจะสามารถป้องกันมิให้ผู้ซื้อยกเลิกสัญญาได้ โดยการส่งมอบสินค้าที่ไม่ชำรุดบกพร่องให้ทันแก่เวลา (เอาสินค้านั้นกลับไปแก้ไข ซ่อมแซม หรือเปลี่ยนสินค้าให้ใหม่) แต่คำอธิบายดังกล่าวก็ยังมีได้มีการบัญญัติสิทธิดังกล่าวไว้ในกฎหมายแต่อย่างใด ดังนั้น จึงเกิดปรากฏการณ์ที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย หรือเรียกสั้นๆ ว่า Lemon Law ขึ้น⁵⁹ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับ Lemon law นั้น เป็นการรับอิทธิมาจากกฎหมายสหภาพยุโรป เมื่อพิจารณาจากโครงสร้าง Lemon law จะปรากฏภาพรวมของระบบและโครงสร้างของ Lemon Law ของสิงคโปร์ว่า โดยทั่วไปแล้วความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องเดิมที่มีอยู่แล้วที่ปรากฏใน SGA ก็ยังคงอยู่ในฐานะระบบทั่วไปที่คุ้มครองทั้งบุคคลธรรมดาและผู้บริโภค แต่ Lemon Law ที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม CPFTA ซึ่งถือเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อช่วยให้ผู้ซื้อมีทางเลือกในการใช้สิทธิต่างๆเพิ่มมากขึ้น โดยจะเป็นการเพิ่มเติมในส่วนที่ว่า ผู้ขายจะรับผิดชอบอย่างไร (สิทธิของผู้ซื้อในการเรียกให้ผู้ขายรับผิดชอบ) โดยจะมีการบัญญัติถึงการซ่อมแซมแก้ไข การเปลี่ยนสินค้า รวมถึงการลดราคาตามสภาพ⁶⁰ ภาพรวมของระบบและโครงสร้างของ Lemon Law ของสิงคโปร์ว่า โดยทั่วไปแล้วความรับผิดเพื่อชำรุดบกพร่องเดิมที่มีอยู่แล้วที่ปรากฏใน SGA ก็ยังคงอยู่ในฐานะระบบทั่วไปที่คุ้มครองทั้งบุคคลธรรมดาและผู้ซื้อ

⁵⁸ เฟิงอ้าง, น.22.

⁵⁹ เฟิงอ้าง, น.22.

⁶⁰ เฟิงอ้าง, น.22.

แต่ Lemon law ที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติม CPFTA ซึ่งถือเป็นกฎหมายเฉพาะ เพื่อช่วยให้ผู้ซื้อมีทางเลือกในการใช้สิทธิต่างๆเพิ่มมากขึ้น⁶¹นั่นเอง

ในเบื้องต้นจากการศึกษา จึงทำให้เห็นได้ว่า กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสินค้าที่มีความบกพร่องหรือที่เรียกว่า Lemon Law เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ซื้อที่ซื้อสินค้าใหม่จากผู้ประกอบธุรกิจแล้วพบความบกพร่องย่อมได้รับการชดเชยทันทีภายในกำหนดเวลาโดยผู้ซื้อไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะผู้ประกอบธุรกิจก่อน ซึ่งหากผู้ประกอบธุรกิจจะไม่ชดเชยและไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายไม่ได้เกิดขึ้นเพราะตนแล้วก็ย่อมถือว่า ผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามรับผิดชอบที่กฎหมายกำหนดไว้นั่นเอง

2.3.5 ความสัมพันธ์แนวคิด ทฤษฎีต่างๆต่อความรับผิดชอบในการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

จากการศึกษาทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวพบว่า แต่ละทฤษฎีได้ถูกนำมาปรับใช้โดยถูกบัญญัติไว้ในหลักกฎหมายต่างๆ ดังนี้

2.3.5.1 ความสัมพันธ์แนวคิด ทฤษฎีความรับผิดชอบในการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตามความรับผิดทางสัญญา

หลักความรับผิดทางสัญญาเป็นหลักการถือเอาความศักดิ์แห่งการแสดงเจตนาและความมีเสรีภาพในการทำสัญญาของคู่สัญญาเป็นหลัก โดยถือว่าเมื่อบุคคลที่มีความเท่าเทียมกันก็ย่อมมีความอิสระในการที่จะทำสัญญาตามที่คู่สัญญาต้องการ และเสรีภาพของบุคคลนี้จะถูกจำกัดลงได้ก็แต่โดยความสมัครใจของตนเองเท่านั้น เพราะกฎเกณฑ์ที่ดีที่สุดที่จะใช้แก่สัญญาคงไม่มีอะไรที่ดีไปกว่ากฎเกณฑ์ที่คู่สัญญาที่มีความเท่าเทียมกันเป็นผู้ตกลงกัน โดยถือว่ากฎเกณฑ์ที่ตกลงกันไว้นั้นเป็นกฎหมายอันหนึ่งที่คู่สัญญาจะให้มีผลใช้บังคับแก่กรณีของตนโดยเฉพาะ ดังนั้น เมื่อคู่สัญญาได้ตกลงกันอย่างใดแล้วก็ย่อมต้องผูกพันตามเจตนาที่ได้แสดงและตกลงกันไว้ หลักการดังกล่าวนี้ ถูกนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้บัญญัติการรับผิดตามสัญญาอยู่บนหลักของความศักดิ์สิทธิของการแสดงเจตนาในกรณีที่มีการตกลงกันอย่างชัดแจ้งระหว่างคู่สัญญา เช่น สัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์สิน สัญญาเช่าซื้อ ซึ่งคู่สัญญาก็สามารถตกลงกันว่าหากเกิดความเสียหายขึ้นจากทรัพย์สินที่ซื้อขาย เช่า หรือเช่าซื้อนั้นจะรับผิดกันอย่างไร ดังนั้น หากมีความเสียหายเกิดขึ้นเพราะการผิดสัญญาผู้ซื้อก็สามารถฟ้องผู้ขายให้รับผิดตามข้อสัญญาได้ และถ้าหากมีการรับประกันความเสียหายความชำรุดบกพร่องของสินค้าไว้ด้วย ผู้ขายต้องรับผิดตามเงื่อนไขที่ได้รับไว้ ในสัญญารับประกันสินค้า สำหรับกรณีหากผู้ซื้อและผู้ขายไม่ได้มีการตกลงกันอย่างชัดแจ้ง ความรับผิดชอบ

⁶¹ เฟื่องอ้าง, น.23.

ผิดก็ยอมเป็นไปตามกฎหมาย ก็คือ ผู้ซื้ออาจฟ้องผู้ขายให้รับผิดชอบในทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่อง ตาม มาตรา 472 และ มาตรา 473 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์อันเป็นการรับผิดชอบโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ เมื่อผู้ขายมีหน้าที่ต้องส่งมอบสินค้าที่ขายให้แก่ผู้ซื้อ ผู้ขายก็ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ขายโดยปราศจากความชำรุดบกพร่อง ดังนั้นหากทรัพย์สินที่ขายนั้นมีความชำรุดบกพร่อง ผู้ขายก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อ แต่ทั้งนี้ ความชำรุดบกพร่องดังกล่าวจะต้องมีอยู่ก่อนแล้วหรือมีอยู่ในขณะทำสัญญาซื้อขาย หรือมีอยู่ในเวลาส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย ส่วนความชำรุดบกพร่องที่มีขึ้นภายหลัง ผู้ขายไม่ต้องรับผิดชอบ มาตรา 472 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นเรื่องการให้ประกันความชำรุดบกพร่องโดยบทบัญญัติของกฎหมาย ความรับผิดชอบของผู้ขายในเรื่องของความชำรุดบกพร่อง ผู้ขายอาจต้องรับผิดชอบด้วยการคืนราคาให้ผู้ซื้อได้ชำระให้แก่ผู้ขายไปแล้ว นอกจากนี้ยังอาจต้องรับผิดชอบในผลแห่งความเสียหายที่ผู้ซื้อได้รับนอกจากราคาสินค้า ดังนั้น เมื่อการซื้อขายสัตว์เลี้ยงคือสินค้าอย่างหนึ่งที่สามารถทำการซื้อขายได้ จึงมีความสัมพันธ์และถูกนำมาบังคับใช้กับการซื้อขายสัตว์ประเภทสุนัขและแมว โดยภายหลังหากผู้ซื้อที่มีความบกพร่องสามารถเรียกร้องให้ผู้ขายรับผิดชอบได้

2.3.5.2 ความสัมพันธ์แนวคิด ทฤษฎีความรับผิดชอบในการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตามกฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อ

ทฤษฎีคุ้มครองผู้ซื้อที่ปรากฏได้ชัดในทฤษฎีความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นมาจากการพัฒนาจากหลายทฤษฎีทั้งความรับผิดชอบทางสัญญาที่อาศัยความเท่าเทียมกันของคู่สัญญา และทฤษฎีความรับผิดชอบทางละเมิดสามารถเรียกค่าเสียหายได้หากพิสูจน์ได้ว่าผู้กระทำได้จงใจหรือประมาทเลินเล่อ โดยการพัฒนาที่มีสมมติฐานภายใต้ทฤษฎีที่ว่าผู้ประกอบการและบริโภคต่างฝ่ายต่างมีฐานะทางเศรษฐกิจและอำนาจในการต่อรองที่ไม่เท่าเทียมกัน (Unequal Bargaining Power) จึงมีการสร้างมาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายแก่ผู้บริโภคมากขึ้นและพัฒนาเป็นทฤษฎีความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้เนื่องจากเดิมเมื่อมีการฟ้องร้องให้รับผิดชอบในกรณีความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ไม่มีกฎหมายเฉพาะบัญญัติไว้ จึงต้องอาศัยกฎหมายสัญญาและกฎหมายละเมิดมาปรับใช้ ซึ่งความรับผิดชอบตามสัญญานั้นใช้หลัก “ผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat emptor) คือ ผู้ซื้อทำหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้าที่ทำการซื้อขายเอง หากตรวจตราไม่ดีแล้วพบความชำรุดบกพร่องก็ตกเป็นบาปเคราะห์ของผู้ซื้อและโจทก์ต้องมีฐานะเป็นคู่สัญญาจึงจะมีสิทธิฟ้องร้องให้รับผิดชอบได้ ตามหลักความสัมพันธ์ทางสัญญา (Privity of Contract) ซึ่งความคิดดังกล่าววางอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของบุคคล แต่ปัจจุบันอำนาจในการต่อรองของผู้ซื้อและผู้ผลิตมีความไม่เท่าเทียมกัน จึงพัฒนาตามทฤษฎีความรับผิดชอบต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์โดยเปลี่ยนแนวคิดทางกฎหมายของสัญญาซื้อขายเปลี่ยนแปลงไปเป็น “ผู้ขายต้องระวัง” (Caveat venditor) คือ ผู้ขายมีหน้าที่ต้องระวังอย่างวิญญูชนว่าของที่จะขายจะไม่เป็นอันตรายแก่ผู้ซื้อ ส่วนความรับผิดชอบทางละเมิดในทฤษฎีความรับผิดชอบต่อความ

เสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์มีการนำเอาหลักกฎหมายพยานที่เรียกว่า หลักการผลัการะการพิสูจน์ (Res Ipsa Loquitur) มาใช้ในคดีละเมิด ว่าความรับผิดในความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์นั้นเป็น ความรับผิดโดยผลของกฎหมาย ไม่ใช่โดยผลของสัญญา และผู้ผลิตมีความรับผิดโดยเคร่งครัดทาง ละเมิด ถ้ารู้ว่าสินค้าที่ตนได้วางตลาดจะถูกนำไปใช้โดยไม่มีการตรวจสอบถึงความไม่ปลอดภัย และผู้เสียหายพิสูจน์ได้ว่าสินค้านั้นไม่ปลอดภัยจนทำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งหลักความรับผิดในทาง ละเมิดโดยเคร่งครัดนี้ต่อมาได้ถูกพัฒนาเป็นหลักความรับผิดในผลิตภัณฑ์ (Product Liability) ดังนั้น จึงสามารถกล่าวสรุปได้ว่าหลักความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์มีแนวความคิดมา จากทั้งหลักความรับผิดทางสัญญาและความรับผิดในทางละเมิด ต่อมาหลักความรับผิดตาม แนวความคิดนี้ได้ถูกนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและได้รับการพัฒนามาใช้กับความรับผิดในการ ผลิตและการจำหน่ายสินค้า (Product Liability) โดยถือว่าภาระของความเสียหายที่เกิดจากการใช้ สินค้าที่ชำรุดบกพร่องควรตกอยู่กับบุคคลที่อยู่ในฐานะที่จะควบคุมอันตรายและเป็นผู้ก่อความเสี่ยง ขึ้นโดยการนำสินค้าเข้าสู่ท้องตลาดเพื่อใช้คุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ หลักการทฤษฎีความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์ได้ ถูกนำมาเป็นแนวทางในการบัญญัติกฎหมายเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อในการทำสัญญา ซึ่งประเทศไทยถูก นำมาบัญญัติอยู่ในกฎหมายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ เมื่อการซื้อขายสัตว์เลี้ยงถือเป็นการทำ สัญญาซื้อขายระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้ซื้อในการเข้าทำสัญญาซื้อขายสินค้ากัน ดังนั้น เมื่อเกิด ความเสียหายบกพร่องของสัตว์เลี้ยงภายหลังแล้ว การเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบในความเสียหายจึงถูกปรับนำใช้ตามทฤษฎีความรับผิดต่อความเสียหายอันเกิดจากผลิตภัณฑ์นั่นเอง

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัข และแมวตามกฎหมายของประเทศไทยและรัฐแคลิฟอร์เนียกับรัฐนิวเจอร์ซีย์ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา

เนื่องจากปัจจุบันสัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งที่ต้องการของมนุษย์เพื่อใช้เป็นเพื่อนคลายความเหงา และผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจต่างเข้ามาแข่งขันและมุ่งหวังผลกำไรจากธุรกิจนี้เป็นจำนวนมาก แต่ปัญหาที่พบคือ การดำเนินธุรกิจดังกล่าวสามารถกระทำได้อย่างเสรีขาดการตรวจสอบที่ดี จึงทำให้ผู้ซื้อเป็นจำนวนมากพบว่าสัตว์เลี้ยงที่รับมอบจากผู้ประกอบการธุรกิจมีอาการเจ็บป่วย บกพร่อง หรือตาย เมื่อเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบกลับได้รับการปฏิเสธ และกฎหมายที่มีอยู่ไม่อาจคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อได้อย่างเพียงพอ ดังนั้น จำเป็นต้องศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อแสดงให้เห็นเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงต่อไป

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวของประเทศไทย

ประเทศไทยมีบทบัญญัติของกฎหมายอยู่หลายฉบับที่ใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อและสามารถนำมาปรับใช้สำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวอยู่หลายฉบับ ดังจะศึกษาต่อไปนี้

3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ตามกฎหมายของประเทศไทยมีการบัญญัติในการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวตามหลักกฎหมายสัญญา ซึ่งบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยว่า ด้วยลักษณะซื้อขายในเรื่องความรับผิดชอบของผู้ขายเพื่อความชำรุดบกพร่องตั้งแต่มาตรา 472-474 โดยได้มีการประกาศใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2472 ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวมีพัฒนาการและแนวความคิดมาจากหลักการซื้อขายในสมัยโบราณ กล่าวคือ เมื่อผู้ขายได้ส่งมอบทรัพย์สินและผู้ซื้อได้ชำระราคาแล้ว คู่สัญญาก็หมดความผูกพันซึ่งกันและกัน แม้ภายหลังผู้ซื้อจะพบความชำรุดบกพร่องของสินค้า อันเป็นเหตุให้เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ในขณะที่ซื้อขายก็ตาม ผู้ขายไม่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ

ต่อผู้ซื้อในความชำรุดบกพร่องของสินค้า เป็นหน้าที่ของผู้ซื้อที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการตรวจตราสินค้าให้ตัวเอง¹

กรณีผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินชำรุดบกพร่อง มาตรา 472 บัญญัติว่า

"ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่าง หนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติที่ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา ก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

ความที่กล่าวมาใน มาตรานี้ ย่อมใช้ได้ ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือ ไม่รู้ว่าความชำรุดบกพร่องมีอยู่"

คำว่า "เสื่อมราคา" ราคาในที่นี้มีความหมายถึง "มูลค่าแลกเปลี่ยน" ไม่ใช่ "มูลค่าใช้สอย" จึงเป็น "ราคาตลาด" ที่ตามปกติได้รับเมื่อนำทรัพย์สินที่ขายออกจำหน่ายต่อไป ดังนั้นคำว่า "เสื่อมราคา" จึงมีความหมายถึง "ไม่สมราคา"²

คำว่า "เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ตามปกติ" เมื่อใดจะเรียกได้ว่าทรัพย์สินที่ขายเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ จะต้องพิจารณาจากปกติประเพณีหรือจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น หรือมาตรฐานวิญญูชนว่า ตามปกติย่อมจะมุ่งใช้ทรัพย์สินที่ขายนั้นอย่างไร³

คำว่า "เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา" สำหรับประโยชน์ที่มุ่งหมายข้างต้นจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ซึ่งอาจเป็นสัญญาโดยปริยายหรือมีการกำหนดไว้ในสัญญาไว้โดยชัดแจ้งก็ได้ การที่จะรู้ว่าประโยชน์ที่จะมุ่งหมายเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาหรือไม่จึงต้องพิจารณาถึงความประสงค์โดยสุจริต โดยพิเคราะห์ถึงปกติประกอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 368⁴

การพิจารณาถึงความรับผิดชอบของผู้ขายในความชำรุดบกพร่องนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่า ความชำรุดบกพร่องที่ถึงขนาดที่จะทำให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบนั้น จะต้องเป็นความชำรุดบกพร่องที่มีขึ้นเมื่อใด ซึ่งทางตำราทั้งของไทยและของต่างประเทศ ต่างเห็นสอดคล้องกันว่า ความชำรุดบกพร่องดังกล่าวจะต้องมีอยู่ก่อนหรืออย่างน้อยที่สุดตั้งแต่ขณะเมื่อทำสัญญาซื้อขายกัน แม้ความชำรุดบกพร่องอาจจะถูกพบเห็นภายหลังจากการซื้อ

¹ รำไพ วงศ์สุชาติ, "ความชำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อขาย," (วิทยานพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550), น.1.

² เฟื่องอ้าง, น.9.

³ เฟื่องอ้าง, น.9.

⁴ เฟื่องอ้าง, น.10.

ขายหรือภายหลังจากการส่งมอบก็ตาม หากความชำรุดบกพร่องมีมาก่อนการทำสัญญาแล้วผู้ขายต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 472 เสมอ⁵

ตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายเรื่องการซื้อขายจะแยกความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของผู้ขายออกได้เป็น 2 ช่วง คือ⁶

(1) ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นก่อนส่งมอบ

จากบทบัญญัติ มาตรา 472 อาจแยกองค์ประกอบความผิดได้ 2 ประการ คือ ประการแรกทรัพย์มีความชำรุดบกพร่อง และประการที่สองความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเหตุให้ทรัพย์สินที่ขายเสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งใช้เป็นปกติ หรือประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา

ทั้งนี้ องค์ประกอบทั้งสองต้องเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน โดยผู้ขายจะต้องรับผิดชอบความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งใช้เป็นปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งโดยสัญญา จึงอาจกล่าวได้ว่าความชำรุดบกพร่องที่จะทำให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบนั้นจะต้องถึงขนาดที่จะทำให้ทรัพย์สินที่ทำการซื้อขายนั้น เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ อันมุ่งใช้เป็นปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งโดยสัญญา

เนื่องจากความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขายนั้น แม้จะถึงขนาดก็อาจเป็นความชำรุดบกพร่องที่ไม่เห็นประจักษ์ กล่าวคือ ไม่เห็นในขณะที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ผู้ซื้อ แต่อาจจะพบเห็นอาจต้องใช้เวลาใช้สอยทรัพย์สินนั้นไปสักระยะหนึ่งก่อน ดังนั้น หากผู้ซื้อสามารถพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นหรือมีอยู่แล้วก่อนส่งมอบ ผู้ขายก็ยังคงรับผิดชอบอยู่

(2) ความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบ

กรณีความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นหลังจากทำสัญญาซื้อขายกัน กล่าวคือ ภายหลังจากที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ขายโอนไปยังผู้ซื้อแล้ว อาจกลายเป็นกรณีผิดสัญญาหรือเป็นกรณีที่ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินไม่ถูกต้องหรือกลายเป็นเรื่องการรับโอนความเสี่ยงในภัยพิบัติแล้วแต่กรณี ดังนั้น การที่ทรัพย์ชำรุดบกพร่องทำให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบหรือไม่ ผู้ขายต้องรับผิดชอบเมื่อความชำรุดบกพร่องนั้นถึงขนาดเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งใช้เป็นปกติ หรือที่มุ่งหมายโดยสัญญา ทั้งนี้ ทรัพย์สินที่ซื้อขายกันนั้นไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินทั่วไปหรือทรัพย์สินเฉพาะสิ่งลักษณะความผิดจึงต้องพิจารณาจาก

ก) ความชำรุดบกพร่องนั้นถึงขนาดให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญา มิฉะนั้น ผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบ

⁵ เฟิงอ้วง, น.17.

⁶ เฟิงอ้วง, น.18-23.

ข) ความชำรุดบกพร่องจะต้องเกิดขึ้นก่อนหรืออย่างน้อยที่สุดต้องมีอยู่ในขณะทำสัญญาซื้อขาย ซึ่งผู้ซื้อไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องนั้น ถ้าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นหลังจากที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของผู้ซื้อแล้ว บาบเคราะห์ก็จะตกแก่เจ้าของทรัพย์สินต่อไป

กรณีดังกล่าวอาจพิจารณาได้จากการที่ผู้ขายได้ให้ความมุ่งหมายพิเศษในการใช้ทรัพย์สินที่คุณภาพของทรัพย์สินที่ขาย ได้แก่ กรณีที่ผู้ซื้อแจ้งถึงความมุ่งหมายพิเศษในการใช้ทรัพย์สินที่ต้องการซื้อนั้นให้ผู้ขายทราบ และผู้ขายได้แสดงอาการสนองรับความประสงค์เช่นนั้น เช่น ผู้ซื้อแจ้งให้ผู้ขายทราบว่าต้องการซื้อโทรศัพท์มือถือที่สามารถใช้งานอื่นๆได้ด้วย เช่น สามารถฟังวิทยุได้โดยผู้ขายได้ให้คำแนะนำในการเลือกซื้อเครื่องของผู้ซื้อ เช่นนี้เท่ากับว่าผู้ขายรับรองความเหมาะสมของทรัพย์สินโดยปริยาย หากปรากฏว่า โทรศัพท์ที่ขายไม่มีคุณสมบัติสำหรับการใช้งานตามที่ผู้ซื้อต้องการ ดังนี้ เป็นกรณีที่ผู้ขายต้องรับผิดชอบเพื่อชำรุดบกพร่อง เพราะเหตุที่ทรัพย์สินที่ขายเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา

ปัญหาที่ตามมาก็คือ หากผู้ซื้อแจ้งความมุ่งหมายของตนให้ผู้ขายทราบ แต่ผู้ขายมิได้แสดงอาการสนองรับโดยชัดแจ้ง หรือถ้าผู้ขายรู้หรือควรรู้ถึงความมุ่งหมายเช่นนั้น จะถือได้ว่าผู้ขายได้ให้ความรับรองโดยปริยายหรือไม่ ถ้านำหลักในการตีความโดยพิเคราะห์ถึงเจตนาในทางสุจริตและปกติประเพณี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 368 มาใช้ในการวินิจฉัยแล้ว จะถือได้ว่าผู้ซื้อควรจะคาดหมายว่าผู้ขายควรจะให้การรับรองเช่นนั้นหรือไม่ และฝ่ายผู้ขายเองอยู่ในฐานะที่ควรจะให้การรับรองเช่นนั้นหรือไม่ กรณีเช่นนั้นต้องเป็นกรณีที่เมื่อพิเคราะห์ตามปกติประเพณีแล้ว ผู้ซื้ออาจเชื่อถือในความรู้ความชำนาญของผู้ขายก็ได้ และได้ไว้วางใจในความรู้ความชำนาญของผู้ขายว่า จะขายทรัพย์สินที่เหมาะสมแก่ประโยชน์ที่ตนมุ่งหมายให้ ฝ่ายผู้ขายก็ต้องเป็นผู้ที่คาดหมายได้ว่าตนอยู่ในฐานะที่ควรจะให้การรับรองเช่นนั้นด้วย ดังนั้น ในการศึกษาความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องจึงจำเป็นต้องศึกษาในส่วนของหน้าที่ของผู้ขายและผู้ซื้อและขอบเขตการให้ความคุ้มครองดังนี้

(1) หน้าที่และความรับผิดของผู้ขาย⁷

สัญญาซื้อขายเป็นเอกเทศสัญญาชนิดหนึ่งที่ต้องดำเนินการตามหลักทั่วไป โดยผู้ขายต้องเป็นบุคคลต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมายในขณะเข้าทำสัญญา และเมื่อเกิดเป็นสัญญาซื้อขายแล้ว ต่างฝ่ายต่างก็มีสิทธิและหน้าที่จะต้องปฏิบัติต่อกันตามกฎหมายหรือข้อกำหนดในสัญญา หน้าที่และความรับผิดของผู้ขายมี 3 ประการ ดังนี้

⁷ สารถี อารีย์, “ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค : ศึกษากรณีโทรศัพท์มือถือ,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารนิติศาสตร์ สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547), น. 54-56.

(ก) หน้าที่ในการส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ชื่อขายหมวด 2 มาตรา 461 บัญญัติว่า "ผู้ขายจำต้องส่งมอบทรัพย์สิน ซึ่งขายให้แก่ผู้ซื้อ" เพราะเป็นหน้าที่โดยชัดแจ้ง ตามที่กฎหมายระบุไว้ให้ผู้ขายต้องปฏิบัติไม่ว่าจะทำวิธีใดก็ได้ ขอแต่เพียงให้ทรัพย์สินที่ขายนั้นไปถึงมือผู้ซื้อ จึงถือว่าเป็นอีกเรื่องหนึ่งซึ่งแยกต่างหากออกจากเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ซึ่งเกิดโดยผลของกฎหมาย มิได้เกิดจากการแสดงเจตนาของคู่สัญญาแต่ประการใด ดังเช่น ถ้าเป็นการซื้อขายเสร็จเด็ดขาดโดยทั่วไป หากไม่มีการตกลงกันเป็นอย่างอื่นแล้ว กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อขายย่อมโอนไปยังผู้ซื้อทันทีในขณะที่ทำสัญญาซื้อขาย

(ข) หน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่อง

ความหมายของคำว่า "ความชำรุดบกพร่อง" หมายถึง การที่ทรัพย์สินชำรุดเสียหายจนเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้ตามปกติ ตามวิสัยของการใช้ทรัพย์สินหรือตามข้อกำหนดในสัญญา กล่าวคือ ต้องเป็นความเสียหายในเนื้อหาของวัตถุหรือทรัพย์สินนั้น โดยเนื่องมาจากหลักทั่วไปในการทำสัญญาที่ว่า ผู้เป็นฝ่ายเสนอในสัญญาต้องกระทำการโดยสุจริต จึงเป็นเหตุผลที่ว่าทำไมผู้ขายจะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของทรัพย์สินที่ขายนั้น

ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องเพียงใดประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 472 บัญญัติว่า

"ในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้นชำรุดบกพร่องอย่าง หนึ่งอย่างใดอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติก็ดี ประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา ก็ดี ท่านว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบ

ความที่กล่าวมาในมาตรานี้ ย่อมใช้ได้ทั้งที่ผู้ขายรู้อยู่แล้วหรือ ไม่รู้ว่าความชำรุดบกพร่องมีอยู่"

ในเรื่องความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินซึ่งขายนั้น กล่าวได้ว่า ถ้าเพียงแต่ทรัพย์สินชำรุดบกพร่องเท่านั้น หากทำให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบไปไม่ หากแต่ผู้ขายต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องต่อทรัพย์สินที่ขายนั้นก็ต่อเมื่อความชำรุดบกพร่องนั้น ต้องถึงขนาดที่ทำให้ทรัพย์สินที่ซื้อขายนั้นเสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ตามปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายตามสัญญา และในเรื่องความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สินมีความชำรุดบกพร่องนี้ ผู้ขายจะต้องรับผิดชอบโดยไม่ต้องอาศัยว่าผู้ขายนั้นจะรู้หรือไม่รู้ถึงความชำรุดบกพร่องก็ตาม แต่ความชำรุดบกพร่องนี้จะต้องเกิดขึ้นก่อนหรืออย่างน้อยที่สุดก็ต้องเกิดมีอยู่ในขณะทำสัญญาซื้อขายกัน โดยที่ผู้ซื้อไม่รู้ถึงความบกพร่องนั้น ซึ่งถ้าความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นหลังจากที่กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินตกเป็นของผู้ซื้อแล้ว ต้องพิจารณาเรื่องการรับบาปเคราะห์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 370 ส่วน

ความรับผิดในความชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งหมายจะใช้ปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา แม้ไม่มีข้อตกลงกันเป็นประการใด ผู้ขายก็ต้องรับผิดโดยผลของกฎหมาย เว้นแต่ จะได้มีข้อตกลงยกเว้นความรับผิด อย่างไรก็ตาม กฎหมายที่ดีจะต้องให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลทุกฝ่าย ถ้าหากว่าผู้ซื้อได้มีโอกาสตรวจตราทรัพย์สินจนมองเห็นความชำรุดบกพร่องหรืออย่างน้อยที่สุดก็ควรจะได้เห็นได้ ทางผู้ซื้อเองก็ควรจะต้องรับผิดตามหลักที่ว่า "ผู้ซื้อต้องระวัง" มิฉะนั้น ผู้ขายอาจหลุดพ้นความรับผิดได้ ทั้งนี้ กฎหมายจึงได้บัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้ขายไว้แบ่งออกได้เป็น 2 ประการ ดังนี้

(ค) ข้อยกเว้นความรับผิดตามกฎหมาย

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 473 บัญญัติว่า "ผู้ขายย่อมไม่ต้องรับผิดในกรณีดังกล่าวจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

1. ถ้าผู้ซื้อได้รู้อยู่แล้วแต่ในเวลาซื้อขายว่ามีความชำรุดบกพร่องหรือควรจะได้รู้เช่นนั้นหากได้ใช้ความระมัดระวังอันจะพึงคาดหมายได้แต่วิญญูชน
2. ถ้าความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นอันเห็นประจักษ์แล้วในเวลาส่งมอบและผู้ซื้อรับเอาทรัพย์สินนั้นไว้โดยมิได้อิดเอื้อน
3. ถ้าทรัพย์สินนั้นได้ขายทอดตลาด
4. ข้อยกเว้นความรับผิดตามสัญญา

เนื่องจากบทบัญญัติความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องนั้น มิใช่บทบัญญัติเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ฉะนั้น คู่สัญญาจึงอาจตกลงกันล่วงหน้าว่าขายไม่ขอรับผิดใดๆเลยก็ได้ โดยข้อตกลงเช่นว่านี้ไม่ถือว่าเป็นโมฆะ นอกจากนี้ มาตรา 483 ยังบัญญัติไว้อีกด้วยว่า "คู่สัญญาซื้อขาย จะตกลงกันว่าผู้ขายจะไม่ต้องรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิก็ได้"

(2) หน้าที่และความรับผิดของผู้ซื้อ⁸

หน้าที่ของผู้ซื้อจะเกิดขึ้นเมื่อคู่สัญญาได้ตกลงทำนิติกรรมหรือเรียกว่าเกิดสัญญาซื้อขายแล้ว ผู้ซื้อจะมีหน้าที่ต้องรับมอบทรัพย์สินที่ทำการซื้อขาย และต้องมีหน้าที่ในการชำระราคา รวมทั้งยังมีสิทธิยึดหน่วงราคาอีกด้วย ซึ่งแยกอธิบายได้ 3 ประการ ดังนี้

(ก) หน้าที่ต้องรับมอบทรัพย์สิน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 486 นี้บัญญัติไว้คู่กับมาตรา 461 ซึ่งบัญญัติให้ผู้ขายส่งมอบทรัพย์สินที่ขาย การส่งมอบและการรับมอบทรัพย์สินที่ซื้อขายจึงเป็นเงื่อนไขที่เกิดขึ้นพร้อมกันคือเมื่อผู้ขายส่งมอบทรัพย์สิน อันเป็นกรณีที่ลูกหนี้ขอปฏิบัติการชำระ

⁸ เฟื่องอ้าง, น. 54-56.

หนี้ ผู้ซื้อซึ่งเป็นเจ้าหนี้จะไม่รับมอบโดยปราศจากมูลเหตุอันจะอ้างกฎหมายได้ ผู้ซื้อที่ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัด และความรับผิดชอบเกิดจากการไม่ชำระหนี้ก็เป็นอันปลดปล่อยไปนับแต่เวลาที่ขอปฏิบัติชำระหนี้

กล่าวโดยสรุปว่า ผู้ซื้อที่ย่อมมีหน้าที่ต้องรับมอบทรัพย์สินที่ตนได้ซื้อ มิฉะนั้น ย่อมถือได้ว่าผู้ซื้อผิดสัญญา อาจทำให้ต้องรับผิดชอบต่อผู้ขายในบางประการ การที่ผู้ซื้อไม่มีสิทธิบอกปิดไม่ยอมรับมอบ เช่นในกรณีที่ทรัพย์สินที่ส่งมอบไม่ตรงตามสัญญา ทรัพย์สินที่ขาดหรือล้าเกินกว่าจำนวน การส่งมอบทรัพย์สินผิดสถานที่ที่ได้ตกลงกัน สัญญาซื้อขายมีสิ่งที่ควรระวังสำหรับผู้ซื้อ ได้แก่ ในกรณีที่ผู้ซื้อได้รับมอบเอาทรัพย์สินโดยไม่ยึดถือแล้ว จะทำให้ผู้ขายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในความชำระดอกเบี้ยที่เห็นเป็นประจักษ์ แต่ถ้าผู้ซื้อไม่ยอมรับเอาทรัพย์สินที่ส่งมอบโดยไม่มีมูลหรือเหตุผลอันจะอ้างกฎหมายได้แล้ว ย่อมถือได้ว่าผู้ซื้อผิดสัญญา ผู้ขายมีสิทธิบอกเลิกสัญญา และเรียกค่าสินไหมทดแทน ถ้าผู้ซื้อได้รับมอบภายหลัง ผู้ขายอาจจะเรียกค่าสินไหมทดแทนในการที่ตนต้องดูแลรักษาทรัพย์สินในระหว่างที่รอการส่งมอบ

(ข) หน้าที่ต้องชำระราคา

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 453 ดังกล่าวมาแล้ว นั้น ถือว่าราคาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะถือได้ว่าเข้าลักษณะสัญญาซื้อขาย และเมื่อผู้ซื้อได้ตกลงว่าจะใช้ราคาทรัพย์สินให้แก่ผู้ขายด้วย จึงถือว่าเป็นสัญญาซื้อขาย และเพียงแต่ตกลงว่าจะใช้ราคาเท่านั้น ก็เป็นสัญญาซื้อขายแล้ว ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ผู้ซื้อต้องชำระราคาภายหลังจากสัญญาซื้อขายได้เกิดขึ้นแล้ว

จากการที่ได้ศึกษาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 453 ประกอบมาตรา 486 ก็จะได้ชัดเจนว่าตามมาตรา 453 นั้นเพียงแต่ ตกลงว่าจะใช้ราคาเท่านั้นก็เข้าลักษณะซื้อขาย แม้จำนวนราคาจะไม่ได้กำหนดกันไว้ก็ตาม แต่ถ้าคู่สัญญาจะมีการกำหนดราคากันไว้ก็ย่อมทำได้ ถ้าราคามีได้กำหนดเด็ดขาดอย่างใดดังที่ได้กล่าวแล้ว ผู้ซื้อจะต้องใช้ราคาตามสมควร

(3) อายุความและการจำกัดความรับผิดของผู้ขาย⁹

มาตรา 474 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า

"ในข้อรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องนั้น ท่านห้ามมิให้ฟ้องคดี เมื่อพ้นหนึ่งปีนับแต่เวลาที่ได้พบความชำรุดบกพร่อง"

ดังนั้น อายุความในการฟ้องคดีเพื่อให้ผู้ขายรับผิดในความชำรุดบกพร่อง จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ซื้อพบเห็นความชำรุดบกพร่องเป็นสำคัญ เพราะตราบิตที่ผู้ซื้อยังไม่พบเห็นความชำรุดบกพร่องจะไปใช้สิทธิเรียกร้องอะไรจากผู้ขายไม่ได้ เพราะไม่มีอะไรเสียหาย ครั้นจะ

⁹ ราโพ วงศ์สุชาติ, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 56.

ปล่อยเวลาเรียกร้องของผู้ซื้อเนิ่นนานออกไป ก็จะเป็นภาระในการพิสูจน์ของผู้ซื้อว่า ความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นก่อนหรือขณะทำสัญญาซื้อขายหรือเกิดขึ้นหลังจากส่งมอบทรัพย์สินแล้ว มาตรา 474 จึงกำหนดอายุความไว้เพียงสั้นๆ คือ 1 ปีนับแต่ที่ได้พบเห็นความชำรุดบกพร่อง

จากการศึกษาการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามหลักสัญญาในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องตามสัญญาซื้อขาย จะเห็นว่ากฎหมายถือเอาความชำรุดบกพร่องต้องเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนหรือขณะทำการซื้อขายหรือส่งมอบ ซึ่งหากพบความชำรุดบกพร่องในภายหลังผู้ซื้อก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนว่าความชำรุดบกพร่องนั้นอยู่ก่อนแล้ว อีกทั้งความชำรุดบกพร่องที่จะเรียกร้องให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบได้นั้นจะต้องเป็นความเสียหายถึงขนาดว่า เป็นเหตุให้เสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติ หรือที่มุ่งหมายโดยสัญญา ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวแล้ว จึงเห็นได้ว่าแม้สัตว์เลี้ยงที่ซื้อมาแล้วพบความเจ็บป่วยบกพร่องซึ่งอาจไม่ถึงขนาดเสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติ หรือที่มุ่งหมายโดยสัญญาก็ตาม แต่สัตว์เลี้ยงเป็นมากกว่าสินค้าทั่วไปซึ่งมันมีคุณค่าทางจิตใจ เมื่อสัตว์เลี้ยงที่ซื้อมาเจ็บป่วยบกพร่องทางร่างกายก็ไม่ต่างอะไรกับความรู้สึกเมื่อญาติพี่น้องเจ็บป่วย ซึ่งเมื่อพบความเจ็บป่วยหรือบกพร่องนั้นอาจสามารถทำการรักษาให้หายได้ก็ย่อมถือว่าไม่ถึงขนาดว่าเสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์อันมุ่งจะใช้เป็นปกติหรือประโยชน์ที่มุ่งหมายโดยสัญญา ดังนั้น กรณีนี้จึงไม่อยู่ในความหมายของความชำรุดบกพร่องตามหลักดังกล่าวและไม่อาจเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบในความเจ็บป่วยบกพร่องรวมทั้งค่าใช้จ่ายที่สูญเสียไปในการรักษานั้นได้ ทั้งที่ สัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งที่มิมีอิทธิพลต่อจิตใจผู้ซื้ออย่างต้องการตัวที่แข็งแรงสมบูรณ์พร้อมที่จะให้เป็นเพื่อนคลายความเหงา การที่ผู้ซื้อได้ซื้อสัตว์เลี้ยงมาแล้วมาพบในภายหลังว่า สัตว์เลี้ยงมีความบกพร่องต้องมาทำการรักษาจึงไม่ใช่สิ่งที่คาดหวังอย่างแน่นอน นอกจากนี้ ยังมีกรณีค่ารักษาพยาบาลค่าสัตวแพทย์ที่ผู้ซื้อต้องเสียไป ซึ่งแม้อาจจะสามารถเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบได้ก็ตาม แต่ในการเรียกร้องนั้นผู้ซื้อกลับมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ให้ได้เสียก่อนว่า ความเจ็บป่วยหรือบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนตนรับมอบมา ทั้งที่ ความเจ็บป่วยบกพร่องที่เกิดกับสัตว์เลี้ยงนั้นยากที่จะสามารถเห็นได้ด้วยตาเปล่าหรือเห็นเป็นประจักษ์ขณะซื้อขาย เพราะถ้าพบเห็นได้ผู้ซื้อก็คงไม่ซื้อสัตว์เลี้ยงตัวดังกล่าว ฉะนั้น ในการพิสูจน์ความเสียหายนี้จึงต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญอย่างเช่นสัตวแพทย์ เมื่อหากเป็นเช่นนี้ก็ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ซื้อมากขึ้นไปอีก จึงทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าหลักการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตามหลักสัญญาจึงไม่อาจใช้คุ้มครองผู้ซื้อได้อย่างแท้จริง

3.1.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตามพระราชบัญญัติที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อโดยเฉพาะ

3.1.2.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541

ภายใต้เหตุผลในการประกาศใช้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ เนื่องจากปัจจุบันการเสนอขายสินค้าและบริการต่างๆต่อประชาชนนับวันมีแต่จะเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบธุรกิจการค้าและผู้ประกอบธุรกิจการโฆษณาได้นำวิชาการในทางการตลาดและทางโฆษณามาใช้ในการส่งเสริมการขายสินค้าและบริการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ เพราะผู้บริโภคไม่อยู่ในฐานะที่ทราบภาวะตลาด และความจริงที่เกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าและบริการต่างๆได้อย่างถูกต้องทันทั่วทั้งที่ ในบางกรณีแม้จะมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในการกำหนดคุณภาพและราคาสินค้าหรือบริการแล้วก็ตาม แต่ขั้นตอนในการฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจที่ละเมิดสิทธิของผู้บริโภคเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและมีขั้นตอนที่ไม่สามารถอำนวยความสะดวกต่อผู้บริโภคได้ ทำให้ผู้บริโภคต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างเต็มที่ให้แก่ผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทั่วไป โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจการค้าเพื่อให้เป็นธรรมต่อผู้บริโภค และควรจัดให้มีองค์กรของรัฐเพื่อตรวจตรา ดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค¹⁰

ทั้งนี้ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มุ่งบัญญัติคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคตามกฎหมาย 5 ประการ ดังนี้¹¹

1. สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพสินค้าที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
2. สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
3. สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
4. สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา

¹⁰ ช่อทิพย์ สุนทรวินิจ, “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค : ศึกษากรณีผลิตภัณฑ์แวนกันแดด,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2557), น.63-64.

¹¹ เพิ่งอ้าง, น. 63-64

5. สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับสิทธิดังกล่าว กฎหมายจึงได้ตั้งหน่วยงานราชการต่างๆโดยแยกการคุ้มครองออกทั้งด้านโฆษณา การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา ดังนี้

(1) การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา¹²

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541 มีการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ก) มาตรการคุ้มครองด้านการโฆษณาในประเทศไทย

การความคุ้มครองผู้บริโภคในด้านการโฆษณาจะมีคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง เรียกว่า "คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา" ซึ่งมีอำนาจหน้าที่

1) อำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา

คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีหน้าที่การควบคุมการโฆษณาโดยกฎหมายอื่น ซึ่งกฎหมายได้กำหนดลักษณะของข้อความที่จะใช้ในการโฆษณาไว้ดังนี้

การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค หรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิดสภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ซึ่งข้อความต่อไปนี้ ถือเป็นข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค หรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

- ข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริง
- ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือไม่ก็ตาม
- ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ
- ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน
- ข้อความอื่นๆตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

¹² สารคดี อารีย์, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 61-63.

และข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรับรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้ ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณาและได้กำหนดลักษณะเกี่ยวกับ "วิธีการ" ที่ใช้ในการโฆษณาไว้ว่า การโฆษณาจะต้องไม่กระทำด้วยวิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกายและจิตใจหรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามกฎกระทรวง

2) การป้องกันหรือระงับยับยั้งความเสียหายหรืออันตราย

คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีหน้าที่ป้องกันหรือระงับยับยั้งความเสียหายหรืออันตรายจะเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคเนื่องจากการโฆษณาสินค้าบางประการเป็นการล่วงหน้า โดยกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้น

3) หน้าที่ในการตรวจข้อความโฆษณา

คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีหน้าที่ในการตรวจข้อความโฆษณาที่ผู้ประกอบการธุรกิจขอให้พิจารณาให้ความเห็นก่อนทำการโฆษณา โดยการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาดังกล่าวนี้

(ก) ถ้าคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาข้อความโฆษณาใดแล้วสงสัยว่าข้อความโฆษณาดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนต่อพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 คณะกรรมการฯ ต้องให้โอกาสแก่ผู้กระทำการโฆษณาได้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือนำพิสูจน์แสดงความจริงว่า ข้อความในโฆษณาของตนมิได้มีลักษณะอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

(ข) แต่ถ้าคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพิจารณาแล้วเห็นว่าข้อความโฆษณานั้นมีลักษณะอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจที่จะออกคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังนี้

- ให้แก้ไขข้อความหรือวิธีการในการโฆษณา
- ห้ามการใช้ข้อความอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา
- ห้ามการโฆษณาหรือห้ามใช้วิธีการนั้นในการโฆษณา
- ให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้น

แล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดโดยในการออกคำสั่งตามข้อ

ข) นี้ ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ โดยคำนึงประโยชน์ของผู้บริโภคประกอบกับความสุจริตในการกระทำของผู้กระทำการโฆษณา ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข) คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา¹³

คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา 22 ถึงมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เฉพาะเรื่องที่มีได้บัญญัติไว้ในกฎหมายอื่น ดังนี้

1) กรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฆษณาใช้ข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ดังนี้

(ก) ถ้าข้อความดังกล่าวเป็นข้อความที่เป็นเท็จหรือเกินความจริงหรือเป็นข้อความที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการโฆษณาแก้ไขข้อความ หรือวิธีการโฆษณา ห้ามการใช้ข้อความบางอย่างที่ปรากฏในการโฆษณา ห้ามการโฆษณา หรือห้ามใช้วิธีการในการโฆษณา และหรือให้โฆษณาเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้บริโภคที่อาจเกิดขึ้นแล้วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา กำหนด

(ข) ถ้าข้อความดังกล่าวเป็นข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำความผิดกฎหมายหรือศีลธรรมหรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ หรือเป็นข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีหมู่ประชาชนหรือเป็นข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีอำนาจออกคำสั่งในทำนองเดียวกันกับข้อ (1) หรือเสนอความเห็นเพื่อให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดการโฆษณา ดังกล่าว

2) ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฆษณาใช้วิธีการอันอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจ หรืออันอาจก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้บริโภคตามที่กำหนดในกฎกระทรวง คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีอำนาจออกคำสั่งในทำนองเดียวกันกับข้อแรก หรือเสนอความเห็นเพื่อให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินคดีกับผู้กระทำการโฆษณาได้

3) ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าสินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และคณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้กำหนดให้สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก ให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา มีอำนาจออกคำสั่งกำหนดให้การโฆษณานั้นต้องกระทำไปพร้อมกับคำแนะนำ หรือคำเตือนเกี่ยวกับวิธีใช้หรืออันตรายตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณา จะกำหนดเงื่อนไขให้แตกต่างกันสำหรับการโฆษณาที่ใช้สื่อโฆษณาต่างกันได้จำกัดการใช้สื่อโฆษณาสำหรับสินค้านั้น ห้ามการโฆษณาสินค้านั้น

¹³ เพิ่งอ้าง, น. 61-63.

อนึ่ง ในการออกคำสั่งจำกัดการใช้สื่อโฆษณาและห้ามการโฆษณาสินค้านั้นให้นำมาใช้บังคับแก่การโฆษณา ที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าการใช้หรือประโยชน์ของสินค้านั้นขัดต่อนโยบายทางสังคม ศีลธรรมหรือ วัฒนธรรมของชาติด้วย

4) ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าสินค้าหรือบริการใดผู้บริโภคจำเป็นต้องทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะ และรายละเอียดอย่างอื่นเกี่ยวกับผู้ประกอบการใด คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจให้การโฆษณาสินค้าหรือบริการนั้นต้องให้ข้อเท็จจริงดังกล่าว ตามที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดไว้

5) ในกรณีที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาเห็นว่าข้อความในการโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณาใด สมควรแจ้งให้ผู้บริโภคทราบว่าข้อความนั้นเป็นข้อความที่มีความมุ่งหมายเพื่อการโฆษณา คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจกำหนดให้การโฆษณาโดยทางสื่อโฆษณานั้นต้องมีถ้อยคำชี้แจง กำกับให้ประชาชนทราบว่าข้อความดังกล่าวเป็นการโฆษณาได้ และคณะกรรมการว่าการโฆษณาจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดต้องปฏิบัติด้วยก็ได้

6) ผู้ประกอบการใดสงสัยว่าการโฆษณาของตนจะเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ผู้ประกอบการนั้นอาจขอให้คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาพิจารณาให้ความเห็นและแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาได้รับคำขอ ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาให้ความชอบแล้ว

(2) การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก¹⁴

ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค(ฉบับที่2) พ.ศ. 2541 มีดังนี้

ก) ความหมายของ "ฉลาก" ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

ความหมายของ "ฉลาก" ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 กำหนดให้หมายความถึง รูป รอยประดิษฐ์ กระดาษหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรกหรือรวมไว้กับสินค้า หรือภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อบรรจุสินค้า และหมายความถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้า หรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น

¹⁴ เพิ่งอ้าง, น. 61-68.

ข) คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก

คณะกรรมการว่าด้วยฉลากถูกกำหนดขึ้นโดยมาตรา 14 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก มีดังนี้

(ก) กำหนดสินค้าดังต่อไปนี้เป็นสินค้าควบคุมฉลาก

- สินค้าที่ผลิตเพื่อขายโดยโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- สินค้าที่ส่งหรือนำเข้ามาราชอาณาจักรเพื่อขายสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพร่างกาย หรือจิตใจเนื่องในการใช้สินค้า หรือโดยสภาพของสินค้านั้น
- สินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำซึ่งการกำหนดฉลากของสินค้านั้น

นั้น เป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการที่จะได้รับข้อเท็จจริงในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น

(ข) การกำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไข การจัดทำฉลาก สินค้าที่ควบคุมฉลากโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งหลักเกณฑ์เงื่อนไขดังกล่าว ต้องใช้ข้อความที่ตรงต่อความจริง และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระเกี่ยวกับสินค้า ได้แก่ ชื่อและสถานที่ประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจหรือเครื่องหมายการค้าของผู้ประกอบธุรกิจที่จดทะเบียนแล้วในประเทศไทย ชื่อสินค้า ประเทศที่ผลิต ราคา ปริมาณ วิธีใช้ คำแนะนำ คำเตือน วันเดือนปีที่หมดอายุ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนด

(ค) มีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจ แก้ไขฉลากที่ไม่ถูกต้องหรือเลิกใช้ฉลากที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์

คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก มีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจ แก้ไขฉลากที่ไม่ถูกต้องหรือเลิกใช้ฉลากที่ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่กำหนดนั้นได้ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจขายสินค้าที่ควบคุมฉลากโดยการฝ่าฝืน ในการนี้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขหรือวิธีการชั่วคราวในการบังคับให้เป็นไปตามข้อกำหนด หรือคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากตามที่เห็นสมควรสำหรับผู้ฝ่าฝืนข้อกำหนดหรือคำสั่งของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากจะต้องถูกลงโทษตามกฎหมาย ซึ่งมีโทษจำคุกและโทษปรับ

(ง) มีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นว่าฉลากของผู้ประกอบธุรกิจมีลักษณะเป็นการฝ่าฝืน

เพื่อเป็นการให้ความสะดวกแก่ผู้ประกอบธุรกิจที่ประสงค์จะให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติตามกฎหมาย คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นว่าฉลากของผู้ประกอบธุรกิจมีลักษณะฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไข หรือรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากกำหนดหรือไม่ ในเมื่อผู้ประกอบธุรกิจนั้นขอให้คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก

พิจารณา ซึ่งคณะกรรมการว่าด้วยฉลากจะต้องให้ความเห็นและแจ้งให้ผู้ขอทราบภายใน 30 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้รับคำขอ ถ้าไม่แจ้งภายในระยะเวลาดังกล่าวให้ถือว่าคณะกรรมการว่าด้วยฉลากเห็นชอบแล้ว แต่การให้ความเห็นดังกล่าวไม่ตัดอำนาจคณะกรรมการว่าด้วยฉลากที่จะพิจารณาวินิจฉัยใหม่เป็นอย่างอื่นเมื่อมีเหตุอันสมควร สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่ได้กระทำการไปตามความเห็นของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากไม่ต้องรับโทษทางอาญา ถ้าภายหลังคณะกรรมการว่าด้วยฉลากเห็นว่าความเห็นเดิมไม่ถูกต้องและได้วินิจฉัยใหม่เป็นอย่างอื่น

(จ) มีอำนาจที่จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจที่จะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย นอกจากนี้คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ยังมีอำนาจที่จะสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดส่งเอกสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่มีผู้ร้องทุกข์หรือเรื่องเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคมาพิจารณาได้ ในการนี้จะเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วยก็ได้

(ฉ) มีอำนาจออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว คณะกรรมการว่าด้วยฉลากยังมีอำนาจออกคำสั่งเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค ในเมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่ควบคุมในเรื่องฉลาก เช่น กฎหมายว่าด้วยยา กฎหมายว่าด้วยเครื่องสำอาง เป็นต้น อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการว่าด้วยฉลากในข้อนี้จึงเป็นการอุดช่องว่างกฎหมายต่างๆเหล่านี้

2) ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าควบคุมฉลาก

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้าควบคุมฉลาก มีใจความว่าการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคส่วนใหญ่มักเลือกซื้อสินค้าโดยพิจารณาจากยี่ห้อ สีสัน รูปแบบที่สวยงามแปลกตาของสินค้า หรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อของสินค้าเป็นหลัก จึงทำให้ผู้บริโภคต่อซื้อสินค้าที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐานและไม่สามารถใช้งานได้เต็มประสิทธิภาพของสินค้าหรือไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้ ดังนั้น การเลือกสินค้าให้ได้สินค้าตามที่ผู้บริโภคต้องการ จึงควรพิจารณาจากหลักเกณฑ์ ดังนี้

(ก) ผู้บริโภคควรตรวจสอบและสอบถามรายละเอียดฉลากสินค้า เช่น ชื่อสถานประกอบการ หรือเครื่องหมายการค้าของผู้ผลิต หรือผู้ส่ง หรือผู้นำเข้าสินค้าที่ควบคุมฉลาก ภายในราชอาณาจักรเพื่อขาย ชนิดของสินค้า ราคา วันเดือนปีที่ผลิตหรือหมดอายุ ปริมาณสุทธิ

ส่วนประกอบของสินค้า วิธีการใช้ วิธีการเก็บรักษา คำแนะนำ และคำเตือนหรือข้อควรระวังมัดระวังเกี่ยวกับสินค้าเพื่อเป็นข้อมูลในการเปรียบเทียบก่อนตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าใด

(ข) การตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพและคุณภาพของสินค้าจากผู้ขาย ผู้ผลิต ผู้ส่ง หรือผู้นำเข้าที่จำหน่ายสินค้านั้น หรือผู้ที่เคยใช้สินค้าแล้ว ก่อนพิจารณาตัดสินใจเลือกซื้อสินค้านั้นโดยยี่ห้อหนึ่ง

(ค) ศึกษาเกี่ยวกับเงื่อนไข หรือข้อจำกัดสินค้า เช่น วันเดือนปีที่ผลิต หรือหมดอายุ วิธีการใช้ การเก็บรักษา คำเตือน หรือข้อควรระวังของสินค้าให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อผู้บริโภคสามารถใช้สินค้าได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและประหยัด

(ง) ตรวจสอบคุณภาพ คุณภาพ และปริมาณของสินค้าว่าเป็นจริงตรงตามที่ระบุไว้ที่ฉลากของสินค้าหรือไม่ เพื่อให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ และเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค

3) การดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตราย

การดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตรายนั้น เป็นการคุ้มครองพิเศษนอกเหนือจากการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านฉลาก และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญาแล้ว พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 36 ยังให้อำนาจคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคดำเนินการเกี่ยวกับสินค้าที่อาจเป็นอันตราย ดังนี้

(ก) มีอำนาจที่จะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้า

เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่า สินค้าใดอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค คณะกรรมการอาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจดำเนินการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้านั้นได้ ถ้าผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการตามที่คณะกรรมการสั่งหรือดำเนินการล่าช้าโดยไม่มีเหตุสมควร คณะกรรมการจะจัดให้มีการพิสูจน์โดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

(ข) มีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้านั้นและถ้าเห็นสมควรจะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนแปลงสินค้านั้นภายใต้เงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้

ถ้าผลการทดสอบหรือพิสูจน์ปรากฏว่าสินค้านั้นเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค และกรณีไม่อาจป้องกันอันตรายแก่ผู้บริโภค และกรณีไม่อาจป้องกันอันตรายที่จะเกิดนั้นได้ โดยการกำหนดฉลากตามมาตรา 30 หรือตามกฎหมายอื่น ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้านั้นและถ้าเห็นสมควร จะสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสินค้านั้นภายใต้เงื่อนไขตามที่คณะกรรมการกำหนดก็ได้ ในกรณีที่สินค้านั้นไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้หรือเป็นที่สงสัยว่าผู้ประกอบธุรกิจจะเก็บสินค้านั้นไว้เพื่อขายต่อไป คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจทำลายหรือจะจัดให้มีการทำลายโดยผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้

(ค) มีอำนาจสั่งห้ามขายสินค้าเป็นการชั่วคราว

ในกรณีที่จำเป็นเร่งด่วน ถ้าคณะกรรมการสั่งห้ามขายเพราะสินค้า นั้นอาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคตามมาตรา 36 นี้ ผู้ประกอบธุรกิจนั้นต้องระวางโทษตามมาตรา 56 คือ จำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ และถ้าผู้ประกอบธุรกิจนั้น เป็นผู้ผลิตเพื่อขายหรือเป็นผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขาย ต้องระวางโทษหนักขึ้น คือ จำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(3) การให้ความคุ้มครองผู้บริโภคด้านสัญญา¹⁵

เนื่องจากได้มีผู้บริโภคเป็นจำนวนมากร้องเรียนต่อสำนักงาน คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคว่า ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจ เพราะ ผู้ประกอบธุรกิจส่วนใหญ่ได้จัดทำสัญญาสำเร็จรูป โดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อ ผู้บริโภค ทำให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบ ถึงแม้ว่าสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ได้จัดทำสัญญาฉบับมาตรฐานขึ้นและได้แจ้งให้ผู้ประกอบธุรกิจทราบแล้ว แต่ผู้ประกอบธุรกิจไม่นำ แบบสัญญาดังกล่าวมาใช้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคก็ไม่อาจบังคับได้ เพราะ เสรีภาพของบุคคลตามหลักกฎหมายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมสัญญา ซึ่งยึดถือหลักแห่งความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา และหลักแห่งเสรีภาพในการทำสัญญาโดย เครื่องคิด คือเมื่อคู่กรณีได้แสดงเจตนา และหลักแห่งเสรีภาพในการทำสัญญาโดยเคร่งครัด คือเมื่อ คู่กรณีได้แสดงเจตนาทำนิติกรรมสัญญากันโดยชอบด้วยกฎหมาย และด้วยความสมัครใจแล้ว คู่กรณี จะต้องผู้พันและต้องปฏิบัติตามข้อสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด แม้ว่าผลของสัญญานั้นจะทำให้ฝ่ายหนึ่งได้เปรียบอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม ในอดีตหลักการดังกล่าว ได้รับการยอมรับว่าถูกต้องเป็นธรรม แต่ก็ต้องอยู่ภายใต้หลักแห่งความเสมอภาคและเท่าเทียมกันของบุคคล

ในสภาพความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปแล้วว่า บุคคลไม่มีความเสมอภาคกัน บุคคลไม่มีความเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ การศึกษา สติปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้บริโภคมักจะไม่อยู่ในฐานะที่มีความเสมอภาค และเท่าเทียมกับผู้ประกอบธุรกิจเอารัดเอาเปรียบในการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจ ดังนั้น เพื่อเป็นการ แก้ไขปัญหา และป้องกันมิให้ผู้บริโภคถูกเอารัดเอาเปรียบในการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจ กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 กำหนดสิทธิของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น คือ "สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา" และกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญาขึ้น

¹⁵ เพิ่งอ้าง, น.68-73.

ก) ขอบเขตของการให้ความคุ้มครอง

จากการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ซึ่งได้กำหนดสิทธิของผู้บริโภคเพิ่มขึ้นคือ "สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา" และกำหนดมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญาขึ้นโดยบัญญัติมาตรา 35 ทวิ ถึงมาตรา 35 นว กล่าวคือ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 35 ทวิ ถึงมาตรา 35 นว ดังนี้

1) การกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้

ในการประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือหรือที่ตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจให้การประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาได้ โดยกำหนดให้การประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญา สัญญาที่ผู้ประกอบการธุรกิจทำกับผู้บริโภคนั้น จะต้อง มีลักษณะดังต่อไปนี้

(ก) ใช้ข้อสัญญาที่จำเป็น ซึ่งหากมิได้ใช้ข้อสัญญาเช่นนั้นจะทำให้ผู้บริโภคเสียเปรียบผู้ประกอบการ

(ข) ห้ามใช้ข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไข และรายละเอียดที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนด และเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวมคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาจะให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดทำสัญญาตามแบบที่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญาก็ได้

2) การกำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องใช้ข้อสัญญาใด หรือต้องใช้ข้อสัญญาใดโดยมีเงื่อนไขในการใช้สัญญานั้นด้วย

เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องไม่ใช้ข้อสัญญาใดแล้ว ถ้าสัญญานั้นใช้สัญญาดังกล่าว ให้ถือว่าสัญญานั้นไม่มีข้อบังคับเช่นนั้นด้วย ตามข้อ 1) แล้ว ถ้าสัญญาไม่ใช้สัญญาดังกล่าว หรือใช้สัญญาดังกล่าวแต่ไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ให้ถือว่าสัญญานั้นใช้สัญญาดังกล่าว หรือใช้ข้อสัญญานั้นตามเงื่อนไขนั้นแล้วแต่กรณี

3) การกำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องไม่ใช้ข้อสัญญาใด

เมื่อคณะกรรมการว่าด้วยสัญญากำหนดให้สัญญาของการประกอบธุรกิจที่ควบคุมสัญญาต้องไม่ใช้ข้อสัญญาใดแล้ว ถ้าสัญญานั้นใช้ข้อสัญญาดังกล่าว ให้ถือว่าไม่มีข้อสัญญาเช่นนั้น

ข) สภาพบังคับ

จากการศึกษาขอบเขตการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ซึ่งให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญาโดยได้กำหนดสภาพบังคับไว้ดังนี้

1) เป็นแนวทางในเชิงป้องกันโดยหน่วยงานของรัฐ

ตามเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญาตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ซึ่งหากพิจารณาจากหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) ที่กล่าวว่าเนื่องจากปัจจุบันมีผู้บริโภคเป็นจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิตามที่กฎหมายเฉพาะว่าด้วยการนั้นๆ บัญญัติไว้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผู้บริโภคเป็นจำนวนมากขึ้น

จะเห็นได้ว่า มีเจตนารมณ์ใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาอันไม่เป็นธรรมฯ คือเพื่อคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจต่อรองต่ำกว่าโดยใช้แนวทางของการคุ้มครองผู้บริโภคในรูปแบบกฎหมายปกครอง (Administrative Process) โดยรัฐมีหน้าที่เข้ามาคุ้มครองผู้บริโภคด้านต่างๆ ซึ่งเป็นแนวทางในเชิงป้องกัน โดยหน่วยงานของรัฐเข้ามาแทรกแซงการทำสัญญา ควบคุมในแง่การกำหนดข้อสัญญา หรือห้ามใช้สัญญา

2) มีบทลงโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืน

โดยมีบทลงโทษทางอาญา ลงโทษต่อผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่ส่งมอบสัญญาให้กับคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ ดังกล่าวนี้นี้ คือ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี

หากพิจารณาจากบทบัญญัติของมาตรา 35 ทวิ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา กำหนดให้การประชุมธุรกิจการขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจควบคุมสัญญา

3) คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้า หรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจควบคุมสัญญา

จากบทบัญญัติของมาตรา 35 ทวิ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคในด้านสัญญา กำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือตามประเพณีทำเป็นหนังสือ

คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา มีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้า หรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจควบคุมสัญญา

แม้กฎหมายดังกล่าวนี้จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้บริโภคในหลายด้าน เช่น การให้ความคุ้มครองด้านการโฆษณาแต่ก็มุ่งคุ้มครองการปรากฏซึ่งข้อความเท่านั้น ดังนั้นหากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงไม่มีการโฆษณา หรือการโฆษณาแต่กระทำโดยวาจาแล้วก็ย่อมไม่ได้รับการคุ้มครอง และกฎหมายยังให้อำนาจคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณามีอำนาจให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงรายละเอียดต่างๆ ตามที่เห็นสมควร แต่กฎหมายก็ไม่บัญญัติเป็นการบังคับว่าต้องกระทำแก่กรณีใดบ้างและยังให้เป็นดุลพินิจ ส่วนการให้ความคุ้มครองด้านฉลาก การซื้อขายสัตว์เลี้ยงก็ไม่ได้เป็นสินค้าที่ต้องถูกควบคุมโดยฉลาก และการให้ความคุ้มครองด้านสัญญา จะเห็นได้ว่าการซื้อขายสัตว์เลี้ยงไม่ถือเป็นการซื้อขายสินค้าที่ต้องควบคุมด้วยสัญญา และแม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้อำนาจแก่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญา มีอำนาจกำหนดให้สัญญาใดๆ เป็นสัญญาที่ต้องควบคุมด้วยสัญญาก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงดุลพินิจไม่ได้บังคับว่าต้องเป็นกรณีใดบ้างเช่นเดียวกับการให้ความคุ้มครองด้านการโฆษณานั้นเอง

3.1.2.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เกิดขึ้นเนื่องจากประสบการณ์การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคที่ด้อยประสิทธิภาพในอดีตได้สร้างความบอบช้ำปวดร้าวใจแก่ผู้บริโภคที่ถูกผู้ประกอบการเอาเปรียบจนสุดจะอดกลั้น อันนำไปสู่การใช้ความรุนแรง หรือประชดประชันด้วยการทุบทำลายหรือประจานความความบกพร่องของสินค้าต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นวิธีการระงับข้อพิพาทที่ไม่ถูกต้องและกลายเป็นแบบอย่างที่ไม่ควรทำตามมาเรื่อยๆ จนส่งผลกระทบต่อระบบธุรกิจการค้าการลงทุนอันจักส่งผลเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศชาติโดยรวมได้¹⁶ และด้วยเหตุที่ผู้บริโภคประสบปัญหาจากการใช้บังคับกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งอันเป็นกฎหมายทั่วไป ซึ่งทำให้ผู้บริโภคประสบกับกระบวนการที่ล่าช้าจะต้องใช้เวลานาน พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จึงออกแบบมาโดยมุ่งหมายที่จะคุ้มครองผู้บริโภค

¹⁶ ฌานิสรา ภูเงิน, “มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบเพื่อความชำรุดบกพร่องของผู้ประกอบธุรกิจอสังหาริมทรัพย์: ศึกษากรณีธุรกิจบ้านจัดสรรและอาคารชุด,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555), น. 60-61.

ซึ่งอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริงไม่ต้องเสียค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินคดี ไม่ต้องมีการการพิสูจน์ข้อเท็จจริงที่ไม่ได้อยู่ในความรู้เห็นของตน¹⁷

เมื่อพิจารณาจากหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแล้ว สามารถเห็นวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ได้อย่างชัดเจน ดังนี้¹⁸

- 1) มีระบบการพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการเยียวยาแก้ไขด้วยความรวดเร็ว
- 2) ส่งเสริมให้ผู้ประกอบธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น

ดังนั้น จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จึงมิใช่กฎหมายฝ่ายวิธีสบัญญัติที่เพิกแต่กำหนดหลักเกณฑ์การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ประหยัดและเป็นธรรม เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงความยุติธรรมจากศาลได้ โดยง่ายเท่านั้น หากแต่ยังได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคในส่วนที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายสารบัญญัติด้วย ทั้งนี้ เพราะผู้ประกอบการโดยไม่สุจริตนั้นมีใช้เพ่งเริ่มเอาเปรียบผู้บริโภคในขณะคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาลเท่านั้น หากแต่ได้อาศัยความรู้และศักยภาพความสันติจัดเจนทางกฎหมายเอาเปรียบผู้บริโภคตั้งแต่เริ่มก่อนนิติสัมพันธ์ทำนิติกรรมสัญญาระหว่างกันแล้ว ประกอบกับมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดมาตรการทางกฎหมายสารบัญญัติบางประการเพื่อจะควบคุมป้องกันมิให้มีการประกอบธุรกิจที่เป็นการเอาเปรียบหรือสร้างความเดือดร้อนเสียหายแก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวมด้วย ดังนั้น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2551 จึงมีบทบัญญัติหลายมาตราด้วยกันที่กำหนดเนื้อหาสาระของกฎหมายที่เข้าลักษณะเป็นกฎหมายสารบัญญัติมากกว่าที่จะเป็นกฎหมายฝ่ายวิธีสบัญญัติ¹⁹

นอกจากการศึกษานี้ ยังเห็นว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้มีมาตรการทางกฎหมายซึ่งกำหนดวิธีการดำเนินและกระบวนการพิจารณาคดีไว้สำหรับคดีผู้บริโภคเป็นการเฉพาะ ในเชิงรูปแบบระบบวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคได้กำหนดกลไกต่างๆ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ประหยัดและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค ดังนี้

¹⁷ เอื้อน ชุนแก้ว, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด, 2559), น. 2.

¹⁸ เพ็งอ้วง, น. 3.

¹⁹ ฌานิสสา ภูเงิน, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 16, น. 61.

(1) ลักษณะของคดีผู้บริโภคร

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 3 ได้นิยามความหมายของคดีผู้บริโภค "คดีผู้บริโภค" หมายความว่า "

(1) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

(2) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

(3) คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกันกับคดีตาม (1) หรือ (2)

(4) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัตินี้"

"ผู้บริโภค" หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย

"ผู้ประกอบการธุรกิจ" หมายความว่า ผู้ประกอบการธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคและให้หมายความรวมถึงผู้ประกอบการตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย²⁰

จากนิยาม "คดีผู้บริโภค" มาตรา 3 ตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นสามารถแยกคดีผู้บริโภคออกได้เป็น 4 ประเภท ด้วยกัน

ก) คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ ประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ส่วน คือ

(1) เป็นคดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบการธุรกิจ

หมายความว่า จะต้องเป็นคดีระหว่างบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคฝ่ายหนึ่ง กับผู้ประกอบการธุรกิจอีกฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใดเป็นโจทก์หรือจำเลยก็ได้ ซึ่งผู้บริโภคนั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ซื้อสินค้ามาเพื่อใช้สอยเอง มิใช่ซื้อสินค้ามาเพื่อขายอีกต่อหนึ่ง หากบุคคลดังกล่าวซื้อสินค้ามาขายอีกต่อหนึ่ง บุคคลนั้นย่อมเป็นผู้ประกอบการธุรกิจ²¹ ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจ

²⁰ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 3.

²¹ เอื้อน ขุนแก้ว, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 17, น. 21.

นั้นจะต้องเป็นบุคคลที่ดำเนินการค้าเป็นปกติธุระ หรือเป็นการประจำ (regularly) มิใช่เป็นเฉพาะครั้งคราว หากว่าบุคคลกระทำการใดเฉพาะครั้งคราว บุคคลนั้นก็มีผู้ใช้ผู้ประกอบการธุรกิจ²²

(2) เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

ข้อพิพาทดังกล่าวอาจเกิดจากการที่ผู้บริโภคฟ้องผู้ประกอบการธุรกิจเพื่อเรียกค่าเสียหายที่ได้รับจากการใช้บริการหรือจากการซื้อสินค้าที่ชำรุดบกพร่องหรือผู้ประกอบการธุรกิจฟ้องผู้บริโภคเรียกค่าสินค้าหรือบริการ²³

ข) คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย คือ คดีแพ่งตามพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551

ค) คดีแพ่งเกี่ยวพันกับคดีตาม (1) และ (2) หมายถึงคดีแพ่งที่จะต้องวินิจฉัยความรับผิดชอบของบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยต้องวินิจฉัยถึงข้อเท็จจริงระหว่างฝ่ายผู้บริโภคร่วมกับฝ่ายผู้ประกอบการตามมาตรา 3(1) หรือจะต้องวินิจฉัยถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบการตามพระราชบัญญัติต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าไม่ปลอดภัย หรือคดีที่ผู้สืบสิทธิของบุคคลตามมาตรา 3(1) ฟ้องหรือถูกฟ้อง เช่น คดีแพ่งเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันความรับผิดชอบของผู้รับประกันในมูลหนี้ทางแพ่งระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการ²⁴

ง) คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาความตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่า หากต่อไปมีกฎหมายบัญญัติให้คดีแพ่งเรื่องใดใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค ก็ย่อมถือว่าคดีแพ่งดังกล่าวเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

(2) การฟ้องคดี

การฟ้องคดีผู้บริโภคอาจทำได้ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ การฟ้องเป็นหนังสือ และการฟ้องด้วยวาจา โดยสาระสำคัญของคำฟ้องต้องมีข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการฟ้องคดี รวมทั้งคำขอบังคับชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ หากศาลเห็นว่าคำฟ้องนั้นไม่ถูกต้องหรือขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาลอาจมีคำสั่งให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องในส่วนนั้นให้ถูกต้องหรือชัดเจนขึ้นก็ได้²⁵ ซึ่งในการฟ้องคดีผู้บริโภคนั้นหากเป็นกรณีที่ผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภคต้องฟ้องยังศาลที่ผู้บริโภคมี

²² เฟื่องอ้าง, น. 21.

²³ เฟื่องอ้าง, น. 37.

²⁴ เฟื่องอ้าง, น. 41.

²⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 20.

ภูมิลาเนาเท่านั้น แต่ถ้าเป็นกรณีผู้บริโภคมองผู้ประกอบธุรกิจ ผู้บริโภคสามารถที่จะฟ้องผู้ประกอบธุรกิจโดยเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริโภคมองภูมิลาเนาอยู่ในเขตศาลก็ได้ หรือจะฟ้องคดีไปยังศาลตามวิธีพิจารณาความแพ่งก็ได้ คือ ที่จำเลยมีภูมิลาเนา หรือมูลคดีเกิด²⁶ และในการพิจารณาคดีนั้นจะมีความแตกต่างจากคดีสามัญ ซึ่งเมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้ว ศาลจะกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็ว และจะกำหนดวันนัดพิจารณาในนัดแรกเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน ส่วนจำเลยนั้นสามารถที่จะยื่นคำให้การเป็นหนังสือก่อนวันนัดพิจารณาก็ได้²⁷ นอกจากนี้ หากเป็นกรณีที่ผู้บริโภคเป็นผู้ยื่นฟ้องผู้ประกอบธุรกิจ ย่อมได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมในการยื่นฟ้อง และค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ เช่น ค่าขึ้นศาล ค่าส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้อง เว้นแต่ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นที่สุด²⁸ หมายความว่า หากเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ผู้บริโภคแพ้คดี และให้ผู้บริโภคชำระค่าฤชาธรรมเนียมใช้แทนอีกฝ่ายหนึ่ง เช่นนี้ ผู้บริโภคยื่นอุทธรณ์ ผู้บริโภคได้รับยกเว้นเฉพาะค่าฤชาธรรมเนียมที่จะต้องชำระแก่ศาล แต่ผู้บริโภคยังมีหน้าที่จะต้องชำระค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แทนอีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ แต่ถ้าปรากฏเหตุ ตามมาตรา 18 วรรคสอง เช่น ผู้บริโภคนำคดีมาฟ้องโดยไม่มีเหตุอันสมควร หรือเรียกร้องค่าเสียหายเกินควร หรือประพฤติดนไม่เรียบร้อย ดำเนินกระบวนการพิจารณาอันมีลักษณะเป็นการประวิงคดีหรือไม่จำเป็น หรือมีพฤติการณ์อื่นที่ศาลเห็นสมควร ศาลจะสั่งให้ผู้บริโภคชำระค่าฤชาธรรมเนียมที่ได้รับยกเว้นทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้²⁹

(3) การดำเนินกระบวนการพิจารณา

เมื่อศาลได้รับคำฟ้องแล้ว ศาลจะต้องกำหนดวันนัดพิจารณาโดยเร็วและออกหมายเรียกจำเลยให้มาศาลตามกำหนดนัดเพื่อการไกล่เกลี่ย ให้การ และสืบพยานในวันเดียวกัน ทั้งนี้ จำเลยจะยื่นคำให้การเป็นหนังสือก่อนวันนัดพิจารณาก็ได้ ทั้งนี้ กรณีในวันนัดพิจารณาไม่สามารถทำการไกล่เกลี่ยได้ หรือเป็นกรณีที่โจทก์ไม่มาแต่ศาลเห็นว่าควรพิจารณาคดีต่อไป หรือกรณีจำเลยไม่มาศาล และศาลได้กำหนดวันนัดสืบพยาน ซึ่งก่อนการสืบพยาน ศาลจะทำการแจ้งประเด็นข้อพิพาทให้คู่ความ และจะกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำพยานเข้าสืบก่อนหลังก็ได้³⁰ แต่อย่างไรก็ตาม ประการสำคัญในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคในชั้นนี้ ในคดีผู้บริโภคนั้นได้กำหนดภาระการพิสูจน์ในส่วนที่เกี่ยวกับการผลิต การบริการ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่อยู่ในความรู้เห็นของคู่ความที่

²⁶ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 17.

²⁷ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 24.

²⁸ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 39.

²⁹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 39.

³⁰ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 32.

เป็นฝ่ายผู้ประกอบการโดยเฉพาะ หน้าที่ในการพิสูจน์นั้นตกแก่คู่ความฝ่ายที่เป็นผู้ประกอบการ³¹ ซึ่งในการสืบพยานนั้นตามพระราชบัญญัตินี้ให้อำนาจศาลที่จะเรียกพยานหลักฐานมาสืบเองได้ตามที่เห็นสมควร หรือสามารถเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมก็ได้³² นอกจากนี้ยังให้อำนาจศาลในการซักถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใดๆที่เกี่ยวข้องกับคดี แม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม³³ ทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่คู่ความที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

นอกจากการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีผู้บริโภคนั้นตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคได้กำหนดการคุ้มครองชั่วคราวไว้ 2 ช่วงด้วยกัน กล่าวคือ วิธีการชั่วคราวก่อนฟ้องคดีและวิธีการชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดี

ก) วิธีการคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้องคดี ผู้มีสิทธิขอ คือ ผู้ที่เป็นโจทก์หรือบุคคลที่ถูกโต้แย้งสิทธิแล้ว หรือกรณีของบุคคลที่มีอำนาจกระทำการแทน ตามมาตรา 19 เหตุที่จะขอมืออยู่ 2 กรณีด้วยกัน คือ³⁴

1) กรณีที่มีเหตุที่จะทำให้โจทก์มีสิทธิยื่นคำขอให้ศาลมีคำสั่งวิธีการคุ้มครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 (2)

การยื่นคำขอคุ้มครองชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 254(2) เป็นการขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งเพื่อการใช้วิธีการชั่วคราว ดังนี้

1.1) ห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำ หรือกระทำต่อไป ซึ่งการละเมิด หรือการกระทำที่ถูกฟ้อง

1.2) มีคำสั่งอื่นใด ในอันที่จะบรรเทาความเดือดร้อนเสียหายที่โจทก์จะได้รับต่อไปเนื่องจากการกระทำของจำเลย

1.3) มีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยโอน ขาย ยักย้าย หรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สินที่พิพาท หรือทรัพย์สินของจำเลย

1.4) มีคำสั่งหยุด หรือป้องกันการเปลี่ยนไปเปล่าหรือการบอบสลายซึ่งทรัพย์สิน

2) กรณีมีความจำเป็นต้องขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำการหรือดเว้นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างหนึ่ง เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

³¹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 29.

³² พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 33.

³³ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 34.

³⁴ เอื้อน ขุนแก้ว, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 17, น. 126-127.

ซึ่งถ้าหากศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้องคดีตามที่ผู้มีสิทธิร้องขอได้ทำการร้องขอแล้วนั้น ผู้ที่ร้องขอจะต้องทำการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด มิฉะนั้นให้ถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นอันถูกยกเลิก นอกจากนี้ หากกรณีเมื่อไม่ทำการยื่นฟ้อง และคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้องคดีดังกล่าวทำให้ผู้ที่ถูกฟ้องได้รับความเสียหาย มีสิทธิที่จะยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้ผู้ที่ฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรได้ และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนแล้ว ศาลมีอำนาจบังคับผู้ที่ฟ้องคดีเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้³⁵

ข) วิธีการชั่วคราวระหว่างพิจารณา

การเริ่มต้นกระบวนการในการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณาในคดีผู้บริโภคนั้นจะแตกต่างจากบทบัญญัติของกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค การเริ่มต้นวิธีการคุ้มครองชั่วคราวอาจเริ่มต้นโดย ศาลเห็นควร หรือคู่ความร้องขอ หรือ ปรากฏจากรายงานของเจ้าพนักงานคดี ซึ่งมูลเหตุในการขอคุ้มครองตาม พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค มาตรา 63 มีดังนี้³⁶

- 1) มีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใดๆ เพื่อบรรเทาความเสียหายคู่ความหรือผู้บริโภคเป็นส่วนรวม
- 2) มีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการหรือวิธีการใดๆ เพื่อป้องกันเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่คู่ความหรือผู้บริโภคเป็นส่วนรวม

(4) การทำคำพิพากษาและคำสั่งชี้ขาดคดี

ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ศาลมีอำนาจพิพากษาเกินคำขอได้ ซึ่งแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ห้ามมิให้พิพากษาเกินคำขอ เว้นแต่เป็นเรื่องที่อยู่ในมาตรา 142 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้เท่านั้นจึงจะสามารถกระทำได้ แต่แม้ในคดีผู้บริโภครวมตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ มาตรา 39 จะให้อำนาจศาลไว้ก็ตาม แต่การใช้อำนาจนั้นต้องปรากฏว่าคดีนั้นเป็นคดีผู้บริโภค และเป็นคดีที่ผู้บริโภคเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดี นอกจากนี้ในการพิพากษาก็ต้องเป็นไปตามเงื่อนไข ดังนี้³⁷

- ก) ต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจำนวนค่าเสียหายที่โจทก์เรียกร้องไม่ถูกต้องหรือ

³⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 61.

³⁶ เอื้อน ขุนแก้ว, อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 17, น. 131.

³⁷ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 39.

ข) วิธีการบังคับตามคำขอไม่เพียงพอต่อการแก้ไขเยียวยาความเสียหายตามฟ้อง

นอกจากพระราชบัญญัตินี้จะให้อำนาจศาลให้การมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเกินคำขอแล้ว ศาลยังมีอำนาจสงวนสิทธิในการในการแก้ไขคำพิพากษาหรือคำสั่งในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นแก่ร่างกาย สุขภาพหรืออนามัย ซึ่งในขณะที่ศาลได้ทำการพิพากษานั้นไม่อาจหยั่งรู้ความเสียหายที่แท้จริงว่ามีเพียงใดได้ แต่การสงวนสิทธินั้นศาลจะต้องสงวนสิทธิดังกล่าวขณะมีคำพิพากษา และสงวนสิทธิในการแก้ไขได้ไม่เกิน 10 ปีนับแต่วันมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง³⁸ และกฎหมายยังให้อำนาจศาลในการพิพากษาให้ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสินค้าแทนการซ่อมแซมให้แก่ผู้บริโภคได้ หากปรากฏว่าไม่อาจทำการซ่อมแซมหรือทำการซ่อมแซมได้แต่สินค้านั้นอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้บริโภคในภายหลัง³⁹ และมีอำนาจเรียกคืนสินค้าถ้าหากศาลเห็นว่าสินค้าที่ได้จำหน่ายไปแล้วหรือที่เหลื่ออยู่ในท้องตลาดอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยของผู้บริโภคโดยส่วนรวม และไม่อาจใช้วิธีป้องกันอื่นใดได้⁴⁰

นอกจากกฎหมายจะเยียวยาผู้บริโภคเกี่ยวกับการดำเนินการทางด้านความเสียหายในสินค้าแล้ว มาตรา 42 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ยังให้อำนาจศาลใช้ดุลพินิจสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจชำระค่าเสียหายเชิงลงโทษเพิ่มเติมจากค่าเสียหายที่แท้จริงได้⁴¹ ซึ่งค่าเสียหายเชิงลงโทษเป็นการกำหนดค่าเสียหายที่นอกเหนือไปจากค่าเสียหายที่แท้จริง โดยมูลเหตุในการกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษมีวัตถุประสงค์หลักอยู่ 2 ประการ กล่าวคือ⁴²

- 1) เพื่อลงโทษจำเลย (punishment) ซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจที่กระทำโดยมิชอบ
- 2) เพื่อป้องกัน ยับยั้ง (deterrence) การกระทำของจำเลย หรือผู้ประกอบธุรกิจในลักษณะทำนองเดียวกัน (similar misbehaving) มิให้กระทำต่อไปอันเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่สาธารณะ

จากการศึกษาการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อตามพระราชบัญญัตินี้ การที่ข้อพิพาทจะเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่จำเป็นต้องมาพิจารณาจากนิยามคำว่า “ผู้ประกอบธุรกิจ” กับ

³⁸ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 40.

³⁹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 41.

⁴⁰ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 43.

⁴¹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 42.

⁴² เอื้อน ขุนแก้ว, อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 17, น. 97.

“ผู้บริโภคร” ด้วย ซึ่งนิยามดังกล่าวก็ยังไม่มีความชัดเจนเมื่อนำมาใช้ในการซื้อขายสัตว์เลี้ยง เพราะการซื้อขายสัตว์เลี้ยงมีทั้งการซื้อขายจากร้านค้าสัตว์เลี้ยง, จากฟาร์ม หรือจากการซื้อขายบุคคลทั่วไปกันเอง หรือกรณีผู้ซื้อก็ต้องมีความเชื่อกันว่าถือเป็นผู้บริโภคตามนิยามดังกล่าวหรือไม่ และในการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่เกี่ยวกับการระงับการพิสูจน์ แม้มาตรา 29 ได้บัญญัติว่าหากเป็นกรณีการพิสูจน์ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการผลิต การประกอบ การออกแบบ หรือส่วนผสมของสินค้า หรือการดำเนินการใดๆ ซึ่งศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงดังกล่าวอยู่ในความรู้เห็นโดยเฉพาะของผู้ประกอบธุรกิจให้การระงับการพิสูจน์ตกอยู่กับผู้ประกอบธุรกิจก็ตาม แต่บทบัญญัติก็ยังไม่ได้ระบุว่าการระงับการพิสูจน์ตกกับผู้ประกอบธุรกิจเสมอไป หากแต่ยังขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาล ทั้งที่ข้อมูลของสัตว์เลี้ยงที่จำหน่ายอยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบธุรกิจแต่ฝ่ายเดียว และความเจ็บป่วยบกพร่องในสัตว์เลี้ยงไม่อาจเห็นเป็นประจักษ์ได้โดยง่าย บางกรณีเป็นความเจ็บป่วยบกพร่องภายในที่ต้องอาศัยสัตวแพทย์ในการตรวจวินิจฉัย การให้การระงับการพิสูจน์มาตกกับผู้ซื้อย่อมทำให้ผู้ซื้อเสียเปรียบ และในส่วนของพิจารณาและพิพากษาคดีที่ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหาย ทั้งที่ สัตว์เลี้ยงเป็นสินค้าที่มีคุณค่าทางจิตใจแตกต่างจากสินค้าทั่วไป และความรู้สึของผู้ซื้อแต่ละคนย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น เมื่อกรณีผู้ซื้อพบอาการเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงที่ซื้อขายแล้ว บางรายพอใจจะเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่หรือบางรายต้องการคืนสัตว์เลี้ยงและรับเงินคืน หรือบางรายต้องการทำการรักษาเลี้ยงสัตว์เลี้ยงที่บกพร่องดังกล่าวต่อไป แต่อยากให้ได้รับชดเชยความเสียหายสำหรับค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ที่ตนต้องเสียไปแทน ดังนั้น การที่ศาลมีดุลพินิจเป็นผู้มีอำนาจกำหนดวิธีการชดเชยไว้นั้นอาจไม่ใช่หนทางการเยียวยาความเสียหายสำหรับผู้ซื้ออย่างแท้จริง

3.1.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตามพระราชบัญญัติอื่นๆ

เนื่องจากธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงถือเป็นธุรกิจตามมาตรา 6(1)⁴³ แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ที่กำหนดให้ผู้ที่จะดำเนินการธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องทำการยื่นขอจดทะเบียนพาณิชย์ต่อกระทรวงพาณิชย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 8⁴⁴ แห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ซึ่งถ้าหากผู้ประกอบการไม่ดำเนินการดังกล่าวหรือยื่นคำขอจดทะเบียนแต่แสดงรายการเท็จ หรือไม่ยอมให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบสำนักงานถือว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 มาตรา 19 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน

⁴³ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499, มาตรา 6.

⁴⁴ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499, มาตรา 8.

2,000 บาท กรณีไม่จดทะเบียนอันเป็นความผิดต่อเนื่องต้องโดนปรับอีกวันละไม่เกิน 100 บาท จนกว่าจะได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้⁴⁵

สำหรับพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ซึ่งสัตว์หมายถึงสัตว์ที่กำหนดไว้ตามมาตรา 3 โดยตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้เจ้าของสัตว์ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือไม่ จะต้องดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตามที่กฎกระทรวงกำหนด โดยกฎกระทรวงกำหนดระบบป้องกันและควบคุมโรคระบาดตามมาตรา 7 พ.ศ. 2558 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ผู้เป็นเจ้าของสัตว์เลี้ยงต้องปฏิบัติตาม เช่น ในหมวด 6 ระบบป้องกันและควบคุมโรคในสุนัขและแมวของกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดให้เจ้าของสุนัขและแมวจะต้องทำการขึ้นทะเบียนตามกำหนดของกรมปศุสัตว์⁴⁶ ต้องพาสุนัขและแมวเข้าทำการฉีดวัคซีน⁴⁷ และต้องจัดให้สัตว์อยู่ในสถานที่เหมาะสม และต้องทำความสะอาดเป็นประจำ⁴⁸ ซึ่งหากเจ้าของสัตว์ไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และปรับเป็นรายวันอีกวันละไม่เกิน 1,000 บาทจนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง⁴⁹

ส่วนกรณีหากบุคคลใดประสงค์จะดำเนินธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง นอกจากจะถือเป็นเจ้าของสัตว์ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 แล้ว บุคคลนั้นจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 24⁵⁰

⁴⁵ พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499, มาตรา 6.

⁴⁶ กฎกระทรวงกำหนดระบบป้องกันและควบคุมโรคระบาดตามมาตรา 7 พ.ศ. 2558 ข้อ 10.

⁴⁷ กฎกระทรวงกำหนดระบบป้องกันและควบคุมโรคระบาดตามมาตรา 7 พ.ศ. 2558 ข้อ 11.

⁴⁸ กฎกระทรวงกำหนดระบบป้องกันและควบคุมโรคระบาดตามมาตรา 7 พ.ศ. 2558 ข้อ 12.

⁴⁹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 55.

⁵⁰ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 24 บัญญัติว่า
 “เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาดอันเกิดจากการค้าสัตว์หรือซากสัตว์ ผู้ใดทำการค้าหรือหากำไรในลักษณะคนกลางซึ่งสัตว์ต่อไปนี้ ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน
 (1) ช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า สุนัข แมว
 (2) นก ไก่ เป็ด ห่าน รวมถึงไข่สำหรับใช้ทำพันธุ์
 (3) ซากสัตว์ตาม (1) หรือ (2)
 (4) สัตว์หรือซากสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

ที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องยื่นคำขอและได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดก่อนที่จะดำเนินการประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้ และใบอนุญาตจำหน่ายสัตว์เลี้ยงมีอายุ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่ออกใบอนุญาต และถ้าผู้ประกอบธุรกิจประสงค์จะดำเนินการธุรกิจดังกล่าวต่อไปต้องทำการยื่นคำขอก่อนสิ้นอายุ⁵¹ และหากผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการขออนุญาตก่อนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵² หรือกรณีผู้ประกอบธุรกิจได้รับอนุญาตให้ทำการค้าสัตว์เลี้ยงแล้ว แต่ทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด นายทะเบียนมีอำนาจสั่งพักใบอนุญาตค้าสัตว์เลี้ยงได้⁵³ และต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵⁴ และหากปรากฏภายหลังว่าผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ถูกนายทะเบียนพักใบอนุญาตแล้ว ห้ามผู้ประกอบธุรกิจนั้นดำเนินการต่อไป⁵⁵ ซึ่งหากฝ่าฝืนต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵⁶

นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยง ก่อนที่จะดำเนินการธุรกิจจะต้องขออนุญาต และต้องจัดให้สัตว์เลี้ยงอยู่ในที่เหมาะสมและสะอาดตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 แล้ว ตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ให้เจ้าของสัตว์ซึ่งหมายความว่ารวมถึงผู้ครอบครองสัตว์⁵⁷ ซึ่งมีสัตว์ถือเป็นสัตว์ควบคุมตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้าฯ ก็คือ สุนัขหรือสัตว์อื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง⁵⁸ กำหนดข้อปฏิบัติให้ผู้เป็นเจ้าของต้องดำเนินการต่างๆไว้ ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะถือว่าเป็นเจ้าของตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535 ดังนี้

1) ผู้เป็นเจ้าของสัตว์จะต้องจัดการให้สัตว์ทุกตัวที่อยู่ในความครอบครองได้รับการฉีดวัคซีนจากสัตวแพทย์ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์ หรือผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์โดยถ้าเป็นสุนัขต้องทำการฉีดวัคซีนครั้งแรกเมื่อสุนัขมีอายุ 2 เดือนขึ้นไป

⁵¹ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 26.

⁵² พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 66.

⁵³ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 38.

⁵⁴ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 66 วรรคสอง.

⁵⁵ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 38 วรรคสาม.

⁵⁶ พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, มาตรา 73.

⁵⁷ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 4.

⁵⁸ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 4.

แต่ไม่เกิน 4 เดือน และได้รับการฉีดวัคซีนครั้งต่อไปตามระยะเวลาที่กำหนดในใบรับรอง ส่วนกำหนดการฉีดวัคซีนของสัตว์ประเภทอื่นให้เป็นไปตามกฎกระทรวง⁵⁹

2) เมื่อทำการฉีดวัคซีนให้แก่สัตว์แล้ว ผู้ทำการฉีดวัคซีนจะต้องมอบเครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ซึ่งแสดงว่าสัตว์ได้รับการฉีดวัคซีนแล้วและมอบใบรับรองการฉีดวัคซีนให้แก่ผู้เป็นเจ้าของ นอกจากนี้ เจ้าของสัตว์จะต้องแสดงเครื่องหมายดังกล่าวไว้ที่ตัวสัตว์ให้เห็นได้ชัดเจนด้วย⁶⁰

3) กรณีผู้เป็นเจ้าของสัตว์จะทำการโอนขายสัตว์หรือกรรมสิทธิ์ตัวสัตว์ จะต้องมอบเครื่องหมายประจำตัวสัตว์และใบรับรองการฉีดวัคซีนให้แก่ผู้ซื้อ หรือผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ด้วย⁶¹

สำหรับบทลงโทษหากผู้เป็นเจ้าของไม่ปฏิบัติตามที่กล่าวมาข้างต้น ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท⁶² แต่บทลงโทษดังกล่าวอธิบดีหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากอธิบดีหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นแล้วแต่กรณี มีอำนาจทำการเปรียบเทียบได้ และหากผู้ฝ่าฝืนได้ชำระค่าปรับแล้วคดีก็เป็นอันเลิกกัน⁶³

ดังนั้น แม้จะมีกฎหมายย่อยอื่นๆที่อาจพอใช้บังคับกับกรณีดังกล่าวได้ แต่กฎหมายที่ได้กล่าวมาไม่ได้มีวัตถุประสงค์ที่มุ่งให้ความคุ้มครองเยียวยาแก่ผู้บริโภคกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไว้โดยเฉพาะ กฎหมายต่างๆเหล่านี้จึงไม่อาจใช้บังคับเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อได้โดยตรง

3.1.4 สภาพปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย

จากการศึกษากฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทยตามข้อ 3.1.1 และข้อ 3.1.2 พบว่ากฎหมายของประเทศไทยยังคงมีปัญหาของการบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวยุ่หลายประการ ดังนี้

การนำหลักกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ในการให้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวในเรื่องความรับผิดของผู้ขายเพื่อความชำรุดบกพร่องมาตรา 472 – 474 ซึ่งเป็นบทบัญญัติตามทฤษฎีของความรับผิดทางสัญญาที่วางอยู่บนพื้นฐานของ

⁵⁹ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 5.

⁶⁰ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 6.

⁶¹ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 18.

⁶² พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 20.

⁶³ พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, มาตรา 26.

ความเท่าเทียมกันของคู่สัญญา คือ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะถือว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีอำนาจต่อรองที่เท่าเทียมกัน ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน จึงทำให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีเสรีภาพในการทำสัญญาหรือข้อตกลงอย่างใดก็ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้มาตรา 472 จะบัญญัติว่าหากทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่องผู้ขายต้องรับผิดชอบ แต่ก็มีบทบัญญัติของมาตรา 473 ที่บัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้ขายว่าผู้ขายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบความบกพร่องนั้นผู้ซื้อได้รู้หรือควรรู้ได้ถึงความบกพร่องนั้นในเวลาทำการซื้อขายหรือเวลาส่งมอบทรัพย์สิน หรือความบกพร่องนั้นผู้ซื้อได้เห็นเป็นประจักษ์แต่ก็รับไว้ ซึ่งบทบัญญัตินี้กลายเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อต้องระมัดระวังตรวจสอบความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นเอง นอกจากนี้ ผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากรับมอบสินค้าไป ดังนั้น หากผู้ซื้อจะเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบในความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขหรือแมวที่ซื้อขายก็ต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ว่า ความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนหรือขณะทำสัญญาหรือรับมอบมาจากผู้ประกอบธุรกิจ ภาระการพิสูจน์จึงตกแก่ผู้ซื้อ ทั้งที่ความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในร่างกายของสุนัขหรือแมว ผู้ซื้อไม่สามารถรู้หรือเห็นได้โดยง่ายอย่างสินค้าทั่วไปต้องอาศัยการตรวจวินิจฉัยจากสัตวแพทย์ และก่อนที่ผู้ซื้อจะรับมอบสุนัขหรือแมวนั้น สุนัขและแมวย่อมอยู่ในความดูแลของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งผู้ซื้อไม่อาจทราบได้เลยว่าผู้ประกอบธุรกิจทำการเลี้ยงดูให้ความเอาใจใส่แก่สุนัขและแมวก่อนออกจำหน่ายมากน้อยเพียงใด ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมอยู่ในความรู้เห็นเฉพาะของผู้ประกอบธุรกิจแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น และแม้ว่าในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องโดยผู้ซื้อสามารถทำการพิสูจน์ได้ว่าความชำรุดบกพร่องเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนทำการซื้อขายหรือรับมอบทรัพย์สินมาได้แล้วก็ตาม ผู้ซื้อยังคงมีหน้าที่ต้องพิสูจน์ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นถึงขนาดเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมที่จะใช้งานหรือประโยชน์อันจะมุ่งหมายโดยสัญญาด้วย ซึ่งหากนำมาพิจารณากับกรณีว่าถ้าสุนัขหรือแมวเจ็บป่วยบกพร่องเพียงเล็กน้อยและสามารถทำการรักษาได้ ก็อาจไม่เข้ากรณีว่าทรัพย์สินชำรุดบกพร่องถึงขนาดว่าไม่ได้รับประโยชน์อันจะมุ่งหมายตามสัญญา ย่อมไม่สามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบได้ และเรื่องความรับผิดของผู้ขาย บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติแต่เพียงว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบถ้าสินค้าชำรุดบกพร่อง แต่กฎหมายเรื่องนี้ไม่ได้บัญญัติชัดเจนว่าต้องรับผิดชอบอย่างไรไว้ชัดแจ้งเป็นการเฉพาะ ต้องกลับไปบังคับใช้ตามหลักเรื่องความรับผิดทางหนี้มาปรับใช้

แม้ต่อมาจะมีการบัญญัติกฎหมายพระราชบัญญัติต่างๆขึ้นมาเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อโดยเฉพาะ แต่ว่าการใช้บังคับยังคงใช้กับสินค้าโดยทั่วไป ไม่ได้มีการบัญญัติเจาะจงว่าเป็นการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว จึงทำให้เกิดปัญหาการคุ้มครองในด้านบทนิยามว่ากรณีเช่นใดบ้างที่จะถือว่าเป็นความบกพร่องที่สามารถเรียกร้องได้ นิยามของคำว่า "ผู้บริโภค" "ผู้ประกอบธุรกิจ" ที่อยู่ในขอบเขตที่สามารถเรียกร้องได้ว่าใครมีสิทธิเรียกร้องและเรียกร้องได้จากผู้ใดอย่างชัดเจน รวมทั้ง

บทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิในการเรียกร้องการให้ความคุ้มครองไม่ว่าจะเป็นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อในการรับรู้ข้อมูลข้อเท็จจริง ไม่ว่าทางด้านการโฆษณา ด้านฉลาก หรือด้านสัญญา แต่กฎหมายดังกล่าวจะให้ความคุ้มครองเฉพาะเมื่อมีการโฆษณา หรือเป็นสินค้าที่ต้องมีการควบคุมโดยฉลากหรือโดยสัญญาเท่านั้น ซึ่งการซื้อขายสัตว์เลี้ยงไม่ใช่สินค้าที่ต้องถูกควบคุมในให้ จำต้องมีฉลากและสัญญาแต่อย่างใด จึงไม่ได้รับความคุ้มครองสำหรับกรณีนี้ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อที่จะได้รับการเยียวยาโดยสามารถเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการเปลี่ยนสินค้าให้ใหม่ การเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการแก้ไขซ่อมแซมรักษาความบกพร่องได้ก็ตาม แต่ทั้งหมดล้วนเป็นดุลพินิจของศาลและเกิดขึ้นหลังจากศาลเห็นว่าความบกพร่องนั้นมีอยู่ขณะส่งมอบก่อน ทั้งที่ สัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวเป็นสินค้าที่มีคุณค่าทางจิตใจต่างจากสินค้าทั่วไป ดังนั้น วิธีการเยียวยาความเสียหายที่กฎหมายกำหนดให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ ไม่ได้ให้สิทธิผู้ซื้อเป็นผู้มีสิทธิเลือกเองนั้นอาจไม่ใช่หนทางเยียวยาความเสียหายอย่างแท้จริงได้

นอกจากปัญหาที่กล่าวข้างต้นกฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อยังคงปัญหาเกี่ยวกับภาระการพิสูจน์ ซึ่งตามประมวลกฎหมายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อมีการให้ความคุ้มครองตามหลักสัญญาในเรื่องความรับผิดของผู้ขายกรณีการซื้อขายสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่อง มาตรา 472-473 โดยบัญญัติว่าผู้ขายต้องรับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินค้า แต่ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นว่าผู้ขายไม่ต้องรับผิดหากความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากผู้ซื้อทำการรับมอบสินค้ามาแล้ว จากหลักการนี้ทำให้กลายเป็นว่าผู้ซื้อต้องระวังในการตรวจตราสินค้าที่จะทำการซื้อขายเอง เพราะถ้าหากสินค้าที่ทำการซื้อขายปรากฏความชำรุดบกพร่องในภายหลัง ในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบได้นั้น ผู้ซื้อจะต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนว่าความชำรุดบกพร่องที่เกิดขึ้นกับสินค้าเป็นสิ่งที่มียู่แล้วตั้งแต่ก่อนหรือขณะทำการซื้อขาย หรือก่อนรับมอบสินค้ามา นอกจากนี้ยังต้องพิสูจน์ต่อไปอีกว่า ความชำรุดบกพร่องนั้นถึงขนาดเป็นเหตุให้สินค้านั้นเสื่อมราคาหรือเสื่อมประโยชน์อันจะมุ่งหมายที่ได้ใช้หรือมุ่งหมายจากสินค้านั้นด้วย และตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคได้บัญญัติว่าหากศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงใดที่อยู่ในความรู้งเห็นของผู้ของผู้ประกอบธุรกิจโดยเฉพาะ ให้ศาลกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ก็ได้ จะเห็นได้ว่าไม่ใช่บทบังคับเด็ดขาดว่าให้ผู้ประกอบธุรกิจมีภาระการพิสูจน์เสมอไป ผู้ซื้ออาจยังคงมีภาระการพิสูจน์อยู่นั่นเอง ทั้งที่ การที่ผู้ซื้อได้ซื้อสุนัขและแมวจากบุคคลซึ่งถือว่าเป็นผู้ประกอบการได้ดำเนินกิจการเพื่อผลในเชิงพาณิชย์มีหลักแหล่งที่แน่นอน ย่อมมีความคาดหวังว่าจะได้สุนัขและแมวที่ดีมีคุณภาพและน่าเชื่อถือกว่าการซื้อจากบุคคลธรรมดาทั่วไปซื้อขายกันเอง แต่กฎหมายกลับให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ซื้อ โดยจะต้องพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนว่าเป็นความบกพร่องที่มีอยู่ก่อนและเกิดจากความผิดของผู้ประกอบธุรกิจเอง ซึ่งเป็นการอย่างยิ่งกับผู้ซื้อ เพราะข้อเท็จจริงที่ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นเกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่ดีของ ผู้ประกอบธุรกิจอย่างไรเพียงใดผู้ซื้อไม่อาจพิสูจน์ได้เพราะเป็นข้อเท็จจริงที่

ฝ่ายผู้ประกอบการเท่านั้น อีกทั้งในการพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขหรือแมวไม่อาจทำได้โดยผู้ซื้อ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่างสัตวแพทย์ทำการตรวจวินิจฉัย ดังนั้น จึงทำให้เห็นได้ อย่างชัดเจนว่าการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อตามหลักกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ผู้ซื้อเป็นฝ่าย เสียเปรียบนั่นเอง

ปัญหาของกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการ และการกำหนดค่าเสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง บัญญัติแต่เพียงว่า ผู้ขายต้องรับผิดถ้าสินค้าที่ขายไปมีความบกพร่อง แต่ไม่ได้บัญญัติว่าต้องรับผิดอย่างไร ในการ พิจารณาความรับผิดจึงกลับไปพิจารณาตามหลักเรื่องหนี้ ซึ่งความรับผิดทางหนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ขายมี หน้าที่ตามสัญญาแล้วผิดสัญญาจึงถือว่าไม่ชำระหนี้ จึงจะเกิดสิทธิให้ผู้ซื้อฟ้องผู้ประกอบการได้ ซึ่งหากนำมาใช้กับการฉ้อโกงซื้อขายสุนัขและแมวแล้ว เช่น ถ้าสุนัขและแมวมีความเจ็บป่วยบกพร่อง ผู้ซื้อต้องเรียกให้ผู้ประกอบการทำการรักษาแก้ไขเสียวก่อน ถ้าผู้ประกอบการปฏิเสธจึงจะเกิด สิทธิเรียกร้องทางศาล และศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการกำหนดค่าเสียหายตามมาตรา 222 และตาม พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคเช่นกัน แม้ว่าจะมีบทบัญญัติชัดเจนว่าผู้ซื้อเมื่อมีสิทธิเรียกให้ทำ การซ่อมแซม เปลี่ยนสินค้าให้ใหม่ และเรียกค่าทดแทนความเสียหายก็ตาม แต่การเรียกร้องนี้ผลจะ เป็นเช่นใดล้วนเป็นดุลพินิจของศาล และเกิดขึ้นเมื่อศาลเชื่อว่าความชำรุดบกพร่องนั้นมีอยู่ก่อนหรือ ขณะทำสัญญาหรือส่งมอบสินค้าแก่ผู้ซื้อ ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ากฎหมายในการกำหนดความรับผิด ยังคงให้เป็นดุลพินิจของศาล ซึ่งหากใช้กับการซื้อขายสินค้าทั่วไป การที่ศาลสั่งให้ทำการซ่อมแซม สินค้า หรือหากซ่อมแซมไม่ได้ก็ให้เปลี่ยนสินค้าให้ใหม่นั้น กรณีเช่นนี้หากสินค้าได้รับการซ่อมแซมจน ใช้งานได้ปกติ หรือได้รับสินค้าใหม่ทดแทนโดยการเปลี่ยนสินค้าให้ ความชำรุดบกพร่องความเสียหาย ย่อมระงับไปเพราะถือได้ว่ามีสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการจะได้อาจจากการทำสัญญาตรงตามวัตถุประสงค์แล้ว แต่เมื่อนำมาใช้กับการฉ้อโกงซื้อขายสุนัขและแมว แม้สุนัขและแมวถือเป็นสินค้าชนิดหนึ่งแต่ก็มีความ แตกต่างตรงที่เป็นสินค้าที่มีผลต่อจิตใจของผู้ซื้อ กรณีที่สุนัขหรือแมวเจ็บป่วยการที่จะรอให้ศาลสั่งให้ ผู้ประกอบการทำการแก้ไขก่อน บางกรณีไม่อาจรอได้เพราะหากปล่อยให้นินเข้าสุนัขหรือแมวที่ เจ็บป่วยบกพร่องอยู่แล้วอาจมีอาการแยลงและถึงขั้นตายได้ หรือกรณีศาลสั่งให้ผู้ประกอบการรับผิด โดยการเปลี่ยนสุนัขหรือแมวให้ใหม่ กรณีเช่นนี้ย่อมไม่อาจทดแทนความรู้สึกความรักความผูกพันที่ ผู้ซื้อที่มีต่อสุนัขหรือแมวตัวเก่าได้ ผู้ซื้ออาจต้องการเรียกร้องที่เก็บสุนัขหรือแมวไว้และให้ผู้ประกอบการ ทำการรักษาต่อไป ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ควรให้ผู้ซื้อเมื่อมีสิทธิเลือกหนทางเยียวยาความเสียหายได้เอง

นอกจากปัญหาความรับผิดของผู้ประกอบการแล้ว ในส่วนของค่าเสียหายก็มี ปัญหาในการกำหนดค่าเสียหายของประเทศไทย ซึ่งจากที่ศึกษาพบว่ายังคงมีปัญหาอยู่ ซึ่งไม่ว่าจะ เป็นความรับผิดเรื่องความชำรุดบกพร่อง หรือตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคก็ตาม มุ่งเน้น

ให้ความสำคัญไปที่มูลค่าของราคาทรัพย์สินเป็นสำคัญ โดยหากพิจารณาการกำหนดค่าเสียหายโดยคำนึงการชดเชยเยียวยาแบบสินค้าทั่วไป วิธีการคืนเงินตามราคาที่ซื้อขาย หรือหากเปลี่ยนสินค้าให้ใหม่ทดแทนย่อมถือว่าความเสียหายระงับกันไป แต่ถ้าเป็นการกำหนดค่าเสียหายเช่นนี้กับสัตว์เลี้ยงแล้ว การเปลี่ยนสินค้าให้ใหม่อาจไม่สามารถชดเชยความเสียหายของผู้เสียหายได้ เพราะการเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ไม่อาจทดแทนความรักความผูกพันที่ผู้ซื้อที่มีต่อสัตว์เลี้ยงตัวเก่าได้ การกำหนดค่าเสียหายในกรณีดังกล่าวนอกจากจะต้องคำนึงถึงความเสียหายที่เป็นตัวเงินแล้วยังต้องคำนึงถึงจิตใจของผู้ซื้อด้วย ดังนั้น แม้การชดเชยค่าเสียหายผู้ซื้อจะมีสิทธิได้รับตามความเสียหายที่แท้จริงก็ตาม แต่สิทธินั้นศาลจะเป็นผู้ใช้ดุลพินิจในการพิจารณาและมีคำสั่ง ซึ่งศาลต้องทำการพิเคราะห์ถึงพฤติการณ์และสภาพแวดล้อมอื่นๆอีก ซึ่งที่ผ่านมาก็มักจะไม่เกินมูลค่าของสินค้าเสมอๆทั้งที่ผู้บริโภคอาจได้รับความเสียหายมากกว่านั้น และในขณะที่พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดี ผู้บริโภคฯ ให้ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษโดยกำหนดได้เกินกว่าค่าเสียหายที่แท้จริงได้ถึง 2 เท่า หรือ 5 เท่ากรณีค่าเสียหายไม่เกิน 50,000 บาทก็ตามแต่ก็ยังคงเป็นเพียงดุลพินิจของศาล จากปัญหานี้ หากพิจารณาความคุ้มครองผู้บริโภคกรณีการซื้อขายสุนัขและแมว การที่ให้ศาลเป็นผู้กำหนดค่าเสียหาย ถ้าศาลสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการชดเชยโดยการคืนราคาสัตว์เลี้ยง หรือเปลี่ยนสุนัขหรือแมวให้ใหม่ในราคาที่เท่ากัน หากผู้ซื้อพอใจความเสียหายย่อมยุติไป แต่ถ้ากรณีผู้ซื้อไม่ต้องการแค่รับเงินคืนตามราคาสุนัขหรือแมวหรือไม่ต้องการแค่เปลี่ยนสุนัขหรือแมวใหม่แทนตัวเดิมในราคาที่เท่ากันเพียงอย่างเดียว แต่อาจต้องการเรียกร้องรวมถึงค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ที่ตนเสียไปด้วย หรืออาจเกิดกรณีผู้บริโภคบางรายอาจต้องการทำการรักษาสุนัขหรือแมวตัวเดิมต่อไป โดยให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบชดเชยค่ารักษาที่เสียไปรวมทั้งในอนาคต ซึ่งค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ที่เกินกว่าราคาสุนัขหรือแมวที่ผู้ซื้อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบเป็นที่แน่นอนว่าผู้ประกอบธุรกิจมักจะปฏิเสธ และศาลก็อาจให้ผู้ซื้อได้รับตามที่ต้องการก็ได้ แต่ค่ารักษาอาจไม่เกินกว่าราคาสุนัขหรือแมว ซึ่งหลักการนี้ไม่พบบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนว่าผู้ซื้อจะมีสิทธิได้รับเท่าไรเพียงใด ทุกอย่างล้วนเป็นดุลพินิจของศาล

นอกจากนี้ ยังพบว่าประเทศไทยยังขาดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาอันถือว่าเป็นมาตรการสำคัญที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อ ไม่มีการบัญญัติการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำการเปิดเผยข้อมูลของสุนัขและแมวที่จะจำหน่าย บังคับให้ต้องมีการรับประกันสินค้าหรือการรับรองคุณภาพสินค้าไว้ในกฎหมายไว้ชัดเจน แต่มีปรากฏและมีการใช้ไปในทางของการแสดงเจตนาการให้คำมั่นของคู่สัญญาโดยถือเป็นข้อตกลงอย่างหนึ่งของสัญญาเท่านั้น ซึ่งหากฝ่ายใดได้ให้การรับรองรับประกันไว้แล้วย่อมเกิดเป็นหน้าที่และหนี้ขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ดังนั้น จากที่ได้กล่าวถึงปัญหาการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวข้างต้น จึงทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ายังไม่มียกเว้นของกฎหมายของประเทศไทยที่จะสามารถให้การคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 การคุ้มครองผู้ซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว (Puppy Lemon Law) ของประเทศสหรัฐอเมริกา

หลายครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกามักจะมองหาสิ่งที่เป็นเพื่อนเล่นให้กับพวกเขา ซึ่งสัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี และในบางครอบครัวถือว่าสัตว์เลี้ยงเป็นสมาชิกในครอบครัวด้วย

การซื้อสัตว์เลี้ยงในประเทศสหรัฐอเมริกา ผู้ซื้อมักจะเลือกซื้อจากร้านขายสัตว์เลี้ยง และเมื่อพวกเขาได้เข้าไปยังร้านขายสัตว์เลี้ยงและพบกับบรรดาสัตว์ทั้งหลายแล้ว ก็จะเกิดความเอ็นดู และอยากได้มาครอบครองทันที สำหรับราคาสัตว์เลี้ยงในการซื้อขายนั้น ผู้ประกอบธุรกิจหรือพนักงานขายจะทำการเสนอราคากับผู้ซื้อ ซึ่งราคาสัตว์เลี้ยงจะไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความพอใจของทั้งสองฝ่าย เมื่อมีการเสนอราคาและเกิดการต่อรอง ผู้ประกอบธุรกิจก็มักจะแจ้งกับผู้ซื้อว่าลูกสัตว์เลี้ยงนั้นเป็นสายพันธุ์ดีและมีสุขภาพแข็งแรงจนทำให้ผู้ซื้อตัดสินใจและตกลงราคาและรับมอบสัตว์เลี้ยงกลับมา เมื่อผู้ซื้อได้รับสัตว์เลี้ยงกลับไปดูแลแม้จะเป็นระยะเวลาสั้นๆก็จะเกิดความผูกพัน แต่ปัญหาที่พบคือ ภายหลังที่รับมอบสัตว์เลี้ยงมากลับพบว่า สัตว์เลี้ยงมีอาการป่วย ไม่ร่าเริง กระโดดโลดเต้นเหมือนเช่นเคย จนต้องพาสัตว์เลี้ยงไปพบสัตวแพทย์และพบว่าสัตว์เลี้ยงมีความผิดปกติ โดยสาเหตุเนื่องมาจากทางพันธุกรรมที่สืบทอดมาจากแม่พันธุ์ ในการรักษาค่าใช้จ่ายมีจำนวนสูงมาก ปัญหาดังกล่าวนี้นี้ หากปัญหาเกิดกับการซื้อขายสัตว์เลี้ยงในรัฐที่มีกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) ย่อมเป็นที่น่าพอใจสำหรับผู้ซื้อรายนั้น เพราะกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติให้ทางเลือกกับผู้ซื้อไว้ชัดเจนว่า ผู้ซื้อจะมีสิทธิเลือกให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยความเสียหายในกรณีดังกล่าวอย่างไร เช่น สามารถจะขอเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ หรือขอเงินคืนตามราคาสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ผู้ซื้อยังมีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาสัตว์คืนบางส่วนในจำนวนเงินที่เหมาะสมได้⁶⁴

⁶⁴ Stephanie K. Savino, “Puppy Lemon Law : Think Twice before Buying that Doggy in the Window,” (J.D.Candidate, The Dickinson School of Law of the Pennsylvania State University, 2010), p.643-644.

3.2.1 ความสำคัญของสัตว์เลี้ยงกับชาวอเมริกัน และความเป็นมาของกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law)

3.2.1.1 ความสำคัญของสัตว์เลี้ยงกับชาวอเมริกา⁶⁵

ในปี 2007-2008 จากการศึกษาของ National Pet Owner Survey แสดงให้เห็นว่าประมาณ 45 ล้านครอบครัวในประเทศสหรัฐอเมริกามีการเลี้ยงสุนัข และอีก 38 ล้านครอบครัวมีการเลี้ยงแมวเป็นสัตว์เลี้ยง และยังพบว่าสัตว์เลี้ยงที่มีและอยู่ในการอุปการะเลี้ยงดูเป็นสุนัขประมาณ 75 ล้านตัว ส่วนแมวมีอยู่ประมาณ 88 ล้านตัว โดยครอบครัวที่มีการเลี้ยงสัตว์ก็มักจะเลี้ยงแบบเป็นสมาชิกในครอบครัว ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ชาวอเมริกันจะมีการนำสัตว์เลี้ยงไปร่วมฉลองในวันหยุดของเขาและยังเรียกแทนตนเองว่า “พ่อ-แม่” ถึง 87 เปอร์เซ็นต์ และมีครอบครัวที่จัดงานวันเกิดให้กับสัตว์เลี้ยงถึง 63 เปอร์เซ็นต์ และมีครอบครัวที่เข้าครัวทำอาหารสำหรับสัตว์เลี้ยงถึง 52 เปอร์เซ็นต์เลยทีเดียว ซึ่งการสำรวจยังพบว่าอุตสาหกรรมเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงมีเงินแพร่สะพัดมากกว่า 43 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ความสำคัญของสัตว์เลี้ยงกับชาวอเมริกันนั้นพบว่า สัตว์เลี้ยงเป็นสิ่งที่มอบความเพลิดเพลิน ความผ่อนคลายความตึงเครียด มอบความสุขและมิตรภาพให้กับเจ้าของสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้เจ้าของสัตว์เลี้ยงต้องพาสัตว์เลี้ยงออกเดินเล่นจึงเป็นช่องทางให้ผู้ที่เป็นเจ้าของได้มีการออกกำลังกายมากขึ้น และยังทำให้มีสังคมมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อสุขภาพทำให้ความดันโลหิต คอเลสเตอรอล และไตรกลีเซอไรด์ของเจ้าของสัตว์เลี้ยงลดลง และยังทำให้ผู้ที่เลี้ยงสัตว์มีการปรับเปลี่ยนทางอารมณ์มีความอดทนและสามารถควบคุมได้ดีขึ้น จากการศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าว ย่อมทำให้เห็นชัดว่าผู้ที่เลี้ยงสัตว์เลี้ยงมีการออกกำลังกายมากขึ้นและทำให้ร่างกายแข็งแรงขึ้นและเจ็บป่วยลดลง ทั้งนี้ ในมหาวิทยาลัยในรัฐโอไฮโอ (Ohio) ได้ทำการศึกษาและเปิดเผยว่า สุนัขเป็นสิ่งที่สามารถช่วยสนับสนุนคุณภาพชีวิตและสร้างมิตรภาพและบรรเทาความตึงเครียดแก่นักเรียนได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยยังพบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับสัตว์เลี้ยงจะมีการผ่อนคลายความเครียดและความรู้สึกหดหู่ลงได้ Alan Entin นักจิตวิทยาเชื่อว่า สัตว์เลี้ยงจะมอบความรักโดยไม่มีเงื่อนไขให้กับเจ้าของ เขาอธิบายว่า การที่เจ้าของสัตว์เลี้ยงกลับมาแล้วสุนัขก็แสดงความรัก จะทำให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงรู้สึกไม่โดดเดี่ยวและผ่อนคลายความเหงาได้ แม้ว่าสัตว์เลี้ยงจะบำบัดความหดหู่ได้เสียทีเดียว แต่มันก็สามารถทำให้สภาวะซึมเศร้ากับหลายๆคนให้บรรเทาเบาบางลงได้

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้กล่าวมาข้างต้น ย่อมทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่า สัตว์เลี้ยงมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อประชาชนหลายคนประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างมาก มันช่วย

⁶⁵ เพิ่งอ้าง, น. 645-646.

เยียวยาภาวะทางอารมณ์และความรู้สึกทางด้านจิตใจได้เป็นอย่างดี สัตว์เลี้ยงจึงมีความสำคัญยิ่งกว่า การซื้อขายสินค้าทั่วไปสำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาตนเอง

3.2.1.2 ความหมายและความเป็นมาของกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ประเภทสุนัขและแมว

กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy lemon Law) คือ กฎหมายที่คุ้มครองสิทธิและช่วยให้ผู้ซื้อได้รับคืนเงินค่าสัตว์เลี้ยงและหรือค่ารวมถึงค่าสัตวแพทย์ค่ารักษา สัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจ แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกฎหมายและข้อบังคับของแต่ละรัฐซึ่งแตกต่างกันไปตามกฎหมายของแต่ละรัฐด้วย⁶⁶ จากการศึกษาเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงพบว่า แม้ว่าประโยชน์จากการเลี้ยงสัตว์จะมีมากมาย แต่ในหลายๆครั้งผู้ซื้อหรือเจ้าของสัตว์เลี้ยงมักจะพบกับความผิดหวังเมื่อทราบภายหลังว่าสัตว์เลี้ยงที่พวกเขาซื้อมานั้นเป็นสัตว์เลี้ยงที่มาจากฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง (puppy mill) เพราะฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเป็นสถานที่ที่มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจในเชิงพาณิชย์ที่ดำเนินการผลิตและผสมพันธุ์สัตว์เลี้ยงและทำการออกทะเบียนประวัติ หรือที่เรียกว่า "pedigreed dogs" และทำการกระจายสัตว์เลี้ยงไปยังร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงตามเมืองต่างๆโดยหวังเพียงกำไร ซึ่งมันจะแตกต่างจากผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงที่ดำเนินการเป็นงานอดิเรก บุคคลเหล่านี้จะผสมพันธุ์สัตว์ด้วยความตั้งใจที่จะพัฒนาสายพันธุ์ให้ดีขึ้น จึงจะเห็นได้ว่ามีฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเป็นจำนวนมากที่ดำเนินการโดยมุ่งหวังผลกำไรมากกว่าการพัฒนาพันธุ์สัตว์เลี้ยง เมื่อเป็นเช่นนี้ย่อมส่งผลต่อสัตว์เลี้ยงที่ได้จากการผสมพันธุ์มีความบกพร่องทางพันธุกรรมและทางร่างกาย ซึ่ง Marti Ryan โฆษกของ America Service ได้เปรียบฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเป็นเหมือนเช่นโรงงาน โดย Marti Ryan อธิบายว่า การเพาะพันธุ์สุนัขในฟาร์มเพาะพันธุ์มุ่งหวังแต่เพียงเพื่อผสมพันธุ์ และหากมีความล้มเหลวในการผสมพันธุ์แล้ว พวกเขาก็จะทำการกำจัดสัตว์เลี้ยงที่มาจากฟาร์มเพาะพันธุ์ที่ล้มเหลวดังกล่าวโดยการนำออกขาย เช่นเดียวกับการกำจัดเครื่องจักรเสียที่ไม่สามารถใช้งานได้โรงงานนั่นเอง ปัจจุบันธุรกิจฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่สามารถสร้างรายได้ถึง 500,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปีให้กับฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเลยทีเดียว⁶⁷

ธุรกิจฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงไม่ได้เพิ่งปรากฏในอเมริกา แต่ธุรกิจดังกล่าวได้มีมานานแล้วตั้งสมัยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะความล้มเหลวในการเก็บเกี่ยวผลผลิต

⁶⁶ Brittany Redelico and Alyson O'Connor with Julie M. Fagan, Ph.D, "The New Puppy Lemon Law: A Universal Solution to Puppy Mill in discrepancies," สืบค้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2559, <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/41398/PDF/1/>, น. 2.

⁶⁷ Stephanie K. Savino, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 64, น. 646.

ทางการเกษตร ทำให้เกษตรกรชาวอเมริกาพยายามหาหนทางในการสร้างรายได้ โดยการเพาะพันธุ์สัตว์เพื่อขาย the United States Department of Agriculture จึงเริ่มที่จะส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจดังกล่าว และด้วยความที่ความต้องการสัตว์เลี้ยงเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ธุรกิจร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงจะเป็นผู้ดำเนินการเพาะพันธุ์และกระจายสัตว์เลี้ยงให้กับร้านค้าปลีกนั่นเอง อย่างไรก็ตาม แม้ฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงและร้านค้าปลีกสัตว์เลี้ยงที่รับมาจากฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงจะมีพฤติกรรมที่ผสมพันธุ์สัตว์เลี้ยงโดยไม่สนใจสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยง แต่ก็เป็นเรื่องที่น่าเศร้าว่าผู้ซื้อชาวอเมริกาหลายรายทำการซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านค้าปลีกขายสัตว์เลี้ยงมากกว่าที่จะเลือกซื้อจากผู้ผสมพันธุ์สัตว์เลี้ยงที่ดำเนินการเป็นงานอดิเรก ที่เป็นเช่นนี้เป็นผลเนื่องมาจากหลายปัจจัย ดังนี้⁶⁸

(1) การซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านค้าปลีกมีราคาที่ค่อนข้างถูกกว่า ซึ่งเมื่อพิจารณาปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันของสหรัฐอเมริกาพบว่าอัตราการว่างงานสูงขึ้น เป็นที่น่ากังวลว่าธุรกิจดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นรวดเร็ว โดยหลายคนหันมาสนใจธุรกิจการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเพิ่มมากขึ้น เพราะพวกเขาสามารถดำเนินการได้เองอย่างอิสระ

(2) ผู้ซื้ออาจพอใจในการซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยงมากกว่าผู้ที่เพาะพันธุ์สัตว์ที่มีมาตรฐาน เพราะการซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยง พนักงานขายไม่ได้สนใจหรือใส่ใจว่าผู้ที่รับสัตว์ไปเลี้ยงจะเป็นอย่างไร หรือที่อยู่ใหม่ของสัตว์เป็นอย่างไรจะมีความเหมาะสมกับสัตว์เลี้ยงหรือไม่ ในทางตรงกันข้ามผู้ที่เพาะพันธุ์สัตว์ที่มีมาตรฐาน ซึ่งมักจะลงเลหรือปฏิเสธการขายสัตว์เลี้ยงให้กับผู้ซื้อที่มีลักษณะการใช้ชีวิตที่ไม่เหมาะสมกับการที่รับสัตว์เลี้ยงตัวนั้นๆ ไปดูแล

จากทั้งสองกรณี จึงเป็นเหตุผลที่ผู้ซื้อจะเลือกให้ความสนใจกับร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยงทั่วไป เพราะราคาที่ถูกลงและหลีกเลี่ยงการโดนปฏิเสธจากผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงที่มีมาตรฐานที่จะไม่จำหน่ายสัตว์เลี้ยงให้กับตน

แม้ว่าผู้ซื้ออาจพอใจในการซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยง เพราะมันสามารถทำการต่อรองราคาได้ตามความพอใจทั้งของผู้ประกอบธุรกิจและผู้ซื้อก็ตาม แต่หลายครั้งผู้ซื้อ ก็มักจะเกิดความไม่พอใจในภายหลังหากได้รู้ว่าสัตว์เลี้ยงที่ทำการเลือกซื้อมานั้นมีอาการป่วย ซึ่งในปี 2004 ดำรวจของรัฐเทนเนสซี (Tennessee) ได้กล่าวว่า ในรัฐเทนเนสซีพบว่ามีสุนัขประมาณ 2,000 ตัว และแมวประมาณ 21 ตัวที่แต่ละบ้านเลี้ยงไว้จะถูกให้อาศัยอยู่ในกรงร่วมกันถึง 4 ตัว ซึ่งกรงมีขนาดเล็กและสูงเพียง 3 เมตร นอกจากนี้ยังพบซากอาหารอยู่ในบริเวณนั้น โดยที่ใต้กรงไม่มีถาดรองแต่อย่างใด ทำให้สัตว์เหล่านั้นต้องยืนและนอนบนพื้นกรงในสภาพแบบนั้น ที่ชน

⁶⁸ เพ็งอ้วน, น. 647.

ของพวกมันเลอะไปด้วยอุจจาระและปัสสาวะ ในรูหูก็เต็มไปด้วยขี้หูสิ่งอุดตัน ฟันและขนหลุดมีสภาพหลุดร่วงด้วย⁶⁹

Debbie Leddy รองผู้อำนวยการของ Associate Director of Williamson Animal Control กล่าวว่า มีเพียง 15 เปอร์เซ็นต์ของสัตว์ที่มิน้ำและอาหารกินที่เพียงพอ สุนัขมีความหิวกระหายและกลัวการถูกสัมผัส Leddy กล่าวต่อไปว่า สัตว์ส่วนมากจะมีอาการขี้หว้อง่วงนอนเป็นอย่างมาก มีอาการน้ำตาไหลตาติดเชื้อและมีขี้ตาเต็มเบ้าตาเป็นจำนวนมาก หลังจากทำการทดสอบโดยสัตวแพทย์ ดร. Paulu Schuerer พบว่ามีสัตว์จำนวนมากมีการติดเชื้อราที่ผิวหนัง ติดเชื้อที่ทางเดินปัสสาวะ อุจจาระร่วง มีการติดเชื้อปรสิต และติดเชื้อโรคในระบบสืบพันธุ์ ซึ่งเชื้อโรคทั้งหลายเหล่านี้เป็นสาเหตุของเยื่อตาอักเสบรุนแรงและก่อให้เกิดขี้ตาเต็มเบ้าตาด้วย⁷⁰

จากการศึกษาที่กล่าวข้างต้นไปแล้วนั้นว่า ฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงขนาดใหญ่สามารถสร้างรายได้ให้กับฟาร์มเป็นจำนวนถึง 500,000 ดอลลาร์สหรัฐต่อปี ทั้งที่ผู้ประกอบการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงเหล่านี้มีต้นทุนที่เล็กน้อยเท่านั้น จึงไม่เป็นที่น่าแปลกใจเลยว่าทำไมธุรกิจฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงจึงสามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการได้ดีเป็นประจำทุกปี เมือง Tarzana ในรัฐแคลิฟอร์เนีย Aida Akhavan ผู้บริโภครายหนึ่งซึ่งซื้อสุนัขพันธุ์ Maltese puppy ในราคา 1,900 ดอลลาร์สหรัฐ และหลังจากซื้อได้ไม่นานพบว่าสัตว์เลี้ยงมีอาการอ่อนแรง จึงได้ทำการพาไปพบสัตวแพทย์และก็พบว่าสัตว์เลี้ยงมีความบกพร่องที่เกิดจากมาจากโรคที่มีประจำตัวมาตั้งแต่กำเนิด ซึ่งในการรักษาโดยการผ่าตัดนั้นจำเป็นต้องใช้เงินเป็นจำนวนถึง 3,200 ดอลลาร์สหรัฐซึ่งมากกว่าราคาสัตว์เลี้ยงเสียด้วยซ้ำ⁷¹

แม้ว่าผู้ซื้อบางรายอาจโชคดีที่ซื้อสัตว์เลี้ยงจากฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงสัตว์มาแล้วมีสุขภาพดีก็ตาม แต่พวกเขาส่วนใหญ่มักจะพบว่าสัตว์เลี้ยงเหล่านั้นมีอาการไม่เป็นมิตร หรือไม่ได้รับการสร้างมิตรอย่างถูกต้อง โดย Carol Araneo-Mayer ผู้ร่วมก่อตั้ง Adopt-A-Pet กล่าวว่า สุนัขที่มีความปกติควรได้จะอยู่อาศัยอยู่กับแม่และพี่น้องครอบครัวของมันก่อน 8-10 สัปดาห์ ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายว่า สัตว์เลี้ยงเป็นจำนวนมากที่มาจากฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงถูกแยกออกมาก่อนครบกำหนดดังกล่าว จึงเป็นเหตุผลให้ผู้ซื้อพบว่า สัตว์เลี้ยงของพวกเขาไม่รู้จักรักวิธีการเข้าใกล้กับสัตว์ตัวอื่น และมีอาการหวาดกลัวผู้คน และนอกจากนี้ Colleen Shelly กล่าวว่า สัตว์เลี้ยงของเธอจะมีอาการไม่เล่นไม่เคลื่อนไหวในสถานการณ์ที่ไม่คุ้นเคย Marc Bekoff นักจิตวิทยาและบรรณาธิการของหนังสือ

⁶⁹ เฟิงอ๋าง, น. 648.

⁷⁰ เฟิงอ๋าง, น. 648.

⁷¹ เฟิงอ๋าง, น. 648.

“The Encyclopedia of Animal Behavior” อธิบายว่า สัตว์เลี้ยงที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์มักจะไม่เป็นมิตร และอาจจะกัดคนได้⁷²

ในปัจจุบันประเทศสหรัฐอเมริกาไม่สามารถทราบจำนวนฟาร์มเพาะพันธุ์ สัตว์เลี้ยงได้แน่นอน ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า มีผู้ประกอบการธุรกิจหลายรายไม่ได้ทำการ ลงทะเบียนเพื่อดำเนินการประกอบธุรกิจดังกล่าวทั้งที่ตามกฎหมายกำหนดให้จำเป็นต้องกระทำเสีย ด้วยซ้ำ แต่มีการสำรวจพบว่าเมือง Lancaster ในรัฐเพนซิลวาเนีย (Pennsylvania) มีสัตว์เลี้ยงที่เกิด จากการเพาะพันธุ์เพื่อจำหน่ายประมาณ 200,000 ตัวต่อปี นอกจากนี้รายงานของ Ed Sayres ประธานของสมาคมอเมริกันเพื่อป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ (the American Society for the Prevention) ก็ยังพบอีกว่าไม่มีร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยงร้านไหนที่จะยอมแจ้งแก่ผู้บริโภคว่าสัตว์เลี้ยงใน ร้านของตนมาจากฟาร์มเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง

กฎหมายที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อเกี่ยวกับการซื้อขายสัตว์เลี้ยงในประเทศ สหรัฐอเมริกาความจริงมีใช้มานานแล้วกว่า 15 ปี โดยในปี 1992 มีการบัญญัติเป็นกฎหมายขึ้นครั้งแรก ชื่อพระราชบัญญัติสวัสดิภาพสัตว์ ซึ่งเป็นกฎหมายของรัฐบาลกลางที่กำหนดขึ้นเพื่อการค้า การเพาะพันธุ์สุนัขและแมว มุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองควบคุมดูแลสัตว์ที่จะจำหน่าย แต่ไม่ได้มีเนื้อหาที่ ใช้คุ้มครองเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ข้อกำหนดของกฎหมายจึงไม่สามารถใช้กับธุรกิจ ซื้อขายสัตว์เลี้ยงไปยังซื้อได้โดยตรง ซึ่งรวมถึงธุรกิจนับพันที่ซื้อขายโดยใช้อินเทอร์เน็ต⁷³ จากการที่ กฎหมายไม่มีความครอบคลุมในส่วนที่เป็นบทบัญญัติบังคับผู้ประกอบการเกี่ยวกับวิธีการดูแลสัตว์ เลี้ยงก่อนนำออกจำหน่าย จึงประสบปัญหาว่าผู้ประกอบการได้ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหวังแต่เพียงผล กำไรค่านึงแต่การเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงให้ได้จำนวนมากๆไว้สำหรับการขายเท่านั้น สัตว์เลี้ยงจึงไม่ได้รับ การดูแลที่ดีถูกจัดเก็บในกรงพื้นที่ที่จำกัด อาหารไม่ได้คุณค่าตามโภชนาการ ไม่ได้รับการตรวจสอบสุขภาพ จากสัตวแพทย์ สภาพที่อยู่ไม่สะอาดมีทั้งปัสสาวะและอุจจาระและเศษอาหารจำนวนมาก ทำให้สัตว์ เลี้ยงมีสภาวะที่ไม่แข็งแรง ซึ่งปัญหานี้นำไปสู่ปัญหาที่ร้ายแรงทำให้ลูกสัตว์เลี้ยงที่จะจำหน่ายมีอาการ ติดเชื้อที่หูและปัญหาระบบทางเดินหายใจ และพบความผิดปกติทางพันธุกรรมเนื่องจากการมุ่งแต่จะ เพาะพันธุ์ให้ได้จำนวนมากๆ ส่งผลให้สัตว์เลี้ยงเป็นจำนวนมากมีความผิดปกติด้านบุคลิกภาพ เป็นโรค

⁷² เฟิงอ๋าง, น. 648.

⁷³ Brittany Redelico and Alyson O'Connor with Julie M. Fagan, Ph.D.,
อ๋างแล้ว เจริญรุ่งเรืองที่ 66, น. 2.

มีปัญหาด้านวิสัยทัศน์หรือปัญหาการได้ยินจำนวนมาก⁷⁴ แม้จะมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันการทารุณกรรมสัตว์ แต่ก็ยังไม่เพียงพอสำหรับใช้คุ้มครองสัตว์เลี้ยงที่จะจำหน่ายได้

เมื่อเกิดปัญหาว่กฎหมายที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงได้อย่างเพียงพอ กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) จึงถูกพัฒนาขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้คุ้มครองสำหรับการซื้อขายสัตว์เลี้ยง⁷⁵ โดยในปี 1992 รัฐมิชิแกนได้มีการออกกฎหมายเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) ขึ้นครั้งแรก โดยกฎหมายนี้กำหนดให้การซื้อขายสัตว์เลี้ยงต้องทำเป็นสัญญา⁷⁶ ซึ่งเป็นการนำแนวคิดของกฎหมาย Lemon Law ที่ใช้สำหรับคุ้มครอง ผู้ซื้อกรณีการซื้อยานยนต์ที่ชำรุดบกพร่องไม่ตรงตามตรงตามมาตรฐานของคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อชาวอเมริกันจำนวนมากมองเห็นอำนาจของกฎหมายนี้ และตระหนักว่าควรนำมาใช้กับการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ด้วย ทำให้ขณะนี้ มีจำนวน 22 รัฐ ที่มีการบัญญัติหมายสำหรับผู้ซื้อที่ซื้อสัตว์เลี้ยงจากตัวแทนจำหน่ายสัตว์สัตว์เลี้ยง มีการกำหนดช่วงเวลาของการเรียกร้องสำหรับสัตว์เลี้ยงป่วยและมีอาการของโรครวมทั้งกรณีความบกพร่องทางพันธุกรรมและพิการแต่กำเนิด กฎหมายนี้เป็นการอุดช่องโหว่และสิ่งบกพร่องที่ผู้ประกอบการธุรกิจอาศัยเป็นช่องทางหาประโยชน์จากการซื้อขายสัตว์เลี้ยง และคุ้มครองผู้ซื้อเนื่องจากผู้บริโภคส่วนใหญ่มักไม่ได้ตระหนักถึงที่มาของสัตว์จึงทำให้มักพบว่าสุขภาพของสัตว์เลี้ยงที่ซื้อมาจากร้านขายสัตว์เลี้ยงมักเป็นโรค การสร้างกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) ถูกยอมรับและใช้ควบคุมความรับผิดชอบในระดับผู้ประกอบการที่เป็นตัวแทน และร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงให้มีความยุติธรรมขึ้น มีความเหมาะสมของการเยียวยาที่เป็นประโยชน์สำหรับทั้งผู้ซื้อและเพื่อประโยชน์ของสุขภาพของสัตว์เลี้ยง และมีวิธีการแก้ปัญหาโดยให้มีการรับประกันสัตว์เลี้ยงและเป็นการรับรองว่าผู้ซื้อจะได้สัตว์เลี้ยงมีสุขภาพดี⁷⁷

ประเทศสหรัฐอเมริกาประกอบไปด้วย 50 มลรัฐ และปัจจุบันมีจำนวน 22 มลรัฐ คือ แอริโซนา อาร์คันซอ แคลิฟอร์เนีย คอนเนตทิคัต เดลาแวร์ ฟลอริดา อิลลินอยส์ เมน แมรีแลนด์ แมสซาชูเซต มินนิโซตา เนบราสกา เนวาดา นิวแฮมป์เชียร์ นิวเจอร์ซีย์ นิวยอร์ก โอเรกอน เพนซิลเวเนีย โรดไอส์แลนด์ เซาท์แคโรไลนา วอร์มอนต์ เวอร์จิเนีย ที่มีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครอง

⁷⁴ เฟิ่งอว้าง, น. 3.

⁷⁵ เฟิ่งอว้าง, น. 3.

⁷⁶ เฟิ่งอว้าง, น. 2.

⁷⁷ เฟิ่งอว้าง, น. 12.

ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงเป็นการเฉพาะ (Puppy Lemon Law)⁷⁸ และจากการศึกษากฎหมายนี้เป็นการแก้ปัญหาของผู้ประกอบธุรกิจที่มีประสิทธิภาพรับผิดชอบต่อความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงว่าไม่ได้เกิดจากตน จึงกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการเปิดเผยข้อมูลของสัตว์เลี้ยง ทำให้ผู้ซื้อได้ประโยชน์จากกฎหมายนี้ ซึ่งกฎหมาย Puppy Lemon Law เป็นกฎหมายที่มีโครงสร้างที่ดีเหมาะสมมีความเข้มงวดและบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตามทั้งหมดเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความคุ้มครองอย่างแท้จริง⁷⁹ และกฎหมายนี้ทำให้เห็นถึงการให้ความเยียวยาปัญหาและระยะเวลาในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง เนื้อหาการคุ้มครองของกฎหมายพบว่าแต่ละรัฐส่วนใหญ่ให้การคุ้มครองคล้ายกันว่าสามารถทำการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจเยียวยาความเสียหายกรณีพบการเจ็บป่วยหรือสัตว์เลี้ยงป่วยเป็นโรคร้ายใน 7-20 วัน และสามารถเรียกร้องภายใน 10 วัน ถึง 2 ปีในกรณีผู้ซื้อพบว่าสัตว์เลี้ยงที่ตนซื้อไปมีความบกพร่องทางพันธุกรรมตั้งแต่กำเนิดอยู่ก่อนแล้ว และการให้ความชดเชยเยียวยาความเสียหายของ แต่ละมลรัฐมีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่อาจจะแตกต่างกันในส่วนของการคุ้มครองชนิดของสัตว์เลี้ยงเท่านั้น ซึ่งรัฐส่วนใหญ่จะให้ความคุ้มครองทั้งการซื้อขายสุนัขและแมว แต่จะมีเพียง 6 รัฐที่ไม่คุ้มครองกรณีการซื้อขายแมว คือ รัฐเดลาแวร์ แมรีแลนด์ โอเรกอน แพนซิลเวเนีย โรดไอส์แลนด์ เหตุที่การให้ความคุ้มครองชนิดของสัตว์มีความแตกต่างกัน เนื่องจากกฎหมายจะมุ่งให้การคุ้มครองตามสัตว์เลี้ยงที่แต่ละรัฐนิยมเลี้ยงมากที่สุดและเกิดปัญหาจากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงชนิดดังกล่าวจนกลายเป็นปัญหาสำคัญซึ่งควรได้รับการคุ้มครอง ซึ่งส่วนใหญ่แต่ละรัฐจะให้การคุ้มครองกรณีการซื้อขายสุนัขและแมว เพราะสุนัขและแมวเป็นสัตว์ที่มีความใกล้ชิดผูกพัน สามารถตอบโต้ทางความรู้สึกและอารมณ์ของ ผู้เลี้ยงได้มากกว่าสัตว์เลี้ยงประเภทอื่น

ความพิเศษของกฎหมาย Puppy Lemon Law นอกจากที่ให้ผู้ซื้อ มีอำนาจในการต่อรองให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงไว้เป็นกรณีเฉพาะแล้ว ลักษณะของกฎหมายนี้ ในแต่ละรัฐยังมีบทบัญญัติที่เป็นมาตรการป้องกันปัญหาด้วย เช่น รัฐแคลิฟอร์เนียที่บัญญัติให้ต้องมีการตรวจสอบสุขภาพและจัดให้สุนัขและแมวมีการได้รับ

⁷⁸ Charlotte Walden, "Table of Pet Purchaser Protection Acts," สืบค้นเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2016, <https://www.animallaw.info/topic/table-pet-purchaser-protection-acts>

⁷⁹ Brittany Redelico and Alyson O'Connor with Julie M. Fagan, Ph.D., *อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 66*, น. 2.

วัคซีนก่อนจำหน่าย⁸⁰ พร้อมทั้งต้องแจ้งรายละเอียดข้อมูลสัตว์เลี้ยงเกี่ยวกับสุขภาพแหล่งที่มา และข้อมูลที่จำเป็นอื่นๆ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายสำหรับกรณีผู้ซื้อที่ซื้อสุนัขหรือแมวไปแล้วพบความบกพร่องเป็นหนังสือและส่งมอบหนังสือดังกล่าวแก่ผู้ซื้อพร้อมการขายสัตว์เลี้ยงด้วย⁸¹ และในรัฐนิวเจอร์ซีย์ก็เช่นกัน กฎหมายกำหนดไปในทางเดียวกันว่า ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลสัตว์เลี้ยง ต้องมีการตรวจสอบโดยสัตวแพทย์เบื้องต้นก่อนการจำหน่าย พร้อมทั้งสิทธิเรียกร้องเป็นหนังสือพร้อมการส่งมอบสุนัขและแมวที่ซื้อขาย⁸² เป็นต้น และกฎหมายมีการกำหนดความรับผิดชอบสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้โดยเฉพาะและอย่างชัดเจนด้วย

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายแต่ละรัฐที่บัญญัติกฎหมายเฉพาะนี้ มีการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อในลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ว่ารัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์จะเป็นรัฐที่ให้ความคุ้มครองทั้งการซื้อขายทั้งสุนัขและแมวและมีความโดดเด่นในการคุ้มครองเยียวยาผู้ซื้อที่แตกต่างจากรัฐอื่น ในขณะที่รัฐส่วนใหญ่จะให้การเยียวยาในส่วนของการรักษาและค่าสัตวแพทย์ก็ตาม แต่มักจะรับคืนไม่เกินกว่ามูลค่าราคาของสัตว์เลี้ยง ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วค่ารักษารวมทั้งค่าสัตวแพทย์มักมีค่าใช้จ่ายที่สูงและมากกว่าเป็นอย่างมาก ในส่วนนี้เองรัฐแคลิฟอร์เนียสามารถเรียกค่าบริการทางการแพทย์สำหรับค่ารักษาสัตว์และสัตวแพทย์ได้มากถึง 150 เปอร์เซ็นต์ของราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยง และรัฐนิวเจอร์ซีย์ที่สามารถเรียกชดเชยค่าความเสียหายเกี่ยวกับค่าบริการทางการแพทย์สำหรับการรักษาสัตว์เลี้ยงและค่าสัตวแพทย์ได้ถึงสองเท่าของราคาสัตว์เลี้ยง ดังนั้น ในการศึกษา กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว (Puppy Lemon Law) ผู้เขียนจึงทำการศึกษากฎหมายดังกล่าวของรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา อันจะได้ทำการศึกษาและกล่าวต่อไป

3.2.2 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว (Puppy Lemon Law) ของรัฐแคลิฟอร์เนีย (California State)

รัฐแคลิฟอร์เนียมีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไว้ใน California Code Healthy and Safety Code โดยมีการบัญญัติคุ้มครองผู้ซื้อจากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงทั้งจากผู้ประกอบการธุรกิจที่เป็นร้านขายปลีกสัตว์เลี้ยงซึ่งบัญญัติ California Code

⁸⁰ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122210, California Code.

⁸¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140, California Code.

⁸² N.J.S.A.56:8-95 (b) (credits) L.1999.c. 336. § 4. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

Healthy and Safety Code 122125-122220 ส่วนของ Division 105 Communicable Prevention and Control : Part 6 Veterinary Public Healthy and Safe : Charter 5 Sale of Dogs and Cats : Article 2 Retail Sale of Dogs and Cats โดยมีชื่อเฉพาะว่า “Lockyer-Polanco-Farr Pet Protection Act”⁸³ ซึ่งบทบัญญัติจะคุ้มครองผู้ซื้อเฉพาะการซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่เป็นทั้งสุนัขและแมว แม้จะมีกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ซื้อจากการซื้อขายสุนัขและแมวแล้ว แต่ก็ไม่ได้กระทบต่อสิทธิของผู้ซื้อตามกฎหมายอื่น⁸⁴ ดังนั้น การใช้สิทธิขอซื้อในการซื้อขายสุนัขและแมวตามกฎหมาย Puppy Lemon Law ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ซื้อที่จะฟ้องร้องหรือดำเนินคดีถ้าหากเข้าตามเงื่อนไขของกฎหมายอื่นด้วย

3.2.2.1 ขอบเขตการให้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

ตามที่ได้ศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวแล้วจะพบว่า บทบัญญัติของกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียของประเทศสหรัฐอเมริกา มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้ออย่างชัดเจน โดยมีการกำหนดนิยามของคำว่า ผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง (Pet dealer) ไว้ใน Code Healthy and Safety Code 122125 (b) หมายถึง “บุคคลผู้ประกอบกิจการร้านจำหน่ายปลีสุนัขหรือแมว หรือทั้งสองอย่าง และโดยอาศัยอำนาจของการค้าสุนัขหรือแมวหากต้องการครอบครองจะต้องมีใบอนุญาตตาม มาตรา 6066 ของประมวลกฎหมายภาษีสรรพากร สำหรับ วัตถุประสงค์ของกฎหมายข้อนี้ การขายสุนัขหรือแมวแยกจากครอกสัตว์เดียวถือว่า เป็นการขายเพียงหนึ่งครั้งตามมาตรา 6019 ของประมวลกฎหมายภาษีสรรพากร คำนิยามนี้ไม่นำมาใช้กับผู้เพาะพันธุ์ของสุนัขที่ควบคุมตามข้อ 1 (เริ่มมาตรา 122045) หรือกับบุคคลใด บริษัท หุ่นส่วนบริษัท หรือสมาคมอื่น ๆ ที่เพาะพันธุ์หรือเลี้ยงสุนัขในสถานที่ของบุคคล บริษัท หุ่นส่วน บริษัท หรือสมาคมอื่น ๆ ที่ได้ขาย โอนหรือมอบสุนัข ในจำนวนน้อยกว่า 50 ตัว ในปีก่อนหน้า”⁸⁵ นอกจากมีการบัญญัติในส่วนของผู้ประกอบธุรกิจแล้วยังมีการนิยามความหมายของ “ผู้ซื้อ”(purchaser) ไว้ชัดเจนโดยเฉพาะเช่นกัน โดยตาม Code Healthy and Safety Code

⁸³ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

⁸⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122195, California Code.

⁸⁵ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125(b), California Code.

122125 (c) หมายถึง ผู้ที่ซื้อสุนัขหรือแมวจากผู้จำหน่ายสัตว์เลี้ยง โดยมีได้มีวัตถุประสงค์ในการขายสัตว์เลี้ยงต่ออีกทอดหนึ่ง⁸⁶

ส่วนนิยามกรณีความบกพร่องของสัตว์เลี้ยงนั้น ในรัฐแคลิฟอร์เนียไม่มีบัญญัติไว้ชัดเจน แต่ก็มีกรณีบัญญัติเงื่อนไขความรับผิดชอบที่แสดงว่าสิทธิเรียกร้องของผู้ประกอบธุรกิจไว้ โดยหากเกิดขึ้นตามเงื่อนไขดังกล่าวที่ถือว่าสุนัขหรือแมวมีความบกพร่องภายหลังการซื้อขายแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ซึ่งตามมาตรา 122160 บัญญัติว่า หากผู้ซื้อได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ภายใน 15 วันหลังจากวันที่ได้รับมอบสัตว์เลี้ยงมาว่าสัตว์เลี้ยงมีอาการเจ็บป่วยอยู่ก่อน หรือได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ภายใน 1 ปีหลังจากวันที่ได้รับมอบสัตว์เลี้ยงมาว่าสัตว์เลี้ยงมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรมอันส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของสัตว์เลี้ยง หรือมีแนวโน้มว่าจะต้องเข้าทำการรักษา หรือต้องมีการผ่าตัดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (nonelective surgical procedure) ซึ่งพิจารณาแล้วว่ามี ความบกพร่องไม่เหมาะสมแก่การจำหน่าย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชดเชยเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ซื้อหรือกรณีสัตว์เลี้ยงตาย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือมอบสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิม และกรณีมีค่าใช้จ่ายในการรักษาสัตว์เลี้ยงก่อนตายต้องชดเชยคืนแก่ผู้ซื้อด้วย⁸⁷

สำหรับเงื่อนไขเกี่ยวกับการชดเชยต่างๆ กฎหมายก็ได้บัญญัตินิยามต่อไปอีกว่า กรณีการซื้อสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ตามมาตรา 122140 (b)(6)(f) “โรคความเจ็บป่วยความบกพร่องอันมีมาแต่กำเนิด หรือเนื่องมาจากกรรมพันธุ์” คือ ความผิดปกติของร่างกายซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสุนัข ในเวลาทำการซื้อขาย หรืออาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของสุนัขในอนาคต จะต้องเป็นหนึ่งในสิ่งที่เห็นได้ชัด ณ เวลาที่ซื้อขาย หรืออาจทราบได้จากประวัติการรักษาพยาบาลซึ่งได้รับการเปิดเผยข้อมูล โดยอำนาจแห่งบทบัญญัติข้อนี้”⁸⁸ ส่วนคำว่า “การผ่าตัดอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (nonelective surgical procedure)”

⁸⁶ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

(c) For purposes of this article, "purchaser" means a person who purchases a dog or cat from a pet dealer without the intent to resell the animal."

⁸⁷ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160, California Code.

⁸⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140, California Code..

ให้หมายถึง กระบวนการผ่าตัดซึ่งจำเป็นในการคงไว้ หรือ พื้นฟูสุขภาพของสุนัข, จำเป็นในการป้องกันไม่ให้สุนัขรู้สึกเจ็บปวด หรืออึดอัดไม่สบาย หรือ จำเป็นในการแก้ไขความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความสามารถในการเดิน, วิ่ง, กระโดด หรือการทำหน้าที่ตามปกติของร่างกาย ซึ่งถูกบัญญัติใน มาตรา 122140 (b)(6)(c)⁸⁹

เมื่อได้พิจารณานิยามของคำว่า “ผู้ซื้อ” ตามนัยแห่งกฎหมาย “Puppy Lemon Law” ของรัฐแคลิฟอร์เนียจะเห็นได้มีการบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้ซื้อที่จะได้รับความคุ้มครองกรณีซื้อขายสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) จะต้องเป็นผู้ที่ซื้อสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นร้านขายสัตว์เลี้ยงโดยมิได้มีวัตถุประสงค์ในการขายสัตว์เลี้ยงต่ออีกทอดหนึ่ง และนอกจากนี้ยังทำให้เห็นว่ากฎหมายดังกล่าวมีการบัญญัติกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับผู้ซื้อที่ซื้อสัตว์เลี้ยงไว้ชัดเจนเลยว่ากรณีเช่นใดบ้างที่ผู้ซื้อจะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง “Puppy Lemon Law”

3.2.2.2 มาตรการคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภท

สุนัขและแมว

กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ของรัฐแคลิฟอร์เนียเป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ซื้อเป็นการเฉพาะโดยมีการกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจให้จำต้องปฏิบัติก่อนการนำสัตว์เลี้ยงออกจำหน่ายแก่ผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีลักษณะเป็นการรับรองรับประกัน และมีลักษณะในเชิงป้องกันปัญหาแก่ผู้ซื้อก่อนทำการซื้อขาย ดังนี้

(1) กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการตรวจสอบสุขภาพของสัตว์เลี้ยงก่อนที่จะนำไปรวมกับสัตว์เลี้ยงตัวอื่นๆ เพื่อจำหน่าย ซึ่งหากพบว่ามีการเจ็บป่วยจะต้องทำการแยกต่างหากจากสัตว์เลี้ยงตัวอื่นที่มีสุขภาพดี⁹⁰ โดยการตรวจสอบสุขภาพต้องกระทำโดยสัตวแพทย์ภายใน 5 วันหลังจากรับสัตว์เลี้ยงมาเพื่อวางจำหน่าย นอกจากนี้ผู้ประกอบธุรกิจต้องให้สัตวแพทย์ทำการตรวจสอบสุขภาพสัตว์เลี้ยงทุกตัวในทุกๆ 15 วันตรานับที่ยังวางจำหน่ายเพื่อขาย และหากพบการเจ็บป่วย

⁸⁹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140, California Code.

(b)(6)(c) For the purpose of this article, "nonelective surgical procedure" means a surgical procedure that is necessary to preserve or restore the health of the dog, to prevent the dog from experiencing pain or discomfort, or to correct a condition that would interfere with the dog's ability to walk, run, jump, or otherwise function in a normal manner.

⁹⁰ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122135, California Code.

หรือติดโรคหรือเป็นโรคติดต่อต้องให้สัตว์เลี้ยงรับการรักษาโดยไม่ชักช้า⁹¹ ทั้งยังต้องนำสัตว์เลี้ยงดังกล่าวแยกออกจากสัตว์เลี้ยงที่มีสุขภาพดีไปไว้ยังอีกพื้นที่หนึ่ง และพื้นที่ที่ใช้เป็นที่แยกสัตว์เลี้ยงที่มีอาการเจ็บป่วยนั้นจะต้องไม่ใช่เป็นที่อยู่ของสัตว์เลี้ยงที่มีสุขภาพดีและต้องไม่ใช่พื้นที่ในการจัดเก็บภาชนะบรรจุอาหารหรือที่เก็บขามอาหารหรือเครื่องใช้อื่นๆของสัตว์เลี้ยงตัวอื่นที่มีสุขภาพดี และพื้นที่นั้นจะต้องมีการระบายอากาศหรือการกำจัดของเสียโดยอาจทำท่อระบายออกไปซึ่งต้องไม่ให้อากาศของพื้นที่นั้นมีปะปนกับอากาศที่บริสุทธิ์ของพื้นที่ที่อยู่สำหรับสัตว์เลี้ยงอื่นที่มีสุขภาพดี โดยพื้นที่ดังกล่าวหากจะนำมาใช้สำหรับสัตว์เลี้ยงอื่นที่มีสุขภาพดี จะต้องดำเนินการฆ่าเชื้อก่อน⁹²

(2) ผู้ประกอบธุรกิจร้านขายสัตว์เลี้ยงจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้ในการดำเนินธุรกิจดังกล่าวที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง มิฉะนั้นจะถือว่าผิดกฎหมาย⁹³

(2.1) เก็บรักษาเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องใช้ของสัตว์เลี้ยงให้ถูกสุขลักษณะ

(2.2) จัดให้สัตว์เลี้ยงมีอาหารและน้ำดื่มที่เพียงพอ

(2.3) จัดให้มีพื้นที่เพียงพอเหมาะสมกับอายุ ขนาด น้ำหนัก และสายพันธุ์ของสุนัข พื้นที่เพียงพอ หมายถึง พื้นที่เพียงพอสำหรับสุนัขที่จะลุกขึ้นยืน นั่งลง และหมุนตัวได้อย่างอิสระโดยการเคลื่อนไหวร่างกายตามปกติ โดยหัวสุนัขต้องไม่สัมผัสด้านบนของกรง และนอนเหยียดลงในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ

(2.4) จัดให้มีบ้านสุนัขบนพื้นตะแกรงโลหะกับแผ่นรอง พื้นลาด หรืออุปกรณ์ที่มีลักษณะคล้ายกันซึ่งสามารถรักษาให้อยู่ในลักษณะที่ถูกสุขลักษณะ

(2.5) จัดให้สุนัขมีการสร้างความสัมพันธ์กับทางสังคมอย่างเพียงพอ และการออกกำลังกายอย่างเพียงพอ สำหรับวัตถุประสงค์ของบทบัญญัตินี้ "การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม" หมายถึง การติดต่อ พบปะทางกายภาพกับสุนัขอื่น ๆ หรือกับมนุษย์

(2.6) ล้างมือก่อนและหลังจากที่มีการสัมผัสกับสุนัขที่ติดเชืหรือเป็นโรคติดต่อ

(2.7) การรักษาอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้:

⁹¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122135(a), California Code.

⁹² California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122120, California Code.

⁹³ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122155, California Code.

ก) ระบบสัญญาณเตือนไฟไหม้ที่เชื่อมต่อกับสถานีกลาง ที่จะแจ้งเตือนหน่วยดับเพลิงท้องถิ่นในกรณีเกิดเพลิงไหม้

ข) รักษาระบบเครื่องฉีดน้ำดับเพลิง

(2.8) ต้องแจ้งสัตวแพทย์โดยไม่ชักช้าเมื่อมีกรณีความจำเป็น

(3) ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องไม่มีการครอบครองสุนัขเพื่อนำออกจำหน่ายที่มีอายุน้อยกว่าแปดสัปดาห์ ตามที่บัญญัติตาม มาตรา 122155 (b)⁹⁴ และมาตรา 122359(b)⁹⁵ ยังเสริมว่าห้ามทำการเสนอขายหรือแลกเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงที่มีอายุน้อยกว่าแปดสัปดาห์ เว้นแต่มีกฎหมายอื่นยกเว้นไว้ และแม้จะอายุครบแปดสัปดาห์แล้วก็ตามหากสัตว์เลี้ยงตัวนั้นยังไม่หย่าขาดจากนม ก็ห้ามผู้ประกอบธุรกิจนำออกจำหน่ายด้วย

(4) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงนั้นในการทำการซื้อขายก่อนจะส่งมอบสัตว์เลี้ยงแต่ละตัวให้กับผู้ซื้อ ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องเขียนแบบข้อมูลต่างๆในแบบฟอร์มมาตรฐานที่กำหนดโดยกระทรวงกิจการผู้บริโภคและส่งมอบแบบฟอร์มนี้ให้กับผู้ซื้อในการซื้อขายทุกครั้ง อันประกอบไปด้วยข้อมูลดังกล่าวดังนี้⁹⁶

ก) สำหรับแมว:⁹⁷

1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ผสมพันธุ์สัตว์และตัวแทนซื้อขายในกรณีที่ทราบหรือหากไม่ทราบแหล่งที่มาของแมว ถ้าแมวนั้นได้รับจากตัวแทนซื้อขายที่ได้รับอนุญาตจากกรมวิชาการเกษตรสหรัฐอเมริกา ให้ระบุชื่อ ที่อยู่และหมายเลขประจำตัวประชาชนของตัวแทนซื้อขาย

2) วันเดือนปีเกิดของแมว เว้นแต่กรณีไม่ทราบแหล่งที่มาของแมว และวันที่ตัวแทนซื้อขายได้รับแมว

⁹⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122155, California Code.

(b) A pet dealer shall not be in possession of a dog that is less than eight weeks old.

⁹⁵ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Pet Store Animal Care, § 122359, California Code.

⁹⁶ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140, California Code.

⁹⁷ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140(a), California Code.

3) บันทึกการฉีดวัคซีนและให้ยาถ่ายพยาธิ (ถ้ามี) ในเวลาที่มีการขายแมว รวมถึงวันที่ดำเนินการและชนิดของวัคซีนหรือการรักษาพยาธิ

4) การบันทึกของโรคที่ทราบ หรือการเจ็บป่วยที่แมวเป็นโรคในช่วงเวลาของการขาย นอกจากนี้ข้อมูลนี้ต้องถูกเปิดเผยด้วยวาจาแก่ผู้ซื้ออีกด้วย

ข) สำหรับสุนัข:⁹⁸

1) ชื่อและที่อยู่ของผู้ผสมพันธุ์สัตว์(หากทราบ) หรือหากไม่ทราบที่มาของสุนัข ถ้าสุนัขนั้นได้รับจากตัวแทนซื้อขายที่ได้รับการอนุญาตจากกรมวิชาการเกษตรสหรัฐอเมริกา ให้ระบุชื่อ ที่อยู่และหมายเลขประจำตัวประชาชนของตัวแทนซื้อขาย

2) วันเดือนปีเกิดของสุนัขและวันที่ผู้จำหน่ายได้รับสุนัขมา หากสุนัขไม่ได้ประกาศหรือขาย ในฐานะที่เป็นพันธุ์แท้ ที่ไม่ได้รับการจดทะเบียนหรือไม่สามารถจดทะเบียนได้ให้ผู้ประกอบธุรกิจประเมินวันเดือนปีเกิดได้

3) สายพันธุ์, เพศ, สีและการระบุตำหนิ ณ เวลาที่ทำการซื้อขาย, ถ้าหากสุนัขมาจากแหล่งที่ได้รับการรับรองจากระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกาจะต้องมีป้ายระบุชื่อสุนัข รอยสักหรือหมายเลขที่คอสำหรับสัตว์ หากไม่ทราบสายพันธุ์หรือเป็นพันธุ์ผสมจะต้องบันทึกในประวัติของสุนัขด้วยเช่นกัน

4) หากสุนัขที่จะถูกขายสามารถจดทะเบียนได้ ต้องระบุชื่อและเลขทะเบียนของพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์และจำนวนสัตว์ที่เกิดในครอกเดียวกันในกรณีที่ทราบ

5) บันทึกการฉีดวัคซีนและการถ่ายพยาธิที่ได้รับการกำหนดไว้ (ถ้ามี) ณ เวลาที่ทำการซื้อขายสุนัข รวมถึงวันที่ให้ยา(ถ้ามี) และประเภทของวัคซีนหรือการรักษาพยาธิ

6) บันทึกการรักษาของสัตว์แพทย์ใดๆ หรือยาที่สุนัขได้รับในระหว่างที่สัตว์เลี้ยงอยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบธุรกิจการขายสัตว์เลี้ยง และอย่างไรก็ตามอย่างหนึ่งต่อไปนี้:

ก) คำแถลงซึ่งลงนามโดยผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงในช่วงเวลาที่ขาย ซึ่งประกอบด้วย :

(1) สุนัขปลอดจากโรคหรือเจ็บป่วย

(2) สุนัขปลอดจากความบกพร่องที่มีมาแต่กำเนิด หรือความบกพร่องทางพันธุกรรม ที่มีผลร้ายต่อสุขภาพของสุนัข ณ เวลาที่มีการขาย หรือมีแนวโน้มที่จะส่งผลร้ายต่อสุขภาพของสุนัขในอนาคตได้

⁹⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140(b), California Code.

ข) ประวัติโรค, ความเจ็บป่วย, ความบกพร่องอันมีมาแต่กำเนิด หรือ ความบกพร่อง อันเนื่องมาจากการพันธุ์ ซึ่งอาจส่งผลร้ายต่อสุขภาพของสุนัข ณ เวลาที่ซื้อขาย หรืออาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสุนัขในอนาคต พร้อมทั้งคำแถลง ลงนามโดยสัตวแพทย์ ผู้ได้รับอนุญาตในรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยมีการรับรองการขายสุนัข, แนะนำการรักษาที่จำเป็นสำหรับสุนัข (ถ้ามี), การยืนยันว่าโรค, ความเจ็บป่วย, ความบกพร่องนั้นไม่มีความจำเป็นถึงขนาดต้องเข้ารับการ รักษาที่โรงพยาบาล หรือเข้ารับการผ่าตัดอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หรือไม่มีความเป็นไปได้ ที่จะต้องเข้า รับการรักษาที่โรงพยาบาล หรือต้องเข้ารับการผ่าตัดอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในอนาคต คำแถลงของ สัตวแพทย์ไม่จำเป็นต้องระบุเกี่ยวกับประวัติในลำไส้ หรือปรสิตภายนอกร่างกาย เว้นแต่ การมีอยู่ของ ปรสิตนั้นทำให้สุนัขเจ็บป่วยอย่างร้ายแรง หรืออาจเจ็บป่วยอย่างร้ายแรง คำแถลงมีผลใช้ได้เป็นเวลา เจ็ดวันนับแต่มีการตรวจร่างกายสุนัข

(5) การเปิดเผยข้อมูลตามข้อ 4. ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายทั้งสัตว์เลี้ยง จะต้องได้รับการลงนามรับรองความถูกต้องของข้อความ นอกจากนี้ข้อมูลทางการแพทย์ดังกล่าวตาม ใบรับรองแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องเปิดเผยด้วยวาจาให้แก่ผู้ซื้ออีกครั้งด้วย และ ผู้ซื้อยอมรับใบรับรองดังกล่าวด้วย⁹⁹

(6) หากสัตว์เลี้ยงนั้นเป็นสัตว์เลี้ยงที่สามารถจดทะเบียนกับสมาคม ทะเบียนประวัติ(pedigree organization) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จัดหาเอกสารที่ จำเป็นในการจดทะเบียนนั้น ให้แก่ผู้ซื้อ ภายใน 120 วัน หลังจากวันที่ซื้อขายสุนัขนั้น ในกรณีที่ ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไม่อาจจัดหาเอกสารที่จำเป็นในการจดทะเบียนมาให้ผู้ซื้อ ภายใน 120 วัน หลังจากวันที่ซื้อขาย หากผู้ซื้อได้ยื่นคำบอกกล่าวเป็นหนังสือแก่ผู้ขาย ผู้ซื้อจะมีสิทธิยึด หน่วงสัตว์ และได้รับการคืนเงินส่วนหนึ่ง เป็นจำนวน 75 เปอร์เซ็นต์ ของราคาซื้อขาย รวมทั้ง ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ มีสิทธิคืนสุนัข และเอกสารทั้งหมด ที่ได้รับการจัดหามาให้ก่อนหน้านี้ และได้รับ เงินคืนเต็มจำนวน รวมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม¹⁰⁰

(7) เมื่อผู้ประกอบธุรกิจนำสัตว์เลี้ยงมาเพื่อจะทำการจำหน่ายจะต้องรับ การตรวจสอบโดยสัตวแพทย์ภายใน 5 วันหลังจากได้รับมาเพื่อวางจำหน่ายก่อน และต้องมีการ ตรวจสอบโดยสัตวแพทย์ทุก 15 วันในขณะที่สุนัขที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลของผู้ประกอบ ธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง หากพบว่าสัตว์เลี้ยงมีอาการป่วยผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องให้

⁹⁹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140(e), California Code.

¹⁰⁰ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122200, California Code.

สัตวแพทย์การรักษาโดยไม่ชักช้า และถ้าสัตว์เลี้ยงได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคติดต่อหรือติดเชื้อเจ็บป่วย จะต้องถูกขังอยู่ในกรงแยกต่างหากจากสุนัขที่มีสุขภาพดี จนกว่าจะได้รับใบอนุญาตจากสัตวแพทย์ระบุ ว่าสัตว์เลี้ยงตัวนั้นหายจากการเจ็บป่วยหรือการติดเชื้อ ทั้งนี้ พื้นที่ที่แยกสัตว์เลี้ยงที่เจ็บป่วยหรือติดเชื้อจะต้องตรงตามเงื่อนไขต่อไปนี้¹⁰¹

ก) พื้นที่นั้นจะไม่ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นที่อยู่ของสัตว์เลี้ยงที่มีสุขภาพดีตัวอื่น ๆ หรือสัตว์เลี้ยงที่อยู่ระหว่างรอการตรวจสอบสัตวแพทย์

ข) พื้นที่นั้นจะไม่ถูกนำมาใช้สำหรับการจัดเก็บภาชนะบรรจุอาหารหรือเก็บขยะอาหาร หรือเครื่องใช้อื่น ๆ ของสุนัขที่มีสุขภาพดี

ค) พื้นที่นั้นจะต้องมีพัดลมดูดอากาศที่สร้างการหมุนเวียนของอากาศจากบริเวณพื้นที่นั้นแยกออกไปต่างหากให้พ้นจากสถานที่ของผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง และการกำจัดของอากาศเสียจากพื้นที่ดังกล่าวต้องทำโดยการใช้เครื่องทำความร้อนและเครื่องปรับอากาศเพื่อไม่ให้อากาศพื้นที่ดังกล่าวไปหมุนเวียนกับอากาศที่บริสุทธิ์กับบริเวณของสัตว์อื่นๆที่มีสุขภาพดี

ง) เมื่อมีการกำจัดสัตว์เลี้ยงที่เป็นโรคติดต่อหรือติดเชื้อแล้ว บริเวณนั้นที่จะต้องได้รับการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อก่อนถึงให้สัตว์ตัวอื่นที่มีสุขภาพดีสามารถอยู่ได้

(8) ในกรณีที่สุนัขมีการคืนสัตว์เลี้ยงไปยังผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเนื่องจากการเจ็บป่วยโรคหรือสภาพพิการที่มีมาแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรม ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องให้สัตวแพทย์ทำการรักษาที่เหมาะสม¹⁰²

(9) ผู้ประกอบธุรกิจปลีกทุกคนจะต้องปิดป้ายแสดงถิ่นที่สุนัขได้รับการผสมพันธุ์และถิ่นที่รับซื้อมา โดยเปิดเผยที่กรงของสุนัขแต่ละตัวที่ทำการเสนอขาย¹⁰³

(10) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงทุกราย ต้องปิดป้ายระบุข้อความว่า “สามารถตรวจสอบข้อมูลแหล่งที่มาของสุนัขเหล่านี้ และการรักษาทางการแพทย์ของสุนัขเหล่านี้ได้” และ “ผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะได้รับสำเนาคำแถลงสิทธิของผู้ซื้อ” โดยตามแบบที่กฎหมาย

¹⁰¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122210, California Code.

¹⁰² California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122145(d), California Code.

¹⁰³ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122215, California Code.

กำหนด (10-point type) ในที่ที่ใกล้เคียงกับกรงสุนัขที่สุด นอกจากนี้ ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงทุกคนจะต้องทำการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยงแก่ผู้ซื้อที่ประสงค์จะซื้อสัตว์เลี้ยงทันที¹⁰⁴

(11) ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงทุกคนจะต้องจัดทำหนังสือแจ้งสิทธิแก่ผู้ซื้อเมื่อทำการซื้อขาย รวมถึงผู้จะซื้อ หากผู้จะซื้อร้องขอด้วย โดยจะต้องทำเป็นเอกสารแยกออกมาต่างหากจากเอกสารอื่น โดยให้เป็นไปตามแบบฟอร์มของกฎหมาย คือตัวอักษรที่มีขนาด 10 (10-point type) ทั้งนี้ ผู้ซื้อจะต้องลงนามในหนังสือแจ้งสิทธิ เพื่อยืนยันว่าได้อ่านตรวจทานการแจ้งสิทธินั้นแล้ว การแจ้งสิทธิจะบัญญัติข้อความว่าเป็น “คำแถลงกฎหมายแคลิฟอร์เนีย ว่าด้วยการควบคุมการซื้อขายสุนัข” ซึ่งการซื้อขายสุนัขอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อ และระบุข้อความว่า¹⁰⁵

" กรณีหากสัตว์แพทย์ชี้แจงเป็นหนังสือว่า สัตว์เลี้ยงที่ทำการซื้อขายนั้น ไม่เหมาะสมที่จะซื้อขาย เนื่องจากความเจ็บป่วย หรือโรคซึ่งเกิดขึ้นภายใน 15 วัน นับแต่วันส่งมอบสุนัขแก่ผู้ซื้อ หรือภายใน 1 ปี ในกรณีที่เป็นการซื้อขอยกครองที่มีมาแต่กำเนิด หรือเนื่องมาจากกรรมพันธุ์ ผู้ซื้อจะมีสิทธิเลือกที่จะกระทำการได้ ดังนี้

(1) คืนสัตว์เลี้ยงไปยังผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเพื่อรับคืนเงินค่าสัตว์เลี้ยงตามราคาซื้อขายรวมภาษีมูลค่าเพิ่ม และคืนค่าค่าใช้จ่ายในการรักษาสัตว์เลี้ยงที่สมเหตุสมผล ในการทำการรักษาสัตว์เลี้ยงในวงเงินไม่เกินกว่าราคาซื้อขายสัตว์เดิมที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ

(2) เปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิมแก่ผู้ซื้อและคืนค่าใช้จ่ายในการรักษาสัตว์เลี้ยงที่สมเหตุสมผลในวงเงินไม่เกินกว่าราคาซื้อขายเดิมที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ

(3) เก็บสัตว์เลี้ยงไว้เลี้ยง และรับเงินค่าชดเชยค่ารักษาพยาบาลในราคาที่เหมาะสม ผล เป็นจำนวนมากกว่า 150 เปอร์เซ็นต์ของราคาสุนัข รวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในกรณีที่สุนัขของผู้ซื้อตาย อาจได้เงินค่าซื้อสัตว์เลี้ยงคืน รวมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือสุนัขตัวใหม่มาทดแทน ตามความต้องการของผู้ซื้อ ในราคาที่เท่ากันและค่าชดเชยในการรักษาสัตว์เลี้ยงที่สมเหตุสมผล สำหรับค่าวินิจฉัยและค่ารักษาพยาบาล ถ้าหากสัตวแพทย์ผู้ได้รับการรับรองจากรัฐนี้ ชี้แจงเป็นหนังสือว่า สุนัขนั้นตายลงจากความเจ็บป่วย หรือโรค อันเกิดขึ้นภายใน 15 วัน นับแต่ผู้ซื้อได้รับการครอบครองสุนัขนั้นทางกายภาพแล้ว หลังจากซื้อมาจาก

¹⁰⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122215, California Code.

¹⁰⁵ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122190, California Code.

ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง หรือชี้แจงว่า สัตว์เลี้ยงนั้นตายลงเนื่องจากความบกพร่องอันมีมาแต่กำเนิด หรือความบกพร่องอันเนื่องมาจากการผสมพันธุ์ ซึ่งได้รับการวินิจฉัยจากสัตวแพทย์ ภายในหนึ่งปี นับแต่ผู้ซื้อได้รับกาส่งมอบครอบครองสุนัขนั้นแล้วจากผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยง ค่ารักษาพยาบาลเหล่านี้จะต้องไม่เกินราคาซื้อขายสุนัข ที่คำนวณรวมภาษีมูลค่าเพิ่มแล้ว

ในการใช้สิทธิต่างๆเหล่านี้ หากผู้ซื้อจะยื่นข้อเรียกร้องต่อผู้ประกอบการธุรกิจ จะต้องบอกกล่าวไปยังผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงโดยเร็วที่สุด แต่ต้องไม่เกิน 5 วัน นับแต่รู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากสัตวแพทย์ โดยผู้ซื้อจะต้องบอกผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อมูลชื่อ และเบอร์โทรศัพท์ของสัตวแพทย์ผู้ซึ่งทำการวินิจฉัยแก่ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

ถ้าหากผู้ซื้อต้องการเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบต้องแสดงคำวินิจฉัยของสัตวแพทย์เป็นหนังสือ ตามแบบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกล่าวอ้างว่าสัตว์นั้นไม่เหมาะสมสำหรับการซื้อขาย และรายการค่ารักษาพยาบาลทั้งหมดซึ่งเกี่ยวเนื่องกับข้อเรียกร้องนั้นต่อผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ไม่น้อยกว่า 5 วัน นับแต่ได้รับคำวินิจฉัยเป็นหนังสือจากสัตวแพทย์

ในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องการจะคัดค้านคำวินิจฉัย หรือใบสำคัญรับเงินของสัตวแพทย์ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงอาจร้องขอให้ผู้ซื้อนำสัตว์เลี้ยงไปตรวจสอบโดยสัตวแพทย์ผู้ถือใบอนุญาตที่ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเป็นผู้เลือกสัตว์เลี้ยงเลือกได้ โดยผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเป็นผู้จ่ายค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ

ในกรณีที่สัตว์เลี้ยงตาย ไม่จำเป็นจะต้องส่งคืนศพสุนัขแก่ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง หากผู้ซื้อได้ส่งหนังสือคำวินิจฉัยของสัตวแพทย์ ผู้ถือใบอนุญาต ซึ่งชี้แจงถึงสาเหตุการตายแล้ว

ถ้าหากคู่กรณีไม่อาจแก้ไขปัญหาข้อเรียกร้องได้ภายใน 10 วันทำการ หลังจากได้รับคำวินิจฉัยของสัตวแพทย์ หรือหลังจากการตรวจร่างกายสุนัขโดยสัตวแพทย์ของผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ผู้ซื้ออาจยื่นฟ้องต่อศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อแก้ปัญหาคือพิพาทนี้ได้ หากคู่สัญญาฝ่ายใดกระทำการโดยทุจริต คู่สัญญาอีกฝ่ายอาจเรียกเก็บค่าทนายความ ในราคาที่สมเหตุสมผลได้

หากผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไม่ได้แย้งใดๆ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องคืนเงิน หรือชดเชยค่าเสียหาย ภายใน 10 วันทำการ นับแต่ได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ หากผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงแสดงให้เห็นว่า สุนัขของผู้ซื้อสามารถจดทะเบียนได้กับสมาคมทะเบียนประวัติ (pedigree organization) ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องจัดเตรียมเอกสารที่ใช้ประกอบการจดทะเบียน ภายใน 120 วัน หลังจากวันที่

ผู้ซื้อได้รับสัตว์เลี้ยงไป หากผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไม่อาจส่งมอบเอกสารภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะคืนสัตว์เลี้ยงแก่ผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยง โดยได้รับเงินคืนเต็มจำนวน รวมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ หากผู้ซื้อเลือกที่จะเก็บสุนัขนั้นไว้ ได้รับเงินคืน 75 เปอร์เซ็นต์ รวมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่ม

คำแถลงนี้เป็นบทสรุปของตัวบทกฎหมายหลักของการเยียวยาผู้ซื้อที่บังคับใช้อยู่กฎหมายแคลิฟอร์เนียยังมีมาตรการป้องกันอื่นๆที่จะคุ้มครองการละเมิดสิทธิจากผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหากผู้มีข้อสงสัยประการใด สามารถขอคำแนะนำตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องอันบังคับใช้อยู่ได้ โดยหนังสือแจ้งสิทธินี้จะต้องจัดทำขึ้นแยกต่างหากเป็นเอกสารอีกอันหนึ่งเนื้อหาหนังสือแจ้งสิทธิจะต้องทำตามแบบของกฎหมาย ผู้ซื้อจะต้องลงนามในหนังสือแจ้งสิทธิเพื่อเป็นการยืนยันว่าเขาหรือเธอได้อ่านหนังสือแจ้งสิทธินี้แล้วผู้ค้าสัตว์เลี้ยงต้องอนุญาตให้บุคคลใดๆก็ตามตรวจสอบหนังสือแจ้งสิทธิ เมื่อมีการร้องขอ"

(12) ผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องทำบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับสุขภาพ สถานะ และนิสัยของสุนัขและแมวแต่ละตัว หลังจากทำการขายระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีหลังจากที่จำหน่ายสัตว์เลี้ยง โดยบันทึกยังต้องประกอบด้วยข้อมูลทั้งหมดตามข้อ 4 และ ข้อ 9 บันทึกเหล่านั้นจะต้องให้เจ้าหน้าที่องค์กรมนุษยธรรม เจ้าหน้าที่ควบคุมสัตว์และเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายหากมีการเรียกตรวจสอบ¹⁰⁶

(13) หากผู้ประกอบการกิจการรู้อยู่แล้วว่าสัตว์เลี้ยงที่จำหน่ายที่เป็นโรคเจ็บป่วย หรือมีข้อบกพร่องใดๆอันจะต้องได้รับการรักษาพยาบาล หรือทำการผ่าตัด แต่ยังไม่มีการเสนอขายโดยไม่ระบุในข้อมูลโรค เจ็บป่วย หรือมีข้อบกพร่องใดๆอันจะต้องได้รับการรักษาพยาบาล หรือทำการผ่าตัดในคำแถลงตามข้อ 4 (ข) ผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ละเมิดบทบัญญัติจะรับโทษโดยจะถูกปรับ เป็นจำนวนเงินมากกว่าหนึ่งพันดอลลาร์(\$1,000) หรือถูกระงับการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเป็นเวลามากกว่า 30 วัน หรือทั้งสองอย่าง หากพบว่าการกระทำผิดครั้งที่สอง ผู้ประกอบการกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงจะถูกปรับ เป็นจำนวนเงินมากกว่า สองพันดอลลาร์(\$2,500) หรือถูกระงับการจำหน่าย เป็นเวลามากกว่า 90 วัน หรือทั้งสองอย่าง สำหรับการกระทำความผิดครั้งที่สาม ผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะถูกปรับ เป็นจำนวนเงินมากกว่า ห้าพันดอลลาร์(\$5,000) หรือถูกระงับการจำหน่าย เป็นเวลามากกว่า 6 เดือน หรือทั้งสองอย่าง สำหรับการกระทำความผิดครั้งที่สี่ และหลังจากนี้ ผู้ประกอบการกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะถูกปรับ เป็นจำนวนเงินมากกว่าหนึ่งหมื่นดอลลาร์(\$10,000) หรือถูกระงับการจำหน่าย เป็นเวลามากกว่า 1ปีหรือทั้งสองอย่าง แต่หากการฝ่าฝืนนี้

¹⁰⁶ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122145, California Code.

เกิดขึ้นเกินกว่า 5 ปีก่อนการกระทำผิดครั้งล่าสุดจะไม่ถูกนำมานับเป็นจำนวนครั้งในการฝ่าฝืนตามที่กล่าวข้างต้น ทั้งนี้ การฟ้องร้องต่อศาลเรื่องค่าปรับ หรือขอให้ศาลมีคำสั่งให้ระงับการประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงอาจดำเนินการโดยพนักงานอัยการประจำเขตปกครองซึ่งเกิดการกระทำนั้นขึ้น หรือโดยพนักงานอัยการประจำเมืองในเมืองซึ่งมีการกระทำนั้นเกิดขึ้น¹⁰⁷

(14) นอกจากการฝ่าฝืนกรณีตามข้อ (12) แล้ว หากผู้ประกอบธุรกิจฝ่าฝืนหน้าที่ตามกฎหมายตั้งแต่ ข้อ (1)-(11) จะต้องได้รับโทษทางแพ่งถึงหนึ่งพันดอลลาร์ในการละเมิดต่อครั้ง และอาจถูกดำเนินคดีโดยอัยการเขตในนามของบุคคลของรัฐแคลิฟอร์เนียในเขตมุลคดีที่เกิดขึ้นในเขตศาลหรือโดยทนายความในเมืองที่มุลคดีเกิด และไม่มีเป็นการจำกัดหรืออนุญาตให้กระทำการใด ๆ หรือการละเลย ซึ่งฝ่าฝืนมาตรา 5971 แห่งประมวลกฎหมายอาญา¹⁰⁸

3.2.2.3 มาตรการเยียวยาและสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

(1) กรณีที่ผู้ซื้อจะได้รับการเยียวยาจากการซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

(1.1) กรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อซื้อมาจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วพบว่ามีอาการเจ็บป่วย โดยได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ภายใน 15 วันหลังจากรับมอบการครอบครองสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วว่าการเจ็บป่วยนั้นเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้วก่อนทำการซื้อขาย หรือได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ภายใน 1 ปีหลังจากวันที่ได้รับมอบสัตว์เลี้ยงมาว่าสัตว์เลี้ยงมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรมอันส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของสัตว์เลี้ยง หรือมีแนวโน้มว่าจะต้องเข้าทำการรักษา หรือต้องมีการผ่าตัดซึ่งพิจารณาแล้วว่ามีควมบกพร่องไม่เหมาะสมแก่การจำหน่าย¹⁰⁹

(1.2) กรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วตาย โดยการตายนั้สัตวแพทย์ได้รับรองภายใน 15 วันหลังจากรับมอบการครอบครองสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจแล้ว ว่า สัตว์เลี้ยงตายเนื่องมาจากอาการเจ็บป่วยอยู่ก่อนทำการซื้อขาย หรือ

¹⁰⁷ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122205, California Code.

¹⁰⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122150, California Code.

¹⁰⁹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160(a), California Code.

สัตว์แพทย์ได้รับรองภายใน 1 ปีหลังจากรับมอบการครอบครองสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วว่า เป็นความบกพร่องที่มีมาตั้งแต่กำเนิดหรือเนื่องจากพันธุกรรม¹¹⁰ นอกจากนี้ ยังมีข้อสันนิษฐานการตายของสัตว์เลี้ยงว่า หากสัตว์ตายลงภายในระยะเวลา 15 วัน หลังวันที่ผู้ประกอบการส่งมอบสัตว์เลี้ยงให้แก่ผู้บริโภค ให้สันนิษฐานว่า ความเจ็บป่วยที่ทำให้สัตว์เลี้ยงตายลงมีอยู่ก่อนหรือขณะที่ซื้อขายสัตว์เลี้ยงนั้นด้วย¹¹¹ ซึ่งหมายความว่าหากความตายนั้นแม้ไม่มีใบรับรองจากสัตว์แพทย์ก็ตาม หากผู้ประกอบการจะได้แย้งข้อสันนิษฐานนี้ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการในการมีภาระการพิสูจน์นั่นเอง

(2) เงื่อนไขที่ผู้ซื้อจะเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจเยียวยากรณีการ ซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

การที่ผู้ซื้อจะได้รับการเยียวยาจากผู้ประกอบธุรกิจจะต้องปฏิบัติ
ดังต่อไปนี้¹¹²

(2.1) แจ้งผู้ประกอบการจำหน่ายสัตว์เลี้ยงโดยเร็วที่สุดแต่ต้องไม่ช้ากว่า 5 วันหลังจากที่ได้รับการวินิจฉัยจากสัตวแพทย์ว่าสัตว์เลี้ยงมีการเจ็บป่วยหรือมีความบกพร่องพิการตั้งแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรม และต้องแจ้งชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของสัตวแพทย์ที่ทำการวินิจฉัยด้วย¹¹³

(2.2) ส่งสัตว์เลี้ยงคืนไปยังผู้ประกอบการ พร้อมคำวินิจฉัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรของสัตวแพทย์ว่าสัตว์เลี้ยงนั้นมีความไม่เหมาะสมการการซื้อขาย เพราะสัตว์เลี้ยงมีอาการเจ็บป่วย หรือมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรมที่มีอยู่ก่อนหรือในขณะที่ทำการส่งมอบสัตว์เลี้ยงแก่ผู้บริโภค โดยต้องดำเนินการโดยเร็วที่สุดแต่ต้องไม่ช้ากว่า 5 วันหลังจากที่ได้รับคำวินิจฉัยจากสัตวแพทย์¹¹⁴

¹¹⁰ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160(b), California Code.

¹¹¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122165(a), California Code.

¹¹² California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122170, California Code.

¹¹³ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122170(a), California Code.

¹¹⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122170(b), California Code.

(2.3) แสดงหลักฐานที่เป็นคำวินิจฉัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากสัตวแพทย์ในกรณีที่สัตว์เลี้ยงตาย โดยคำวินิจฉัยต้องระบุว่า สัตว์เลี้ยงมีอาการเจ็บป่วย หรือมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรมที่มีอยู่ก่อนหรือในขณะที่ทำการส่งมอบสัตว์เลี้ยงแก่ผู้ซื้อ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงหรือเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้แทนตัวที่ตาย¹¹⁵

(2.4) ซึ่งคำวินิจฉัยของสัตวแพทย์ตามข้อ (2.1)-(2.3) ต้องประกอบไปด้วยข้อมูลดังต่อไปนี้¹¹⁶

- ก) ชื่อผู้บริโภคซื้อสุนัขที่ได้รับการตรวจสอบวินิจฉัย
- ค) สายพันธุ์และอายุของสุนัข(ถ้าทราบ)
- ง) สัตวแพทย์ที่ทำการตรวจสอบวินิจฉัย
- จ) คำอธิบายว่าสัตว์เลี้ยงมีการเจ็บป่วยอย่างไรที่ทำให้มีสภาพไม่เหมาะสมสำหรับการจำหน่ายหรือเหตุที่ทำให้สัตว์เลี้ยงตาย
- ฉ) ผลการวิจัยที่ถูกต้องของการตรวจสอบหรือการชันสูตรศพรวมทั้งผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการหรือสำเนาของรายงานการตรวจทางห้องปฏิบัติการ

(3) สิทธิของผู้ซื้อที่จะเรียกร้องให้ผู้ประกอบการเยียวยากรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

(3.1) กรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบการแล้วพบว่ามีอาการเจ็บป่วย โดยมีการรับรองจากสัตวแพทย์ตามเงื่อนไขข้อ (1.1) ผู้ซื้อสามารถเลือกให้ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องชดใช้เยียวยาความเสียหายทางหนึ่งทางใดได้ ดังต่อไปนี้¹¹⁷

- (ก) คืนสุนัขให้แก่ผู้ขายสัตว์เลี้ยง เพื่อรับเงินคืนในจำนวนที่ได้จ่ายไปเท่ากับค่าสัตว์เลี้ยง รวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และชดใช้คืนค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับค่าตรวจรักษาและค่าสัตวแพทย์ เป็นจำนวนไม่เกินกว่าราคาสุนัขรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ

¹¹⁵ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122170(c), California Code.

¹¹⁶ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122180, California Code.

¹¹⁷ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160(a), California Code.

(ข) เปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิมแก่ผู้ซื้อ และชดใช้คืนค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับค่าตรวจรักษาและค่าสัตวแพทย์ ในวงเงินไม่เกินกว่าราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือ

(ค) ทำการรักษาสุนัขให้แก่ผู้ซื้อต่อไป และชดใช้คืนค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับค่าตรวจรักษาและค่าสัตวแพทย์ ในวงเงินไม่เกินร้อยละ 150 ของราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงเดิมที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม

(3.2) กรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วตายลงตามเงื่อนไขข้อ (1.2) ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือมอบสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิม และกรณีมีค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ จะต้องชดใช้คืนค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับค่าตรวจรักษาและค่าสัตวแพทย์ ในวงเงินไม่เกินกว่าราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย¹¹⁸

อนึ่ง “ค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสม” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายค่าบริการทางการแพทย์ในการรักษาสัตว์เลี้ยงที่สมเหตุสมผล คือ การรับบริการการรักษานั้นได้กระทำขึ้นอย่างเหมาะสม สำหรับการตรวจวินิจฉัย และการรักษาความเจ็บป่วย หรือ ความบกพร่องอันมีมาแต่กำเนิด หรือความบกพร่องอันเนื่องมาจากกรรมพันธุ์ โดยสัตวแพทย์ และ มูลค่าของการบริการอื่นที่คล้ายคลึงกันนั้น ให้เปรียบเทียบกับมูลค่าของบริการอันคล้ายคลึงกันนั้น ซึ่งได้กระทำโดยสัตวแพทย์ผู้อื่นที่มีใบรับรอง และความใกล้เคียงกับสัตวแพทย์ผู้ทำการรักษา¹¹⁹

(3.3) หากมีกรณีที่ผู้ซื้อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดใช้คืนเงินสำหรับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสมสำหรับค่ารักษาสัตว์เลี้ยงรวมทั้งค่าสัตวแพทย์ ตามข้อ (3.1) และข้อ (3.2) ผู้ซื้อจะต้องมีใบเสร็จจากสัตวแพทย์แยกประเภทของค่าธรรมเนียมสำหรับการวินิจฉัยและการรักษาความเจ็บป่วยหรือบกพร่องพิการตั้งแต่กำเนิดหรือสภาพทางพันธุกรรม¹²⁰

¹¹⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160(b), California Code.

¹¹⁹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122165(c), California Code.

¹²⁰ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122180(b), California Code.

(3.4) การชดใช้คืนและการชำระเงินคืนสำหรับกรณีตามข้อ (3.1) และ ข้อ (3.2) ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชำระคืนให้แก่ผู้บริโภคที่อาจะสมและจำเป็น หรือกรณีต้องไม่ช้ากว่า 10 วันหลังจากวันที่ผู้ซื้อได้คืนสัตว์เลี้ยงกลับไปยังผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง¹²¹

(4) ภาระการพิสูจน์, ข้อยกเว้นความรับผิด และการฟ้องร้องคดี

เนื่องจากตามมาตรา 122165 ที่ได้กล่าวมาแล้ว ในข้อ (1.2) ได้กำหนดข้อสันนิษฐานไว้ว่า หลังจากที่ผู้ซื้อได้รับมอบการครอบครองสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจแล้ว ต่อมาสัตว์เลี้ยงได้ตายลงภายในระยะเวลา 15 วัน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ความเจ็บป่วยที่ทำให้สัตว์เลี้ยงตายลงมีอยู่ก่อนหรือขณะที่ซื้อขายสัตว์เลี้ยงนั้น ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจแม้จะยังไม่ได้รับการตรวจสอบรับรองจากสัตวแพทย์ กฎหมายก็ให้สันนิษฐานเลยว่าความตายนั้นมีอยู่ก่อนการซื้อขาย ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจจำต้องรับผิด นอกจากนี้ ในข้อ (1.1) ได้กำหนดว่ากรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วพบว่ามีอาการเจ็บป่วย โดยได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวแล้ว¹²² ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดตามข้อ (3.1) และในข้อ (1.2) กรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วตาย โดยการตายนั้นสัตวแพทย์ได้รับรองตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวแล้ว¹²³ ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดตามข้อ (3.2) นั้น

แม้จะกฎหมายจะได้บัญญัติข้อสันนิษฐานความรับผิดไว้แล้วก็ตาม แต่ถ้าหากเข้ากรณีในส่วนข้อยกเว้นความรับผิดที่กฎหมายได้บัญญัติรับรองไว้ แม้จะเข้ากรณีตามเงื่อนไขของกฎหมายให้ต้องรับผิดชอบชดใช้ความเสียหายก็ตาม ผู้ประกอบธุรกิจไม่จำต้องรับผิดในกรณีดังต่อไปนี้¹²⁴

(ก) ความเจ็บป่วย หรือความตายนั้นเป็นผลมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจที่เกิดมาจากการทารุณ หรือความประมาทเลินเล่อ หรือเป็นผลมาจากการบาดเจ็บเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น หรือ ความเจ็บป่วยอันเกี่ยวเนื่องโดยตรงกับการส่งมอบสุนัขให้แก่ผู้ซื้อ

¹²¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122180(c), California Code.

¹²² California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122185(a), California Code.

¹²³ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122185(b), California Code.

¹²⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122175, California Code.

(ข) ผู้ซื้อไม่ได้นำสัตว์เลี้ยงไปรักษาตามที่สัตวแพทย์ ผู้ตรวจแนะนำกำหนด และทำการวินิจฉัยไว้เบื้องต้น

(ค) แม้ว่าจะมีคำวินิจฉัยของสัตวแพทย์ตามข้อ (1.1) และข้อ (1.2) ซึ่งเป็นเงื่อนไขให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบ แต่ความเจ็บป่วย หรือบกพร่องนั้นผู้ประกอบธุรกิจได้ทำการแจ้งไว้ในบันทึกค่าแถมที่กฎหมายบังคับที่กล่าวมาให้ข้อ (4) ข(6)ข ในหัวข้อ 3.2.2.2 แก่ผู้ซื้อขณะทำการซื้อขายอยู่ก่อนแล้ว

(ง) กรณีผู้ซื้อเลือกที่จะคืนสัตว์เลี้ยงแก่ผู้ประกอบธุรกิจ ผู้ซื้อต้องคืนเอกสารคืนเอกสารทั้งหมดแก่ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจได้ให้แก่ผู้ซื้อเพื่อการจดทะเบียนเลี้ยง แต่ผู้ซื้อไม่ได้ส่งคืนให้ เว้นแต่ หากผู้ซื้อลงนามในหนังสือชี้แจงโดยรับรองว่าเอกสารทั้งหมดได้สูญหาย หรือเสียหาย โดยผู้ซื้อไม่ได้เจตนา

ทำให้เห็นว่า ที่กล่าวทั้งหมดนี้เป็นข้อยกเว้นตามกฎหมายที่ยกเว้นความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจให้ไม่ต้องรับผิดแก่ผู้ซื้อไว้ ดังนั้นหากไม่เข้าข้อยกเว้นดังกล่าวนี้แล้ว ก็ย่อมเป็นไปตามข้อสันนิษฐานตามกฎหมายเช่นเดิมที่ให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบแก่ผู้ซื้อ แต่ทั้งนี้กฎหมายยังได้เปิดโอกาสว่า หากในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงมีความประสงค์ที่จะต่อสู้เพื่อยกเว้นไม่ต้องรับผิดชอบใช้ในการกรณีการตายของสัตว์เลี้ยงที่ระบุไว้ในข้อ (3.1) และ (3.2) แล้วผู้ประกอบธุรกิจสามารถจะทำการตรวจสอบโดยสัตวแพทย์อีกครั้ง ซึ่งเป็นสัตวแพทย์ที่ผู้ประกอบธุรกิจเป็นผู้เลือกก็ได้ แต่ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชำระค่าใช้จ่ายของการตรวจสอบนี้เอง¹²⁵

เมื่อกฎหมายได้บัญญัติว่า ถ้าหากผู้ซื้อได้ใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบตามกฎหมายแล้ว ผู้ซื้อก็ต้องดำเนินการขอคืนเงินและการชำระเงินคืนสำหรับกรณีตามข้อ (3.1) และ (3.2) โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชำระคืนให้แก่ผู้ซื้อไม่เกิน 10 วันทำการตามใบเสร็จรับเงินของสัตวแพทย์สำหรับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่เหมาะสมและจำเป็น หรือกรณีต้องไม่ช้ากว่า 10 วันหลังจากวันที่ผู้ซื้อได้คืนสัตว์เลี้ยงกลับไปยังผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง¹²⁶ แต่ถ้าหากผู้ซื้อและผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไม่สามารถที่ทำการตกลงกันได้ภายใน 10 วันทำการหลังจากที่ได้แจ้งคำวินิจฉัยของสัตวแพทย์แก่ผู้ประกอบธุรกิจ หรือหลังจากที่ได้รับการตรวจสอบจากสัตวแพทย์อีกครั้งโดยสัตวแพทย์ที่ผู้ประกอบธุรกิจเลือกตามข้อ (3.4) แล้ว ผู้ซื้อสามารถดำเนินการฟ้องคดีในศาลที่มีเขตอำนาจเพื่อแก้ไขปัญหาคือพิพาท หรืออาจส่งไปยังอนุญาโตตุลาการ ซึ่งถ้าตกลง

¹²⁵ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122185, California Code.

¹²⁶ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122180(c), California Code.

ร่วมกันได้ให้ทำเป็นเป็นลายลักษณ์อักษร¹²⁷ ซึ่งถ้าหากมีการต่อสู้คดีกันแล้ว คู่ความที่ชนะคดีมีสิทธิเรียกเก็บค่าทนายความที่เหมาะสมได้ ถ้าหากคู่ความอีกฝ่ายดำเนินการโดยไม่สุจริตหรือปฏิเสธการชดใช้เยียวยาตามกฎหมายตามที่ผู้ซื้อร้องขอ¹²⁸

ดังนั้น จากที่ได้ศึกษากฎหมายมีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของรัฐแคลิฟอร์เนียของประเทศสหรัฐอเมริกาตามข้อ 3.2.1 และข้อ 3.2.2 พบว่ามีการบัญญัติการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงและแมวไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งในมีการบัญญัติแยกประเภทสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยระบุว่าหมายถึงสุนัขและแมวแยกต่างหากจากการกรณีการซื้อขายสินค้าทั่วไปอย่างชัดเจน และมีการบัญญัติความหมายของผู้ประกอบธุรกิจว่าหมายถึงบุคคลใด และเมื่อผู้ซื้อได้ทำการซื้อสัตว์เลี้ยงจากบุคคลดังกล่าวแล้วพบความบกพร่องและเข้าเงื่อนไขการให้ความคุ้มครองย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายทันทีโดยไม่ต้องมาพิจารณาว่า กรณีดังกล่าวถือว่าเป็นกรณีจะถือว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจและเมื่อได้รับความเสียหายจากบุคคลดังกล่าวได้ตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อหรือไม่อย่างไรอย่างเช่นพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภคตามที่ได้กล่าวมาแล้วอีกนอกจากบทบัญญัตินิยามคำว่าผู้ประกอบธุรกิจก็ยังมีบทบัญญัตินิยามของคำว่า “ผู้ซื้อ” ตามนัยแห่งกฎหมาย “Puppy Lemon Law” ของรัฐแคลิฟอร์เนียว่า ผู้ซื้อที่จะได้รับความคุ้มครองกรณีซื้อขายสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) จะต้องเป็นผู้ที่ซื้อสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจที่เป็นร้านขายสัตว์เลี้ยงโดยมิได้มีวัตถุประสงค์ในการขายสัตว์เลี้ยงต่ออีกทอดหนึ่ง และในส่วนนิยามคำว่าสัตว์เลี้ยงที่มีความบกพร่องในรัฐแคลิฟอร์เนียไม่มีบัญญัติไว้ชัดเจนอย่างรัฐนิวเจอร์ซีย์ แต่ก็มีกรณีเงื่อนไขความรับผิดที่แสดงถึงสิทธิเรียกร้องของผู้ประกอบธุรกิจไว้โดยชัดเจน เช่น ตามมาตรา 122160 ของกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ว่ากรณีที่ถือว่าสุนัขหรือแมวมีความบกพร่องภายหลังการซื้อขายที่จะสามารถเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงรับผิดได้ ความบกพร่องนั้นได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ภายใน 15 วันหลังจากวันที่ได้รับมอบสัตว์เลี้ยงมาแล้ว สัตว์เลี้ยงมีความบกพร่องอาการเจ็บป่วยอยู่ก่อน หรือได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ภายใน 1 ปีหลังจากวันที่ได้รับมอบสัตว์เลี้ยงมาแล้วสัตว์เลี้ยงมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรมอันส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกายของสัตว์เลี้ยง หรือมีแนวโน้มว่าจะต้องเข้าทำการรักษา หรือต้องมีการผ่าตัดอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ซึ่งพิจารณาแล้วว่ามี ความบกพร่องไม่เหมาะสมแก่การจำหน่าย หรือ กรณี

¹²⁷ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122185(b), California Code.

¹²⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122185(c), California Code.

สัตว์เลี้ยงตาย ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือมอบสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิม และกรณีมีค่าใช้จ่ายในการรักษาสัตว์เลี้ยงก่อนตายต้องชดเชยคืนแก่ผู้ซื้อ เป็นต้น ซึ่งสิทธิดังกล่าวเกิดขึ้นทันทีโดยไม่ต้องจำต้องฟ้องคดี และหากเมื่อใช้สิทธิเรียกร้องแล้วผู้ประกอบธุรกิจไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดก็มีสิทธิฟ้องศาลเพื่อเรียกร้องสิทธิดังกล่าวได้ แต่การจะใช้สิทธิเรียกร้องดังกล่าว กฎหมายก็ได้กำหนดวิธีการให้ผู้บริโภคจำต้องปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนว่า ผู้ซื้อต้องดำเนินการเช่นไรถึงจะมีสิทธิเรียกร้องได้ เช่น ต้องแจ้งผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงโดยเร็วที่สุดแต่ต้องไม่ช้ากว่า 5 วันหลังจากที่ได้รับการวินิจฉัยจากสัตวแพทย์ว่าสัตว์เลี้ยงมีการเจ็บป่วยหรือมีความบกพร่องพิการตั้งแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรม และต้องแจ้งชื่อและหมายเลขโทรศัพท์ของสัตวแพทย์ที่ทำการวินิจฉัยด้วย หรือ ส่งสัตว์เลี้ยงคืนไปยังผู้ประกอบธุรกิจ พร้อมคำวินิจฉัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรของสัตวแพทย์ว่าสัตว์เลี้ยงนั้นมีความไม่เหมาะสมการการซื้อขาย เพราะสัตว์เลี้ยงมีอาการเจ็บป่วย หรือมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรมที่มีอยู่ก่อนหรือในขณะที่ทำการส่งมอบสัตว์เลี้ยงแก่ผู้ซื้อ โดยต้องดำเนินการโดยเร็วที่สุดแต่ต้องไม่ช้ากว่า 5 วันหลังจากที่ได้รับการวินิจฉัยจากสัตวแพทย์ และแสดงหลักฐานที่เป็นคำวินิจฉัยที่เป็นลายลักษณ์อักษรจากสัตวแพทย์ในกรณีที่สัตว์เลี้ยงตาย โดยคำวินิจฉัยต้องระบุว่า สัตว์เลี้ยงมีอาการเจ็บป่วย หรือมีสภาพพิการตั้งแต่กำเนิดหรือทางพันธุกรรมที่มีอยู่ก่อนหรือในขณะที่ทำการส่งมอบสัตว์เลี้ยงแก่ผู้บริโภค เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงหรือเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้แทนตัวที่ตาย เป็นต้น

นอกจากกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของรัฐแคลิฟอร์เนียได้บัญญัติการชดเชยเยียวยาความเสียหายสำหรับผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวอันเป็นการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อภายหลังความเสียหายเกิดแล้ว กรณีดังกล่าวยังมีการบัญญัติที่แตกต่างกันจากประเทศไทย ซึ่งกฎหมายมีการกำหนดบทบาทบัญญัติในกฎหมายที่เป็นมาตรการทางกฎหมายในลักษณะป้องกันก่อนความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจน เช่น กำหนดวิธีการดูแลสัตว์เลี้ยง, พื้นที่ในการจัดเก็บสัตว์เลี้ยงเพื่อจำหน่าย การตรวจสอบสุขภาพและต้องมีใบรับรองจากสัตวแพทย์ที่ชัดเจนถึงความสมบูรณ์แข็งแรงของสัตว์เลี้ยงก่อนจำหน่าย และมีการบัญญัติในส่วนของบทลงโทษไว้ต่างหากชัดเจนสำหรับกรณีการฝ่าฝืนด้วย เป็นต้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้ย่อมเป็นการให้ความคุ้มครองผู้บริโภคตั้งแต่ต้นเหตุ และยังถือเป็นการให้ความคุ้มครองผู้ซื้ออย่างแท้จริง

3.2.3 การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว (Puppy Lemon Law) ของรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey)

รัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) มีการบัญญัติกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ไว้ใน Sales or Advertisements of Merchandise ของ Law and Public Safety Division of Consumer Affairs ส่วน Title 56. Trade Names, Trade-marks and

Unfair Trade Practices. โดยอยู่ใน Chapter 8. Frauds, Etc. โดยมีชื่อเฉพาะว่า “Pet Purchase Protection Act.” ซึ่งบทบัญญัติมีเนื้อหาการให้ความคุ้มครองจากการซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเท่านั้น ไม่คุ้มครองการซื้อสัตว์เลี้ยงจากพ่อค้าอิสระที่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจในรูปแบบร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง เพราะว่าการณดังกล่าวมีบทบัญญัติคุ้มครองตามกฎหมายทั่วไปแล้ว แต่ทั้งนี้ บทบัญญัตินี้จะคุ้มครองเฉพาะกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่เป็นสุนัขและแมวเช่นเดียวกับรัฐแคลิฟอร์เนีย นอกจากนี้ แม้จะมีบทบัญญัตินี้ที่บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ซื้อจากการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะข้างต้น แต่ก็ไม่ได้กระทบต่อสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นได้กำหนดไว้ ดังนั้น การใช้สิทธิของผู้ซื้อในการซื้อขายสัตว์เลี้ยงตามกฎหมาย Puppy Lemon Law ย่อมไม่เป็นการตัดสิทธิผู้ซื้อที่จะฟ้องร้องหรือดำเนินคดีถ้าหากเข้าตามเงื่อนไขของกฎหมายอื่นด้วย

3.2.3.1 ขอบเขตการให้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

จากการศึกษาพบว่า กฎหมายการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของรัฐนี้จะให้ความคุ้มครองจากการซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเท่านั้น ไม่คุ้มครองการซื้อสัตว์เลี้ยงจากพ่อค้าอิสระที่ไม่ได้ดำเนินธุรกิจในรูปแบบร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจึงถือเป็นผู้ประกอบการตามบทบัญญัตินี้ กฎหมายยังมีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงแจ้งถึงที่มาว่าสัตว์เลี้ยงมาจากผู้เพาะพันธุ์รายใด หรือจากพ่อค้าคนกลางที่นำสัตว์เลี้ยงส่งต่อจากผู้เพาะพันธุ์มายังร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงด้วย โดยมีการกำหนดนิยามของคำว่า “ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง” หมายถึง ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ตาม section 1 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.1).¹²⁹ ซึ่งตาม section 1 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.1) “ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง” หมายความว่าสถานที่ใด ๆ ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของที่อยู่ซึ่งใช้เป็นที่เก็บสัตว์นั้น แต่หมายถึงสถานที่เก็บหรือแสดงให้เห็นซึ่งสัตว์นั้นสำหรับวัตถุประสงค์ในการขายให้กับประชาชนสำหรับการการเช่าชมส่วนบุคคลและเพื่อนำไปเพื่อมิตรภาพมากกว่าเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจหรือการวิจัย¹³⁰ และบทบัญญัติได้นิยามความหมายของผู้ซื้อไว้ชัดเจนโดยเฉพาะในคำว่า “ผู้บริโภค” หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งทำ

¹²⁹ N.J.S.A.56:8-93 (credits) L.199.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹³⁰ N.J.S.A. 4:19-15.1 (Credits) L.1941, c. 151, p. 495, § 1. Amended by L.1978, c. 82, § 1, eff. July 19, 1978; L.1983, c. 525, § 1, eff. Jan. 17, 1984; L.1997, c. 247, § 1, eff. Dec. 8, 1997; L.2011, c. 142, § 1, eff. June 11, 2012.

การซื้อขายหรือสุนัขซึ่งไม่ใช่เพื่อการค้าอีกต่อหนึ่ง¹³¹ จากนั้นย่อมหมายถึงผู้ซื้อที่เป็นคู่สัญญาจริงนั่นเอง และบทบัญญัติก็มีการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงแจ้งถึงที่มาว่าสัตว์เลี้ยงมาจากผู้เพาะพันธุ์รายใด หรือจากพ่อค้าคนกลางที่นำสัตว์เลี้ยงส่งต่อจากผู้เพาะพันธุ์มายังร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงด้วย ดังนั้น จึงมีผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง(Breeder) และพ่อค้าคนกลาง(Broker) เข้ามาเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้ซื้อตามบทบัญญัตินี้ ดังนั้น กฎหมายจึงได้ให้คำนิยามไว้ว่า “ผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง” (Breeder) หมายความว่า บุคคลหนึ่งบุคคลใด ห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือสมาคมอื่นๆซึ่งดำเนินการธุรกิจเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง¹³² ส่วน “พ่อค้าคนกลาง”(Broker) หมายความว่า บุคคลหนึ่งบุคคลใด, ห้างหุ้นส่วน, บริษัท หรือสมาคมอื่นๆซึ่งดำเนินการขายสุนัขหรือแมวไปยังร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ทำการเพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยงด้วยหรือไม่ก็ตาม แต่ทั้งนี้พระราชบัญญัตินี้จะเป็นการให้ความคุ้มครองเฉพาะกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่เป็นสุนัขหรือแมวเท่านั้น ตามนิยามว่า สัตว์หมายถึง แมวหรือสุนัข¹³³

ส่วนนิยามคำว่าความบกพร่องของสัตว์เลี้ยงในรัฐนิวเจอร์ซีย์ ก็ได้บัญญัติไว้โดยตรง แต่มีบทนิยามบัญญัติว่า คำว่า “ไม่เหมาะสมแก่การจำหน่าย” (Unfit for purchase) ซึ่งตามนิยามบัญญัติไว้ว่า “ไม่เหมาะสมในการจำหน่าย” หมายความว่า การติดเชื้อโรคใดๆ ความผิดปกติ ความพิการ การเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือ ความบกพร่องที่มีมาตั้งแต่กำเนิด หรือการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสัตว์ ไม่ว่าจะเห็นเป็นประจักษ์ หรือจากการวินิจฉัย หรือมีแนวโน้มหรือก่อนนำออกจำหน่ายหรือทำการส่งมอบแก่ผู้บริโภค หรือการตายภายใน 14 วันนับตั้งแต่วันทำการส่งมอบแก่ผู้บริโภค ยกเว้นการตายโดยอุบัติเหตุ หรือผลของการบาดเจ็บในช่วงเวลาดังกล่าว จะต้องหมายถึงความไม่เหมาะสมเพื่อจำหน่าย¹³⁴

¹³¹ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹³² N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹³³ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹³⁴ N.J.S.A. 56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

3.2.3.2 มาตราการคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภท

สุนัขและแมว

กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ของรัฐนิวเจอร์ซีย์เป็นกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ซื้อเป็นการเฉพาะโดยมีการกำหนดหน้าที่ของ ผู้ประกอบธุรกิจให้จำต้องปฏิบัติก่อนการนำสัตว์เลี้ยงออกจำหน่ายแก่ผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมีลักษณะเป็นการรับรองรับประกัน และมีลักษณะในเชิงป้องกันปัญหาแก่ผู้ซื้อก่อนทำการซื้อขายด้วย พร้อมทั้งกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจสำหรับการฝ่าฝืนหน้าที่ดังกล่าวไว้ ดังนี้

(1) ผู้ประกอบธุรกิจหรือรวมถึงลูกจ้างของร้านขายสัตว์เลี้ยงต้องจัดให้มีการตรวจสอบสัตว์เลี้ยงโดยสัตวแพทย์ที่ได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพในรัฐภายในระยะเวลา 5 วันก่อนเสนอให้มีการซื้อสัตว์เลี้ยง โดยผลการตรวจสอบจะบันทึกเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในใบประวัติและใบรับรองสุขภาพตามที่บัญญัติในลักษณะที่ 56 ของกฎหมาย โดยในเอกสารดังกล่าวต้องระบุ ชื่อและที่อยู่ของสัตวแพทย์ผู้ทำการตรวจสอบ รวมทั้งต้องแนบผลการตรวจและการทำการรักษา(ถ้ามี) และต้องจัดให้มีการตรวจสอบโดยสัตวแพทย์อีกครั้งในทุกๆ 14 วันจนกว่าจะมีการขายด้วย¹³⁵ นอกจากนี้ เจ้าของหรือผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องทำการตรวจสอบสุขภาพร่างกายสัตว์เลี้ยงอีกครั้งโดยสัตวแพทย์ภายใน 72 ชั่วโมงก่อนส่งมอบสัตว์เลี้ยงไปยังผู้ซื้อ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งการเปิดเผยสภาพข้อมูลสุขภาพของสัตว์เลี้ยง เว้นแต่ ผู้ซื้อจะสละสิทธิในการทำการตรวจสอบอีกครั้งดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษร เจ้าของหรือผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องทำสำเนาการสละสิทธิดังกล่าวให้ผู้ซื้อก่อนที่จะมีการลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการซื้อขายสัตว์เลี้ยง และการสละสิทธิดังกล่าวต้องทำตามแบบฟอร์มที่กฎหมายกำหนดด้วย¹³⁶

(2) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานดังกล่าว ต้องกักสัตว์ที่ถูกวินิจฉัยว่าเป็นโรคติดต่อที่สามารถแพร่เชื้อไปยังสัตว์อื่นได้ หรือที่ติดเชื้อมาจากโรคติดต่อนั้น หรือสัตว์ที่มีความเจ็บป่วยหรืออยู่ภายในสภาพใดๆ ที่ไม่อาจจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเหล่านั้น จนกว่าจะได้รับการตรวจรักษาจากสัตวแพทย์ที่มีใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพภายในรัฐและวินิจฉัยว่าสัตว์นั้นๆ ปลอดภัยจากการเจ็บป่วยของการติดเชื้อมาจากโรคใดๆ หรือสัตว์นั้นเหมาะสมแก่การ

¹³⁵ N.J.S.A. 56:8-95 (b) (credits) L.1999.c. 336. § 4. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹³⁶ N.J.S.A. 56:8-95 (g) (credits) L.1999.c. 336. § 4. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

จำหน่ายแล้ว บรรดาสัตว์ทั้งหลายที่ถูกกำหนดให้รับการกักกันเนื่องจากความในอนุมาตรานี้จะต้องถูกกักกันในพื้นที่กักกันแยกตัวออกจากสัตว์อื่นๆของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง¹³⁷

(3) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงทุกร้านจะต้องปิดประกาศอย่างชัดเจนบนกรงหรือรั้วล้อมของสัตว์แต่ละตัว โดยในประกาศต้องมีการเปิดเผยรายละเอียด ดังนี้¹³⁸

(3.1) วันและสถานที่เกิดของสัตว์แต่ละตัวและอายุที่แท้จริงของสัตว์ หรือหากไม่ทราบซึ่งอาจจะเป็นการประมาณอายุโดยการพิสูจน์จากสัตวแพทย์

(3.2) เพศลักษณะสีและข้อมูลบ่งเฉพาะอื่นใดเกี่ยวกับสัตว์รวมถึงป้ายชื่อรอยสักเบอร์ปลอกคอข้อมูลในรูปแบบของไมโครชิพ

(3.3) ชื่อและที่อยู่ของสัตวแพทย์ที่ช่วยดูแลรักษาสัตว์ขณะที่อยู่ในการดูแลของร้านขายสัตว์และระบุถึงวันแรกที่ได้ตรวจสอบสัตว์ชนิดนั้น

(3.4) ชื่อนามสกุลและที่อยู่โดยละเอียดสถานที่ประกอบธุรกิจของผู้เพาะพันธุ์สัตว์ เพื่อสามารถใช้ติดต่อผู้เพาะพันธุ์สัตว์หรือที่อยู่ของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) (ถ้ามี)ก็ให้บันทึกไว้,หมายเลขของผู้เพาะพันธุ์สัตว์ที่กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกาออกให้ และถ้าผู้เพาะพันธุ์อยู่ในรัฐที่กำหนดให้ผู้เพาะพันธุ์สัตว์ต้องได้รับใบอนุญาตในการดำเนินการเพาะพันธุ์ต้องระบุหมายเลขใบอนุญาตของผู้เพาะพันธุ์ของรัฐดังกล่าวมาด้วย

(3.5) กรณีผู้เป็นพ่อค้าคนกลางมิได้เป็นบุคคลเดียวกันกับผู้เพาะพันธุ์ ต้องระบุชื่อนามสกุลและที่อยู่โดยละเอียดสถานที่ประกอบธุรกิจของพ่อค้าคนกลาง เพื่อสามารถใช้ติดต่อได้หรือที่อยู่ของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-Mail) (ถ้ามี)ก็ให้บันทึกไว้,หมายเลขของพ่อค้าคนกลางที่กระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกาออกให้ และถ้าพ่อค้าคนกลางอยู่ในรัฐที่กำหนดให้ต้องได้รับใบอนุญาตในการดำเนินการเป็นตัวแทนส่งสัตว์เลี้ยงต้องระบุหมายเลขใบอนุญาตของพ่อค้าคนกลางของรัฐดังกล่าวมาด้วย

(3.6) ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องปิดป้ายเป็นข้อความถาวรที่มีลักษณะข้อความคำว่า“สิทธิ์ที่คุณควรรู้”ตามแบบที่กฎหมายกำหนดเป็นอักษรชนิดตัวหนาขนาดตัวอักษร 12 ขึ้นไป ตามด้วยข้อความที่มีขนาดตัวอักษร10ขึ้นไปโดยมีข้อความดังนี้ “รัฐได้กำหนดกฎหมายให้ร้านขายสัตว์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเสนอขายบรรดาแมวหรือสุนัข ปิดประกาศรายงานข้อมูลของ

¹³⁷ N.J.S.A. 56:8-95 (d) (credits) L.1999.c. 336. § 4. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹³⁸ N.J.S.A. 56:8-95 (c) (credits) L.1999.c. 336. § 4. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

กระทรวงเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับผลการตรวจสอบผู้เพาะพันธุ์หรือพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นข้อมูลระยะเวลาล่วงหน้า 2 ปีก่อนหน้าจนถึงเวลาที่มีการเสนอขายสัตว์ครั้งแรก ในสถานที่ที่สามารถเห็นได้ชัดเจนหรือบริเวณใกล้กรงหรือรั้วล้อมรอบสัตว์เลี้ยงแต่ละตัว หากผู้ใดไม่พบเห็นรายงานค่าแกลงที่ถูกกำหนดไว้ดังกล่าว กรุณาขอรับรายงานที่ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง และกรณีหากมีข้อสงสัยอื่นใด กรุณาติดต่อหน่วยงานคุ้มครองผู้ซื้อของรัฐนิวเจอร์ซีย์ เลขที่ 124 ถนนเฮลเซเมื่อนีวาร์กมลรัฐนิวเจอร์ซีย์เลขไปรษณีย์ 07102 เบอร์โทรศัพท์(973) 504-6200. หรือสามารถค้นหารายงานผลการตรวจสอบผู้เพาะพันธุ์และนายหน้าของแมวและสุนัขแต่ละตัวและรายงานการตรวจสอบอื่นๆของกระทรวงการเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกาได้ที่เว็บไซต์หน่วยงานบริการการตรวจสอบสัตว์และพืชของกระทรวงการเกษตรแห่งสหรัฐอเมริกา(ต่อไปนี้จะเรียกว่า“APHIS”) ประชาชนมีสิทธิที่เข้าถึงข้อมูลเพิ่มเติมจาก APHIS เกี่ยวกับประวัติเพาะพันธุ์และนายหน้าภายใต้อำนาจพระราชบัญญัติข้อมูลอิสระของสหพันธรัฐ

นอกจากนี้ รายการตามข้อ 3.1) - 3.6) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงอื่นๆเท่าที่จำเป็นให้มีความเป็นปัจจุบันอยู่เสมอมาเสมอตามความในอนุमतรานี้เพื่อว่าสาธารณชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องได้ตลอดเวลา

(4) ผู้ประกอบกิจการร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องจัดให้มีการลงนามรับรองในการซื้อขายระหว่างเจ้าของหรือผู้ประกอบกิจการร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างที่ได้รับมอบหมายของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงกับผู้ซื้อ ซึ่งเป็นแบบฟอร์มหนังสือแจ้งสิทธิที่ออกโดยผู้อำนวยการหน่วยงานการคุ้มครองผู้บริโภคในแผนกกฎหมายและความปลอดภัยของรัฐ (Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety)¹³⁹ ซึ่งแบบฟอร์มการแจ้งสิทธิดังกล่าวต้องประกอบไปด้วยข้อความดังนี้¹⁴⁰

(4.1) ข้อความทั้งหมดแห่งบรรดาสิทธิและความรับผิดชอบที่ถูกกำหนดตามกฎหมาย คือ ถ้าภายใน 14 วันหลังจากการขายและส่งมอบสัตว์ไปยังผู้ซื้อแล้ว ปรากฏว่า

¹³⁹ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

“Director” means the Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety.”

¹⁴⁰ N.J.S.A.56:8-95 (f) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

สัตว์เลี้ยงมีอาการป่วยหรือตาย ซึ่งได้รับการรับรองโดยสัตวแพทย์แล้วว่า สัตว์เลี้ยงนั้นไม่เหมาะสมสำหรับการขาย เพราะมีความเจ็บป่วยซึ่งไม่ใช่การพิการแต่กำเนิด หรือการตายของสัตว์นั้นจากเหตุอื่นซึ่งไม่ใช่อุบัติเหตุ ซึ่งมีอยู่ก่อนจำหน่ายย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย หรือ ถ้าปรากฏว่าสัตว์ป่วยหรือตายภายใน 180 หลังจากวันที่ทำการจำหน่ายและสัตวแพทย์ให้การรับรองว่า ความตายที่เกิดขึ้นภายใน 180 วันดังกล่าว เนื่องมาจากสัตว์เลี้ยงไม่เหมาะสมสำหรับการจำหน่าย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือกรรมพันธุ์ หรือการเจ็บป่วยเนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือกรรมพันธุ์ หรือตายเพราะสาเหตุหรือสภาพเกิดจากสภาพเช่นว่านั้น ผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบได้

(4.2) ข้อความและคำอธิบายทั้งหมดซึ่งสิทธิของผู้ซื้อในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงชดเชยความเสียหายหากเข้ากรณีตามข้อ 1)

(4.3) ข้อความที่ระบุหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ซื้อในการให้สัตวแพทย์ทำการรับรองเหตุตามข้อ 1) เพื่อใช้สิทธิเรียกร้องให้ผู้ซื้อรับผิดชอบตามกฎหมาย

(4.4) ข้อความทั้งหมดแห่งบรรดาสิทธิของผู้ซื้อ ซึ่งสิทธิในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงและลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงดังกล่าวในการรับผิดชอบตามกฎหมาย

(4.5) สิทธิและหน้าที่ของผู้ซื้อในการเรียกร้องตามกฎหมายที่ต้องกระทำการแจ้งแก่ผู้ประกอบการ, การแจ้งเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่นและการแจ้งผู้อำนวยการหน่วยงานการคุ้มครองผู้บริโภคในแผนกกฎหมายและความปลอดภัยของรัฐ (Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety) กรณีหากพบกรณีตามข้อ 1) รวมถึงระบุชื่อและที่อยู่ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่นอันมีเขตอำนาจเหนือร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงนั้น

(4.6) รายละเอียดโดยละเอียดของชื่อที่อยู่ทั้งหมด, ที่อยู่จดหมายทางอิเล็กทรอนิกส์(E-Mail) (ถ้ามี) และเลขที่ใบอนุญาตของผู้เพาะพันธุ์สัตว์และพ่อค้าคนกลางขายสัตว์เลี้ยงในกรณีที่มีใช้บุคคลคนเดียวกัน

(4.7) เลขที่ใบอนุญาตผู้เพาะพันธุ์สัตว์ภายในรัฐในกรณีที่ผู้เพาะพันธุ์สัตว์ต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตภายในรัฐที่ผู้เพาะพันธุ์ประกอบธุรกิจและเลขที่ใบอนุญาตผู้เป็นพ่อค้าคนกลางภายในรัฐถ้านายหน้าแตกต่างจากผู้เพาะพันธุ์และพ่อค้าคนกลางต้องมีใบอนุญาตในรัฐที่ดำเนินการ

(4.8) ข้อความซึ่งเป็นการรับรองความถูกต้องของเอกสารโดยผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเป็นผู้ให้การรับรองข้อมูลของผู้เพาะพันธุ์และพ่อค้าคนกลางขายสัตว์เลี้ยงตามข้อเรียกร้องเกี่ยวกับการดูแลรักษาและปกป้องสัตว์และการปฏิบัติงานที่มี

สุขอนามัยของที่อยู่ของสัตว์เลี้ยงของผู้เพาะพันธุ์และพ่อค้าคนกลางขายสัตว์เลี้ยงว่าเป็นไปตามกฎหมาย

(5) หนังสือแจ้งสิทธิดังกล่าวตามข้อ (4) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องได้รับการลงนามของผู้บริโภคในเอกสารดังกล่าวและระบุวันที่ในขณะที่ทำการซื้อขายโดยผู้ซื้อ และต้องจัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวส่งให้ผู้ซื้อลงนามรับรองและทำการเก็บสำเนานั้นไว้ที่ ณ ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ซึ่งสำเนาของหนังสือแจ้งสิทธิทั้งหมดต้องพร้อมสำหรับให้เจ้าพนักงานของหน่วยงานคุ้มครองผู้ซื้อทำการตรวจสอบได้หากมีการร้องขอ ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไม่มีอำนาจกระทำการใดๆ ที่เป็นการลดสิทธิหรือยกเว้นสิทธิของผู้ซื้อที่จะใช้เรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดใช้ความเสียหายที่ถูกกำหนดตามบทบัญญัติ¹⁴¹

(6) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติงานดังกล่าว จะต้องทำการให้สัตว์เลี้ยงได้รับวัคซีนหรือทำการฉีดวัคซีนตามคำสั่งของสัตวแพทย์ก่อนที่จะทำการจัดจำหน่ายเท่านั้น¹⁴²

(7) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ทำการโฆษณาใดๆ สำหรับการขายสัตว์โดยผู้เพาะพันธุ์ในรัฐที่มีใบอนุญาตจากกระทรวงการเกษตรของสหรัฐอเมริกาผ่านสื่อสิ่งพิมพ์หรือวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการประกาศบนอินเทอร์เน็ตหรือหน้าเว็บไซต์จะต้องมีการแสดงซึ่งชื่อผู้เพาะพันธุ์ รัฐของผู้เพาะพันธุ์อาศัยอยู่ และหมายเลขใบอนุญาตของผู้เพาะพันธุ์สัตว์ที่ออกโดยกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะผู้บริโภคสามารถเข้าถึงข้อมูลนี้ได้โดยง่าย¹⁴³

(8) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องรับผิดชอบเพื่อการชดเชยความเสียหายหรือการชดใช้คืนอื่นใดแก่ผู้ซื้อ ซึ่งการที่ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงกระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัติใดๆ ของกฎหมายบัญญัตินี้ หรือการลงนาม

¹⁴¹ N.J.S.A .56:8-95 (f) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁴² N.J.S.A .56:8-95 (e) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁴³ N.J.S.A .56:8-95 (o) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

ในเอกสารใดๆที่กระทำโดยเจ้าของหรือผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง¹⁴⁴

(9) ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงต้องรับผิดชอบถ้ากระทำพฤติกรรมใดๆที่เป็นการหลอกลวง ถ้ากระทำการใดๆที่ผูกมัดหรือพยายามผูกมัดให้ตนละเว้นบทบัญญัติใดๆตามบทบัญญัตินี้ เว้นแต่บทบัญญัติที่ให้อำนาจไว้โดยเฉพาะตามกฎหมาย. ของบทบัญญัตินี้ ตามที่กล่าวข้อ (1) ที่กำหนดว่า ที่ผู้ซื้ออาจทำการยกเว้นการตรวจสอบสุขภาพสัตว์เลี้ยงก่อนทำการส่งมอบภายใน 72 ชั่วโมง¹⁴⁵

(10) ห้ามมิให้ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงในการขาย, การเสนอขาย หรือการซื้อเพื่อขายต่อสัตว์เลี้ยงอีกทอดหนึ่งที่มาจากผู้เพาะพันธุ์สัตว์หรือพ่อค้าคนกลางที่มีลักษณะดังต่อไปนี้¹⁴⁶

(10.1) ไม่ปฏิบัติตามบรรดาข้อกำหนดแห่งกฎหมายเกี่ยวกับบำรุงรักษาและการดูแลสัตว์ และไม่ปฏิบัติตามสุขอนามัยสำหรับการดูแลที่อยู่ของสัตว์เลี้ยง ณ ขณะที่ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้ทำการรับซื้อ

(10.2) ไม่มีใบอนุญาตที่ออกโดยกระทรวงการเกษตรของสหรัฐอเมริกาที่สามารถใช้ได้ในปัจจุบัน

(10.3) ไม่มีใบอนุญาตของรัฐที่ผู้เพาะพันธุ์หรือพ่อค้าคนกลางดำเนินธุรกิจอยู่นั้นกำหนดให้ต้องมีสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจในรัฐนั้น

(10.4) ได้รับการอ้างในรายงานการตรวจสอบของกระทรวงเกษตรของสหรัฐอเมริกาว่าฝ่าฝืนโดยตรงโดยอ้อมซึ่งพระราชบัญญัติสวัสดิภาพสัตว์แห่งสหพันธรัฐ 7 U.S.C. s. 2131 et seq., หรือข้อบังคับสวัสดิภาพสัตว์แห่งสหพันธรัฐที่สอดคล้องไปในทางเดียวกัน 9 C.F.R. s.1.1 et seq., ภายในระยะเวลา 2 ปีก่อนที่ร้านจำหน่ายสัตว์จะรับซื้อสัตว์เลี้ยง

(10.5) การได้มาซึ่งสัตว์เลี้ยงจากผู้เพาะพันธุ์ พ่อค้าคนกลาง หรือบุคคลอื่นใด ห้างหุ้นส่วน บริษัทหรือองค์กรที่กระทำการตามข้อ (10.1) - (10.4)

(11) ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือบุคคลใดฝ่าฝืนบทบัญญัติตามที่กล่าวมาใน ข้อ 3. ซึ่งบัญญัติอนุมาตรา c. แห่งมาตรา 4 ของ P.L. 1999, c. 336 (C.56: 8-95)

¹⁴⁴ N.J.S.A. 56:8-95 (n) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁴⁵ N.J.S.A. 56:8-95 (m) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁴⁶ N.J.S.A. 56:8-95.1 (credits) L.2015, c. 7. § 3, eff. June 1, 2015.

หรือข้อ 10 ซึ่งบัญญัติในมาตรา 3 ของ P.L. 2015, c. 7 (C.56:8-95.1) หรือละเลยที่จะไม่จัดหาข้อมูลหรือนำข้อมูลที่เป็นเท็จซึ่งข้อมูลตามที่ข้อกำหนดต้องมีตามข้อ 4. ซึ่งบัญญัติในอนุมาตรา f ของมาตรา 4 ใน P. L. 1999, c. 336 (C.56: 8-95) แห่งบทบัญญัตินี้ ต้องโทษปรับ 500 ดอลลาร์สหรัฐ สำหรับการฝ่าฝืนในแต่ละครั้ง¹⁴⁷

(12) นอกจากการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อเฉพาะรายแล้ว ตามบทบัญญัตินี้ ยังมีลักษณะคุ้มครองผู้ซื้อซึ่งมีลักษณะเป็นบทลงโทษผู้ประกอบการในเชิงป้องกัน โดยกำหนดขั้นตอนต่างๆไว้ ดังนี้

(12.1) กรณีซื้อได้ทำการให้สัตวแพทย์ทำการตรวจสอบและรับรองในกรณีสัตว์เลี้ยงที่ซื้อมาแล้วภายหลังพบว่ามีอาการเจ็บป่วย ติดเชื้อโรค บกพร่องหรือพิการตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรมเพื่อใช้สิทธิเรียกร้องต่อผู้ประกอบการ กฎหมายยังกำหนดว่า เมื่อได้รับใบรับรองจากสัตวแพทย์ผลการตรวจแล้ว ผู้ซื้อจะต้องแจ้งถึงอาการเจ็บป่วยหรือความตายของสัตว์ พร้อมซื้อร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่ซื้อสัตว์มา พร้อมสำเนาใบรับรองของสัตวแพทย์ต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำท้องที่ที่ร้านขายสัตว์เลี้ยงตั้งอยู่ และแจ้งต่อผู้อำนวยการหน่วยงานการคุ้มครองผู้ซื้อในแผนกกฎหมายและความปลอดภัยของรัฐ (Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety) เมื่อผู้อำนวยการหน่วยงานการคุ้มครองผู้ซื้อในแผนกกฎหมายและความปลอดภัยของรัฐ (Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety) ต้องส่งสำเนาเอกสารรายงานใดๆที่ได้รับมาไปยังเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องที่ที่ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงตั้งอยู่ และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องบันทึกและเก็บบันทึกการรายงานและเอกสารที่ได้มาจากผู้ซื้อ¹⁴⁸

(12.2) การแจ้งผลการตรวจตามข้อ (12.1) นั้น กระทำไว้ว่า ก่อนวันที่ 1 พฤษภาคมนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ครั้งแรกและทุกๆปีหลังจากนี้ เจ้าพนักงานสาธารณสุขท้องที่ที่มีเขตอำนาจเหนือร้านขายสัตว์เลี้ยงจะต้องทำการตรวจสอบแฟ้มเอกสารที่เกี่ยวข้องกับรายงานที่ยื่นส่งตามข้อ (12.1) และจะต้องสรุปรายงานส่งต่อไปยังเทศบาลที่ร้านขายสัตว์เลี้ยงที่ตั้งอยู่ เพื่อวัตถุประสงค์ดังนี้

¹⁴⁷ N.J.S.A. 56:8-95.1 (credits) L.2015, c. 7. § 5, eff. June 1, 2015.

¹⁴⁸ N.J.S.A. 56:8-96 (b) (credits) L.1999.c. 336. § 5. Amended by L.2012, c.17, § 433. eff. June 29, 2012.

ก) เพื่อพิจารณาให้มีการเพิกถอนใบอนุญาตร้านขายสัตว์เลี้ยงตาม
เงื่อนไข ดังนี้¹⁴⁹

1) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรอง
โดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดย
กำเนิดหรือพันธุกรรม ,หรือความเจ็บป่วยที่เกิดจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือ
พันธุกรรม ถึง 15 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการขายในแต่ละปี ;

2) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรอง
โดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพความบกพร่อง
หรือเจ็บป่วยที่ไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดถึง 25 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการขายใน
แต่ละปี

3) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรอง
โดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุของความตายที่เกิดสภาพ
ความบกพร่องหรือเจ็บป่วยที่ไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้
ทำการขายในแต่ละปี

4) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรอง
โดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุของความตาย ที่เกิดสภาพ
ความบกพร่องหรือเจ็บป่วยที่มีมาโดยกำเนิดถึง 5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการ
ขายในแต่ละปี

ข) เพื่อพิจารณาให้มีการระงับใบอนุญาตไว้ชั่วคราวเป็นระยะเวลา
90 วันตามเงื่อนไข ดังนี้¹⁵⁰

1) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรอง
โดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดย
กำเนิดหรือพันธุกรรม ,หรือความเจ็บป่วยที่เกิดจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือ
พันธุกรรมถึง 10 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการขายในแต่ละปี

2) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรอง
โดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพความบกพร่อง

¹⁴⁹ N.J.S.A. 56:8-96 (c) (credits) L.1999.c. 336. § 5. Amended by L.2012, c.17, § 433. eff. June 29, 2012.

¹⁵⁰ N.J.S.A. 56:8-96 (d) (credits) L.1999.c. 336. § 5. Amended by L.2012, c.17, § 433. eff. June 29, 2012.

หรือเจ็บป่วยที่ไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดถึง 15 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการขายในแต่ละปี

3) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรองโดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุของความตายที่เกิดจากความบกพร่องหรือเจ็บป่วยที่ไม่ได้เป็นมาโดยกำเนิดถึง 5 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการขายในแต่ละปี

4) ถ้าร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงได้จำหน่ายสัตว์เลี้ยงที่มีการรับรองโดยสัตวแพทย์ว่ามีสัตว์เลี้ยงที่ไม่เหมาะสมกับการซื้อขาย เนื่องจากสาเหตุของความตายที่เกิดจากความบกพร่องหรือเจ็บป่วยที่มีมาโดยกำเนิดถึง 3 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนทั้งหมดของสัตว์ที่ได้ทำการขายในแต่ละปี

3.2.2.3 มาตรการเยียวยาและสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

(1) กรณีที่ผู้ซื้อจะได้รับการเยียวยาความเสียหายจากการซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว¹⁵¹

(1.1) ถ้าระยะเวลาภายใน 14 วันหลังจากการขายและส่งมอบสัตว์เลี้ยงไปยังผู้ซื้อ แล้วปรากฏว่าสัตว์เลี้ยงมีอาการป่วยหรือตาย ซึ่งได้รับการรับรองโดยสัตวแพทย์แล้วว่า สัตว์เลี้ยงนั้นไม่เหมาะสมสำหรับการขาย เพราะมีความเจ็บป่วยซึ่งไม่ใช่การพิการแต่กำเนิด หรือการตายของสัตว์นั้นจากเหตุอื่นซึ่งไม่ใช่อุบัติเหตุ ซึ่งมีอยู่ก่อนจำหน่าย

(1.2) ถ้าปรากฏว่าสัตว์ป่วยหรือตายภายใน 180 วันหลังจากวันที่ทำการจำหน่ายและสัตวแพทย์ให้การรับรองว่า ความตายที่เกิดขึ้นภายใน 180 วันดังกล่าว เนื่องมาจากสัตว์เลี้ยงไม่เหมาะสมสำหรับการจำหน่าย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือกรรมพันธุ์ หรือการเจ็บป่วยเนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือกรรมพันธุ์ หรือตายเพราะสาเหตุหรือสภาพเกิดจากสภาพเช่นว่านั้น

(2) เงื่อนไขกรณีที่ผู้ซื้อจะเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจเยียวยากรณีการซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

การที่ผู้ซื้อจะได้รับการเยียวยาจากผู้ประกอบธุรกิจจะต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

¹⁵¹ N.J.S.A. 56:8-95 (h) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

(2.1) ผู้ซื้อจะต้องมีแสดงใบรับรองสัตวแพทย์ตามที่กำหนดไว้ว่าเป็นกรณีตามข้อ (1.1) และ ข้อ (1.2) เว้นแต่กรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ไม่ได้มอบหนังสือแจ้งสิทธิตามความข้อ (4) ในหัวข้อ 3.2.2.2 แม้ผู้ซื้อไม่อาจจัดใบรับรองของสัตวแพทย์ได้ภายในกำหนดเวลาตามกฎหมาย ผู้ซื้อก็ยังสามารถมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจชดใช้ความเสียหายตามกฎหมายได้¹⁵²

(2.2) ในใบรับรองของสัตวแพทย์ตามข้อ 2.1) นั้น สัตวแพทย์ต้องจัดทำใบรับรองให้ผู้ซื้อเป็นลายลักษณ์อักษรภายใน 7 วันหลังจากผู้ซื้อได้นำสัตว์เลี้ยงให้สัตวแพทย์ทำการวินิจฉัยรับรอง ซึ่งใบรับรองตามมาตรานี้ต้องประกอบไปด้วย¹⁵³

- ก) ชื่อของเจ้าของ
- ข) วันที่หรือช่วงวันที่ทำการตรวจสอบ
- ค) พันธุ์ สี เพศและอายุของสัตว์
- ง) ค่าแถลงรายการผลการตรวจของสัตวแพทย์
- จ) ค่าแถลงที่สัตวแพทย์รับรองว่าสัตว์ชนิดนั้น “ไม่เหมาะสมสำหรับการซื้อ”
- ฉ) รายการรายละเอียดเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทางการแพทย์สำหรับการรักษาซึ่งเกิดขึ้นในวันที่มีการรับรอง
- ช) กรณีหากต้องมีการทำการรักษาสัตว์เลี้ยงให้ระบุรายการรักษาโดยประมาณการที่คาดว่าจะต้องทำการรักษาหรือที่ต้องพยายามรักษาสัตว์เลี้ยง
- ซ) กรณีที่สัตว์ถึงแก่ความตายต้องระบุสาเหตุที่เป็นไปได้ที่ทำให้สัตว์ถึงแก่ความตาย
- ณ) ชื่อและที่อยู่ของสัตวแพทย์ที่ให้การรับรองและลงวันที่วันที่ได้ทำการรับรอง

(2.3) เมื่อมีการรับรองของสัตวแพทย์ตามข้อ (2.2) แล้ว ให้ผู้ซื้อนำส่วนนี้แจ้งไปยังผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง เพื่อแจ้งทางเลือกการใช้สิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ความเสียหาย และต้องทำความยืนยันทางเลือกตามมาตรา 56:8-95 (i) ที่เรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบโดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นหนังสือการ

¹⁵² N.J.S.A. 56:8-95 (h) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁵³ N.J.S.A. 56:8-95 (j) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

ยืนยันทางเลือกดังกล่าวต้องได้รับการลงลายมือชื่อรับรองจากผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงและผู้ซื้อร่วมกัน และต้องจัดทำสำเนาเอกสารดังกล่าวที่ลงนามรับรองแล้วให้ผู้ซื้อ ส่วนอีกฉบับหนึ่งให้ทำการเก็บไว้ ณ สถานที่ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง การยืนยันทางเลือกการใช้สิทธิดังกล่าวต้องอยู่ในรูปแบบตามที่กฎหมายกำหนด¹⁵⁴ ซึ่งตรงกับมาตรา 56:8-96 ที่กำหนดไว้ว่า กรณีหากผู้ซื้อที่ซื้อสัตว์เลี้ยงจากร้านขายสัตว์แล้วปรากฏในเวลาต่อมาว่า สัตว์มีอาการเจ็บป่วยหรือตายหลังจากวันที่ซื้อ และนำสัตว์เลี้ยงไปพบสัตวแพทย์ภายในระยะเวลาที่กำหนด และสัตวแพทย์ได้ทำการรับรองผลการตรวจรักษา และได้ใช้สิทธิในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการชดใช้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้จึงจะมีสิทธิได้รับการชดใช้จากผู้ประกอบธุรกิจ¹⁵⁵

(3) สิทธิของผู้ซื้อในเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจเยียวยาความเสียหายจากการซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

(3.1) กรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วพบว่ามีอาการเจ็บป่วย โดยมีการรับรองจากสัตวแพทย์ตามเงื่อนไขข้อ (1.1) ผู้ซื้อสามารถเลือกให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชดใช้เยียวยาความเสียหายหนึ่งทางใดได้ ดังต่อไปนี้¹⁵⁶

ก) สิทธิที่จะส่งคืนสัตว์และรับการคืนเงินเต็มจำนวนของราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และการชดใช้คืนซึ่งค่าบริการทางการแพทย์สำหรับการรักษาสัตว์ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการให้สัตวแพทย์ทำการรับรอง ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ซื้อตามใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์

ข) สิทธิที่จะเก็บสัตว์เลี้ยงไว้และได้รับการชดใช้ค่าใช้จ่ายในการให้สัตวแพทย์ทำการรับรอง ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ซื้อตามใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์ รวมถึงค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเนื่องจากการรักษาหรือพยายามรักษาสัตว์เลี้ยง รวมถึงค่าใช้จ่ายในการให้สัตวแพทย์ทำการรับรอง

ค) สิทธิที่จะคืนสัตว์และเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่แทนตัวเดิม ตามแต่ที่ผู้ซื้อจะเลือกในราคาที่เท่ากับราคาตัวเดิม รวมทั้งมีสิทธิได้รับการชดใช้คืนค่าใช้จ่ายในการให้

¹⁵⁴ N.J.S.A. 56:8-95 (k) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁵⁵ N.J.S.A. 56:8-96 (a) (credits) L.1999.c. 336. § 5. Amended by L.2012, c.17, § 433. eff. June 29, 2015.

¹⁵⁶ N.J.S.A. 56:8-95 (i) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

สัตวแพทย์ทำการรับรอง และค่าใช้จ่ายทางการแพทย์สำหรับการรักษาสัตว์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ซื้อตามใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์

ง) ในกรณีที่สัตว์เลี้ยงตายเพราะสาเหตุอื่นที่มีใช้อยู่ เหตุผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะได้รับเงินคืนเต็มราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงรวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม, หรือรับสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ตามความต้องการของผู้ซื้อในมูลค่าที่เท่ากัน รวมถึงมีสิทธิได้รับการชดเชยเงินคืนในค่าใช้จ่ายทางการแพทย์สำหรับการรักษาสัตว์ รวมถึงค่าใช้จ่ายในการให้สัตวแพทย์ทำการรับรอง ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ซื้อตามใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์

สิทธิของผู้ซื้อในการได้รับการชดเชยเงินคืนค่าใช้จ่ายทางการแพทย์สำหรับการรักษาสัตว์เลี้ยงตามข้อ ก) - ง) ผู้ซื้อที่มีสิทธิได้รับคืนตามจริง แต่มากที่สุดเป็นเงินจำนวนไม่เกินสองเท่าของราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่ป่วยหรือตายรวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม

(3.2) ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงนั้นจะต้องปฏิบัติตามสิทธิที่ผู้ซื้อเรียกร้องภายในระยะเวลาไม่เกินกว่า 10 วันหลังจากได้รับใบรับรองของสัตวแพทย์และได้รับการยืนยันการใช้สิทธิในหนังสือแบบฟอร์มของการเลือกสิทธิในการให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยความเสียหายตามกฎหมาย

(4) การฟ้องร้องคดี และการโต้แย้งความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจ

เนื่องจากตามที่ศึกษามาในข้อ (1.1) และ ข้อ (1.2) ซึ่งได้กำหนดว่ากรณีสัตว์เลี้ยงที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วพบว่ามีอาการเจ็บป่วย หรือตาย หรือบกพร่องตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรม ซึ่งสาเหตุดังกล่าวมีอยู่ก่อนทำการซื้อขายและโดยได้รับการรับรองจากสัตวแพทย์ตามเงื่อนไขที่ได้กล่าวแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบตามข้อ (3.1) และในข้อ (3.2) ซึ่งถือเป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่เมื่อเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ผู้ประกอบธุรกิจย่อมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบตามข้อ (3.2) ที่บัญญัติไว้ว่าผู้ประกอบธุรกิจจะต้องปฏิบัติตามสิทธิที่ผู้ซื้อเรียกร้องภายในระยะเวลาไม่เกินกว่า 10 วันหลังจากได้รับใบรับรองของสัตวแพทย์และได้รับการยืนยันการใช้สิทธิในหนังสือแบบฟอร์มของการเลือกสิทธิในการให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยความเสียหายตามกฎหมาย แต่ถ้าหากผู้ประกอบธุรกิจไม่ดำเนินการตามกฎหมาย บทบัญญัติของรัฐนิวเจอร์ซีย์ไม่ได้บัญญัติอำนาจในการฟ้องคดีไว้โดยเฉพาะแบบรัฐแคลิฟอร์เนีย แต่ได้มีการบัญญัติไว้ในมาตรา 56:8-95 (a) โดยระบุว่าแม้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใดที่นำมาใช้ตามบทบัญญัติข้อ 56 แห่งพระราชบัญญัติที่แก้ไขเพิ่มเติมนี้ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้นำมาใช้บังคับกับร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง และมิได้กำหนดขอบเขตการในการฟ้องคดีเกี่ยวกับการกระทำอื่นใดไว้ แต่ถ้าหากการกระทำดังกล่าวของเจ้าของ, ผู้ประกอบธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือรวมถึงลูกจ้างของร้านนั้น ที่กระทำการเพื่อจำหน่ายสัตว์เลี้ยงในรัฐนี้ โดยไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว และข้อกำหนดในหมวดนี้ ถือว่าเป็น

การกระทำที่หลอกลวง¹⁵⁷ ดังนั้น เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจไม่กระทำการตามบทบัญญัติแล้ว ผู้ซื้อย่อมมีอำนาจฟ้องคดีตามกฎหมายทั่วไปได้

แต่ทั้งนี้ แม้กฎหมายจะได้บัญญัติข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบไว้แล้วก็ตาม แต่กฎหมายยังได้บัญญัติเปิดช่องให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำการโต้แย้งข้อสันนิษฐานทางกฎหมายนี้ได้ ซึ่งตามมาตรา 56:8-95 บัญญัติสิทธิของผู้ประกอบการธุรกิจไว้ว่า ในกรณีที่ผู้ซื้อทำการเรียกร้องผู้ประกอบการธุรกิจชดใช้ความเสียหายตามกฎหมายแล้ว แต่ถ้าหากกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงมีความประสงค์ที่จะโต้แย้งสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อดังกล่าว ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจะต้องแจ้งผู้ซื้อ และผู้อำนวยการหน่วยงานการคุ้มครองผู้บริโภคในแผนกกฎหมายและความปลอดภัยของรัฐ (Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety) เป็นลายลักษณ์อักษรภายในระยะเวลา 5 วันหลังจากได้รับใบรับรองของสัตวแพทย์และได้รับการยืนยันการใช้สิทธิในหนังสือแบบฟอร์มของการเลือกสิทธิ หลังจากการแจ้งผู้ซื้อและผู้อำนวยการของหน่วยงานคุ้มครองผู้ซื้อ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงอาจจะกำหนดผู้ซื้อนำสัตว์มาทำการตรวจสอบโดยสัตวแพทย์ที่เจ้าของหรือผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงเป็นผู้เลือกตามวันเวลาและสถานที่ที่ทั้งสองฝ่ายสะดวกได้¹⁵⁸

นอกจากนี้ กฎหมายยังได้บัญญัติว่า เมื่อหลังจากที่ผู้อำนวยการหน่วยงานการคุ้มครองผู้บริโภคในแผนกกฎหมายและความปลอดภัยของรัฐ (Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety) ได้รับหนังสือโต้แย้งการใช้สิทธิผู้ซื้อในการเรียกร้องตามกฎหมายของผู้ประกอบการธุรกิจแล้ว จะต้องกำหนดวันพิจารณาและจัดการพิจารณาตามความใน "Administrative Procedure Act" P. L.1968 c.410 (C.52: 14B-1 et seq.) และตาม Uniform Administrative Procedure Rules ที่นำมาใช้บังคับ หากผลตัดสินใจสิทธิการได้รับการชดเชยที่ผู้ซื้อนั้นควรได้รับการเยียวยาแล้ว ผู้ซื้อหรือผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงมีสิทธิที่จะอุทธรณ์ผลการตัดสินได้หากมีบัญญัติไว้ในกฎหมายหรือมีกฎระเบียบใดๆที่สามารถให้กระทำได้ แต่ถ้ากฎหมายไม่กำหนดให้สามารถ

¹⁵⁷ N.J.S.A. 56:8-95 (a) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

¹⁵⁸ N.J.S.A. 56:8-95 (l) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ ผู้ซื้อหรือผู้ประกอบการจําหน่ายสัตว์หรือลูกจ้างของร้านจําหน่ายสัตว์เลี้ยง ต้องปฏิบัติตามคำตัดสินคำพิพากษานั้น¹⁵⁹

จากศึกษากฎหมายมีการบัญญัติให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงสามารถสรุปหลักสำคัญของการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวที่แตกต่างจากกฎหมายไทย โดยมีหลักการคล้ายกับรัฐแคลิฟอร์เนียเป็นอย่างมากแต่อาจแตกต่างกันเพียงรายละเอียดเล็กน้อย ในกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้มีการบัญญัติแยกประเภทสัตว์เลี้ยงที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยระบุว่หมายถึงสุนัขและแมวแยกต่างหากจากการกระทำการซื้อขายสินค้าทั่วไปอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับรัฐแคลิฟอร์เนีย และมีการบัญญัติความหมายของผู้ประกอบการจําหน่ายร้านค้าจําหน่ายสัตว์เลี้ยง และยังนิยามให้ครอบคลุมถึงการให้ความคุ้มครองจากการซื้อจากผู้เพาะพันธุ์สัตว์เลี้ยง และพ่อค้าคนกลาง(Broker) และเมื่อผู้ซื้อได้ทำการซื้อสัตว์เลี้ยงจากบุคคลดังกล่าวแล้วพบความบกพร่องและเข้าเงื่อนไขการให้ความคุ้มครองก็ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายทันทีโดยไม่ต้องมาพิจารณาว่า กรณีดังกล่าวถือว่าการถือว่าเป็นผู้ประกอบการและเมื่อได้รับความเสียหายจากบุคคลดังกล่าวจะได้ตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อหรือไม่อย่างเช่นพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภคตามที่ได้กล่าวมาแล้วอีก นอกจากบทบัญญัตินิยามคำว่าผู้ประกอบการก็ยังมีการบัญญัตินิยามของคำว่า “ผู้บริโภค” หรือ “ผู้ซื้อ” หมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งทำการซื้อแมวหรือสุนัขซึ่งไม่ใช่เพื่อการค้าอีกต่อหนึ่ง และในส่วนิยามคำว่าสัตว์เลี้ยงที่มีความบกพร่องในรัฐนิวเจอร์ซีย์มีบัญญัติไว้ชัดเจนในมาตรา 56:8-93 ว่า หมายความว่า การติดเชื้อโรคใดๆ ความผิดปกติ ความพิการ การเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือ ความบกพร่องที่มีมาตั้งแต่กำเนิด หรือ การถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสัตว์ ไม่ว่าจะเห็นเป็นประจักษ์ หรือ จากการวินิจฉัย หรือมีแนวโน้มหรือก่อนนำออกจําหน่ายหรือทำการส่งมอบแก่ผู้ซื้อ หรือการตายภายใน 14 วันนับตั้งแต่วันทำการส่งมอบแก่ผู้ซื้อ ยกเว้นการตายโดยอุบัติเหตุ หรือผลของการบาดเจ็บในช่วงเวลาดังกล่าว

นอกจากส่วนของนิยามเพื่อการตีความการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายแล้ว ยังมีการบัญญัติเงื่อนไขความรับผิดที่แสดงถึงสิทธิเรียกร้องของผู้ประกอบการไว้โดยชัดเจน เช่น ในมาตรา 56:8-96 ถ้าระยะเวลาภายใน 14 วันหลังจากการขายและส่งมอบสัตว์เลี้ยงไปยังผู้ซื้อ แล้วปรากฏว่า สัตว์เลี้ยงมีอาการป่วยหรือตาย ซึ่งได้รับการรับรองโดยสัตวแพทย์แล้วว่า สัตว์เลี้ยงนั้นไม่เหมาะสมสำหรับการขาย เพราะมีความเจ็บป่วยซึ่งไม่ใช่การพิการแต่กำเนิด หรือการตายของสัตว์นั้นจากเหตุ

¹⁵⁹ N.J.S.A. 56:8-95 (l) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

อื่นซึ่งไม่ใช่อุบัติเหตุ และมีอยู่ก่อนจำหน่าย หรือกรณีถ้าปรากฏว่าสัตว์ป่วยหรือตายภายใน 180 วัน หลังจากวันที่ทำการจำหน่ายและสัตวแพทย์ให้การรับรองว่า ความตายที่เกิดขึ้นภายใน 180 วัน ดังกล่าว เนื่องมาจากสัตว์เลี้ยงไม่เหมาะสมสำหรับการจำหน่าย เนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมา โดยกำเนิดหรือกรรมพันธุ์ หรือการเจ็บป่วยเนื่องจากสาเหตุหรือสภาพที่เป็นมาโดยกำเนิดหรือกรรมพันธุ์ หรือตายเพราะสาเหตุหรือสภาพเกิดจากสภาพเช่นว่านั้น เป็นต้น แต่การที่ผู้ซื้อจะใช้สิทธิเรียกร้องได้กฎหมายก็ได้บัญญัติหน้าที่ของไว้ชัดเจนให้ต้องดำเนินการก่อนเช่นเดียวกับรัฐแคลิฟอร์เนีย เช่น เมื่อมีการรับรองของสัตวแพทย์ตามเงื่อนไขการเรียกร้องแล้ว ผู้ซื้อต้องแจ้งไปยังผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงหรือลูกจ้างของร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง เพื่อแจ้งทางเลือกต่างของการใช้สิทธิเรียกร้องให้ชดใช้ความเสียหายตามกฎหมายว่าจะให้คืนเงินหรือต้องการสัตว์เลี้ยงตัวใหม่แทนตัวเดิมก่อน เป็นต้น

จากที่กล่าวเกี่ยวกับให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของรัฐนิวเจอร์ซีย์สำหรับมาตรการชดใช้เยียวยาความเสียหายสำหรับผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวอันเป็นการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อภายหลังความเสียหายเกิด กฎหมายดังกล่าวก็ได้มีการบัญญัติมาตรการทางกฎหมายในลักษณะป้องกันก่อนความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับรัฐแคลิฟอร์เนียเช่นกัน เช่น กำหนดวิธีการดูแลและสัตว์เลี้ยง, พื้นที่ในการจัดเก็บสัตว์เลี้ยงเพื่อจำหน่าย การตรวจสอบสุขภาพและต้องมีใบรับรองจากสัตวแพทย์ที่ชัดเจนถึงความสมบูรณ์แข็งแรงของสัตว์เลี้ยงก่อนจำหน่าย รวมทั้งบทกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจกรณีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย เป็นต้น จึงทำให้เห็นว่าสิทธิของผู้ซื้อได้รับการคุ้มครองได้อย่างมีประสิทธิภาพและแท้จริง

บทที่ 4

วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภท สุนัขและแมวของประเทศไทยกับรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของ ประเทศสหรัฐอเมริกา

จากการศึกษาถึงแนวคิด ทฤษฎี ความหมาย และบทบัญญัติของกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงทั้งของประเทศไทยกับรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกามาแล้วนั้น พบว่ากฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับเพื่อให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงยังไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้อย่างแท้จริงและยังมีปัญหาต่างๆมากมาย ดังนี้

4.1 ปัญหาคำนิยามศัพท์ “สัตว์เลี้ยง” เป็นทรัพย์สินตามกฎหมายเรื่องซื้อขาย

เนื่องจากประเทศไทยไม่มีการแยกประเภทสัตว์เลี้ยงออกจากสินค้าทั่วไป การใช้กฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อจึงมีหลักการและวิธีการเช่นเดียวกับการซื้อขายสินค้าทั่วไป โดยสินค้าก็คือทรัพย์สินชนิดหนึ่งเป็นวัตถุแห่งหนึ่งในการทำสัญญาซื้อขายระหว่างคู่สัญญา ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 138 ได้บัญญัติไว้ว่า “ทรัพย์สิน” คือ สิ่งที่มีราคาและอาจถือเอาได้ และตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 3 “สินค้า” หมายความว่า สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย ส่วนคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ตามที่ได้ศึกษามา คือ สัตว์ที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของมนุษย์ ที่สามารถให้ความเพลิดเพลิน สามารถสร้างความผูกพันและเป็นเพื่อนคลายเหงาได้ จึงทำให้เห็นได้ว่า สัตว์เลี้ยงมีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไปตรงที่เป็นสินค้าที่มีชีวิต มีความรู้สึกสามารถสื่อสารตอบโต้ทางความรู้สึกกับมนุษย์ได้ มนุษย์สามารถทำการเลี้ยงดูมอบความรักความผูกพัน สัตว์เลี้ยงจึงมีผลกระทบต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจ อีกทั้งการซื้อขายสัตว์เลี้ยงนั้น สัตว์เลี้ยงแม้เป็นสินค้าที่ซื้อขายกันได้แต่ราคามูลค่ากลับไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจนอย่างสินค้าทั่วไป ราคามูลค่าของสัตว์เลี้ยงขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ฉะนั้น หากเกิดความเสียหาย ความต้องการการเยียวยาในแต่ละรายย่อมมีความแตกต่างกันตามไปความรู้สึกและความผูกพันทางจิตใจด้วย

ปัญหาของการไม่ได้แยกประเภทสินค้าประเภทสัตว์เลี้ยงออกจากสินค้าทั่วไป มักจะเกิดปัญหาให้เห็นในทางปฏิบัติ ซึ่งตามกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อเกี่ยวกับการซื้อขายสินค้าที่มีความชำรุดบกพร่องนั้น กฎหมายได้บัญญัติหนทางการเยียวยาไว้มากมาย เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 472-474 เกี่ยวกับการรับผิดชอบของผู้ขายกรณีสินค้ามีความชำรุดบกพร่อง

หรือตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ที่ให้สิทธิในการเรียกร้องแก่ผู้ซื้อได้รับสิทธิในเปลี่ยนสินค้าใหม่ทดแทนสินค้าเดิมที่มีความชำรุดบกพร่อง หากพิจารณาการซื้อขายสินค้าทั่วไปแล้ว ความมุ่งหวังของผู้ซื้อคือการได้ใช้สินค้า ดังนั้น เมื่อพบความชำรุดบกพร่องแล้วผู้ขายทำการเปลี่ยนสินค้าให้ใหม่ ความเสียหายของผู้ซื้อย่อมระงับไปเพราะมีสินค้าที่สามารถใช้งานได้ตามความประสงค์ของสัญญาแล้ว แต่ถ้าหากนำวิธีการเยียวยาความเสียหายนี้มาใช้กับสัตว์เลี้ยงที่ซื้อขายกันแล้วพบความผิดปกติ ความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยง การชดเชยความเสียหายในความบกพร่องของสัตว์เลี้ยงโดยการเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้แทนสัตว์เลี้ยงตัวเดิมย่อมไม่อาจทดแทนกันได้ เพราะเมื่อผู้ซื้อได้รับสัตว์เลี้ยงมาอยู่ในความดูแลแล้ว ย่อมมีความรักความผูกพันจึงย่อมมีผลต่อความรู้สึกและผลต่อจิตใจ หากมีการเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้ก็ไม่อาจทดแทนความรู้สึกที่มีต่อตัวเก่าได้ ดังนั้น ผู้ซื้ออาจไม่ต้องการวิธีการเยียวยาความเสียหายวิธีการนี้ อีกทั้งสินค้าทั่วไปมีมูลค่าที่แน่นอนสามารถกำหนดราคาพร้อมค่าเสียหายในความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ง่ายกว่าสัตว์เลี้ยง เพราะตามกฎหมายของประเทศไทยที่ใช้ปัจจุบันมุ่งที่มูลค่าของสินค้า การชดเชยเยียวยาความเสียหายจึงมุ่งที่การใช้ราคาเป็นหลัก แต่กับสัตว์เลี้ยงแล้ว สัตว์เลี้ยงมีราคาซื้อขายที่ไม่แน่นอน เพราะมูลค่าของสัตว์เลี้ยงย่อมขึ้นอยู่กับความพอใจของคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย และความเสียหายที่เกิดของผู้ซื้อแต่ละรายก็ต่างกันไปตามความรู้สึก ความผูกพันที่มีต่อสัตว์เลี้ยง ดังนั้น การตีราคาค่าความเสียหายของการซื้อขายสัตว์เลี้ยงจึงไม่เพียงแต่ต้องคำนึงแค่มูลค่าราคาซื้อขายของสัตว์เลี้ยงเท่านั้น หากแต่ยังต้องคำนึงถึงความรู้สึกของผู้ซื้อมาประกอบในการพิจารณาการเยียวยาความเสียหายด้วย ทำให้เห็นว่าความเสียหายที่เกิดจากสัตว์เลี้ยงจึงย่อมต้องการได้รับชดเชยความเสียหายที่มากกว่าพิเศษแตกต่างจากการชดเชยความเสียหายของการซื้อขายสินค้าปกติทั่วไป

ขณะที่ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการบัญญัติกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง (Puppy Lemon Law) ไว้โดยเฉพาะแยกต่างหากจากการให้ความคุ้มครองกับสินค้าทั่วไป โดยมีรัฐที่มีกฎหมายเฉพาะดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 22 รัฐ โดยจากการศึกษากฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียมีการบัญญัติในบทบัญญัติชัดเจนว่าคุ้มครองเฉพาะการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว¹ และรัฐนิวเจอร์ซีย์มีการบัญญัตินิยามของคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมว่าหมายถึง สุนัขและแมวแยกต่างหากจากสินค้าทั่วไป² ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในด้านการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมาย

¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

² N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

ให้มีความชัดเจนทั้งด้านการคุ้มครองการเยียวยาและการชดเชยค่าเสียหายโดยไม่จำเป็นต้องวิเคราะห์และตีความอีก

ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อในการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวโดยเฉพาะ โดยการแยกสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวออกจากกันจากสินค้าทั่วไป ให้มีการบัญญัตินิยามความหมายของสัตว์เลี้ยงที่จะได้รับการคุ้มครองจากการซื้อขายว่าหมายถึงสุนัขและแมวให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อในการพิจารณาถึงสิทธิเรียกร้อง การชดเชยเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อได้อย่างมีประสิทธิภาพแท้จริงต่อไป

4.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย

ประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ซื้ออยู่หลายฉบับและใช้เพื่อคุ้มครองการซื้อขายสินค้าทั่วไปรวมถึงการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวด้วย แต่ทว่าการนำกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับกับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมว ผู้ซื้อกลับไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างแท้จริง ดังนี้

4.2.1 ปัญหาสถานะทางกฎหมายของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของประเทศไทย

การซื้อขายสัตว์เลี้ยงถือเป็นการดำเนินธุรกิจอย่างหนึ่ง เพราะถือเป็นกระบวนการของกิจการทางเศรษฐกิจที่สัมพันธ์เป็นระบบและอย่างต่อเนื่องในด้านการผลิตการซื้อขายแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับสินค้าและบริการ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะได้กำไรหรือผลตอบแทนจากกิจกรรมนั้น³ ซึ่งผู้ที่ทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินหรือขับเคลื่อนไปได้ก็คือผู้ประกอบการ นอกจากนี้ การที่ผู้ประกอบการทำการซื้อขายสัตว์เลี้ยงอย่างเป็นธุรกิจและกระทำเป็นอาชีพโดยการหวังผลกำไรหรือผลตอบแทนอย่างต่อเนื่องระยะยาว และยอมรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ในการดำเนินธุรกิจ ย่อมถือเป็นผู้ประกอบการ⁴ ผู้ประกอบการถือเป็นบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญระดับผู้มีวิชาชีพ ซึ่งตาม

³ ภาวัต ธนสารแสนล้าน, “การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี”, (วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา, เล่มที่ 2, ปีที่ 8, น.78, (2558).

⁴ รัชพล จอมไตรคุป และวัชรพงษ์ อินทรวงศ์. “ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้ประกอบการ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2560, <https://www.csc.ku.ac.th/fam/files/b8.pdf>

กฎหมายไม่ได้บัญญัตินิยามคำว่า “ผู้มีวิชาชีพ” ไว้ แต่มีคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 10823/2551 ว่า “ผู้มีวิชาชีพ” คือ ผู้มีอาชีพที่ต้องอาศัยวิชาความรู้ความชำนาญหรือผู้ที่มีความรู้ซึ่งอาจได้จากการเล่าเรียนโดยตรงหรือจากการทำงานอันเป็นการฝึกฝนในการประกอบอาชีพเป็นปกติธุระก็ได้⁵ เมื่อผู้ประกอบการเป็นผู้ที่ประกอบวิชาชีพก็ย่อมเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมีความรู้ความชำนาญสูงเกินกว่าคนธรรมดาสามัญ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงมีโอกาสนี้จะใช้วิชาความรู้ของตนเพื่อหาประโยชน์โดยที่ประชาชนทั่วไปไม่รู้เท่าทัน⁶ เมื่อเป็นเช่นนั้น ผู้ประกอบวิชาชีพกับบุคคลทั่วไปจึงมีความแตกต่างกันที่ผู้ประกอบการเป็นผู้มีความรู้ในสิ่งที่ตนเองกระทำ แต่บุคคลทั่วไปอาจจะไม่รู้ในสิ่งที่ตนเองกระทำ ดังนั้น ความรับผิดชอบในทางกฎหมายของผู้ประกอบวิชาชีพจึงย่อมต้องมีความรับผิดชอบที่มากกว่าความรับผิดชอบของคนทั่วไป

สำหรับการซื้อขายสัตว์เลี้ยงแล้ว แม้ผู้ประกอบการถือเป็นผู้ประกอบการ เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง และผู้บริโภคมักจะเลือกซื้อสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยงมากกว่าที่จะซื้อจากบุคคลธรรมดาทั่วไป เพราะมีความคาดหวังว่าจะได้สัตว์เลี้ยงที่ดีและมีคุณภาพมากกว่า แต่ความเป็นจริงแล้วพบว่า ผู้ซื้อที่ซื้อสัตว์เลี้ยงจากผู้ประกอบธุรกิจกลับพบความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงเป็นจำนวนมากว่าการซื้อขายจากบุคคลธรรมดาทั่วไป เนื่องจากผู้ประกอบการมุ่งแต่การขายสุนัขและแมวให้ได้ในจำนวนมากๆ และมีกำไรสูงๆ โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพหรือสุขภาพและสวัสดิภาพของสุนัขและแมวที่จะจำหน่ายแก่ผู้ซื้อ และมักจะปกปิดไม่แจ้งให้ทราบถึงประวัติ แหล่งที่มา สภาพที่แท้จริงของสุนัขและแมว ทั้งที่ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการซึ่งอยู่ในฐานะผู้ประกอบการย่อมต้องมีหน้าที่ในการแจ้งให้ผู้ซื้อทราบและให้ผู้ซื้อตัดสินใจเองว่าจะทำการซื้อขายหรือไม่ เมื่อเกิดความเสียหายแล้วการที่ผู้ซื้อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบก็เป็นเรื่องที่ยากเพราะข้อมูลของสุนัขและแมวผู้ประกอบการแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้นที่ทราบ อีกทั้งความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นต้องอาศัยสัตวแพทย์ในการตรวจพิสูจน์ ทำให้ผู้ซื้อถูกเอาเปรียบอย่างไม่เป็นธรรม และในการซื้อขายสัตว์เลี้ยงกฎหมายไม่ได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องให้มีการรับประกันในความเสียหายที่เกิดจากสุนัขและแมวหลังจากที่ผู้ซื้อได้ซื้อสุนัขและแมวไปแล้ว การเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจจึงเป็นเรื่องยากและผู้ซื้อเป็นฝ่ายเสียเปรียบเสมอ

⁵ สำนักวิชาการ, “คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 10823/2551,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2560, <https://deka.in.th/view-499859.html>

⁶ วริยา ชินวรรณโน, “ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม 2560, <http://aekapan.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>

ปัจจุบันประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายสำหรับความรับผิดของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ.2551 ซึ่งกฎหมายถูกบัญญัติเนื่องผู้ประกอบการธุรกิจเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญระดับผู้มีวิชาชีพ ผู้ซื้อและผู้ประกอบการจึงอยู่ในฐานะที่ไม่เท่าเทียมกันในด้านข้อมูลของสินค้า กล่าวคือผู้ซื้อมีความรู้เกี่ยวกับสินค้าน้อยกว่าผู้ประกอบการ แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวไม่คุ้มครองรวมถึงความเสียหายที่เกิดจากตัวสินค้าเอง ดังนั้น ความเสียหายที่เกิดกับสุนัขและแมวที่ซื้อขายจึงไม่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายดังกล่าว

เมื่อประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่ใช้บังคับเฉพาะแก่กรณีความรับผิดและบทกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการประเภทผู้ประกอบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงเป็นการเฉพาะ ก็ต้องอาศัยเทียบเคียงบทกฎหมายทั่วไปอย่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดในความชำรุดบกพร่อง มาตรา 472-474 ซึ่งในการเรียกร้องค่าเสียหาย เมื่อความเสียหายเกิดขึ้นภายหลังจากรับมอบสินค้า ผู้ซื้อเป็นผู้มีภาระการพิสูจน์ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นเกิดจากผู้ประกอบการและผู้ประกอบการเป็นความบกพร่องที่มีอยู่ก่อนซื้อขายและรับมอบสินค้ามา ทั้งยังต้องพิสูจน์ด้วยว่าความเสียหายถึงขนาดเรียกได้ว่าเป็นความชำรุดบกพร่องด้วย โดยหากผู้ซื้อไม่ตรวจสอบสินค้าให้ดีและไม่สามารถพิสูจน์ได้ ถือว่าผู้ซื้อขาดความระมัดระวัง หรือความเสียหายเกิดขึ้นภายหลังผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิด หลักการดังกล่าวนี้คือ “หลักผู้ซื้อต้องระวัง” (Caveat emptor) ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้สามารถใช้กับยุคสมัยก่อนที่การซื้อขายสินค้าต่างๆที่ขายกันในท้องตลาดล้วนเป็นสินค้าที่ผลิตอย่างง่ายไม่ซับซ้อน แต่ต่อมาเมื่อมีการพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าด้วยเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยมากขึ้น สินค้าต่างๆถูกผลิตด้วยกรรมวิธีที่ยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าที่บุคคลทั่วไปจะมองเห็นความชำรุดบกพร่องในตัวสินค้าได้โดยง่าย หากยังคงใช้หลักกฎหมายทั่วไปที่ให้ผู้ซื้อต้องใช้ความระมัดระวังแล้ว ผู้ซื้อย่อมตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบผู้ขายหรือผู้ประกอบการ เพราะกรณีความบกพร่องของสัตว์เลี้ยงที่ซื้อขาย บางกรณีความบกพร่องนั้นอาจไม่ปรากฏออกสู่ภายนอกร่างกายของสัตว์เลี้ยงที่จะทำให้เห็นเป็นประจักษ์ได้ ต้องอาศัยสัตวแพทย์ทำการตรวจวินิจฉัย กรณีนี้ผู้ซื้อจึงไม่สามารถรู้ได้ว่าสินค้าที่ซื้อไปนั้นเกิดความชำรุดบกพร่องมาตั้งแต่แรกขณะซื้อขายกันแล้วหรือไม่ อีกทั้งการชดเชยเยียวยาความเสียหายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยใช้หลักการกำหนดค่าเสียหายตามความเป็นจริงซึ่งได้รับอิทธิพลจากประมวลกฎหมายแพ่งฝรั่งเศส เป็นหลักที่ตั้งบนพื้นฐานของการเยียวยาความเสียหายเพื่อให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิม โดยพิจารณาเฉพาะผลเสียหายของผู้เสียหายเป็นสำคัญ การกำหนดค่าเสียหายในลักษณะนี้จะถูกกำหนดให้ชดเชยค่าเสียหายตามสภาพความเป็นจริงที่ปรากฏและเท่าที่พิสูจน์ได้ ซึ่งในบางกรณีเป็นเรื่องยากที่ผู้เสียหายจะพิสูจน์ความผิดได้อย่างแน่นอนชัดเจน เช่น ในคดีที่ความเสียหายเกิดจากความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงที่ซื้อขาย ความบกพร่องนั้นผู้ซื้อยากที่จะทำการพิสูจน์ได้และยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญอย่างสัตวแพทย์ในการตรวจวินิจฉัย และข้อมูลสำคัญต่างๆของสัตว์เลี้ยงเป็นข้อมูลที่อยู่ในความรู้เห็นของผู้ประกอบการแต่ฝ่ายเดียว หรือคดี

ที่ผู้เสียหายเป็นผู้ยากไร้และไม่มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะฟ้องร้องผู้ประกอบการซึ่งมีอำนาจทางการเงินมากกว่าได้ การกำหนดค่าสินไหมทดแทนตามหลักการดังกล่าวบางครั้งจึงไม่สามารถยับยั้งการกระทำของผู้ประกอบการธุรกิจได้ รวมทั้งไม่ทำให้ผู้ก่อให้เกิดความเสียหายมีความเกรงกลัวต่อกฎหมาย จึงเกิดแนวคิดของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นในเวลาต่อมา

จากการศึกษากฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ซื้อมีทั้งในส่วนสารบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และในส่วนวิธีสบัญญัติ คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อโดยเฉพาะแต่ก็เป็นการคุ้มครองกับสินค้าทุกชนิดทั่วไป เมื่อมีกฎหมายที่คุ้มครองผู้ซื้อเป็นการเฉพาะแล้วย่อมเป็นการยกเว้นหลักกฎหมายทั่วไปความรับผิดของผู้ประกอบการธุรกิจตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เมื่อมีกฎหมายเฉพาะที่บัญญัติเรื่องเดียวกันกับความรับผิดในความชำรุดบกพร่องหรือความรับผิดทางละเมิดของผู้ประกอบการธุรกิจ กฎหมายเฉพาะย่อมยกเว้นหลักกฎหมายทั่วไป เพราะหากกฎหมายเรื่องเดียวกันมีความซ้ำซ้อนกันและมีได้บัญญัติว่าให้ใช้กฎหมายฉบับใด ให้ถือว่าต้องใช้กฎหมายที่บัญญัติขึ้นในภายหลัง⁷ ในการพิจารณาความรับผิดของผู้ประกอบการธุรกิจจึงต้องบังคับตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อเสียก่อน และถ้าในเรื่องดังกล่าวไม่ครอบคลุมเพียงพอจึงต้องกลับไปพิจารณาตามกฎหมายทั่วไปอย่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือกฎหมายอาญานั้นเอง ดังนั้น ในการเรียกร้องความเสียหายจากกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงจึงต้องบังคับตามบทบัญญัติเฉพาะที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อ แต่ทั้งนี้ แม้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีการกำหนดมาตรการให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อเป็นการทั่วไป มิให้ถูกเอารัดเอาเปรียบเกี่ยวกับคุณภาพและราคาของสินค้าหรือบริการ โดยกำหนดหน้าที่ของผู้ประกอบการธุรกิจสำหรับธุรกิจบางประเภทที่กฎหมาย ให้ถูกควบคุมด้านการโฆษณา ด้านฉลาก และด้านสัญญา และหากฝ่าฝืนก็มีการกำหนดโทษทางอาญาเช่นโทษปรับหรือจำคุกไว้ แต่ทว่า การซื้อขายสัตว์เลี้ยงไม่ถือเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมด้วยการโฆษณา ด้านฉลาก และด้านสัญญา หากเกิดกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจทำการหลอกลวงปกปิดข้อมูลหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จของสุนัขและแมวที่จำหน่าย ก็ไม่ได้ความคุ้มครองตามบทบัญญัติดังกล่าว พระราชบัญญัตินี้จึงไม่ครอบคลุมและเพียงพอเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวได้ จึงต้องอาศัยกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดทางสัญญาหรือกฎหมายอาญาที่กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการธุรกิจที่จงใจปกปิดหรือให้ข้อมูลอันเป็นเท็จซึ่งอาจเป็นความผิดฐานหลอกลวงขายสินค้าตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 271 หรือความผิดฐานฉ้อโกง มาตรา 341 ได้ แต่ทั้งนี้ ผู้ซื้อต้องไปฟ้องเป็นคดีอาญาต่างหากด้วย

⁷ วิชาการดอทคอม, “กฎหมาย”, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2560, <http://www.vcharkarn.com/blog/46558/22046>

ส่วนพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้กำหนดระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหายด้วยความรวดเร็ว ประหยัด และมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อมิให้ผู้ซื้อถูกเอารัดเอาเปรียบจากการขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าหรือบริการ หรือขาดอำนาจต่อรองในการเข้าทำสัญญาเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าหรือบริการดังกล่าว แต่กฎหมายนี้ภาระการพิสูจน์ยังไม่ตกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการพิสูจน์ว่าความเสียหายนั้นไม่ได้เกิดจากตนเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบอย่างเด็ดขาด และแม้กฎหมายฉบับนี้จะให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ ซึ่งเป็นค่าเสียหายที่เพิ่มเติมขึ้นนอกเหนือจากค่าสินไหมทดแทนความเสียหายตามความจริง และมีวัตถุประสงค์ในการลงโทษจำเลยโดยไม่ได้เป็นการวัดความสูญเสียและเสียหายของโจทก์⁸ โดยให้ศาลมีอำนาจกำหนดได้ไม่เกินสองเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่ถ้าค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนดมีจำนวนเงินไม่เกินห้าหมื่นบาท ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษได้ไม่เกินห้าเท่าของค่าเสียหายที่แท้จริงที่ศาลกำหนด แต่สัตว์เลี้ยงเป็นสินค้าที่มีผลกระทบทางจิตใจ การให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดการเยียวยาและค่าเสียหายอาจไม่เพียงพอที่จะเยียวยาผู้ซื้อได้ เพราะนอกจากการเยียวยาทางด้านตัวเงินแล้ว ผู้ซื้อควรที่จะได้รับการเยียวยาทางความรู้สึกด้วย จึงควรให้ผู้ซื้อเป็นผู้ทรงสิทธิในการเรียกร้องความเสียหายตามกฎหมายได้เอง นอกจากนี้ การซื้อขายสัตว์เลี้ยงผู้ประกอบการมุ่งหวังแต่ผลกำไรจนไม่ใส่ใจด้านสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยงก่อนจำหน่าย จึงทำให้ผู้ซื้อได้รับความเดือดร้อนจากการที่สัตว์เลี้ยงไม่มีคุณภาพมีความเจ็บป่วยบกพร่อง ปัญหานี้เกิดจากการที่ผู้ประกอบการขาดจริยธรรมในฐานะผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้มีวิชาชีพ และกฎหมายไม่มีมาตรการควบคุมพฤติกรรมเหล่านี้อย่างเพียงพอ ขาดมาตรการในการป้องกันปัญหาที่บังคับให้ผู้ประกอบการจำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลสัตว์เลี้ยงและจัดให้มีการรับรองรับประกันสุขภาพของสัตว์เลี้ยงก่อนจำหน่าย เมื่อกฎหมายนี้ไม่มีบทบัญญัติดังกล่าวเรื่อง การรับประกันจึงต้องกลับไปพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยหากผู้ประกอบการธุรกิจให้การรับรองรับประกันไว้ อันถือเป็นข้อตกลงอย่างหนึ่งในสัญญาแล้ว หากสัตว์เลี้ยงไม่เป็นไปตามคำรับรองนั้นย่อมถือเป็นการผิดสัญญาเท่านั้น ดังนั้น หากผู้ประกอบการไม่มีข้อตกลงเช่นว่านี้ ผู้ซื้อก็ต้องรับภาระในการพิสูจน์ถึงความเสียหายนั่นเอง

ในขณะที่กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงไว้โดยเฉพาะของรัฐแคลิฟอร์เนียพบว่ามี การนำหลักความรับผิดเคร่งครัด (Strict liability) ซึ่งกำหนดความรับผิดในความเสียหายที่เกิดจาก

⁸ สุนทร เปลีเยนสี, “แนวคิดใหม่ทางละเมิดในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค”, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2560, <http://web.krisdika.go.th/data/activity/act224.pdf>

สินค้าให้แก่ผู้ประกอบการโดยไม่ต้องคำนึงว่าผู้ประกอบการจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ เพียงแต่สินค้านั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายผู้ประกอบการก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแล้ว หากผู้ประกอบการจะปฏิเสธความรับผิดชอบมีภาระการพิสูจน์ว่าความเสียหายไม่ได้เกิดจากตนเสียเอง และมีมาตรการบังคับให้ผู้ประกอบการต้องทำการเปิดเผยข้อมูลสุนัขและแมวที่จำหน่ายพร้อมต้องให้การรับรองรับประกันสุขภาพของสุนัขและแมว และบังคับให้การซื้อขายต้องทำเป็นหนังสือด้วยพร้อมกำหนดบทลงโทษกรณีฝ่าฝืนไว้อย่างชัดเจน และมีการกำหนดวิธีการเยียวยาโดยให้ผู้ซื้อสามารถเลือกให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อตนเองเช่นไรตามวิธีการที่กฎหมายกำหนด เพราะเมื่อสัตว์เลี้ยงมีคุณค่าต่อจิตใจจึงให้ผู้ซื้อเลือกวิธีการเองว่าหนทางที่กฎหมายกำหนดไว้ทางใดที่สามารถเยียวยาความเสียหายและความรู้สึกของตนได้ดีที่สุด และมีการบัญญัติความรับผิดของผู้ประกอบการกรณีฝ่าฝืนด้วย นอกจากนี้กฎหมายยังบัญญัติให้สิทธิแก่ผู้ซื้อว่า หากผู้ซื้อใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายได้แล้ว ผู้ประกอบการยังอาจถูกดำเนินคดีโดยอัยการเขตในนามของบุคคลของรัฐแคลิฟอร์เนียในเขตมูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลหรือโดยทนายความในเมืองที่มูลคดีเกิด และไม่เป็นการจำกัดสิทธิในการเรียกร้องทางอาญา⁹ และตามกฎหมายของรัฐนิวเจอร์ซีย์มีบทบัญญัติในลักษณะเดียวกันกับรัฐแคลิฟอร์เนียในเรื่องการผลัการะการพิสูจน์ไปที่ผู้ประกอบการและกำหนดมาตรการบังคับการเปิดเผยข้อมูลสุนัขและแมวพร้อมต้องให้มีการรับรองรับประกันคุณภาพของสุนัขและแมว มีการกำหนดวิธีการเรียกร้องเยียวยาความเสียหายพร้อมทั้งบทกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการเป็นการเฉพาะ อีกทั้งมีการบัญญัติว่าการใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงที่เป็นบทเฉพาะแล้วไม่ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อในอันจะใช้สิทธิตามกฎหมายอื่น¹⁰ จึงทำให้ผู้ซื้อยังสามารถเรียกร้องสิทธิของตนตามกฎหมายอื่นๆได้เอง ซึ่งถือการบัญญัติที่ครอบคลุมเพื่อที่กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวอย่างผู้มีวิชาชีพ และครอบคลุมเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงในทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาการกฎหมายดังกล่าวของประเทศไทยในเรื่องความรับผิดของผู้ประกอบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงจึงยังไม่มีมาตรการเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ประกอบการที่เป็นผู้ประกอบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไว้อย่างชัดเจนอย่างเช่นต่างประเทศ หรือตามพระราชบัญญัติความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย พ.ศ. 2551 ที่เป็น

⁹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122150, California Code.

¹⁰ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

บทบัญญัติความรับผิดของผู้ประกอบการโดยเฉพาะที่มีการผลักระการพิสูจน์ไปยังผู้ประกอบการ มีการกำหนดให้สิทธิผู้ซื้อในการใช้สิทธิเรียกร้องความเสียหายอันเนื่องมาจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยแล้วก็ไม่เป็นการตัดสิทธิของผู้เสียหายที่จะเรียกค่าเสียหายโดยอาศัยสิทธิตามกฎหมายอื่นที่ถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา 14 แต่ทั้งนี้ พระราชบัญญัตินี้ไม่รวมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นกับตัวสินค้า ดังนั้น ความเจ็บป่วยบกพร่องหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสุนัขและแมวจึงไม่ได้รับการคุ้มครองตาม พระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยงคือบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญมากกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไป จึงต้องมีความรับผิดที่มากกว่า และแม้จะมีพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภคเป็นการเฉพาะซึ่งเป็นกฎหมายกลางที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อเป็นการทั่วไปอยู่แล้ว แต่ก็ไม่ ครอบคลุมเพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อได้อย่างเพียงพอยังคงจำเป็นต้องอาศัยบทบัญญัติในกฎหมายแพ่งและ กฎหมายอาญาทำให้เห็นว่ากฎหมายยังขาดความสมบูรณ์อยู่ ดังนั้น เพื่อให้ผู้ซื้อได้รับความคุ้มครอง และให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบอย่างผู้มีวิชาชีพ จึงควรมีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดของ ผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ โดยการนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัดมาใช้กับ ผู้ประกอบธุรกิจให้ผิดอย่างผู้ประกอบการเช่นเดียวกับรัฐแคลิฟอร์เนียหรือรัฐนิวเจอร์ซีย์ที่ผลักระ พิสูจน์ไปที่ผู้ประกอบธุรกิจเพื่อปฏิเสธความรับผิดในความเสียหายนั่นเอง มีการกำหนดมาตรการ บังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการเปิดเผยข้อมูลของสุนัขและแมวที่ซื้อขายอย่างชัดเจนและต้องจัดให้มี การรับรองรับประกันสุขภาพของสุนัขและแมว กำหนดมาตรการวิธีการเยียวยาสิทธิเรียกร้องความ เสียหายพร้อมทั้งบทกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงเป็นการ เฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการปิดโอกาสที่ผู้ประกอบธุรกิจจะอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญหรือข้อมูลที่ ปรากฏแต่เฉพาะของฝ่ายตนเองเท่านั้นมาเอาเปรียบผู้ซื้อ และเพื่อลดความเสียหายเปรียบของผู้ซื้อให้ ได้รับความเป็นธรรมและได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพต่อไป

4.2.2 ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยง ประเภทสุนัขและแมวตามทฤษฎีความรับผิดทางสัญญา

การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขหรือแมวมีกฎหมายบัญญัติให้ความ คุ้มครองแก่ผู้ซื้อไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดของผู้ขายเพื่อความชำรุด บกพร่อง มาตรา 472 – 474 ซึ่งเป็นการบัญญัติขึ้นตามแนวทางของทฤษฎีของความรับผิดทางสัญญา ที่วางอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียมกันของคู่สัญญา คือ ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะ ถือว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีอำนาจต่อรองที่เท่าเทียมกัน ไม่มีใครได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน จึงทำให้ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีเสรีภาพในการทำสัญญาหรือข้อตกลงอย่างไรก็ได้เท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบ เรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน แม้มาตรา 472 จะบัญญัติว่าหากทรัพย์สินที่ซื้อขายมีความ ชำรุดบกพร่องผู้ขายต้องรับผิดก็ตาม แต่ก็ยังมีบทบัญญัติของมาตรา 473 ที่บัญญัติยกเว้นความรับผิด

ของผู้ขายว่าผู้ขายไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบความบกพร่องนั้นผู้ซื้อได้รู้หรือควรรู้ได้ถึงความบกพร่องนั้นในเวลาทำการซื้อขายหรือเวลาส่งมอบทรัพย์สิน หรือความบกพร่องนั้นผู้ซื้อได้เห็นเป็นประจักษ์แต่ก็รับไว้ และผู้ขายก็ไม่ต้องรับผิดชอบความชำรุดบกพร่องนั้นเกิดขึ้นภายหลังจากรับมอบสินค้าไปซึ่งบทบัญญัตินี้กลายเป็นหน้าที่ของผู้ซื้อต้องระวังตรวจสอบความชำรุดบกพร่องของสินค้านั้นเองเมื่อหากเกิดกรณีว่าสุนัขและแมวที่ทำการซื้อขายเกิดเจ็บป่วยบกพร่องภายหลังที่ผู้ซื้อได้รับมอบไปแล้วในการที่ผู้ซื้อจะเรียกร้องให้ผู้ขายต้องรับผิดชอบได้นั้นผู้ซื้อต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนหรือขณะทำสัญญาหรือรับมอบทรัพย์สินมาจากผู้ขาย การพิสูจน์จึงตกแก่ผู้ซื้อ ทั้งที่ ปัจจุบันการเพาะพันธุ์สุนัขและแมวเพื่อจำหน่ายมีการนำเทคโนโลยีซับซ้อนมาช่วยในการเพาะพันธุ์ซึ่งเป็นข้อมูลที่บุคคลทั่วไปเข้าถึงได้ยาก และก่อนที่ผู้ซื้อจะรับมอบสุนัขหรือแมวนั้นสุนัขและแมวอยู่ในความดูแลของผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งผู้ซื้อไม่อาจทราบได้เลยว่าผู้ประกอบธุรกิจทำการเลี้ยงดูให้ความเอาใจใส่แก่สุนัขและแมวก่อนนำออกจำหน่ายมากน้อยเพียงใด ข้อเท็จจริงดังกล่าวย่อมอยู่ในความรู้เห็นเฉพาะของผู้ประกอบธุรกิจแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น นอกจากนี้การให้ผู้ซื้อเป็นผู้มีหน้าที่ต้องพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวนั้น ในการพิสูจน์ทำได้ยากผู้ซื้อไม่อาจกระทำได้อย่างสิ้นค้าๆทั่วไป ซึ่งแม้บางกรณีความเจ็บป่วยบกพร่องอาจเห็นได้เป็นประจักษ์แต่ก็ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญอย่างสัตวแพทย์ในการพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นว่าเกิดจากสาเหตุใดและเกิดขึ้นเมื่อใดและในการตรวจพิสูจน์ย่อมมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้นเป็นภาระแก่ผู้ซื้ออีกซึ่งไม่แน่นอนว่า ผู้ซื้อจะได้รับการชดใช้หรือไม่เพียงใด อีกทั้ง แม้ว่าผู้ซื้อจะทำการพิสูจน์ได้แล้วว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนทำการซื้อขายหรือรับมอบทรัพย์สินมาได้แล้วก็ตาม ผู้ซื้อยังคงมีหน้าที่ต้องพิสูจน์อีกว่าความเจ็บป่วยบกพร่องนั้นถึงขนาดเป็นเหตุให้เสื่อมราคาหรือเสื่อมความเหมาะสมที่จะใช้งานหรือประโยชน์อันจะมุ่งหมายโดยสัญญาด้วย ซึ่งหากนำมาพิจารณากับกรณีว่าถ้าสุนัขหรือแมวเจ็บป่วยบกพร่องเพียงเล็กน้อยสามารถทำการรักษาได้ ก็อาจไม่เข้ากรณีว่าเป็นทรัพย์สินที่มีชำรุดบกพร่องอันเป็นเหตุให้สามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบต้องรับผิดชอบได้

นอกจากนี้ เรื่องความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว บทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติแต่เพียงว่าผู้ขายต้องรับผิดชอบถ้าสินค้าที่ทำการซื้อขายเกิดชำรุดบกพร่อง แต่ต้องรับผิดชอบเช่นไรนั้นกฎหมายในเรื่องความรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องไม่ได้บัญญัติไว้ การพิจารณาความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องพิจารณาไปตามความรับผิดชอบทางหนี้มาปรับใช้ ซึ่งความรับผิดชอบทางหนี้ นั้น ผู้ซื้อไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายเท่านั้นแต่ไม่ได้บัญญัติวิธีการเยียวยาสำหรับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวไว้เป็นการเฉพาะที่ชัดเจนซึ่งยังคงเป็นการเยียวยาวิธีการทั่วไป ดังนั้นจึงทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าหลักกฎหมายความรับผิดชอบทางสัญญานี้ ไม่สามารถบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงได้อย่างแท้จริง

4.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ และวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ของประเทศไทย

แม้ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นมาเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อเกี่ยวกับการซื้อขายหรือการรับบริการอย่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ขึ้นมา โดยมีเหตุผลเพื่อให้ความเป็นธรรมและมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ซื้อมากขึ้นอันได้แก่ สิทธิของผู้ซื้อในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าที่เป็นความจริง สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา รวมถึงการใช้สิทธิในการเรียกร้องความเสียหายและการใช้สิทธิทางศาล เป็นต้น การรองรับสิทธิต่างๆ เหล่านี้ทางภาครัฐได้จัดให้มีองค์กรของรัฐเพื่อตรวจตรา ดูแล และประสานงานการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในการควบคุมทางด้านสัญญา ฉลาก และการโฆษณา แต่หากพิจารณาแล้วแม้จะตั้งคณะกรรมการว่าด้วยสัญญาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาและป้องกันมิให้ผู้ซื้อถูกเอารัดเอาเปรียบในการทำสัญญากับผู้ประกอบธุรกิจก็ตาม หรือมีวิธีการการใช้สิทธิเรียกร้องและการบัญญัติวิธีการเยียวยาผู้ซื้อเมื่อเกิดความเสียหายที่ชัดเจนมากขึ้นแล้วก็ตาม แต่เมื่อนำมาใช้กับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวกลับพบว่ายังคงประสบปัญหาต่างๆ ดังนี้

4.2.3.1 ปัญหาการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภตสุนัขและแมวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2541

แม้ตามพระราชบัญญัตินี้มีการบัญญัติการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อทางด้านฉลากแต่ก็ไม่อาจนำมาบังคับใช้กับสินค้าประเภทสัตว์เลี้ยงได้ เนื่องจากในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้มีการบัญญัติคำว่า “ฉลาก” หมายถึง รูป รอยประดิษฐ์ กระดาษหรือสิ่งอื่นใดที่ทำให้ปรากฏข้อความเกี่ยวกับสินค้าซึ่งแสดงไว้ที่สินค้าหรือภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อบรรจุสินค้า หรือสอดแทรก หรือรวมไว้กับสินค้า หรือภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อบรรจุสินค้า และหมายความถึงเอกสารหรือคู่มือสำหรับใช้ประกอบสินค้า ป้ายที่ติดตั้งหรือแสดงไว้ที่สินค้า หรือภาชนะบรรจุหรือหีบห่อบรรจุสินค้านั้น¹¹ และในมาตรา 30 ได้กำหนดว่าถ้าเป็นสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการใช้สินค้าหรือโดยสภาพของสินค้านั้น หรือเป็นสินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ซื้อในการที่จะทราบข้อเท็จจริงในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น แต่สินค้าดังกล่าวไม่เป็นสินค้าที่ควบคุมด้วยฉลากให้คณะกรรมการว่าด้วยฉลากมีอำนาจกำหนดให้เป็นสินค้าที่ควบคุมด้วยฉลากได้¹² โดยหากพิจารณาจากความหมายและการคุ้มครองแล้ว ฉลากคือสิ่งที่ต้องทำ

¹¹ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 3.

¹² พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 30.

การติดและแสดงไว้ที่สินค้าอันมีลักษณะเป็นภาชนะหรือหีบห่อบรรจุตัวสินค้าที่เป็นสินค้าแนวผลิตภัณฑ์ ซึ่งสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวมิได้มีการบรรจุลงในภาชนะหรือหีบห่อก่อนนำออกจำหน่าย สัตว์เลี้ยงจึงไม่อาจทำการติดฉลากที่ตัวสุนัขและแมวได้ ประกอบกับสินค้าที่อยู่ในความควบคุมด้านฉลากจะต้องเป็นสินค้าที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการใช้สินค้าหรือโดยสภาพของสินค้านั้น หรือเป็นสินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคในการที่จะทราบข้อเท็จจริงในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้านั้น แต่โดยสภาพความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขหรือแมว แม้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะกระทบต่อผู้ซื้อก็ตาม แต่มันไม่อาจจะมีผลกระทบที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่สุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจเนื่องจากการใช้สินค้าของผู้บริโภคหรือโดยสภาพของสินค้านั้นได้ สุนัขและแมวจึงไม่อาจมีฉลากได้ ดังนั้น สัตว์เลี้ยงจึงไม่อาจเป็นสินค้าที่จะถูกควบคุมด้วยฉลาก การซื้อขายสุนัขและแมวย่อมไม่รับประโยชน์จากบทบัญญัตินี้

ส่วนการคุ้มครองผู้ซื้อด้านการโฆษณา มาตรา 24 ให้อำนาจคณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณาให้มีหน้าที่ในการป้องกันหรือระงับยับยั้งความเสียหายหรืออันตรายอันเกิดขึ้นแก่ผู้บริโภคเนื่องจากการโฆษณาสินค้าบางประเภทเป็นการล่วงหน้า โดยให้อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการโฆษณา หรือห้ามการโฆษณา หรือจำกัดการใช้สื่อโฆษณาได้ แต่ทั้งนี้ต้องเป็นกรณีสินค้านั้นเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคและคณะกรรมการว่าด้วยฉลากได้กำหนดให้สินค้านั้นเป็นสินค้าที่ควบคุมด้วยฉลากตามมาตรา 30 ด้วย¹³ สรุปได้ว่า การจะเป็นสินค้าที่ต้องถูกควบคุมด้านโฆษณาต้องปรากฏเบื้องต้นว่าสินค้านั้นเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคที่ต้องถูกควบคุมด้วยฉลากเสียก่อน ซึ่งเมื่อสุนัขและแมวไม่อาจมีหรือถูกควบคุมด้วยฉลากได้แล้ว จึงไม่อาจถูกกำหนดเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมด้วยการโฆษณาด้วยเช่นกัน ดังนั้น บทบัญญัตินี้ก็ไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวได้

นอกจากนี้ แม้ประเทศไทยจะมีการบัญญัติให้การซื้อขายบางประเภทต้องถูกควบคุมด้วยสัญญา โดยบทบัญญัตินี้เป็นการควบคุมการทำสัญญาระหว่างผู้ซื้อและผู้ประกอบธุรกิจว่าไม่ให้ผู้ประกอบการธุรกิจเอาเปรียบผู้ซื้อในการทำสัญญาระหว่างกันมากเกินไป โดยการบัญญัติให้มีการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการควบคุมด้วยสัญญาตามมาตรา 35 ทวิ¹⁴ ซึ่งกำหนดให้การประกอบธุรกิจการขายสินค้าหรือให้บริการใด ถ้าสัญญาซื้อขายหรือสัญญาให้บริการนั้นมีกฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ หรือตามปกติประเพณีทำเป็นหนังสือ คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้การประกอบธุรกิจขายสินค้าหรือให้บริการนั้นเป็นธุรกิจควบคุมสัญญา แต่ปัจจุบันการซื้อ

¹³ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 24.

¹⁴ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, มาตรา 35ทวิ.

ขายสุนัขและแมวไม่ถือเป็นการซื้อขายที่ต้องถูกควบคุมด้วยสัญญา และในทางปฏิบัติแล้วการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจส่วนใหญ่จะไม่ทำการซื้อขายโดยทำเป็นหนังสือสัญญาซื้อขายระหว่างกัน และแม้กฎหมายจะเปิดโอกาสให้อำนาจแก่คณะกรรมการว่าด้วยสัญญามีอำนาจกำหนดให้สัญญาใดๆเป็นสัญญาที่ต้องควบคุมด้วยสัญญาก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงดุลพินิจไม่ได้บังคับว่าต้องเป็นกรณีใดบ้าง

4.2.3.2 ปัญหาการคุ้มครองผู้ซื้อตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค

พ.ศ. 2551

บทบัญญัติของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 เป็นเพียงกฎหมายวิธีสบัญญัติ หรือกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาล และการดำเนินคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะต้องปรากฏว่ามีการกระทำความผิดตามกฎหมายสารบัญญัติเสียก่อน เช่น การประพาดฉ้อฉลหรือผิดสัญญาซื้อขายสินค้า นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาเสียก่อนว่าเป็นคดีผู้บริโภคอันที่จะก่อให้เกิดสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย ซึ่งถือเป็นการยุ่งยากในการตีความนำไปสู่อำนาจในการฟ้องคดี ในเบื้องต้นการใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลจึงจำต้องพิจารณาเสียก่อนว่าผู้ขายถือเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามนิยามของพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ และผู้ซื้อถือเป็นผู้บริโภคตามนิยามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ แล้วจึงจะพิจารณาต่อไปว่ากิจการนั้นถือเป็นผู้บริโภคที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่

จากการศึกษา กฎหมายบัญญัติในมาตรา 3 (1) “คดีผู้บริโภค” หมายถึงคดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภคตามมาตรา 19 หรือตามกฎหมายอื่น กับผู้ประกอบธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ¹⁵ โดยคำว่า “สินค้า” ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้บัญญัตินิยามไว้แต่ให้ถือตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวได้บัญญัตินิยามคำว่า “สินค้า” ในมาตรา 3 หมายถึง สิ่งของที่ผลิตหรือมีไว้เพื่อขาย¹⁶ ซึ่งสุนัขและแมวที่ซื้อขายย่อมถือเป็นสินค้าตามความหมายนี้ด้วย แต่สุนัขและแมวแม้ว่าจะถือเป็นสินค้าชนิดหนึ่งที่สามารถทำการซื้อขายกันได้ อย่างสินค้าทั่วไปก็ตาม แต่ทว่าสินค้าชนิดนี้มีความพิเศษมากกว่าสินค้าทั่วไป ตรงที่เป็นสินค้าที่มีชีวิต มีความรู้สึกสามารถตอบสนองกับผู้ซื้อ และสามารถอยู่ภายใต้การเลี้ยงดูการควบคุมของผู้ซื้อ ฉะนั้น สัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวจึงมีอิทธิพลทางด้านจิตใจ อารมณ์ความรู้สึกความรักความผูกพันจึงมีความพิเศษแตกต่างจากสินค้าทั่วไป การนำบทบัญญัติการเยียวยาความเสียหายของสินค้าทั่วไปมาใช้

¹⁵ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 3.

¹⁶ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 24.

กับสุนัขและแมวย่อมไม่อาจเป็นการชดเชยเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงได้ เพราะการซื้อขายสินค้าทั่วไปวัตถุประสงค์คือความต้องการใช้งานตามสัญญา เมื่อสินค้าเสียหายผู้ประกอบการธุรกิจทำการเปลี่ยนสินค้าหรือทำการแก้ไขให้สินค้ากลับมาใช้งานได้ดังเดิมก็ย่อมถือว่าความเสียหายระงับสิ้นไป แต่กรณีการซื้อขายสุนัขและแมวเมื่อพบความเจ็บป่วยบกพร่องการเปลี่ยนสุนัขหรือแมวให้ใหม่แทนตัวเดิมอาจไม่สามารถชดเชยทางด้านความรู้สึกได้ จึงทำให้เห็นได้ว่าควรมีการบัญญัติการคุ้มครองผู้บริโภคกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวออกจากการคุ้มครองอย่างเช่นสินค้าทั่วไป ซึ่งในกรณีนี้จากการศึกษากฎหมายการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) ในรัฐแคลิฟอร์เนียมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อคุ้มครองกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงขึ้นโดยเฉพาะแยกต่างหากจากสินค้าทั่วไปอื่นๆ ในชื่อว่า “Lockyer-Polanco-Farr Pet Protection Act”¹⁷ ได้บัญญัติชัดเจนว่าคุ้มครองเฉพาะการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว¹⁸ และรัฐนิวเจอร์ซีย์บัญญัติกฎหมายคุ้มครองเฉพาะกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะเช่นกันในชื่อ “Pet Purchase Protection Act.”¹⁹ และได้บัญญัตินิยามของคำว่า “สัตว์เลี้ยง” ไว้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมว่าหมายถึง สุนัขและแมว แยกต่างหากจากสินค้าทั่วไป²⁰ ซึ่งทำให้มีความชัดเจนโดยไม่จำต้องวิเคราะห์และตีความขอบเขตด้านการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อตามกฎหมายอีก

การพิจารณาว่าเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่นั้น นอกจากจะต้องพิจารณาถึงตัววัตถุแห่งหนี้ตามสัญญาคือสินค้าแล้ว ยังต้องพิจารณาทางด้านคู่สัญญาอีกด้วยผู้ซื้อและผู้ขายถือเป็นผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ซึ่งตามมาตรา 3 “ผู้บริโภค” หมายความว่า ผู้บริโภคตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค และให้หมายความรวมถึงผู้เสียหายตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัยด้วย²¹ ซึ่งผู้ซื้ออยู่ในความหมายของคำว่าผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคบัญญัติในมาตรา 3 ว่า “ผู้บริโภค”

¹⁷ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

¹⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

¹⁹ N.J.S.A .56:8-92 (credits) L.1999.c. 336. § 1. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

²⁰ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

²¹ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, มาตรา 3.

หมายความว่า ผู้ซื้อหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจหรือผู้ซึ่งได้รับการเสนอหรือการชักชวนจากผู้ประกอบธุรกิจเพื่อให้ซื้อสินค้าหรือรับบริการ และหมายความรวมถึงผู้ใช้สินค้าหรือผู้ได้รับบริการจากผู้ประกอบธุรกิจโดยชอบ แม้มิได้เป็นผู้เสียค่าตอบแทนก็ตาม²² ส่วนผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัตินี้มาตรา 3 บัญญัติว่าหมายถึงผู้บริโภคมตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคเช่นกัน ซึ่งตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคบัญญัติในมาตรา 3 ว่า “ผู้ประกอบธุรกิจ” หมายความว่า ผู้ขาย ผู้ผลิตเพื่อขาย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อขายหรือผู้ซื้อเพื่อขายต่อซึ่งสินค้า หรือ ผู้ให้บริการ และหมายความรวมถึงผู้ประกอบกิจการโฆษณาด้วย²³ กรณีดังกล่าวย่อมเกิดความยุ่งยาก ต้องมีการตีความก่อนจึงจะเข้าสู่กระบวนการฟ้องคดีต่อศาล

ในขณะการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวของ รัฐแคลิฟอร์เนียมีการบัญญัตินิยามคำว่า “ผู้ประกอบธุรกิจ (Pet dealer) หมายถึง บุคคลผู้ประกอบกิจการร้านจำหน่ายปลีสุนัขหรือแมว หรือทั้งสองอย่าง...”²⁴ และ “ผู้ซื้อ” (Purchaser) หมายถึง ผู้ที่ซื้อสุนัขหรือแมวจากผู้จำหน่ายสัตว์เลี้ยง โดยมีได้มีวัตถุประสงค์ในการขายสัตว์เลี้ยงต่ออีกทอดหนึ่ง” ส่วนรัฐนิวเจอร์ซีย์ในการให้ความคุ้มครองจะระบุชัดเจนว่าต้องเป็นการซื้อจากร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงจึงถือเป็นผู้ประกอบธุรกิจ²⁵ และผู้ซื้อจะได้รับความคุ้มครองนั้นจะต้องเป็นการซื้อขายสุนัขและแมวจากร้านจำหน่ายเท่านั้น ซึ่งกฎหมายได้นิยามคำว่า “ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง” (Pet shop) หมายถึง สถานที่ใด ๆ ในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของที่อยู่ซึ่งใช้เป็นที่พักสัตว์นั้น แต่หมายถึงสถานที่เก็บหรือแสดงให้เห็นซึ่งสัตว์นั้นสำหรับวัตถุประสงค์ในการขายให้กับประชาชนสำหรับการการเชยชมส่วนบุคคลและเพื่อนำไปเพื่อมีรูปภาพมากกว่าเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจหรือการวิจัย²⁶ และได้บัญญัติผู้ซื้อให้อยู่ในนิยามความหมายของคำว่า “ผู้บริโภค” ไว้

²² พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, มาตรา 35ทวิ.

²³ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, มาตรา 3.

²⁴ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125(b), California Code.

²⁵ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122125, California Code.

²⁶ N.J.S.A. 4:19-15.1 (Credits) L.1941, c. 151, p. 495, § 1. Amended by L.1978, c. 82, § 1, eff. July 19, 1978; L.1983, c. 525, § 1, eff. Jan. 17, 1984; L.1997, c. 247, § 1, eff. Dec. 8, 1997; L.2011, c. 142, § 1, eff. June 11, 2012.

ชัดเจนว่าหมายความว่า บุคคลผู้ซึ่งทำการซื้อแสวหรือสุนัขซึ่งไม่ใช่เพื่อการค้าอีกต่อหนึ่ง²⁷ ดังนั้นเมื่อมีบทบัญญัตินิยามความหมายเช่นนี้ย่อมชัดเจนถึงความคุ้มครองว่าหากเป็นกรณีเช่นนี้บุคคลดังกล่าวย่อมได้รับความคุ้มครองหรืออยู่ในความรับผิดชอบตามกฎหมายฉบับนี้ และเมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นจากบุคคลทั้งสองฝ่ายดังกล่าวก็ย่อมเกิดสิทธิเรียกร้องตามกฎหมายได้ทันทีโดยไม่ต้องมาพิจารณาตีความถึงสิทธิอำนาจการใช้สิทธิเรียกร้องที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอีก

นอกจากนี้ จากการศึกษาพบว่า แม้ว่ากฎหมายจะได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ซื้อมากขึ้น แต่ในทางปฏิบัติยังพบอุปสรรคและปัญหามากมายเมื่อนำมาใช้ อาทิเช่น การที่ผู้ซื้อจะใช้สิทธิเรียกร้องต่อศาลต้องปรากฏข้อเท็จจริงเบื้องต้นเสียก่อนว่าผู้ประกอบการธุรกิจนั้นกระทำความผิดสัญญาซื้อขาย หากนำมาใช้กับกรณีการซื้อขายสุนัขและแสวแล้ว การเรียกร้องต้องปรากฏความเจ็บป่วยบกพร่องในสุนัขและแสวและผู้บริโภคมีการเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบ แต่ได้รับการปฏิเสธจึงจำเป็นต้องใช้สิทธิเรียกร้องทางศาล และการใช้สิทธิทางศาล ผู้ซื้อกลับเป็นผู้มีหน้าที่ต้องรวบรวมข้อเท็จจริงพยานหลักฐานแสดงว่าตนถูกโต้แย้งสิทธิเพื่อประกอบการฟ้องคดี และการใช้สิทธิทางศาลยังต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดีกว่าจะได้รับการเยียวยาความเสียหาย อีกทั้งมีผู้ซื้ออีกจำนวนไม่น้อยที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิดังกล่าวของตน จึงหลีกเลี่ยงการดำเนินคดีและยอมรับความเสียหายนั้นไว้เสียเอง เมื่อการฟ้องร้องคดีเป็นหน้าที่ผู้ซื้อที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อใช้สิทธิฟ้องคดีและ ในการชั้นพิจารณาแม้กฎหมายจะกำหนดว่า ถ้าศาลเห็นว่าข้อเท็จจริงนั้นอยู่ในความรู้เห็นเฉพาะของผู้ประกอบการธุรกิจแต่เพียงฝ่ายเดียวให้ศาลเป็นผู้กำหนดภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจได้ก็ตาม แต่นั่นก็เป็นเพียงดุลพินิจของศาลไม่ใช่บทบังคับเด็ดขาด ทั้งที่การที่ผู้ซื้อได้ซื้อสุนัขและแสวจากบุคคลซึ่งถือว่าเป็นผู้ประกอบการดำเนินกิจการเพื่อผลกำไรในเชิงพาณิชย์มีหลักแหล่งที่แน่นอน ผู้ซื้อย่อมมีความคาดหวังว่าจะได้สุนัขและแสวที่ดีมีคุณภาพและน่าเชื่อถือถือว่าการซื้อจากบุคคลธรรมดาทั่วไปที่ทำการซื้อขายกันเอง และในเรื่องการพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องที่เกิดขึ้นกับสุนัขและแสว ผู้ซื้อต้องพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนว่าเป็นความเจ็บป่วยความบกพร่องที่มีอยู่ก่อนและเกิดจากความผิดของผู้ประกอบการธุรกิจเอง ซึ่งภาระการพิสูจน์นี้ย่อมเป็นภาระอย่างยิ่งกับผู้ซื้อ เพราะข้อเท็จจริงสาเหตุของความเจ็บป่วยบกพร่องที่เกิดขึ้นนั้นอาจเกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่ดีในขณะที่สุนัขและแสวยังคงอยู่ในความครอบครองของผู้ประกอบการธุรกิจ ซึ่งข้อมูลนี้ผู้ซื้อไม่อาจพิสูจน์ได้เพราะเป็นข้อมูลเฉพาะแต่ฝ่ายผู้ประกอบการเท่านั้น อีกทั้งในการพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขหรือแสวไม่อาจทำได้โดยผู้ซื้อ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะอย่างสัตวแพทย์ทำการตรวจวินิจฉัย และ

²⁷ N.J.S.A .56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

ในการตรวจพิสูจน์ย่อมเกิดค่าใช้จ่ายและเกิดภาระเพิ่มขึ้นให้กับผู้ซื้อในการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อฟ้องคดี และไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับค่าใช้จ่ายนี้ว่าผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบด้วยหากความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวเกิดจากผู้ประกอบการธุรกิจ ดังนั้น จึงทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อตามหลักกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันผู้บริโภคเป็นฝ่ายเสียเปรียบนั่นเอง

ในขณะที่กฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) ของรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์มีการผลักภาระการพิสูจน์ไปที่ผู้ประกอบการธุรกิจ โดยมีการบัญญัติข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่เป็นคุณแก่ผู้ซื้อไว้ก่อนเลยว่า หากผู้ซื้อรับมอบสุนัขหรือแมวไปแล้วเกิดความเจ็บป่วยบกพร่องหรือตายภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดให้ถือว่าผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบ และเกิดสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบที่โดยไม่จำเป็นต้องฟ้องให้ศาล และถ้าผู้ประกอบการธุรกิจไม่ปฏิบัติตามผู้ซื้อที่ย่อมมีสิทธิฟ้องร้องต่อศาลได้ โดยในกรณีถ้าผู้ประกอบการธุรกิจจะปฏิเสธความรับผิดชอบว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวไม่ได้เกิดขึ้นในระหว่างที่อยู่ในความครอบครองของตนก่อนนำออกจำหน่ายแล้ว ก็ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการธุรกิจต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ความว่าชัดเจนเอง ซึ่งการมีข้อสันนิษฐานทางกฎหมายที่บัญญัติเป็นบรรทัดฐานที่ชัดเจนไว้เฉพาะสำหรับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวเช่นนี้ย่อมมีความเอื้อประโยชน์และคุ้มครองผู้ซื้ออย่างแท้จริง

ดังนั้น ประเทศไทยควรมีการบัญญัตินิยามความหมายของคำว่า “ผู้ซื้อ” และ “ผู้ประกอบการ” ให้ชัดเจนเป็นการเฉพาะสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว ทั้งนี้ เพื่อนำไปสู่เป็นการพิจารณาถึงสิทธิขั้นต้นของผู้ซื้อที่จะได้รับความคุ้มครองที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม และควรมีการบัญญัติกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงสุนัขและแมว โดยเฉพาะ โดยมีการกำหนดมาตรการคุ้มครองเยียวยาความเสียหายให้มีความชัดเจนทั้งขอบเขตของการคุ้มครอง ข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจ และแนวทางการกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจสำหรับการซื้อขายสุนัขและแมว เพื่อให้มีกฎหมายที่สามารถคุ้มครองผู้ซื้อสุนัขและแมวได้อย่างแท้จริงมีประสิทธิภาพต่อไป

4.3 ปัญหามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้องและวิธีการเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

ในการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวถูกบัญญัติทั้งในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

แต่มาตรการเยียวยาความเสียหายตามกฎหมายต่างๆยังคงมีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง ดังนี้

4.3.1 ปัญหาการใช้สิทธิเรียกร้องความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง

จากการศึกษากฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไม่ว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือความรับผิดตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคที่บัญญัติให้ผู้ซื้อมีการการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าความเจ็บป่วยบกพร่องหรือตายของสุนัขหรือแมวที่ทำการซื้อขายเกิดขึ้นจากความผิดของผู้ประกอบธุรกิจ โดยทำให้ศาลเห็นอย่างชัดเจนว่าความบกพร่องนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนหรือขณะทำสัญญาซื้อขาย หรือรับมอบสุนัขหรือแมวมา และยังต้องพิสูจน์ให้ได้ความดีกว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขหรือแมวนั้นเจ็บป่วยบกพร่องถึงขนาดเรียกได้ว่าเป็นกรณีชำรุดบกพร่อง ซึ่งตามกฎหมายไทยไม่ได้มีการบัญญัตินิยามคำว่า “ชำรุดบกพร่อง” และไม่มีการบัญญัติว่ากรณีเช่นไรจะถือว่าสินค้ามีความชำรุดบกพร่องไว้อย่างชัดเจน มีแต่เพียงว่า ถ้าสินค้านั้นเป็นเหตุให้เสื่อมราคา หรือเสื่อมความเหมาะสมที่จะใช้งานหรือประโยชน์อันจะมุ่งหมายตามสัญญาแล้ว ถือว่าเป็นความบกพร่องที่ผู้ซื้อจะเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบได้ เมื่อไม่มีบทบัญญัติที่ชัดเจนการบังคับใช้จึงยังต้องตีความโดยอาศัยการพิสูจน์และเป็นดุลพินิจของศาลว่า กรณีนี้ถือเป็นความชำรุดบกพร่องหรือไม่ด้วย ซึ่งหากนำหลักเกณฑ์นี้มาใช้กับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวแล้ว ถ้าสุนัขหรือแมวเกิดเจ็บป่วยบกพร่องแต่อาจทำการรักษาให้หายได้ ก็อาจไม่ถึงว่าสินค้านั้นถึงขนาดเรียกว่าเป็นความชำรุดบกพร่อง เมื่อเป็นเช่นนี้สิ่งที่ผู้ซื้อต้องเสียไปคือค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ ดังนั้น กรณีไม่มีกฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบถ้าสินค้าไม่ถึงขนาดชำรุดบกพร่องเช่นนี้ ภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดจึงตกแก่ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงที่ต้องรับความเสียหายนี้เสียเอง

สำหรับเรื่องการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวแล้วพบความเจ็บป่วยบกพร่อง จากการศึกษากฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์มีการบัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงเป็นกฎหมายเฉพาะ (Puppy Lemon Law) แม้จะไม่ได้นิยามคำว่าชำรุดบกพร่องไว้ แต่มีการบัญญัติไว้ชัดเจนว่ากรณีเช่นไรถือเป็นความบกพร่อง โดยในรัฐแคลิฟอร์เนียมีการบัญญัตินิยามของอาการต่างๆที่ถือว่าเป็นความบกพร่องไว้ว่า “โรคความเจ็บป่วยความบกพร่องอันมีมาแต่กำเนิดหรือเนื่องมาจากกรรมพันธุ์” คือ ความผิดปกติของร่างกายซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสุนัข ในเวลาทำการซื้อขาย หรืออาจมีผลกระทบต่อสุขภาพของสุนัขในอนาคต จะต้องเป็นหนึ่งในสิ่งที่เห็นได้ชัด ณ เวลาที่ซื้อขาย หรืออาจทราบได้จากประวัติการรักษาพยาบาลซึ่งได้รับ

การเปิดเผยข้อมูล โดยอำนาจแห่งบทบัญญัติข้อนี้”²⁸ และยังได้บัญญัติคำว่า “การผ่าตัดอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ (nonelective surgical procedure)” ให้หมายถึง กระบวนการผ่าตัดซึ่งจำเป็นในการคงไว้ หรือฟื้นฟูสุขภาพของสุนัข, จำเป็นในการป้องกันไม่ให้สุนัขรู้สึกเจ็บปวด หรืออึดอัดไม่สบาย หรือ จำเป็นในการแก้ไขความบกพร่องทางร่างกาย ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความสามารถในการเดิน, วิ่ง, กระโดด หรือการทำหน้าที่ตามปกติของร่างกาย ซึ่งกรณีผู้ประกอบการธุรกิจร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยงถูกบัญญัติใน มาตรา 122140 (b)(6)(c)²⁹ ซึ่งหากเข้ากรณีดังกล่าวในเบื้องต้นแล้วย่อมถือความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสุนัขและแมวที่ซื้อขายทำให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องให้ ผู้ประกอบการธุรกิจรับผิดชอบได้

ส่วนรัฐนิวเจอร์ซีย์ไม่มีการบัญญัตินิยามของคำว่าชำรุดบกพร่องไว้เช่นเดียวกัน แต่มีการนิยามไว้คำว่า “ไม่เหมาะสมในการจำหน่าย” (Unfit for purchase) หมายความว่า การติดเชื้อโรคใดๆ ความผิดปกติ ความพิการ การเจ็บป่วยทางร่างกาย หรือ ความบกพร่องที่มีมาตั้งแต่กำเนิด หรือการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของสัตว์ ไม่ว่าจะเห็นเป็นประจักษ์ หรือ จากการวินิจฉัย หรือมีแนวโน้มหรือก่อนนำออกจำหน่ายหรือทำการส่งมอบแก่ผู้ซื้อ หรือการตายภายใน 14 วันนับตั้งแต่วันที่ทำการส่งมอบแก่ผู้ซื้อ ยกเว้นการตายโดยอุบัติเหตุ หรือผลของการบาดเจ็บในช่วงเวลาดังกล่าว จึงต้องหมายถึงความไม่เหมาะสมเพื่อจำหน่าย³⁰ ซึ่งถ้าเข้ากรณีดังกล่าวแล้วย่อมถือเป็นความเสียหายที่ผู้ซื้อสามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบได้

จากสภาพปัญหาของประเทศไทย การไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ชัดเจนว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสุนัขและแมวที่ซื้อขายแล้วกรณีเช่นไรที่จะถือว่าผู้ซื้อที่มีสิทธิจะเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจต้องรับผิดชอบได้เช่นนี้ จึงเกิดปัญหาของการตีความขอบเขตการคุ้มครองว่า กรณีใดจะถือเป็นความเสียหายความบกพร่องที่จะใช้สิทธิเรียกร้องตามกฎหมายได้ ดังนั้น จึงเห็นควรบัญญัตินิยามหรือกรณีใดๆที่จะถือว่าเป็นความบกพร่องของสุนัขและแมวที่ทำการซื้อขายให้ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้สิทธิเรียกร้องความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงต่อไป

²⁸ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140, California Code.

²⁹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122140, California Code.

³⁰ N.J.S.A. 56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

4.3.2 ปัญหาวิธีการเรียกร้องสิทธิเยียวยาความเสียหายและการกำหนดค่าเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง

เนื่องจากประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้ซื้อเกี่ยวกับการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวโดยเฉพาะ ในการบังคับใช้จึงต้องนำหลักกฎหมายที่มีอยู่ซึ่งใช้บังคับกับการซื้อขายสินค้าทั่วไปทุกกรณี ทำให้ยังคงประสบปัญหาด้านการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อเพื่อให้ผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวแล้วพบความเจ็บป่วยบกพร่องอยู่ในปัจจุบัน

ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดในความชำรุดบกพร่อง ซึ่งเป็นหลักความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจทางด้านสัญญา ตามมาตรา 472 ได้บัญญัติแต่เพียงว่าหากสินค้าที่ทำการซื้อขายกันแล้วมีความชำรุดบกพร่องผู้ขายต้องรับผิดชอบ แต่การรับผิดชอบอย่างไรและต้องรับผิดชอบเช่นใดนั้น กฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ได้บัญญัติไว้ การพิจารณาความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจจึงต้องพิจารณาตามหลักเรื่องหนี้ ซึ่งความรับผิดทางหนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้ขายมีหน้าที่ตามสัญญาแล้วผิดสัญญาจึงถือว่าไม่ชำระหนี้ และเกิดสิทธิแก่ผู้ซื้อในการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบได้ โดยหากนำมาใช้กับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวแล้ว การใช้สิทธิของผู้ซื้อจะเกิดขึ้นเมื่อสุนัขและแมวที่ซื้อไปมีความเจ็บป่วยบกพร่อง และผู้ซื้อทำการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการรักษาแก้ไขเยียวยา ก่อนแล้วแต่ผู้ประกอบธุรกิจปฏิเสธจึงจะเกิดสิทธิเรียกร้องทางศาล และในการฟ้องคดีต่อศาล เมื่อผู้ซื้อทำการพิสูจน์ได้แล้วว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวเกิดจากผู้ประกอบธุรกิจแล้ว การพิจารณาเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนสำหรับเรื่องนี้ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 222 ที่ให้ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องในความเสียหายที่ตนได้รับก็ตาม แต่การที่ผู้ซื้อจะได้รับการเยียวยาและชดเชยค่าสินไหมทดแทนเพียงใดยังคงเป็นดุลพินิจของศาล ซึ่งอาจไม่ได้เป็นตามที่ผู้ซื้อร้องขอหรือที่สูญเสียไปตามความเป็นจริงก็ได้ เพราะศาลยังต้องพิจารณาถึงพฤติการณ์อื่นๆซึ่งเป็นดุลพินิจของศาล

ส่วนตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคก็เช่นกัน แม้ว่าจะมีบทบัญญัติชัดเจนว่า ผู้ซื้อที่มีสิทธิเรียกร้องหลายประการไม่ว่าจะเป็นการเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการซ่อมแซม เปลี่ยนสินค้าให้ใหม่ และเรียกค่าทดแทนความเสียหายก็ตาม แต่การเรียกร้องนี้อาจไม่ได้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้ซื้อตามขอทุกประการ หากแต่กฎหมายให้เป็นดุลพินิจของศาลที่จะพิจารณาและชี้แจงนำหนักหนทางเยียวยา ดังนั้น วิธีการเยียวยาความเสียหายผู้ซื้อจึงไม่ใช่ผู้ทรงสิทธิในการกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายได้เอง

จากการศึกษา การที่ให้ศาลเป็นผู้กำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายที่ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ เมื่อนำมาใช้กับการซื้อขายสินค้าทั่วไป วัตถุประสงค์ของผู้ซื้อสินค้าคือการได้ใช้

ประโยชน์จากสินค้าก็ถือว่าตรงตามความประสงค์ของการเข้าทำสัญญาแล้ว หากสินค้าที่ซื้อขายมีความชำรุดบกพร่อง การที่ศาลสั่งให้ทำการซ่อมแซมสินค้า หรือหากซ่อมแซมไม่ได้ก็ให้เปลี่ยนสินค้าให้ใหม่นั้น เมื่อสินค้าได้รับการซ่อมแซมจนใช้งานได้ปกติ หรือได้รับเปลี่ยนสินค้าใหม่ทดแทนแล้ว ความชำรุดบกพร่องความเสียหายย่อมระงับไปเพราะถือได้ว่าผู้ซื้อได้รับสินค้าและได้ประโยชน์จากสินค้าตรงตามวัตถุประสงค์ของสัญญา อีกทั้งการพิจารณาค่าเสียหายของสินค้าทั่วไปจะมุ่งเน้นที่มูลค่าราคาของทรัพย์สิน ดังนั้น ที่ผ่านมามีค่าเสียหายที่ผู้ซื้อได้รับมักจะไม่เกินมูลค่าของสินค้า และแม้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคให้ศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายในเชิงลงโทษโดยกำหนดได้เกินกว่าค่าเสียหายที่แท้จริงถึง 2 เท่า หรือ 5 เท่ากรณีค่าเสียหายไม่เกิน 50,000 บาท แต่ยังคงเป็นเพียงดุลพินิจของศาล ซึ่งเมื่อนำหลักการเดียวกันนี้มาใช้เพื่อเยียวยาผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว ในทางปฏิบัติย่อมเกิดปัญหาเพราะสุนัขและแมวมีความแตกต่างจากสินค้าทั่วไป ไม่มีราคาซื้อขายที่ขายที่แน่นอนล้วนขึ้นอยู่กับความพอใจของคู่สัญญา อีกทั้งสุนัขและแมวเป็นสินค้าที่แตกต่างจากสินค้าทั่วไปมันเป็นสิ่งมีชีวิตมีความรู้สึกและมีผลกระทบทางด้านอารมณ์ความรู้สึกของผู้ซื้อมากกว่าสินค้าชนิดอื่นๆ ดังนั้น ความต้องการการเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อแต่ละรายย่อมมีความต้องการที่ต่างกันไปตามความรู้สึกของแต่ละคนด้วย เช่น กรณีสุนัขและแมวที่ซื้อมาเกิดตาย ผู้ซื้อบางรายอาจต้องการตัวใหม่ทดแทน แต่บางรายขอรับเงินตามราคาซื้อขายและหากมีค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ก็ขอรับคืนจากผู้ประกอบธุรกิจด้วย หรือกรณีสุนัขหรือแมวเจ็บป่วยผู้ซื้อบางรายก็อาจต้องการให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการรักษาโดยจ่ายค่ารักษาทั้งหมดซึ่งอาจเกินกว่ามูลค่าของสุนัขและแมวที่ซื้อขาย กรณีเช่นนี้ผู้ประกอบธุรกิจก็มักจะบ่ายเบี่ยงยัดเยียดตัวใหม่ให้แทน ดังนั้น เมื่อตกลงกันไม่ได้ย่อมเกิดกรณีฟ้องร้องต่อศาล และเมื่อมีคดีขึ้นสู่ศาลก็ใช้ว่าผู้ซื้อจะเป็นผู้มีอำนาจต่อรองซึ่งตามกฎหมายของประเทศไทยกลับให้ศาลเป็นผู้กำหนดวิธีการเยียวยาและกำหนดค่าเสียหาย ซึ่งอาจเกิดปัญหาได้ว่าถ้าศาลสั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการชดเชยความเสียหายโดยการให้ ผู้ประกอบธุรกิจเปลี่ยนสุนัขหรือแมวให้ใหม่แม้จะมีราคาที่เท่ากัน แต่ถ้าผู้ซื้อไม่ต้องการแล้ว ก็ย่อมไม่ใช่หนทางเยียวยาได้ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายตัวเงินหรือความรู้สึกที่ผู้ซื้อมีต่อสุนัขหรือแมวตัวเก่าได้ สำหรับค่าเสียหายที่เกิดขึ้นกับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงนอกจากมูลค่าตามราคาสุนัขและแมวแล้ว หากกรณีสุนัขและแมวที่ซื้อมีอาการเจ็บป่วยบกพร่องและผู้ซื้อไม่อาจนิ่งนอนใจและรอเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการแก้ไขให้ก่อนอย่างเช่นสินค้าทั่วไปได้ ผู้ซื้อต้องรับนำสุนัขและแมวไปทำการรักษาในทันที กรณีนี้ก็ย่อมเกิดค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ ค่าใช้จ่ายส่วนนี้กฎหมายก็ไม่ได้กำหนดไว้ว่าให้ผู้ซื้อสิทธิได้รับชดเชยเท่าไรเป็นการเฉพาะ ซึ่งค่ารักษานี้ส่วนใหญ่มักเกินกว่ามูลค่าราคาซื้อขายของสุนัขและแมว และเมื่อการใช้สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายส่วนนี้กฎหมายก็ให้เป็นอำนาจศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดด้วย ดังนั้น ย่อมเป็นการไม่แน่นอนเลยว่าผู้ซื้อจะได้รับการเยียวยาคุ้มครองในสิทธิเรียกร้องดังกล่าวเช่นไร

ทั้งนี้ จากการศึกษากฎหมายคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะ (Puppy Lemon Law) การใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงของรัฐแคลิฟอร์เนียมีการบัญญัติสิทธิเรียกร้องวิธีการเยียวยาและค่าเสียหายของผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจนเป็นการเฉพาะสำหรับการซื้อขายสุนัขและแมว โดยบัญญัติว่าสุนัขหรือแมวที่ทำการซื้อขายเกิดเจ็บป่วยบกพร่องภายในระยะเวลาและเงื่อนไขของกฎหมายแล้ว ผู้ซื้อจะมีสิทธิเรียกร้องหลายประการแล้วแต่ผู้ซื้อจะเลือก ซึ่งผู้ซื้ออาจขอคืนสุนัขแก่ผู้ประกอบการธุรกิจและรับเงินคืนตามราคาสัตว์เลี้ยงรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และได้รับชดใช้เงินคืนสำหรับตรวจรักษาและค่าสัตวแพทย์ แต่ไม่เกินกว่าราคาสุนัขรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือผู้ซื้อขอเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่โดยมีราคาเท่าตัวเดิม และให้ได้รับชดใช้เงินค่ารักษาและค่าสัตวแพทย์คืน แต่ไม่เกินกว่าราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือผู้ซื้อจะร้องขอให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำการรักษาสุนัขหรือแมวให้แก่ผู้ซื้อต่อไป และชดใช้เงินค่าตรวจรักษาและค่าสัตวแพทย์คืน ในวงเงินไม่เกินร้อยละ 150 ของราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงเดิมที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม³¹ หรือหากเป็นกรณีสุนัขหรือแมวตายลง ผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือมอบสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ให้ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิม และกรณีค่าใช้จ่ายค่ารักษาค่าสัตวแพทย์ก็ต้องทำการชดใช้เงินคืนในวงเงินไม่เกินกว่าราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่รวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่มแก่ผู้ซื้อด้วย³² ซึ่งสิทธิเรียกร้องนี้ให้ผู้ซื้อเรียกร้องได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องต่อศาล และหากมีการฟ้องร้องก็ให้สิทธิผู้ซื้อในการกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายได้เองไม่ใช่ดุลพินิจของศาลเช่นกัน

ส่วนในรัฐนิวเจอร์ซีย์ก็เช่นกันได้มีกฎหมายบัญญัติสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อไว้อย่างชัดเจนโดยเฉพาะ โดยกำหนดสิทธิเรียกร้องหลายประการแล้วแต่ผู้ซื้อจะเรียกร้องประการใด กล่าวคือ ผู้ซื้อจะมีสิทธิที่จะขอคืนสุนัขหรือแมว และเงินคืนตามราคาสัตว์เลี้ยงรวมกับภาษีมูลค่าเพิ่ม และได้รับชดใช้เงินค่ารักษาค่าสัตวแพทย์คืนตามจำนวนเงินที่ระบุใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์ หรืออาจใช้สิทธิที่จะเก็บสัตว์เลี้ยงไว้และได้รับการชดใช้ค่าใช้จ่ายค่ารักษาค่าสัตวแพทย์คืนตามจำนวนเงินที่ระบุใบเสร็จรับเงินในปัจจุบันและรวมถึงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตที่ออกโดยสัตวแพทย์ หรือจะใช้สิทธิที่จะขอเปลี่ยนสัตว์เลี้ยงตัวใหม่แทนตัวเดิมตามแต่ที่ผู้ซื้อจะเลือกในราคาที่เท่ากับตัวเดิม รวมทั้งมีสิทธิได้รับการชดใช้คืนค่าใช้จ่ายในการให้สัตวแพทย์ทำการรับรอง และค่าใช้จ่ายทางการแพทย์สำหรับการ

³¹ California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160(a), California Code.

³² California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, § 122160(b), California Code.

รักษาสัตว์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายของผู้ซื้อตามใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์³³ หรือสำหรับในกรณีที่สุนัขหรือแมวตายลงผู้ซื้อที่มีสิทธิที่จะได้รับเงินคืนเต็มราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงรวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือเรียกร้องขอรับสัตว์เลี้ยงตัวใหม่ตามความต้องการของผู้ซื้อในมูลค่าที่เท่ากัน รวมถึงมีสิทธิได้รับการชดเชยเงินคืนในค่าใช้จ่ายสำหรับการรักษาสัตว์ค่าสัตวแพทย์ตามใบเสร็จรับเงินที่ออกโดยสัตวแพทย์ ซึ่งสิทธิของผู้ซื้อในการได้รับการชดเชยเงินคืนค่าใช้จ่ายในการรักษาสัตว์และค่าสัตวแพทย์ที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้ซื้อที่มีสิทธิได้รับคืนตามจริง แต่มากที่สุดเป็นเงินจำนวนไม่เกินสองเท่าของราคาซื้อขายสัตว์เลี้ยงที่เจ็บป่วยหรือตายรวมด้วยภาษีมูลค่าเพิ่ม³⁴ สิทธิเรียกร้องดังกล่าวเกิดขึ้นทันทีโดยไม่ต้องฟ้องต่อศาล และแม้เป็นคดีขึ้นสู่ศาลกฎหมายก็ยังให้อำนาจผู้ซื้อแต่ฝ่ายเดียวที่มีสิทธิเลือกวิธีการเยียวยาความเสียหายได้เอง³⁵

ดังนั้น เมื่อสุนัขและแมวเป็นสินค้าที่มีคุณค่าทางจิตใจ การต้องการได้รับการเยียวยาของผู้ซื้อแต่ละรายย่อมมีความแตกต่างกันไปแล้วแต่ความรู้สึกของแต่ละบุคคล ประเทศไทยจึงควรมีกฎหมายที่บัญญัติชัดเจนเกี่ยวกับการซื้อขายสุนัขและแมวโดยเฉพาะอย่างทั้งสองรัฐของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายกรณีต่างๆให้ชัดเจน และให้เป็นสิทธิของผู้ซื้อในการเป็นผู้เลือกวิธีการเยียวยาความเสียหายไม่ใช่ให้เป็นดุลพินิจของศาลดังเช่นในปัจจุบัน ซึ่งหากมีการบัญญัติเป็นกฎหมายที่ชัดเจนไว้เป็นการเฉพาะเช่นนี้ ผู้ซื้อที่ได้รับความคุ้มครองความเสียหายที่เกิดจากการซื้อขายสุนัขและแมวอย่างแท้จริง

4.4 ปัญหามาตรการทางกฎหมายในเชิงป้องกันปัญหากรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว

ปัจจุบันภาวะทางการตลาดมีการแข่งขันทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการที่สูงขึ้น ทำให้ผู้ประกอบการมีการพัฒนาสินค้าอยู่ตลอดเวลา จึงมีการนำกระบวนการผลิตและการจัดจำหน่ายสินค้าที่มีเทคโนโลยีและวิวัฒนาการ รวมทั้งการส่งเสริมทางการตลาดที่สมัยใหม่ซับซ้อนมาใช้มากขึ้น

³³ N.J.S.A. 56:8-95 (i) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

³⁴ N.J.S.A. 56:8-95 (i) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

³⁵ N.J.S.A. 56:8-95 (h) (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

ส่งผลให้ผู้ซื้อต้องเสียเปรียบในการเข้าถึงข้อมูลการรับรู้แหล่งที่มากระบวนการผลิต การประกอบ การจัดจำหน่ายของสินค้าของผู้ประกอบธุรกิจ

เมื่อศึกษากฎหมายของประเทศไทยที่มีอยู่นั้น เมื่อนำมาใช้กับการซื้อขายสุนัขและแมว พบว่า กฎหมายของประเทศไทยที่ใช้บังคับอยู่ยังคงมีปัญหาว่าไม่มีบทบัญญัติใดที่เป็นการบังคับ ผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวให้จำต้องกระทำในลักษณะของการเปิดเผยข้อมูลสุนัขและแมว แหล่งที่มาและข้อมูลที่เป็นอื่นๆ รวมทั้งไม่มีการบังคับให้ผู้ประกอบ ธุรกิจต้องให้การรับรองรับประกันสุขภาพสุนัขและแมวก่อนออกจำหน่ายแก่ผู้ซื้ออันถือเป็นมาตรการ ในเชิงป้องกันปัญหาเลย แต่มีปรากฏและมีการใช้ไปในทางของการแสดงเจตนาการให้คำมั่นของ คู่สัญญาโดยถือเป็นข้อตกลงอย่างหนึ่งของสัญญาเท่านั้น ซึ่งหากฝ่ายใดได้ให้การรับรองรับประกันไว้ แล้วย่อมเกิดเป็นหน้าที่และหนี้ขึ้นตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ หากสินค้าไม่เป็นไปตามคำรับรองรับประกันแล้วย่อมมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบ แต่ทั้งนี้ ก็มีปรากฏใน ลักษณะของการรับประกันโดยปริยายอันเป็นผลความรับผิดชอบของผู้ขายที่บัญญัติในเรื่องความรับผิดเพื่อ ความชำรุดบกพร่อง มาตรา 472 ว่าถ้าทรัพย์สินที่ซื้อขายชำรุดบกพร่องแล้วผู้ขายต้องรับผิด แต่ กฎหมายก็มีข้อยกเว้นไว้ว่าความชำรุดบกพร่องนั้นต้องเป็นสิ่งที่อยู่ก่อนหรือขณะทำสัญญา หรือส่งมอบสินค้า ทั้งยังต้องชำรุดบกพร่องถึงขนาดเป็นเหตุให้เสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมที่จะใช้หรือได้ประโยชน์จากสินค้าด้วย มิฉะนั้น ผู้บริโภคย่อมไม่ได้รับความคุ้มครอง และกฎหมายนี้ก็ไม่คุ้มครอง หากความชำรุดบกพร่องเกิดขึ้นในภายหลัง ดังนั้น หลักการนี้เมื่อนำมาใช้กับกรณีสายสุนัขและแมว ถ้าคู่สัญญาไม่มีการตกลงกันในเรื่องการรับรองรับประกันคุณภาพหรือสุขภาพของสุนัขหรือแมว ไว้ เมื่อ ผู้ซื้อพบความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขหรือแมวในภายหลัง ถ้าผู้ซื้อไม่สามารถทำการพิสูจน์ได้ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสัตว์เลี้ยงนั้นมีอยู่ก่อนแล้ว ผู้ซื้อก็ไม่อาจเรียกให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบได้เลย

นอกจากนี้ แม้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคที่เกี่ยวข้องกับการรับประกันสินค้า มีการกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการเปิดเผยข้อมูลสินค้าโดยจัดให้มีการควบคุมด้าน สัญญา ด้านฉลาก ด้านการโฆษณา โดยหากสินค้าไม่เป็นไปตามที่ได้ให้ข้อมูลหรือได้ตกลงไว้แล้ว ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิด แต่กรณีนี้ใช้บังคับเฉพาะสินค้าที่กฎหมายกำหนดว่าต้องถูกควบคุมด้วย สัญญา ฉลาก และการโฆษณาด้วย ซึ่งการซื้อขายสุนัขและแมวไม่ถือเป็นสินค้าที่ต้องถูกควบคุมด้วย บทบัญญัติดังกล่าว จึงไม่อาจได้รับการคุ้มครองได้ หรือตามมาตรา 35 สัตต ได้กำหนดให้ผู้ประกอบ ธุรกิจที่ให้คำมั่นแก่ผู้ซื้อว่าจะทำสัญญารับประกันก็ต้องจัดทำกรรับประกันเป็นหนังสือและมอบให้แก่ผู้ซื้อ แต่มาตรานี้ไม่ใช้บังคับว่าผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำทุกกรณี ส่วนในพระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีผู้บริโภค มาตรา 11 บัญญัติว่าหากผู้ประกอบธุรกิจได้กระทำการใดๆอันทำให้ผู้ซื้อเข้าใจ

ในขณะที่ทำสัญญาว่าตนจะได้รับสิ่งใดๆ หรือผู้ประกอบการก็จะดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือได้ให้ข้อตกลงใดไว้ให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาแม้ข้อความดังกล่าวจะไม่ปรากฏในสัญญาก็ตาม แต่กฎหมายก็ไม่ได้บังคับว่าผู้ประกอบการต้องกระทำทุกกรณีและไม่ได้บังคับว่าการตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ ย่อมเป็นปัญหาในการพิสูจน์ถึงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการด้วย

สำหรับมาตรการเชิงป้องกันปัญหาเกี่ยวกับธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวนั้น จากศึกษากฎหมายรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์พบว่า ทั้งสองรัฐมีการบัญญัติขึ้นเป็นข้อบังคับให้ผู้ประกอบการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวต้องกระทำ โดยบังคับให้มีการเปิดเผยข้อมูลต่างๆ ที่สำคัญของสุนัขและแมว การเปิดเผยแหล่งที่มา ประวัติการรักษา (ถ้ามี) คำรับรองสุขภาพจากสัตวแพทย์ ตลอดจนการจัดการสถานที่การดูแลสุขภาพของสุนัขและแมวก่อนนำออกจำหน่าย และให้มีการแจ้งสิทธิเรียกร้องต่างๆ กรณีพบความเจ็บป่วยบกพร่อง โดยสิ่งต่างๆ เหล่านี้ผู้ประกอบการต้องกระทำโดยเปิดเผยข้อมูลให้ชัดเจน ณ ที่ทำการร้านค้า และข้อมูลต่างๆ เหล่านี้ ผู้ประกอบการยังต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือส่งมอบแก่ผู้ซื้อพร้อมกับการส่งมอบสุนัขและแมวที่ซื้อขายแก่ผู้ซื้อด้วย นอกจากนี้จะมีบทบัญญัติบังคับแล้ว กฎหมายของทั้งสองรัฐยังมีการกำหนดบทลงโทษไว้สำหรับกรณีที่ผู้ประกอบการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน ซึ่งมาตรการเหล่านี้ถือเป็นมาตรการบังคับให้ต้องมีการรับประกันรับรองคุณภาพ และเป็นมาตรการเชิงป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวอันถือเป็นการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อที่ต้นเหตุได้เป็นอย่างดีและมีประสิทธิภาพ

เมื่อประเทศไทยไม่มีมาตรการป้องกันปัญหาที่เป็นการบังคับให้ผู้ประกอบการต้องทำการเปิดเผยข้อมูลสำคัญไม่ว่าจะเป็นแหล่งที่มา สุขภาพ ประวัติการรักษา รวมทั้งการบังคับเกี่ยวกับสุขอนามัยพื้นที่การจกเก็บรักษาสุนัขและแมวก่อนนำออกจำหน่ายอย่างเช่นกฎหมายของต่างประเทศที่ได้กล่าวมาแล้ว ประเทศไทยจึงยังคงประสบปัญหาการขาดมาตรการที่เป็นการยับยั้งปัญหาเกี่ยวกับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวที่ต้นเหตุ รวมทั้งไม่มีมาตรการคุ้มครองเยียวยาปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งที่เรื่องสุขภาพความเจ็บป่วยของสุนัขและแมวเป็นความบกพร่องที่จะใช้หลักว่าผู้ซื้อต้องระวังได้ อย่างสินค้าทั่วไปเป็นไปได้อย่างยิ่ง เพราะข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นแหล่งที่มา ประวัติการรักษา การเลี้ยงดูหรือการกระทำอื่นใดในระหว่างครอบครองของผู้ประกอบการก่อนนำออกจำหน่ายนั้น เป็นข้อมูลเฉพาะที่อยู่ในความรับรู้ของผู้ประกอบการแต่ฝ่ายเดียวเท่านั้น และความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวผู้ซื้อไม่สามารถรับรู้ได้เองว่าสาเหตุของความเจ็บป่วยบกพร่องเกิดขึ้นเมื่อใดและเกิดจากอะไร กรณีนี้ต้องอาศัยการตรวจวินิจฉัยจากสัตวแพทย์ ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการบัญญัติกฎหมายอันเป็นการบังคับให้ผู้ประกอบการต้องทำการไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสุนัขและแมว เช่น ประวัติสุขภาพ ประวัติการรักษา การรับวัคซีน และต้องให้การรับรองสุขภาพร่างกายของสุนัข

และแมวก่อนจำหน่ายเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมแจ้งสิทธิเรียกร้องต่างๆกรณีพบความเจ็บป่วย
บกพร่องอันถือเป็นการให้การรับประกัน นอกจากนี้ ควรมีการบังคับตลอดถึงการกำหนดพื้นที่วิธีการ
เลี้ยงดูการจัดเก็บสุนัขและแมว รวมทั้งสุขอนามัยสวัสดิภาพการด้านต่างๆของสุนัขและแมวที่จะนำ
ออกจำหน่าย พร้อมทั้งบัญญัติกำหนดบทกำหนดความรับผิดในกรณีที่ผู้ประกอบการกิจไม่ปฏิบัติตาม
บทบัญญัติของกฎหมายไว้ให้ชัดเจนเป็นการเฉพาะ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภ
สุนัขและแมวในเชิงป้องกันปัญหาที่ดีและใช้คุ้มครองได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ประเทศไทยไม่มีการบัญญัติกฎหมายสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไว้โดยเฉพาะ เมื่อเกิดปัญหาการเรียกร้องสิทธิของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงจึงต้องนำกฎหมายที่ใช้บังคับกับสินค้าทั่วไปมาใช้ ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมายที่บัญญัติคุ้มครองผู้ซื้อกรณีการซื้อขายสินค้าในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องซึ่งเป็นหลักกฎหมายความรับผิดทางสัญญา และพระราชบัญญัติที่บัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อโดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ แต่ในการนำมาใช้กับกรณีการซื้อขายสุนัขและแมวกลับพบว่ายังไม่เพียงพอเนื่องจากการที่กฎหมายไม่มีการแยกประเภทของสัตว์เลี้ยงออกจากสินค้าทั่วไป ทั้งที่สัตว์เลี้ยงมีความแตกต่างสินค้าทั่วไป เพราะเป็นสินค้าที่มีชีวิตมีความรู้สึกสามารถสื่อสารตอบโต้ทางความรู้สึกกับมนุษย์ได้ มนุษย์สามารถทำการเลี้ยงดูมอบความรักความผูกพันได้ สัตว์เลี้ยงจึงมีผลกระทบต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจของผู้ซื้อ อีกทั้งการซื้อขายสัตว์เลี้ยงนั้นมีราคาดุลค่าไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของทั้งสองฝ่าย ฉะนั้น หากเกิดความเสียหาย ความต้องการเยียวยาความเสียหายจึงมีความแตกต่างจากสินค้าอื่นๆ

จากการศึกษากฎหมายของประเทศไทย การคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องยังคงมีปัญหา เพราะไม่มีการบัญญัติชัดเจนว่ากรณีเช่นใดเรียกว่าชำรุดบกพร่องไว้ชัดเจน แต่ตีกรอบเพียงว่า ถ้าความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องเป็นเหตุให้เสื่อมราคา เสื่อมความเหมาะสมแก่ประโยชน์ที่จะใช้ ตามปกติหรือมุ่งหมายตามสัญญาถือเป็นความชำรุดบกพร่อง อีกทั้งความหมายดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมถึงกรณีที่สินค้าไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ซื้อด้วย ซึ่งในการซื้อขายสุนัขและแมวจากผู้ประกอบธุรกิจซึ่งถือว่าเป็นผู้ประกอบการที่เป็นผู้มีวิชาชีพ ผู้ซื้อย่อมมีความคาดหวังว่าจะได้สุนัขและแมวที่ดีกว่าการซื้อขายกับบุคคลทั่วไป เพราะผู้ประกอบการซึ่งเป็นผู้ประกอบการซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญในระดับที่มากกว่าบุคคลธรรมดาที่ทำการซื้อขายกันเอง ย่อมต้องมีความรับผิดชอบที่สูงกว่า แต่ความจริงแล้วผู้ประกอบการกลับฉวยโอกาสจากความน่าเชื่อถือนี้ แสวงหาประโยชน์กับผู้ซื้อ ซึ่งปัญหานี้ยังไม่มีกฎหมายที่บัญญัติให้ผู้ประกอบธุรกิจซื้อขายสัตว์เลี้ยงต้องรับผิดชอบอย่างผู้ประกอบการเป็นการเฉพาะ และกฎหมายยังมีปัญหาว่า กรณีผู้ซื้อจะให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบได้นั้น ผู้ซื้อจะต้องทำการพิสูจน์ให้ได้ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวเป็นสิ่งที่มียูก่อนหรือขณะทำสัญญา หรือ

ก่อนส่งมอบสินค้า และต้องพิสูจน์ด้วยว่าความชำรุดบกพร่องนั้นถึงขนาดที่เรียกว่าความชำรุดบกพร่องจึงได้รับความคุ้มครอง ทั้งที่ข้อมูลการเลี้ยงดู สุขภาพ ประวัติแหล่งที่มาของสุนัขและแมวเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการที่ทราบฝ่ายเดียวเท่านั้น ประกอบกับการพิสูจน์ถึงความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวนั้น ผู้ซื้อไม่อาจกระทำตัวเองต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญอย่างสัตวแพทย์ในการตรวจวินิจฉัยเพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบการ ทำให้เห็นชัดเจนว่าผู้ซื้ออยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ

แม้ว่าประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายพระราชบัญญัติที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อโดยเฉพาะอย่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ที่บังคับให้ผู้ประกอบการทำการเปิดเผยข้อมูลต่างๆโดยการควบคุมด้วยการแสดงฉลาก การโฆษณา และสัญญา แต่การซื้อขายสุนัขและแมวไม่ถือเป็นการซื้อขายสินค้าที่ต้องถูกควบคุมจึงไม่ได้รับประโยชน์จากบทบัญญัตินี้

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความผิดผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ได้ถูกบัญญัติขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสินค้าเกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้องความเสียหาย แต่บทบัญญัตินี้ก็ใช้กับการซื้อขายสินค้าทุกชนิด โดยหากมีความเสียหายเกิดกับสินค้าถ้าเห็นว่าข้อมูลข้อเท็จจริงอยู่ในความรู้อยู่เห็นเฉพาะของผู้ประกอบการแล้วศาลมีอำนาจใช้ดุลพินิจกำหนดให้ผู้ประกอบการมีภาระการพิสูจน์ แต่ก็ยังไม่ใช้บทบังคับโดยเด็ดขาด

อีกทั้งกฎหมายของประเทศไทยยังพบปัญหาในการกำหนดสิทธิเรียกร้อง วิธีการเยียวยาความเสียหายและการกำหนดค่าเสียหายที่ให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจ ซึ่งปัจจุบันหลักเกณฑ์การเยียวยาความเสียหายของสินค้าจะมุ่งเน้นที่มูลค่าของสินค้าเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงถึงความรู้สึกของผู้บริโภคด้วย แต่สินค้าประเภทสัตว์เลี้ยงอย่างสุนัขและแมวเป็นสินค้าที่พิเศษมีคุณค่าทางจิตใจของผู้ซื้อ การเยียวยาเมื่อเกิดความเสียหายนอกจากต้องคำนึงที่ราคามูลค่าความเสียหายหรือราคาสินค้าแล้วสิ่งที่ต้องคำนึงอีกประการ คือ วิธีการเยียวยานั้นต้องเป็นการเยียวยาความรู้สึกของผู้ซื้อด้วย โดยวิธีการเยียวยาการใช้สิทธิเรียกร้องควรให้ผู้ซื้อเป็นผู้เลือกได้เองว่า จะให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบตนเองเช่นไรจึงจะถือว่าเยียวยาความรู้สึกของตนได้ดีที่สุดด้วย

ดังนั้น การใช้วิธีการเยียวยาความเสียหายอย่างสินค้าทั่วไปเมื่อนำมาใช้คุ้มครองผู้ซื้อเกี่ยวกับกรณีสุนัขและแมวยังคงเป็นปัญหาว่าไม่อาจคุ้มครองเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อได้อย่างแท้จริง ซึ่งประเด็นนี้ ในรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกามีการบัญญัติสิทธิเรียกร้องของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงไว้อย่างชัดเจนว่า เมื่อผู้ซื้อรับมอบสุนัขและแมวไปแล้วพบความเจ็บป่วยบกพร่องหรือตายภายในระยะเวลาและเงื่อนไขของกฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนเลยว่าผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบ ซึ่งจะรับผิดชอบเช่นนั้นกฎหมายให้สิทธิแก่ผู้ซื้อในเรียกร้องให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบได้ทันทีโดยไม่ต้องฟ้องร้องต่อศาล และผู้ซื้อถือเป็นผู้ทรงสิทธิเป็นผู้มีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าผู้ประกอบการโดยสามารถเลือกได้ว่าจะให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบอย่างไร โดยไม่ต้องรับฟังผู้ประกอบการว่าจะยอมรับกับวิธีการดังกล่าวด้วยหรือไม่ และไม่ใช้ดุลพินิจของศาล

ในการกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ซื้อ อันถือว่าให้สิทธิแก่ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดวิธีการได้ว่าการชดเชยความเสียหายอย่างไรที่จะถือว่าตนได้รับการเยียวยาทั้งมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินและยังสามารถเยียวยาทางความรู้สึกของตนได้มากที่สุดด้วย

จากการศึกษายังพบอีกว่า กฎหมายของประเทศไทยที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภสุนัขและแมวคุ้มครองผู้ซื้อภายหลังที่ความเสียหายเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น แต่ไม่มีมาตรการในเชิงป้องกันปัญหา เช่น การบัญญัติกฎหมายที่เป็นการเป็นบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการเปิดเผยประวัติ แหล่งที่มา การให้วัคซีน รวมถึงกำหนดพื้นที่วิธีการดูแลรักษา ก่อนนำสุนัขและแมวออกจำหน่ายให้ชัดเจน และยังขาดการมาตรการบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องให้การรับรองรับประกันคุณภาพสุขภาพของสุนัขและแมวก่อนนำออกจำหน่าย แตกต่างจากรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ที่มีการบัญญัติเป็นกฎหมายบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการเปิดเผยข้อมูลที่สำคัญของสุนัขและแมวทั้งหมด และให้มีการรับรองสุขภาพของสุนัขและแมวโดยสัตวแพทย์ ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ นั้นนอกจากที่ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องทำการเปิดเผยโดยแสดงไว้ชัดเจน ณ ร้านค้าที่ทำการจำหน่ายสุนัขและแมวแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจยังต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยจัดทำเป็นหนังสือแสดงข้อมูลดังกล่าวทั้งหมด และส่งมอบพร้อมกับการซื้อขายสุนัขและแมวด้วย กฎหมายที่บัญญัติขึ้นของทั้งสองรัฐไม่เพียงแต่บัญญัติเฉพาะบทบังคับเท่านั้น หากแต่ยังมีการบัญญัติกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจนไว้ด้วย ซึ่งมาตรการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นส่วนการบังคับหรือบทลงโทษนี้ ถือเป็นมาตรการเชิงป้องกันปัญหาระดับต้นเหตุที่สามารถใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงได้อย่างแท้จริง

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการให้ความคุ้มครองและมาตรการเยียวยาผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภสุนัขและแมว โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบทบัญญัติกฎหมายของรัฐแคลิฟอร์เนียและรัฐนิวเจอร์ซีย์ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงไว้เป็นการเฉพาะ (Puppy Lemon Law) ทำให้เห็นชัดเจนว่า ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับเพื่อคุ้มครองแก่ผู้ซื้อสุนัขและแมวไว้เป็นการเฉพาะ ในการบังคับใช้จึงยังพบปัญหาด้านภาระการพิสูจน์ การเยียวยาความเสียหาย การกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสุนัขและแมว ซึ่งถือเป็นผู้ประกอบการให้มีความรับผิดอย่างผู้มีวิชาชีพ และยังขาดมาตรการเชิงป้องกันปัญหาที่ใช้คุ้มครองผู้ซื้อสุนัขและแมวอย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น ตามที่ได้ศึกษามาจึงขอเสนอแนะแนวทาง โดยเป็นการเสนอแนะวิธีการที่เป็นมาตรการในระยะยาวโดยการบัญญัติกฎหมายเฉพาะขึ้นเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวไว้เป็นการเฉพาะ และเสนอมาตรการระยะสั้นเพื่อสามารถใช้คุ้มครองผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวขึ้น ดังนี้

5.2.1 มาตรการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวในระยะยาว

ประเทศไทยควรมีบทบัญญัติกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวขึ้นใหม่เป็นการเฉพาะ และให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบต่อผู้ประกอบการวิชาชีพ โดยให้มีรายละเอียดของการคุ้มครองดังต่อไปนี้

5.2.1.1 กำหนดการให้ความคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง โดยให้แยกประเภทของสัตว์เลี้ยงออกจากสินค้าทั่วไป และมีการกำหนดความหมายของ “สัตว์เลี้ยง” ที่จะคุ้มครองว่าหมายถึง สุนัขและแมว รวมทั้งสัตว์เลี้ยงอื่นชนิดใดบ้างให้ชัดเจน

5.2.1.2 กำหนดความหมายของคำว่า “ผู้ซื้อ” ให้ชัดเจนว่า หมายถึง ผู้ที่ซื้อสัตว์เลี้ยงโดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อขายต่อไว้เป็นการเฉพาะ

5.2.1.3 ควรกำหนดความหมายของคำว่า “ผู้ประกอบการ” ให้ชัดเจนว่า หมายถึง ร้านจำหน่ายสัตว์เลี้ยง ผู้เพาะพันธุ์ บริษัท องค์กรหรือสมาคมอื่นใดที่มีการดำเนินธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง วัตถุประสงค์การจำหน่ายสัตว์เลี้ยงไปเพื่อวัตถุประสงค์ประโยชน์ทางการสร้างความสัมพันธ์ มิตรภาพ อันไม่ใช่เพื่อการบริโภคหรือแสวงหาประโยชน์อย่างอื่น หรือเพื่อการวิจัย

5.2.1.4 ควรบัญญัติกฎหมายให้ชัดเจนว่า กรณีใดๆที่จะถือว่าเป็นกรณีเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวอันก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องแก่ผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง เช่น กำหนดความหมายของคำว่า “ความไม่เหมาะสมสำหรับการจำหน่าย” หมายถึง ความเจ็บป่วย หรือการติดเชื้อโรค เป็นโรค หรือมีความพิการตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรมที่มีอยู่ก่อนทำการจำหน่ายโดยมีการรับรองโดยสัตวแพทย์ เป็นต้น

5.2.1.4 ให้การพิจารณาพิสูจน์แก่ผู้ประกอบการ การกำหนดเงื่อนไขที่เป็นข้อสันนิษฐานทางกฎหมายให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบต่อผู้บริโภคทันที เช่น หากภายหลังผู้ซื้อรับมอบสุนัขและแมวไปแล้วพบความเจ็บป่วยบกพร่อง หรือพิการตั้งแต่กำเนิด หรือทางพันธุกรรม หรือสัตว์เลี้ยงที่ซื้อมาตายภายในระยะเวลาเท่าใด โดยสัตวแพทย์ทำการรับรองแล้วว่าความเจ็บป่วยบกพร่อง หรือความตายนั้นเป็นมีอยู่ก่อนที่ผู้ประกอบการส่งมอบให้กับผู้ซื้อแล้ว ย่อมถือเป็นความไม่เหมาะสมสำหรับจำหน่าย และเกิดสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย

5.2.1.5 ควรกำหนดวิธีการเยียวยาและสิทธิเรียกร้องความเสียหายต่างๆของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงให้ชัดเจนว่า ผู้ซื้อจะมีสิทธิอย่างไร โดยกำหนดวิธีการเยียวยาความเสียหายให้ชัดเจนและเป็นให้ผู้ซื้อเป็นผู้ทรงสิทธิในการเป็นผู้เลือกให้ผู้ประกอบธุรกิจรับผิดชอบในความเสียหายแก่ตนอย่างไร ดังนี้

1) กรณีที่สุนัขและแมวที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วพบว่ามีอาการเจ็บป่วยบกพร่อง โดยมีการรับรองจากสัตวแพทย์แล้วว่าสิ่งที่มีอยู่ก่อนการจำหน่าย ผู้ซื้อสามารถเลือกให้ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชดใช้เยียวยาความเสียหายทางหนึ่งทางใดได้ ดังต่อไปนี้

1.1) คืนสุนัขหรือแมวให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อรับเงินค่าสุนัขหรือแมว คืนเต็มตามราคาสัตว์เลี้ยง และให้ได้รับชดใช้คืนซึ่งค่ารักษาและค่าสัตวแพทย์ที่ได้จ่ายไปเพื่อทำการรักษาความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวในจำนวนเงินไม่เกินกว่าราคาสุนัขและแมว หรือ

1.2) เปลี่ยนสุนัขหรือแมวตัวใหม่ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิมแก่ผู้ซื้อ และให้ได้รับชดใช้คืนซึ่งค่ารักษาและค่าสัตวแพทย์ที่ได้จ่ายไปเพื่อทำการรักษาความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวในจำนวนเงินไม่เกินกว่าราคาสุนัขหรือแมว หรือ

1.3) ทำการรักษาสุนัขหรือแมวให้แก่ผู้ซื้อต่อไป และให้ได้รับชดใช้คืนซึ่งค่ารักษาและค่าสัตวแพทย์ที่ได้จ่ายไปทั้งหมดเพื่อทำการรักษาความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมว แต่ไม่เกินกว่าสองเท่าของราคาสุนัขหรือแมว

2) ถ้าเป็นกรณีสุนัขและแมวที่ผู้ซื้อได้ซื้อจากผู้ประกอบธุรกิจแล้วตายลง โดยความตายนั้นสัตวแพทย์รับรองแล้วว่า เหตุแห่งการตายเกิดขึ้นและเป็นสิ่งที่มีอยู่ก่อนการจำหน่าย ผู้ซื้อจะมีสิทธิเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการคืนเงินตามราคาซื้อขายสุนัขและแมว หรือขอให้ส่งมอบสุนัขหรือแมวตัวใหม่ให้ที่มีมูลค่าเทียบเท่าตัวเดิม และกรณีถ้ามีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการรักษาสุนัขหรือแมวก่อนตาย จะต้องชดใช้คืนทั้งหมดในวงเงินไม่เกินกว่าราคาซื้อขายสุนัขและแมวด้วย

5.2.1.6 ควรกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจให้ชัดเจน ซึ่งปัจจุบันกฎหมายของประเทศไทยมุ่งเน้นแต่เพียงการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนตามมูลค่าของสินค้าโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้ซื้อ เมื่อนำมาใช้กับการซื้อขายสุนัขและแมว จึงต้องเพิ่มเติมมาตรการเยียวยาความเสียหาย โดยการให้สิทธิผู้ซื้อในการที่สามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจแก้ไขความเจ็บป่วยบกพร่องหรือสิทธิในการเรียกให้เปลี่ยนสุนัขและแมวตัวใหม่ หรือขอคืนแทนการแก้ไขหรือเปลี่ยนและกำหนดสิทธิการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนอื่นๆให้ชัดเจน ซึ่งมาตรการต่างๆนี้ ให้สิทธิเรียกร้องเกิดขึ้นได้ทันทีโดยไม่ต้องนำข้อพิพาทขึ้นสู่กระบวนการของศาลก่อน อันถือเป็นมาตรการก่อนฟ้องคดี และถ้าหากผู้ประกอบธุรกิจปฏิเสธหรือไม่กระทำการตามสิทธิเรียกร้องนี้ ให้ผู้ซื้อนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล และกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีภาระการพิสูจน์เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบโดยพิสูจน์ให้ได้ความชัดเจนว่าความเสียหายไม่ได้เกิดจากตนเอง โดยหากพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องรับผิดชอบตามสิทธิเรียกร้องที่กฎหมายกำหนดต่อไป

5.2.1.7 ควรกำหนดมาตรการในเชิงป้องกันปัญหาการซื้อขายสุนัขและแมว โดยกำหนดบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการมาตรการบังคับสำหรับผู้ประกอบธุรกิจให้ต้องกระทำในการดำเนินธุรกิจ รายละเอียดต่างๆ ดังนี้

1) กำหนดหน้าที่ให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องทำการตรวจสอบสุขภาพสัตว์เลี้ยง รวมทั้งต้องจัดให้มีการฉีดวัคซีนก่อนการจำหน่าย

2) กำหนดหน้าที่มาตรการบังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติก่อนการจำหน่าย เช่น การในการดูแลสุขภาพ สุขอนามัยและสวัสดิภาพด้านต่างๆของสุนัขและแมวที่จำหน่าย รวมทั้งพื้นที่สำหรับการจัดเก็บรักษาสุนัขและแมว และควรจัดให้มีหน่วยงานราชการในการตรวจสอบการปฏิบัติการดังกล่าว พร้อมกำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจสำหรับกรณีฝ่าฝืนด้วย

3) กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทำหลักฐานเป็นหนังสือซึ่งมีลักษณะเป็นคำรับรองรับประกันคุณภาพหรือสุขภาพของสุนัขและแมวที่ทำการซื้อขาย พร้อมทั้งส่งมอบหนังสือดังกล่าวให้ผู้ซื้อเมื่อมีการซื้อขาย โดยประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่สำคัญของสุนัขและแมว เช่น บันทึกเกี่ยวกับผลการตรวจสอบสุขภาพซึ่งออกโดยสัตวแพทย์ ประวัติการฉีดวัคซีน หรือความเจ็บป่วยหรือการรักษา(ถ้ามี) มีการแจ้งแหล่งที่มา เพศ สายพันธุ์ วันเดือนปีเกิดของสุนัขและแมวให้ชัดเจน รวมทั้งแจ้งสิทธิการเรียกร้องของผู้บริโภคที่สามารถเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดชอบ เช่นใดได้บ้างหากพบว่าสุนัขและแมวที่ซื้อไปมีความบกพร่องไม่เป็นไปตามการให้การรับรองนั้น

4) กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจการซื้อขายสัตว์เลี้ยงให้ชัดเจนเป็นการเฉพาะ ดังนี้

4.1) กรณีหากผู้ซื้อเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจทำการชดเชยคืนและการชำระเงินคืน ตามข้อ 5.2.1.5 ผู้ประกอบธุรกิจจะต้องชำระคืนให้แก่ผู้ซื้อไม่เกิน 10 วันทำการนับตั้งแต่วันที่มีการเรียกร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยความเสียหาย หากไม่ดำเนินการผู้ประกอบธุรกิจมีสิทธิดำเนินการฟ้องร้องบังคับคดีได้

4.2) กำหนดมาตรการความรับผิดกรณีผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ดำเนินการเปิดเผยข้อมูลของสุนัขและแมว รวมทั้งข้อมูลอื่นๆที่จำเป็น และไม่แจ้งถึงสิทธิเรียกร้องความเสียหายที่มีลักษณะเป็นการให้คำรับรองรับประกัน ตามข้อ 5.2.1.7 ข้อ 3) ต้องรับผิดชอบให้ชัดเจน เช่น การพักหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจการจำหน่ายสัตว์เลี้ยง เป็นต้น

4.3) ควรมีหน่วยงานราชการที่ทำการตรวจสอบผู้ประกอบธุรกิจที่ทำการฝ่าฝืนกฎหมายที่บังคับให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องกระทำในการจำหน่ายสุนัขและแมวเป็นประจำในทุกๆปี

โดยหากรายได้ฝ่าฝืนเป็นจำนวนที่เกินสมควร อาจกำหนดให้มีการพิจารณาระงับหรือเพิกถอนใบอนุญาตการประกอบธุรกิจได้

5.2.1.8 สำหรับกรณีการฟ้องร้องดำเนินคดีต่อศาล ให้ถือว่าบทบัญญัติที่จะถูกบัญญัติขึ้นใหม่เพื่อใช้คุ้มครองผู้ซื้อสำหรับกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวโดยเฉพาะนี้ ให้ถือเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคด้วย ดังนั้น วิธีการดำเนินคดี การนำคดีขึ้นสู่กระบวนการของศาลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าวเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมายที่จะถูกบัญญัติขึ้นใหม่เป็นกรณีเฉพาะสำหรับการซื้อขายสัตว์เลี้ยง แต่ทั้งนี้ ส่วนกรณีการบังคับใช้เกี่ยวกับการใช้สิทธิเรียกร้อง การกำหนดค่าเสียหาย ความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจ ให้ถือตามบทบัญญัติใหม่นี้

5.2.2 มาตรการแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวในระยะสั้น

ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคฯ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคฯ ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

5.2.2.1 จัดให้มีการซื้อขายสุนัขและแมวเป็นสินค้าที่ต้องถูกควบคุมโดยสัญญา โดยบังคับว่าการซื้อขายต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือ โดยมีข้อความแจ้งผลการตรวจรับรองสุขภาพของสัตว์ ประวัติการฉีดวัคซีน หรือความเจ็บป่วยหรือการรักษา(ถ้ามี) มีการแจ้งแหล่งที่มา เพศ สายพันธุ์ วันเดือนปีเกิดของสัตว์ สิทธิเรียกร้องต่างๆกรณีพบว่าสุนัขและแมวมีความเจ็บป่วยบกพร่องไม่เป็นไปตามที่รับรองไว้ เป็นต้น

5.2.2.2 จัดให้มีการซื้อขายสุนัขหรือแมวเป็นสินค้าที่ต้องถูกควบคุมด้วยการโฆษณา โดยการบังคับให้ต้องมีการเปิดเผยข้อมูลของสุนัขและแมว เช่น แหล่งที่มา เพศ สายพันธุ์ วันเดือนปีเกิด การดูแลรักษา ประวัติการทำวัคซีนหรือการรักษาความเจ็บป่วยบกพร่อง(ถ้ามี) เป็นต้น ไว้ ณ สถานที่จำหน่าย หรือบริเวณกรงที่เก็บสุนัขและแมวที่จำหน่าย

5.2.2.3 ควรกำหนดให้สิทธิการเรียกร้องไม่ว่าจะเป็นการเรียกให้แก้ไข เปลี่ยนสุนัขและแมวตัวใหม่ ขอเงินคืน และการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้ซื้อเป็นผู้ทรงสิทธิในการเลือกไม่ใช่ดุลพินิจของศาล

5.2.2.4 ควรกำหนดให้หน้าที่ภาระการพิสูจน์เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบในความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวเป็นของผู้ประกอบธุรกิจโดยเด็ดขาด หากพิสูจน์ไม่ได้ว่าความเจ็บป่วยบกพร่องเกิดขึ้นภายหลังการส่งมอบสุนัขและแมวให้แก่ผู้ซื้อแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจก็ต้องรับผิดชอบต่อผู้ซื้อสัตว์เลี้ยง

จากการศึกษาและตามข้อเสนอแนะ จึงสรุปได้ว่าประเทศไทยควรมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่โดยใช้เพื่อคุ้มครองผู้ซื้อเฉพาะกรณีการซื้อขายสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมวเช่นเดียวกับรัฐ

ต่างๆของสหรัฐอเมริกา โดยมีการบัญญัติแยกประเภทสัตว์เลี้ยงออกจากสินค้าทั่วไปโดยระบุชนิดที่ให้ความคุ้มครองไว้ให้ชัดเจน และมีการบัญญัติความหมายของคำว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ” และ “ผู้ซื้อ” ว่าหมายถึงผู้ใดและมีขอบเขตเพียงใด และบัญญัติกรณีที่เกี่ยวข้องเป็นความบกพร่องของสุนัขและแมวเช่นบัญญัติคำว่า “ไม่เหมาะสมกับการจำหน่าย” และให้ภาระการพิสูจน์ตกแก่ผู้ประกอบการที่จะต้องทำการพิสูจน์ให้ชัดเจนว่าความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวไม่ได้เกิดจากตนเพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบ โดยหากพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องรับผิด นอกจากนี้ ควรบัญญัติแนวทางการเยียวยาความเสียหายของผู้ซื้อสัตว์เลี้ยงไว้สำหรับการซื้อขายสุนัขและแมวโดยเฉพาะ และให้ผู้ซื้อเป็นผู้เลือกวิธีการเยียวยาความเสียหายได้เอง และควรมีมาตรการเชิงป้องกันปัญหาโดยบังคับให้ผู้ประกอบการธุรกิจทำการเปิดเผยข้อมูลต่างๆของสุนัขและแมวที่จำหน่ายพร้อมทั้งจัดให้มีการรับรองรับประกันความเจ็บป่วยบกพร่องของสุนัขและแมวไว้ด้วย และในระหว่างพิจารณาออกกฎหมายบังคับเป็นการเฉพาะนี้ เพื่อเป็นการเยียวยาปัญหาในปัจจุบันได้ทันถ่วงที ควรให้การซื้อขายสุนัขและแมวเป็นสินค้าที่ถูกควบคุมด้วยสัญญา โดยบังคับว่าให้มีการจัดทำหลักฐานเป็นหนังสือและระบุข้อมูลต่างๆของสุนัขและแมวพร้อมให้การรับรองรับประกันสุขภาพของสุนัขและแมวในหนังสือนั้นและส่งมอบพร้อมกับการจำหน่ายด้วย

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

- เอื้อน ชุนแก้ว. คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญากรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัท กรุงสยาม พับลิชชิง จำกัด, 2559.
- จิต เศรษฐบุตร, หลักกฎหมายแพ่งลักษณะละเมิด. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

บทความวารสาร

- นนทวัชร์ นวตระกูลพิสุทธิ์. "ความรับผิดของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย “รถยนต์ใหม่” กับการคุ้มครองผู้บริโภค : “Product Liability Law” V.S. “Lemon Law.”” วารสารนิติศาสตร์. เล่มที่ 2. ปีที่ 39. (2553,มิถุนายน) : 289.
- ภวัต ธนสารแสนล้าน, “การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมในจังหวัดปทุมธานี.” วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา. เล่มที่ 2, ปีที่ 8 , (2558), 78.
- สมศักดิ์ นวตระกูลพิสุทธิ์. “ความเสี่ยงภัยอันเกิดจากพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับ ความรับผิดต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่บกพร่อง.” วารสารนิติศาสตร์. เล่มที่ 4. ปีที่ 31. (2544,ธันวาคม) : 822-823.

วิทยานิพนธ์

- ณานิศา ภูเงิน. “มาตรการกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดเพื่อความชำรุดบกพร่องของผู้ประกอบการธุรกิจ อสังหาริมทรัพย์: ศึกษากรณีธุรกิจบ้านจัดสรรและอาคารชุด.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2555.
- ช่อทิพย์ สุนทรวีภาต. “มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค : ศึกษากรณีผลิตภัณฑ์แวน กันแดด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2557.
- ธนพร เกิดผล, “ความรับผิดเพื่อละเมิดในความเสียหายอันเกิดจากสัตว์.” วิทยานิพนธ์ สาขา นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

รำไพ วงศ์สุชาติ. “ความซำรุดบกพร่องในทรัพย์สินที่ซื้อขาย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

วีรศักดิ์ วรดิตานนท์. “ปัญหากฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภคยานยนต์ใหม่ที่มีความซำรุดบกพร่อง : ศึกษาเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2551.

ศุภโชค บุญเจริญ. “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมจัดการมิให้สัตว์เลี้ยงตกเป็นสัตว์ไม่มีเจ้าของ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2556.

สารถิ อารีย์. “ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค : ศึกษากรณีโทรศัพท์มือถือ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547.

สุภัทร แสงประดับ. “ปัญหาทางกฎหมายในการพิจารณาคดีผู้บริโภคในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2551.

อสณี จางเต็ม, “มาตรการทางกฎหมายในการควบคุม กำกับ ดูแลผู้ประกอบการธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง.”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554.

งานวิจัย

ศศิวิมล ช่วยดำรง และธิดารัตน์ ตรียวง. “มาตรการทางกฎหมายในการจัดการกากกัมมันตรังสีของโรงพยาบาลในจังหวัดสงขลา.” รายงานวิจัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2555.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กระ ร ก นั ย . “ ความหมายของการเลี้ยงสัตว์ . ” OK NATION
<http://oknation.nationtv.tv/blog/Bunta/2008/12/26/entry-3>, 9 มิถุนายน 2559.

พงษ์เฝ้า หอสถิตธรรม. “อันเกี่ยวกับความผูกพันของคน-สัตว์เลี้ยง และสุขภาพ (About Human-Pet bond and Health !).” <http://chiangmaichotanavet.blogspot.com/2009/12/blog-post.html>, 13 กรกฎาคม 2559.

รัชพล จอมไตรคุป และวัชรพงษ์ อินทรวงศ์. “ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้ประกอบการ.” [http:// www.csc.ku.ac.th/fam/files/b8.pdf](http://www.csc.ku.ac.th/fam/files/b8.pdf), 27 พฤษภาคม 2560.

ลฎาภา รัชตะอมรโชติ. “เชอรี สามโคก ประจານร้านหมา "Dog9joe" จตุจักร .” <http://cherry3koktodog9joe.blogspot.com/>, 20 สิงหาคม 2558.

วรชัย ทองไทย. “แมวและสุนัข.” <http://www2.ipsr.mahidol.ac.th/newsletter/index.php/component/content/article/101-35-3-2558/267-2015-02-12-06-37-20.html> , 10 กรกฎาคม 2559.

วริยา ชินวรรณโน . “ ความสำคัญของจรรยาบรรณวิชาชีพ . ” <http://aekapan.blogspot.com/2012/08/blog-post.html>, 27 พฤษภาคม 2560.

วิชาการดอทคอม, “กฎหมาย”, <http://www.vcharkarn.com/blog/46558/22046>, 30 พฤษภาคม 2560.

สุนทร เปลี่ยนสี. “แนวคิดใหม่ทางละเมิดในกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค.” <http://web.krisdika.go.th/data/activity/act224.pdf>, 25 พฤษภาคม 2560.

สำนักวิชาการ. “คำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 10823/2551.” <https://deka.in.th/view-499859.html>, 27 พฤษภาคม 2560.

คำพิพากษา

นายสืบพงษ์ สุวดีพานิช กับ นายอดิเทพ สีนรวม กับพวกรวม 3 คน. คำพิพากษา คดีหมายเลขดำที่ ผบ.6848 (ศาลแขวงนนทบุรี 2554).

พจนานุกรม

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : ราชบัณฑิตยสถาน, 2546.

กฎหมาย

กฎกระทรวงกำหนดระบบป้องกันและควบคุมโรคระบาดตามมาตรา 7 พ.ศ. 2558 .

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 (4 พฤษภาคม 2522).

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 115 ตอนที่ 15ก (24 มีนาคม 2541).

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 73 ตอนที่ 13 (7 กุมภาพันธ์ 2499).

พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 81 ตอนที่ 34 (28 เมษายน 2507).

พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 109 ตอนที่ 9 (12 กุมภาพันธ์ 2535).

พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 132 ตอนที่ 14 ก (2 มีนาคม 2558).

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551, ราชกิจจานุเบกษา, เล่มที่ 125 ตอนที่ 38 ก. (25 กุมภาพันธ์ 2551).

เอกสารอื่น

สถาปณารูปแห่งชาติ. คณะกรรมการการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค สถาปณารูปแห่งชาติ. วาระการปฏิรูปที่ 31 : การปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่อง "ความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้าและยกร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความชำรุดบกพร่องของสินค้า พ.ศ.... . กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการการปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภค สถาปณารูปแห่งชาติ, 2558.

THESES

Stephanie K. Savino. "Puppy Lemon Law : Think Twice before Buying that Doggy in the Window." J.D.Candidate., University of the Dickinson School, Laws, 2010. p.645-649.

LAWS

California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Pet Store Animal Care, California Code.

California Health And Safety Code, Sale of Dogs And Cats, Retail Sale of Dogs And Cats, California Code

N.J.S.A. 4:19-15.1 (Credits) L.1941, c. 151, p. 495, § 1. Amended by L.1978, c. 82, § 1, eff. July 19, 1978; L.1983, c. 525, § 1, eff. Jan. 17, 1984; L.1997, c. 247, § 1, eff. Dec. 8, 1997; L.2011, c. 142, § 1, eff. June 11, 2012.

N.J.S.A. 56:8-93 (credits) L.1999.c. 336. § 2. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

N.J.S.A. 56:8-95 (credits) L.1999.c. 336. § 4. Amended by L.2015, c.7, § 1. eff. June, 2015.

N.J.S.A 56:8-95.1 (credits) L.2015, c. 7. § 3,eff. June 1, 2015.

N.J.S.A. 56:8-96 (credits) L.1999.c. 336. § 5. Amended by L.2012, c.17, § 433. eff. June 29, 2012.

ELECTRONIC MEDIA

Brittany Redelico and Alyson O'Connor with Julie M. Fagan, Ph.D, "The NEW Puppy Lemon Law: A Universal Solution to Puppy Mill in discrepancies." <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/41398/PDF/1/> , 11 สิงหาคม 2559.

Charlotte Walden, "Table of Pet Purchaser Protection Acts." <https://www.animallaw.info/topic/table-pet-purchaser-protection-acts>, 17 กันยายน 2559.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก**CALIFORNIA HEALTH AND SAFETY CODE**

CALIFORNIA CODES HEALTH AND SAFETY CODE SECTION 122125-122220

Section 122125.

(a) This article shall be known and may be cited as the Lockyer-Polanco-Farr Pet Protection Act.

(b) Every pet dealer of dogs and cats shall conform to the provisions of this article. As used in this article, "pet dealer" means a person engaging in the business of selling dogs or cats, or both, at retail, and by virtue of the sales of dogs and cats is required to possess a permit pursuant to Section 6066 of the Revenue and Taxation Code. For purposes of this article, the separate sales of dogs or cats from a single litter shall constitute only one sale under Section 6019 of the Revenue and Taxation Code. This definition does not apply to breeders of dogs regulated pursuant to Article 1 (commencing with Section 122045) nor to any person, firm, partnership, corporation, or other association, that breeds or rears dogs on the premises of the person, firm, partnership, corporation, or other association, that has sold, transferred, or given away fewer than 50 dogs in the preceding year.

(c) For purposes of this article, "purchaser" means a person who purchases a dog or cat from a pet dealer without the intent to resell the animal.

(d) This article shall not apply to publicly operated pounds and humane societies. 122130. Every pet dealer receiving dogs or cats from a common carrier shall transport, or have transported, dogs and cats from the carrier's premises within four hours after receipt of telephone notification by the carrier of the completion of shipment and arrival of the animal at the carrier's point of destination.

Section 122135.

All dogs or cats received by a retail dealer shall, prior to being placed with other dogs or cats, be examined for sickness. Any dog or cat found to be afflicted with a contagious disease shall be kept caged separately from healthy animals.

Section 122137.

(a) (1) It is the intent of the Legislature and the purpose of this section to inform consumers who purchase dogs and cats from retail pet dealers about the benefits of spaying and neutering and the importance of establishing a relationship with a veterinarian, and to facilitate dog licensing by encouraging pet dealers to promote licensure compliance.

(2) The Legislature declares that pet dealers, when feasible, should offer incentives to purchasers to encourage the use of spaying and neutering services, and that local animal control agencies should investigate selling licenses through pet shops, or making licensure applications available in pet shops, since these businesses already serve a large number of pet owners through the sale of pet supplies.

(b) Every pet dealer shall deliver to the purchaser of each dog or cat at the time of sale, written material, in a form determined by the pet dealer, containing information on the benefits of spaying and neutering. The written material shall include recommendations on establishing a relationship with a veterinarian, information on early-age spaying and neutering, the health benefits associated with spaying and neutering pets, the importance of minimizing the risk of homeless or unwanted animals, and the need to comply with applicable license laws.

(c) The delivering of any model materials prepared by the Pet Industry Joint Advisory Council, the California Animal Control Directors Association, the State Humane Association of California, and the California Veterinary Medical Association shall satisfy the requirements of subdivision (b).

Section 122140.

Every pet dealer shall deliver to the purchaser of each dog and cat at the time of sale a written statement in a standardized form prescribed by the Department of Consumer Affairs containing the following information:

(a) For cats:

(1) The breeder's and broker's name and address, if known, or if not known, the source of the cat. If the person from whom the cat was obtained is a dealer licensed by the United States Department of Agriculture, the person's name, address, and federal dealer identification number.

(2) The date of the cat's birth, unless unknown because of the source of the cat and the date the dealer received the cat.

(3) A record of the immunizations and worming treatments administered, if any, to the cat as of the time of sale, including the dates of administration and the type of vaccine or worming treatment.

(4) A record of any known disease or sickness that the cat is afflicted with at the time of sale. In addition, this information shall also be orally disclosed to the purchaser.

(b) For dogs:

(1) The breeder's name and address, if known, or if not known, the source of the dog. If the person from whom the dog was obtained is a dealer licensed by the United States Department of Agriculture, the person's name, address, and federal dealer identification number.

(2) The date of the dog's birth, and the date the dealer received the dog. If the dog is not advertised or sold as purebred, registered, or registerable, the date of birth may be approximated if not known by the seller.

(3) The breed, sex, color, and identifying marks at the time of sale, if any. If the dog is from a United States Department of Agriculture licensed source, the individual identifying tag, tattoo, or collar number for that animal. If the breed is unknown or mixed, the record shall so indicate.

(4) If the dog is being sold as being capable of registration, the names and registration numbers of the sire and dam, and the litter number, if known.

(5) A record of inoculations and worming treatments administered, if any, to the dog as of the time of sale, including dates of administration and the type of vaccine or worming treatment.

(6) A record of any veterinarian treatment or medication received by the dog while in the possession of the pet dealer and either of the following:

(A) A statement, signed by the pet dealer at the time of sale, containing all of the following:

(i) The dog has no known disease or illness.

(ii) The dog has no known congenital or hereditary condition that adversely affects the health of the dog at the time of the sale or that is likely to adversely affect the health of the dog in the future.

(B) A record of any known disease, illness, and any congenital or hereditary condition that adversely affects the health of the dog at the time of sale, or is likely to adversely affect the health of the dog in the future, along with a statement signed by a veterinarian licensed in the State of California that authorizes the sale of the dog, recommends necessary treatment, if any, and verifies that the disease, illness, or condition does not require hospitalization or nonelective surgical procedures, nor is it likely to require hospitalization or nonelective surgical procedures in the future. A veterinarian statement is, not required for intestinal or external parasites unless their presence makes the dog clinically ill or is likely to make the dog clinically ill. The statement shall be valid for seven days following examination of the dog by the veterinarian.

(c) For the purpose of this article, "nonelective surgical procedure" means a surgical procedure that is necessary to preserve or restore the health of the dog, to prevent the dog from experiencing pain or discomfort, or to correct a condition that would interfere with the dog's ability to walk, run, jump, or otherwise function in a normal manner.

(d) For the purposes of this article, "clinically ill" means an illness that is apparent to a veterinarian based on observation, examination, or testing of the dog, or upon a review of the medical records relating to the dog.

(e) A disclosure made pursuant to subdivision (b) shall be signed by both the pet dealer certifying the accuracy of the statement, and the purchaser of the dog acknowledging receipt of the statement. In addition, all medical information required to be disclosed pursuant to subdivision (b) shall be made orally to the purchaser.

(f) For purposes of this article, a disease, illness, or congenital or hereditary condition that adversely affects the health of a dog at the time of sale or is likely to adversely affect the health of the dog in the future shall be one that is apparent at the time of sale or that should have been known by the pet dealer from

the history of veterinary treatment disclosed pursuant to this section. 122145. A pet dealer shall maintain a written record on the health, status, and disposition of each dog and each cat for a period of not less than one year after disposition of the dog or cat. The record shall also contain all of the information required to be disclosed pursuant to Sections 122140 and 122220. Those records shall be available to humane officers, animal control officers, and law enforcement officers for inspection during normal business hours.

Section 122150.

(a) Except as otherwise specified herein, any person violating any provision of this article other than Section 122205 shall be subject to a civil penalty of up to one thousand dollars (\$1,000) per violation. The action may be prosecuted in the name of the people of the State of California by the district attorney for the county where the violation occurred in the appropriate court or by the city attorney in the city where the violation occurred.

(b) Nothing in this article limits or authorizes any act or omission that violates Section 597l of the Penal Code.

Section 122155.

(a) It shall be unlawful for a pet dealer to fail to do any of the following:

- (1) Maintain facilities where the dogs are kept in a sanitary condition.
- (2) Provide dogs with adequate nutrition and potable water.
- (3) Provide adequate space appropriate to the age, size, weight, and breed of dog. Adequate space means sufficient space for the dog to stand up, sit down, and turn about freely using normal body movements, without the head touching the top of the cage, and to lie in a natural position.
- (4) Provide dogs housed on wire flooring with a rest board, floormat, or similar device that can be maintained in a sanitary condition.
- (5) Provide dogs with adequate socialization and exercise. For the purpose of this article "socialization" means physical contact with other dogs or with human beings.

(6) Wash hands before and after handling each infectious or contagious dog.

(7) Maintain either of the following:

(A) A fire alarm system that is connected to a central reporting station that alerts the local fire department in case of fire.

(B) Maintain a fire suppression sprinkler system.

(8) Provide veterinary care without delay when necessary.

(b) A pet dealer shall not be in possession of a dog that is less than eight weeks old.

Section 122160.

(a) If a licensed veterinarian states in writing that within 15 days after the purchaser has taken physical possession of the dog after the sale by a pet dealer, the dog has become ill due to any illness that existed in the dog on or before delivery of the dog to the purchaser, or, if within one year after the purchaser has taken physical possession of the dog after the sale, a veterinarian licensed in this state states in writing that the dog has a congenital or hereditary condition that adversely affects the health of the dog, or that requires, or is likely in the future to require, hospitalization or nonelective surgical procedures, the dog shall be considered unfit for sale, and the pet dealer shall provide the purchaser with any of the following remedies that the purchaser elects:

(1) Return the dog to the pet dealer for a refund of the purchase price, plus sales tax, and reimbursement for reasonable veterinary fees for diagnosis and treating the dog in an amount not to exceed the original purchase price of the dog, plus sales tax.

(2) Exchange the dog for a dog of the purchaser's choice of equivalent value, providing a replacement dog is available, and reimbursement for reasonable veterinary fees for diagnosis and treating the dog in an amount not to exceed the original purchase price of the dog, plus sales tax.

(3) Retain the dog, and reimbursement for reasonable veterinary fees for diagnosis and treating the dog in an amount not to exceed 150 percent of the

original purchase price of the dog, plus sales tax on the original purchase price of the dog.

(b) If the dog has died, regardless of the date of the death of the dog, obtain a refund for the purchase price of the dog, plus sales tax, or a replacement dog of equivalent value of the purchaser's choice and reimbursement for reasonable veterinary fees in diagnosis and treatment of the dog in an amount not to exceed the original purchase price of the dog, plus sales tax, if either of the following conditions exist:

(1) A veterinarian, licensed in this state, states in writing that the dog has died due to an illness or disease that existed within 15 days after the purchaser obtained physical possession of the dog after the sale by a pet dealer.

(2) A veterinarian, licensed in this state, states in writing that the dog has died due to a congenital or hereditary condition that was diagnosed by the veterinarian within one year after the purchaser obtained physical possession of the dog after the sale by a pet dealer. 122165. (a) There shall be a rebuttable presumption that an illness existed at the time of sale if the animal dies within 15 days of delivery to the purchaser.

(b) For purposes of Section 122160, a finding by a veterinarian of intestinal or external parasites shall not be grounds for declaring a dog unfit for sale unless their presence makes the dog clinically ill or is likely to make the dog clinically ill.

(c) For purposes of Section 122160, the value of veterinary services shall be deemed reasonable if the services rendered are appropriate for the diagnosis and treatment of illness or congenital or hereditary condition, made by the veterinarian and the value of similar services is comparable to the value of similar services rendered by other licensed veterinarians in proximity to the treating veterinarian.

Section 122170.

To obtain the remedies provided for in Section 122160, the purchaser shall substantially comply with all of the following requirements:

(a) Notify the pet dealer as soon as possible but not more than five days after the diagnosis by a veterinarian licensed in this state of a medical or health problem, including a congenital or hereditary condition and of the name and telephone number of the veterinarian providing the diagnosis.

(b) Return the dog to the pet dealer, in the case of illness, along with a written statement from a veterinarian licensed in this state, stating the dog to be unfit for purchase due to illness, a congenital or hereditary condition, or the presence of symptoms of a contagious or infectious disease, that existed on or before delivery of the dog to the purchaser, and that adversely affects the health of the dog. The purchaser shall return the dog along with a copy of the veterinarian's statement as soon as possible but not more than five days after receipt of the veterinarian's statement.

(c) Provide the pet dealer, in the event of death, with a written statement from a veterinarian licensed in this state stating that the dog died from an illness that existed on or before the delivery of the dog to the purchaser. The presentation of the statement shall be sufficient proof to claim reimbursement or replacement and the return of the deceased dog to the pet dealer shall not be required.

Section 122175.

Notwithstanding Section 122160, no refund, replacement, or reimbursement of veterinary fees shall be made if any of the following conditions exist:

(a) The illness or death resulted from maltreatment or neglect or from an injury sustained or an illness contracted subsequent to the delivery of the dog to the purchaser.

(b) The purchaser fails to carry out the recommended treatment prescribed by the examining veterinarian who made the initial diagnosis. However, this subdivision shall not apply if the cost for the treatment together with the veterinarian's fee for the diagnosis would exceed the purchase price of the dog, including sales tax.

(c) A veterinarian's statement was provided to the purchaser pursuant to subparagraph (B) of paragraph (6) of subdivision (b) of Section 122140 that disclosed the disease, illness, or condition for which the purchaser seeks to return the dog. However, this paragraph shall not apply if, within one year after the purchaser took physical possession of the dog, a veterinarian licensed in this state states in writing that the disease, illness, or condition requires, or is likely in the future to require, hospitalization or nonelective surgical procedures or that the disease, illness, or condition resulted in the death of the dog.

(d) The purchaser refuses to return to the pet dealer all documents previously provided to the purchaser for the purpose of registering the dog. This subdivision shall not apply if the purchaser signs a written statement certifying that the documents have been inadvertently lost or destroyed.

Section 122180.

(a) The veterinarian's statement pursuant to Section 122160 shall contain the following information:

- (1) The purchaser's name and address.
- (2) The date or dates the dog was examined.
- (3) The breed and age of the dog, if known.
- (4) That the veterinarian examined the dog.
- (5) That the dog has or had an illness described in this section that renders it unfit for purchase or resulted in its death.

(6) The precise findings of the examination or necropsy, including laboratory results or copies of laboratory reports.

(b) If a refund for reasonable veterinary expenses is being requested, the veterinary statement shall be accompanied by an itemized bill of fees appropriate for the diagnosis and treatment of the illness or congenital or hereditary condition.

(c) Refunds and payment of reimbursable expenses provided for by Section 122160 shall be paid, unless contested, by the pet dealer to the purchaser not later than 10 business days following receipt of the veterinarian's statement

required by Section 122160 or, where applicable, not later than 10 business days after the date on which the dog is returned to the pet dealer.

Section 122185.

(a) In the event that a pet dealer wishes to contest a demand for any of the remedies specified in Section 122160, the dealer may, except in the case of the death of the dog, require the purchaser to produce the dog for examination by a licensed veterinarian designated by the pet dealer. The pet dealer shall pay the cost of this examination.

(b) If the purchaser and the pet dealer are unable to reach an agreement within 10 business days following receipt by the pet dealer of the veterinarian's statement pursuant to Section 122160, or following receipt of the dog for examination by a veterinarian designated by the pet dealer, whichever is later, the purchaser may initiate an action in a court of competent jurisdiction to resolve the dispute or the parties may submit to binding arbitration if mutually agreed upon by the parties in writing.

(c) The prevailing party in the dispute shall have the right to collect reasonable attorney's fees if the other party acted in bad faith in seeking or denying the requested remedy.

Section 122190.

Every pet dealer that sells a dog shall provide the purchaser at the time of sale, and a prospective purchaser upon request, with a written notice of rights, setting forth the rights provided for under this section. The notice shall be contained in a separate document. The written notice of rights shall be in 10-point type. A copy of the written notice of rights shall be signed by the purchaser acknowledging that he or she has reviewed the notice. The notice shall state the following: "A STATEMENT OF CALIFORNIA LAW GOVERNING THE SALE OF DOGS The sale of dogs is subject to consumer protection regulations. In the event that a California licensed veterinarian states in writing that your dog is unfit for purchase because it became ill due to an illness or disease that existed within 15 days following delivery to you, or within one year in the case of congenital or hereditary condition, you may choose one of the following:

(1) Return your dog and receive a refund of the purchase price, plus sales tax, and receive reimbursement for reasonable veterinarian fees up to the cost of the dog plus sales tax.

(2) Return your dog and receive a dog of your choice of equivalent value, providing a replacement dog is available, and receive reimbursement for reasonable veterinarian fees up to the cost of the dog, plus sales tax.

(3) Keep the dog and receive reimbursement for reasonable veterinarian fees up to 150 percent of the original purchase price of the dog plus sales tax on the original purchase price of the dog. In the event your dog dies, you may receive a refund for the purchase price of the dog, plus sales tax, or a replacement dog of your choice, of equivalent value, and reimbursement for reasonable veterinary fees for the diagnosis and treatment of the dog, if a veterinarian, licensed in this state, states in writing that the dog has died due to an illness or disease that existed within 15 days after the purchaser obtained physical possession of the dog after the sale by a pet dealer, or states that the dog has died due to a congenital or hereditary condition that was diagnosed by the veterinarian within one year after the purchaser obtained physical possession of the dog after the sale by a pet dealer. These fees may not exceed the purchase price of the dog, plus sales tax. In order to exercise these rights, you must notify the pet dealer as quickly as possible but no later than five days after learning from your veterinarian that a problem exists. You must tell the pet dealer about the problem and give the pet dealer the name and telephone number of the veterinarian providing the diagnosis. If you are making a claim, you must also present to the pet dealer a written veterinary statement, in a form prescribed by law, that the animal is unfit for purchase and an itemized statement of all veterinary fees related to the claim. This information must be presented to the pet dealer no later than five days after you have received the written statement from the veterinarian. In the event that the pet dealer wishes to contest the statement or the veterinarian's bill, the pet dealer may request that you produce the dog for examination by a licensed veterinarian of the pet dealer's choice. The pet dealer shall pay the cost of this examination. In the event of death, the deceased dog need not be returned to the pet dealer if you submit a statement

issued by a licensed veterinarian stating the cause of death. If the parties cannot resolve the claim within 10 business days following receipt of the veterinarian statement or the examination by the pet dealer's veterinarian, whichever event occurs later, you may file an action in a court of competent jurisdiction to resolve the dispute. If a party acts in bad faith, the other party may collect reasonable attorney's fees. If the pet dealer does not contest the matter, the pet dealer must make the refund or reimbursement no later than 10 business days after receiving the veterinary certification. If the pet dealer has represented your dog as registerable with a pedigree organization, the pet dealer shall provide you with the necessary papers to process the registration within 120 days following the date you received the dog. If the pet dealer fails to deliver the papers within the prescribed timeframe, you are entitled to return the dog for a full refund of the purchase price, including sales tax, or a refund of 75 percent of the purchase price, including sales tax if you choose to keep the dog. This statement is a summary of key provisions of the consumer remedies available. California law also provides safeguards to protect pet dealers from abuse. If you have any questions, obtain a copy of the complete relevant statutes. This notice shall be contained in a separate document. The written notice shall be in 10-point type. The notice shall be signed by the purchaser acknowledging that he or she has reviewed the notice. The pet dealer shall permit persons to review the written notice upon request. NOTE: This disclosure of rights is a summary of California law. The actual statutes are contained in Article 2 (commencing with Section 122125 of Chapter 5 of Part 6 of Division 105 of the Health and Safety Code."

Section 122195.

Nothing in this article shall in any way limit the rights or remedies that are otherwise available to a consumer under any other law. Nor shall this article in any way limit the pet dealer and the purchaser from agreeing between themselves upon additional terms and conditions that are not inconsistent with this article. However, any agreement or contract by a purchaser to waive any rights under this article shall be null and void and shall be unenforceable. 122200.

(a) A pet dealer shall not state, promise, or represent to the purchaser, directly or indirectly, that a dog is registered or capable of being registered with an animal pedigree registry organization, unless the pet dealer provides the purchaser with the documents necessary for that registration within 120 days following the date of sale of the dog.

(b) In the event that a pet dealer fails to provide the documents necessary for registration within 120 days following the date of sale, in violation of subdivision (a), the purchaser shall, upon written notice to the pet dealer, be entitled to retain the animal and receive a partial refund of 75 percent of the purchase price, plus sales tax, or return the dog along with all documentation previously provided the purchaser for a full refund, including sales tax.

Section 122205.

Except as provided for in subparagraph (B) of paragraph (6) of subdivision (b) of Section 122140, no pet dealer shall knowingly sell a dog that is diseased, ill, or has a condition, any one of which requires hospitalization or surgical procedures. In lieu of the civil penalties imposed pursuant to Section 122150, any pet dealer who violates this section shall be subject to a civil penalty of up to one thousand dollars (\$1,000), or shall be prohibited from selling dogs at retail for up to 30 days, or both. If there is a second offense, the pet dealer shall be subject to a civil penalty of up to two thousand five hundred dollars (\$2,500), or a prohibition from selling dogs at retail for up to 90 days, or both. For a third offense, the pet dealer shall be subject to a civil penalty of up to five thousand dollars (\$5,000) or a prohibition from selling dogs at retail for up to six months, or both. For a fourth and subsequent offense, the pet dealer shall be subject to a civil penalty of up to ten thousand dollars (\$10,000) or a prohibition from selling dogs at retail for up to one year, or both. For purposes of this section, a violation that occurred over five years prior to the most recent violation shall not be considered. An action for recovery of the civil penalty and for a court order enjoining the pet dealer from engaging in the business of selling dogs at retail for the period set forth in this section, may be prosecuted by the district attorney for the county where the violation occurred, or the city attorney for the city where the violation occurred, in the appropriate court.

Section 122210.

(a) No dog may be offered for sale by a pet dealer to a purchaser until the dog has been examined by a veterinarian licensed in this state. Each dog shall be examined within five days of receipt of the dog and once every 15 days thereafter while the dog is in the possession or custody of the pet dealer. The pet dealer shall provide any sick dog with proper veterinary care without delay.

(b) Any dog diagnosed with a contagious or infectious disease, illness, or condition shall be caged separately from healthy dogs until a licensed veterinarian determines that the dog is free from contagion or infection. The area shall meet the following conditions when contagious or infectious dogs are present:

(1) The area shall not be used to house other healthy dogs or new arrivals awaiting the required veterinary examination.

(2) The area shall not be used for storing open food containers or bowls, dishes, or other utensils that come in contact with healthy dogs.

(3) The area shall have an exhaust fan that creates air movement from the isolation area to an area outside the premises of the pet dealer. The removal of exhaust air from the isolation area may be accomplished by the use of existing heating and air-conditioning ducts, provided no exhaust air is permitted to enter or mix with fresh air for use by the general animal population.

(4) Upon removal of all of the contagious or infectious dogs, the area shall be cleaned and disinfected before any healthy animal can be placed in the area.

(c) If the pet dealer's veterinarian deems the dog to be unfit for purchase due to a disease, illness, or congenital condition, any of which is fatal or that causes, or is likely to cause, the dog to unduly suffer, the veterinarian shall humanely euthanize the dog. The veterinarian shall provide the pet dealer with a written statement as to why the dog was euthanized. Otherwise, the pet dealer shall have a veterinarian treat the dog, or may surrender the dog to a humane organization that consents to the receipt thereof.

(d) In the event a dog is returned to a pet dealer due to illness, disease, or a congenital or hereditary condition requiring veterinary care, the pet dealer shall provide the dog with proper veterinary care.

Section 122215.

Every retail dealer shall post conspicuously on the cage of each dog offered for sale a notice indicating the state where the dog was bred and brokered.

Section 122220.

(a) Every pet dealer shall post conspicuously within close proximity to the cages of dogs offered for sale, a notice containing the following language in 100-point type: "Information on the source of these dogs, and veterinary treatments received by these dogs is available for review." "You are entitled to a copy of a statement of consumer rights."

(b) Every pet dealer shall, upon request for information regarding a dog, make immediately available to prospective purchasers all of the information required to be disclosed to purchasers pursuant to subdivision (b) of Section 122140 and pursuant to Section 122190.

ภาคผนวก ข

**New Jersey Statutes Annotated. Title 56. Trade Names, Trade-marks
and Unfair Trade Practices. Chapter 8. Frauds, Etc., In Sales or
Advertisements of Merchandise.**

56:8-92. Short title

This act shall be known and may be cited as the "Pet Purchase Protection Act."

CREDIT(S)

L.1999, c. 336, § 1.

56:8-93. Definitions

As used in P.L.1999, c. 336 (C.56:8-92 et al.):

"Animal" means a cat or dog.

"Breeder" means any person, firm, corporation, or organization in the business of breeding cats or dogs.

"Broker" means any person, firm, corporation, or organization who sells a cat or dog to a pet shop, whether or not the broker is also the breeder of the cat or dog.

"Consumer" means a person purchasing a cat or dog not for the purposes of resale.

"Director" means the Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety.

"Division" means the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety.

"Pet dealer" means any person engaged in the ordinary course of business in the sale of cats or dogs to the public for profit or any person who sells or offers for sale more than five cats or dogs in one year.

"Pet shop" means a pet shop as defined in section 1 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.1).

“Quarantine” means to hold in segregation from the general population any cat or dog because of the presence or suspected presence of a contagious or infectious disease.

“Unfit for purchase” means any disease, deformity, injury, physical condition, illness or defect which is congenital or hereditary and severely affects the health of the animal, or which was manifest, capable of diagnosis or likely contracted on or before the sale and delivery of the animal to the consumer. The death of an animal within 14 days of its delivery to the consumer, except by death by accident or as a result of injuries sustained during that period, shall mean the animal was unfit for purchase.

“USDA” means the United States Department of Agriculture.

“USDA license number” means the license number issued to a breeder or broker by the United States Department of Agriculture pursuant to the federal “Animal Welfare Act,” 7 U.S.C. s.2131 et seq., or any rules or regulations adopted pursuant thereto.

“Veterinarian” means a veterinarian licensed to practice in the State of New Jersey.

Credits

L.1999, c. 336, § 2. Amended by L.2015, c. 7, § 1, eff. June 1, 2015.

56:8-94. Construction of act

No provision of this act shall be construed in any way to alter, diminish, replace, or revoke the requirements for pet dealers that are not pet shops or the rights of a consumer purchasing an animal from a pet dealer that is not a pet shop, as may be provided elsewhere in law or any rule or regulation adopted pursuant thereto. Except as provided in section 4 and section 5 of P.L.1999, c. 336 (C.56:8-95 et seq.), any provision of law pertaining to pet shops, or rule or regulation adopted pursuant thereto, shall continue to apply to pet shops. No provision of this act shall be construed in any way to alter, diminish, replace, or revoke any recourse or remedy that is otherwise available to a consumer purchasing a cat or a dog from a pet shop under any other law.

CREDIT(S)

L.1999, c. 336, § 3.

56:8-95. Deceptive practice; minimum standards

a. Notwithstanding the provisions of any rule or regulation adopted pursuant to Title 56 of the Revised Statutes as such provisions are applied to pet shops, and without limiting the prosecution of any other practices which may be unlawful pursuant to Title 56 of the Revised Statutes, it shall be a deceptive practice for any owner or operator of a pet shop, or employee thereof, to sell animals within the State without complying with the provisions and requirements of this section and section 3 of P.L.2015, c. 7 (C.56:8-95.1).

b. Within five days prior to the offering for sale of any animal, the owner or operator of a pet shop, or employee thereof, shall have the animal examined by a veterinarian licensed to practice in the State. The name and address of the examining veterinarian, together with the findings made and treatment, if any, ordered as a result of the examination, shall be noted on the animal history and health certificate for each animal as required by regulations adopted pursuant to Title 56 of the Revised Statutes. If 14 days have passed since the last veterinarian examination of the animal, the owner or operator of the pet shop, or employee thereof, shall have the animal reexamined by a veterinarian licensed to practice in the State as provided for in subsection g. of this section, except as otherwise provided in that subsection.

c. Every pet shop offering animals for sale shall post, in a conspicuous location on the cage or enclosure for each animal in the cage or enclosure, a sign declaring:

(1) The date and place of birth of each animal, and the actual age, or approximate age as established by a veterinarian, of the animal;

(2) The sex, color markings, and other identifying information of the animal, including any tag, tattoo, collar number, or microchip information;

(3) The name and address of the veterinarian attending to the animal while the animal is in the custody of the pet shop, and the date of the initial examination of the animal;

(4) The first and last name of the breeder of the animal, the full street address of where the breeder is doing business, an email address, if available, by which to contact the breeder, the breeder's USDA license number, and, if the breeder is required to be licensed in the state in which the breeder is located, the breeder's state license number;

(5) If the broker is different from the breeder, the first and last name of the broker of the animal, the full street address of where the broker is doing business, an email address, if available, by which to contact the broker, the USDA license number of the broker, and, if the broker is required to be licensed in the state in which the broker is located, the broker's state license number; and

(6) The statement "Know Your Rights" in bold type face and no less than 12 point type, followed by the statement in no less than 10 point type, "State law requires that every pet shop offering cats or dogs for sale post in a conspicuous location on or near each cat or dog's cage or enclosure the USDA inspection reports for the breeder and broker of each cat or dog for the two years prior to the first day that the cat or dog is offered for sale. If you do not see a required inspection report, please request the report from the pet shop. If you have any concerns, please contact the New Jersey Division of Consumer Affairs, 124 Halsey St., Newark, NJ 07102, (973) 504-6200. You may also view these and other USDA inspection reports for the breeder and broker of each cat or dog on the USDA Animal and Plant Health Inspection Service (APHIS) website. You are entitled to receive additional information from APHIS about the breeder's or broker's history through the federal Freedom of Information Act."

Every pet shop offering animals for sale shall also post, in a conspicuous location on or near the cage or enclosure for each animal in the cage or enclosure, the USDA inspection reports for the breeder and the broker of the animal for the two years prior to the first day that the animal is offered for sale by the pet shop.

The owner or operator of the pet shop shall regularly update the information required to be posted pursuant to this subsection and make changes as necessary to all signage required by this subsection so that the public has access to the correct information at all times.

d. The owner or operator of a pet shop, or employee thereof, shall quarantine any animal diagnosed as suffering from a contagious or infectious disease, illness, or condition and may not sell such an animal until such time as a veterinarian licensed to practice in the State treats the animal and determines that such animal is free of clinical signs of infectious disease or that the animal is fit for sale. All animals required to be quarantined pursuant to this subsection shall be placed in a quarantine area, separated from the general animal population of the pet shop.

e. The owner or operator of a pet shop, or designated employee thereof, may inoculate and vaccinate animals prior to purchase only upon the order of a veterinarian. No owner or operator of a pet shop, or employee thereof, may represent, directly or indirectly, that the owner or operator of the pet shop, or any employee thereof, other than a veterinarian, is qualified to, directly or indirectly, diagnose, prognose, treat, or administer for, prescribe any treatment for, operate concerning, manipulate or apply any apparatus or appliance for addressing, any disease, pain, deformity, defect, injury, wound, or physical condition of any animal after purchase of the animal, for the prevention of, or to test for, the presence of any disease, pain, deformity, defect, injury, wound, or physical condition in an animal after its purchase. These prohibitions include, but are not limited to, the giving of inoculations or vaccinations after purchase, the diagnosing, prescribing, and dispensing of medication to animals, and the prescribing of any diet or dietary supplement as treatment for any disease, pain, deformity, defect, injury, wound, or physical condition.

f. The Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety shall provide each owner or operator of a pet shop with notification forms, to be signed by the owner or operator of the pet shop, or

employee thereof, and the consumer at the time of purchase of an animal. The notification form shall provide the following:

(1) The full text of the rights and responsibilities provided for in subsection h. of this section;

(2) The full text and description of the recourse to which the consumer is entitled pursuant to subsection i. of this section;

(3) The statement that it is the responsibility of the consumer to obtain such certification within the required amount of time provided by subsection h. of this section;

(4) The full text of the rights and responsibilities of the owner or operator of the pet shop, and the employees thereof, and the consumer provided in subsection l. of this section;

(5) The notification, reporting and enforcement provisions provided in section 5 of P.L.1999, c. 336 (C.56:8-96), including the name and address of the local health authority with jurisdiction over the pet shop;

(6) The name, full street address, email address, if available, and USDA license number of the breeder of the animal and the broker of the animal, if the broker is different from the breeder;

(7) The breeder's state license number, if the breeder is required to be licensed in the state in which the breeder is located, and, if the broker is different from the breeder and the broker is required to be licensed in the state in which the broker is located, the broker's state license number; and

(8) An attestation by the owner or operator of the pet shop that, as of the date of purchase of the animal by the pet shop, which shall be specified in the attestation, the breeder and the broker of the animal were in compliance with the requirements concerning the maintenance and care of animals and the sanitary operation of kennels, pet shops, shelters and pounds established in rules and regulations adopted pursuant to section 14 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.14), as required pursuant to section 3 of P.L.2015, c. 7 (C.56:8-95.1).

The owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, shall obtain the signature of the consumer on the form and shall also sign and date the

form at the time of purchase of an animal by the consumer, and shall provide the consumer with a signed copy of the form and retain a copy of the form on the pet shop premises. Copies of all such notices shall be readily available for inspection by an authorized representative of the Division of Consumer Affairs, upon request. No pet shop owner or operator, or employee thereof, may construe or use the signed notification form required pursuant to this subsection as an abdication of the right to recourse provided for in subsection i., or as a selection of recourse pursuant to subsection k. of this section.

g. The owner or operator of a pet shop, or an employee thereof, shall have any animal that has been examined more than 14 days prior to the date of purchase, reexamined by a veterinarian for the purpose of disclosing its condition, within 72 hours of the delivery of the animal to the consumer, unless the consumer has waived the right to the reexamination in writing. The owner or operator of a pet shop, or an employee thereof, shall provide a copy of the written waiver to the consumer prior to the signing of any contract or agreement to purchase the animal and the written waiver shall be in the form established by the director by regulation.

h. If at any time within 14 days after the sale and delivery of an animal to a consumer, the animal becomes sick or dies and a veterinarian certifies, within the 14 days after the date of purchase of the animal by the consumer, that the animal is unfit for purchase due to a non-congenital cause or condition, or that the animal died from causes other than an accident, the consumer is entitled to the recourse described in subsection i. of this section.

If the animal becomes sick or dies within 180 days after the date of purchase and a veterinarian certifies, within the 180 days after the date of purchase of the animal by the consumer, that the animal is unfit for sale due to a congenital or hereditary cause or condition, or a sickness brought on by a congenital or hereditary cause or condition, or died from such a cause or condition or sickness, the consumer shall be entitled to the recourse provided in subsection i. of this section.

It shall be the responsibility of the consumer to obtain such certification within the required amount of time provided by this subsection, unless the owner or operator of the pet shop, or the employee thereof selling the animal to the

consumer, fails to provide the notice required pursuant to subsection f. of this section. If the owner or operator of the pet shop, or the employee thereof, fails to provide the required notice, the consumer shall be entitled to the recourse provided for in subsection i. of this section.

i. Only the consumer shall have the sole authority to determine the recourse the consumer wishes to select and accept, provided that the recourse selected is one of the following:

(1) The right to return the animal and receive a full refund of the purchase price, including sales tax, plus the reimbursement of the veterinary fees, including the cost of the veterinarian certification, incurred prior to the receipt by the consumer of the veterinarian certification;

(2) The right to retain the animal and to receive reimbursement for veterinary fees incurred prior to the consumer's receipt of the veterinarian certification, plus the future cost of veterinary fees to be incurred in curing or attempting to cure the animal, including the cost of the veterinarian certification;

(3) The right to return the animal and to receive in exchange an animal of the consumer's choice, of equivalent value, plus reimbursement of veterinary fees, including the cost of the veterinarian certification, incurred prior to the consumer's receipt of the veterinarian certification; or

(4) In the event of the death of the animal from causes other than an accident, the right to a full refund of the purchase price of the animal, including sales tax, or another animal of the consumer's choice of equivalent value, plus reimbursement of veterinary fees, including the cost of the veterinarian certification, incurred prior to the death of the animal.

The consumer shall be entitled to be reimbursed an amount for veterinary fees up to and including two times the purchase price, including sales tax, of the sick or dead animal. No reimbursement of veterinary fees shall exceed two times the purchase price, including sales tax, of the sick or dead animal.

j. The veterinarian shall provide to the consumer in writing and within the seven days after the consumer consults with the veterinarian any certification that is

appropriate pursuant to this section upon the determination that such certification is appropriate. The certification shall include:

- (1) The name of the owner;
- (2) The date or dates of examination;
- (3) The breed, color, sex, and age of the animal;
- (4) A statement of the findings of the veterinarian;
- (5) A statement that the veterinarian certifies the animal to be “unfit for purchase”;
- (6) An itemized statement of veterinary fees incurred as of the date of certification;
- (7) If the animal may be curable, an estimate of the possible cost to cure, or attempt to cure, the animal;
- (8) If the animal has died, a statement establishing the probable cause of death; and
- (9) The name and address of the certifying veterinarian and the date of the certification.

k. Upon the presentation of the veterinarian certification required in subsection j. of this section to the pet shop, the consumer shall select the recourse to be provided and the owner or operator of the pet shop, or the employee thereof, shall confirm the selection of recourse in writing. The confirmation of the selection shall be signed by the owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, and the consumer and a copy of the signed confirmation shall be given to the consumer and retained by the owner or operator of the pet shop, or employee thereof, on the pet shop premises. The confirmation of the selection shall be in the form established by the director by regulation.

l. The owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, shall comply with the selection of recourse by the consumer no later than 10 days after the receipt of the veterinarian certification and the signed confirmation of selection of recourse form. In the event the owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, wishes to contest the selection of recourse of the consumer, the owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, shall notify the

consumer and the director in writing within the five days after the receipt of the veterinarian certification and the signed confirmation of selection of recourse form. After notification to the consumer and the director of the division, the owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, may require the consumer to produce the animal for examination by a veterinarian chosen by the owner or operator of the pet shop, or employee thereof, at a mutually convenient time and place, except if the animal has died and was required to be cremated for public health reasons. The director shall set, upon receipt of such notice of contest on the part of the owner or operator of the pet shop, or an employee thereof, a hearing date and hold a hearing, pursuant to the "Administrative Procedure Act," P.L.1968, c. 410 (C.52:14B-1 et seq.) and the Uniform Administrative Procedure Rules adopted pursuant thereto, to determine whether the recourse selected by the consumer should be allowed. The consumer and the owner or operator of the pet shop, or employee thereof, shall be entitled to any appeal of the decision resulting from the hearing as may be provided for under the law, or any rule or regulation adopted pursuant thereto, but upon the exhaustion of such remedies and recourse, the consumer and the owner or operator of the pet shop shall comply with the final decision rendered.

m. Any owner or operator of a pet shop, or employee thereof, shall be guilty of a deceptive practice if the owner or operator, or employee thereof, secures or attempts to secure a waiver of any of the provisions of this section except as specifically authorized under subsection g. of this section.

n. The owner of a pet shop shall be responsible and liable for any recourse or reimbursement due to a consumer because of violations of any provisions of this section by the owner or operator of the pet shop, or any employee thereof, or because of any document signed pursuant to this section by the owner or operator of the pet shop, or any employee thereof.

o. Any pet shop in the State advertising for sale an animal bred by a USDA licensed breeder through print or electronic means, including those posted on the Internet or a website, shall continuously display the name, state of residence,

and USDA license number of the breeder of the animal in the advertisement so that this information is easily legible to the consumer.

Credits

L.1999, c. 336, § 4. Amended by L.2015, c. 7, § 2, eff. June 1, 2015.

56:8-95.1. Prohibition on sale, offer for sale, or purchase for resale of animals by pet shop from certain breeders or brokers; submission of annual report by pet shops

a. No pet shop shall sell or offer for sale, or purchase for resale whether or not actually offered for sale by the pet shop, any animal purchased from any breeder or broker who:

(1) is not in compliance with the requirements concerning the maintenance and care of animals and the sanitary operation of kennels, pet shops, shelters and pounds established in rules and regulations adopted pursuant to section 14 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.14) at the time of purchase of the animal by the pet shop;

(2) is not in possession of a current license issued by the USDA pursuant to 9 C.F.R. s.1.1 et seq.;

(3) is not in possession of all other licenses required for a breeder or broker by the state in which the breeder or broker is located;

(4) has been cited on a USDA inspection report for a direct violation of the federal "Animal Welfare Act," 7 U.S.C. s.2131 et seq., or the corresponding federal animal welfare regulations at 9 C.F.R. s.1.1 et seq., during the two-year period prior to the purchase of the animal by the pet shop;

(5) has been cited on a USDA inspection report during the two-year period prior to the purchase of the animal by the pet shop for three or more indirect violations of the federal "Animal Welfare Act," 7 U.S.C. s.2131 et seq., or the corresponding federal animal welfare regulations at sections 2.4, 2.40, 2.50 through 2.55, 2.60, 2.75 through 2.80, 2.130 through 2.132, 3.1 through 3.19, or 3.125 through 3.142 of Title 9 of the Code of Federal Regulations;

(6) is cited on the two most recent USDA inspection reports prior to the purchase of the animal by the pet shop for no-access violations pursuant to enforcement of the federal “Animal Welfare Act,” 7 U.S.C. s.2131 et seq., or the corresponding federal animal welfare regulations at 9 C.F.R. s.1.1 et seq.; or

(7) directly or indirectly obtained the animal from a breeder, broker, or other person, firm, corporation, or organization to whom paragraph (1), (2), (3), (4), (5), or (6) of this subsection applies.

b. Nothing in this subsection shall be construed as prohibiting or otherwise preventing a pet shop from:

(1) purchasing for resale or adoption, selling, or offering for adoption, an animal purchased or otherwise obtained from--

(a) a publicly operated animal control facility,

(b) an animal rescue organization or pound as defined in section 1 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.1), or

(c) a shelter as defined in section 1 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.1) whose primary mission and practice is the placement of abandoned, unwanted, neglected, or abused animals and that is also a tax exempt organization under paragraph (3) of subsection (c) of section 501 of the federal Internal Revenue Code (26 U.S.C. s.501), or any subsequent corresponding sections of the federal Internal Revenue Code, as from time to time amended; or

(2) transferring adopted animals to or from any entity enumerated in paragraph (1) of this subsection or to or from any pet shop.

c. Every pet shop shall submit, annually and no later than May 1 of each year, a report to the municipality in which it is located and licensed, providing:

(1) the name, full street address, email address, if available, and USDA license number of--

(a) any breeder from which the pet shop purchased an animal, whether or not the pet shop offered the animal for sale,

(b) any breeder that bred an animal that the pet shop purchased from a broker, whether or not the pet shop offered the animal for sale, and

(c) any broker from which the pet shop purchased an animal, whether or not the pet shop offered the animal for sale;

(2) if a breeder whose identity the pet shop is required to report pursuant to subparagraph (a) or (b) of paragraph (1) of this subsection is required to be licensed in the state in which the breeder is located, the breeder's state license number;

(3) if a broker whose identity the pet shop is required to report pursuant to subparagraph (c) of paragraph (1) of this subsection is different from any breeder whose identity the pet shop is required to report pursuant to subparagraph (a) or (b) of paragraph (1) of this subsection, and the broker is required to be licensed in the state in which the broker is located, the broker's state license number; and

(4) the total number of animals for each breeder and broker for which the pet shop has reporting requirements pursuant to subparagraphs (a), (b), and (c) of paragraph (1) of this subsection.

Credits

L.2015, c. 7, § 3, eff. June 1, 2015.

56:8-95.2. Construction of act in relation to laws, ordinances, rules, or regulations placing additional obligations on pet shops or restrictions on pet shop sales

No provision of P.L.2015, c. 7 (C.56:8-95.1 et al.) shall be construed to limit or restrict any municipality, county, local health agency, or municipal or county board of health from enacting or enforcing, or interfere with the implementation of, or otherwise invalidate, any law, ordinance, rule, or regulation that places additional obligations on pet shops or restrictions on pet shops or pet shop sales.

Credits

L.2015, c. 7, § 4, eff. June 1, 2015.

56:8-95.3. Violations; penalty

Any person who violates subsection c. of section 4 of P.L.1999, c. 336 (C.56:8-95) or section 3 of P.L.2015, c. 7 (C.56:8-95.1), and any owner or operator who

fails to provide information or provides false information pursuant to the requirements of subsection f. of section 4 of P.L.1999, c. 336 (C.56:8-95), shall be subject to a fine of \$500 for each violation, to be collected by the division in a civil action by a summary proceeding under the "Penalty Enforcement Law of 1999," P.L.1999, c. 274 (C.2A:58-10 et seq.).

Credits

L.2015, c. 7, § 5, eff. June 1, 2015.

56:8-96. Recourse for consumers in the event of sickness or death of animal

a. Any consumer who purchases from a pet shop an animal that becomes sick or dies after the date of purchase may take the sick or dead animal to a veterinarian within the period of time required pursuant to the notification form provided upon the date of purchase, receive certification from the veterinarian of the health and condition of the animal, and pursue the recourse provided for under the circumstances indicated by the veterinarian certification, as required and provided for pursuant to section 4 of P.L.1999, c. 336 (C.56:8-95).

b. Upon receipt of the certification from the veterinarian, the consumer may report the sickness or death of the animal and the pet shop where the animal was purchased to the local health authority with jurisdiction over the municipality in which the pet shop where the animal was purchased is located, and to the Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety. The consumer shall provide a copy of the veterinarian certificate with any report. The director shall forward to the appropriate local health authority a copy of any report the division receives. The local health authority shall record and retain the records of any report and documentation submitted by a consumer.

c. By the May 1 immediately following the effective date of this act, and annually thereafter, the local health authority with jurisdiction over pet shops shall review any files it has concerning reports filed pursuant to subsection b. of this section and shall recommend to the municipality in which the pet shop is located the revocation of the license of any pet shop with reports filed as follows:

(1) 15% of the total number of animals sold in a year by the pet shop were certified by a veterinarian to be unfit for purchase due to congenital or hereditary cause or condition, or a sickness brought on by a congenital or hereditary cause or condition;

(2) 25% of the total number of animals sold in a year by the pet shop were certified by a veterinarian to be unfit for purchase due to a non-congenital cause or condition;

(3) 10% of the total number of animals sold in a year by the pet shop died and were certified by a veterinarian to have died from a non-congenital cause or condition; or

(4) 5% of the total number of animals sold in a year by the pet shop died and were certified by a veterinarian to have died from a congenital or hereditary cause or condition, or a sickness brought on by a congenital or hereditary cause or condition.

d. By the May 1 immediately following the effective date of this act, and annually thereafter, the local health authority with jurisdiction over pet shops shall review any files it has concerning reports filed pursuant to subsection b. of this section and shall recommend to the municipality in which the pet shop is located a 90-day suspension of the license of any pet shop with reports filed as follows:

(1) 10% of the total number of animals sold in a year by the pet shop were certified by a veterinarian to be unfit for purchase due to a congenital or hereditary cause or condition, or a sickness brought on by a congenital or hereditary cause or condition;

(2) 15% of the total number of animals sold in a year by the pet shop were certified by a veterinarian to be unfit for purchase due to a non-congenital cause or condition;

(3) 5% of the total number of animals sold in a year by the pet shop died and were certified by a veterinarian to have died from a non-congenital cause or condition; or

(4) 3% of the total number of animals sold in a year by the pet shop died and were certified by a veterinarian to have died from a congenital or hereditary

cause or condition, or a sickness brought on by a congenital or hereditary cause or condition.

e. Pursuant to the authority and requirements provided in section 8 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.8), the owner of the pet shop shall be afforded a hearing and, upon the recommendation by the local health authority pursuant to subsection c. or d. of this section, the local health authority, in consultation with the Department of Health , shall set a date for the hearing to be held by the local health authority or the Department of Health and shall notify the pet shop involved. The municipality may suspend or revoke the license, or part thereof, that authorizes the pet shop to sell cats or dogs after the hearing has been held and as provided in section 8 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.8). At the hearing, the local health authority or the Department of Health , whichever entity is holding the hearing, shall receive testimony from the pet shop and shall determine if the pet shop: (1) failed to maintain proper hygiene and exercise reasonable care in safeguarding the health of animals in its custody, or (2) sold a substantial number of animals that the pet shop knew, or reasonably should have known, to be unfit for purchase.

f. No provision of subsection c. shall be construed to restrict the local health authority or the Department of Health from holding a hearing concerning any pet shop in the State irrespective of the criteria for recommendation of license suspension or revocation named in subsection c. or d., or from recommending to a municipality the suspension or revocation of the license of a pet shop within its jurisdiction for other violations under other sections of law, or rules and regulations adopted pursuant thereto.

g. No action taken by the local health authority or municipality pursuant to this section or section 8 of P.L.1941, c. 151 (C.4:19-15.8) shall be construed to limit or replace any action, hearing or review of complaints concerning the pet shop by the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety to enforce consumer fraud laws or other protections to which the consumer is entitled.

h. The requirements of this section shall be posted in a prominent place in each pet shop in the State along with the name, address, and telephone number of the local health authority that has jurisdiction over the pet shop, and this

information shall be provided in writing at the time of purchase to each consumer and to each licensed veterinarian contracted for services by the pet shop upon contracting the veterinarian.

i. The Director of the Division of Consumer Affairs may investigate and pursue enforcement against any pet shop reported by a consumer pursuant to subsection b. of this section.

Credits

L.1999, c. 336, § 5. Amended by L.2012, c. 17, § 433, eff. June 29, 2012.

56:8-97. Rules and regulations

The Director of the Division of Consumer Affairs in the Department of Law and Public Safety may adopt, pursuant to the "Administrative Procedure Act," P.L.1968, c. 410 (C.52:14B-1 et seq.), any rules or regulations as the director deems necessary for the implementation of this act.

CREDIT(S)

L.1999, c 336 § 7.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาววรินทร์ วารี
วันเดือนปีเกิด	7 มีนาคม 2530
วุฒิการศึกษา	นิติศาสตร์บัณฑิต : มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2551 เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 63 สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา พุทธศักราช 2553 2552-2553 ทนายความ สำนักงานราชดำเนินทนายความ 2553-2554 ทนายความ สำนักงานทนายความสมนึก พุ่มไฉยา 2554-2555 นิติกร บริษัท ริชี่เพลซ 2002 จำกัด 2555-2557 General Planning Officer บริษัท พกษาเรียลเอสเตท จำกัด (มหาชน)